

USTAWA KARNA

AUSTRJACKA

O ZBRODNIACH, WYSTĘPKACH I PRZEKROCZENIACH

Z DNIA 27 MAJA 1852 № 117 DPP.,

OBOWIĄZUJĄCA W OKRĘGACH SĄDÓW APELACYJNYCH W KRAKOWIE I WE LWOWIE ORAZ SĄDU OKRĘGOWEGO W CIESZYNIE.

Przełożył na język polski oraz zaopatrzył
przeglądem orzecznictwa i ustawodawstwa polskiego

DR JAN PRZEWORSKI

adwokat w Warszawie.

WARSZAWA — 1924.
NAKŁADEM KSIĘGARNI F. HOESICKA

~~00105~~

~~00105~~

92291

9229

SPIS RZECZY:

Patent ces. z 27 maja 1852 № 117 Dpp.	Str. 9
---	-----------

Część pierwsza.

O zbrodniach (§§ 1—232).

Rozdział I. O zbrodniach w ogólności (§§ 1—11).	12
Rozdział II. O karaniu zbrodni wogóle (§§ 12—42).	22
Rozdział III. O okolicznościach obciążających (§§ 43—45).	38
Rozdział IV. O okolicznościach łagodzących (§§ 46—47).	39
Rozdział V. O stosowaniu okoliczności obciążają- cych i łagodzących przy wymiarze kary i o za- liczeniu aresztu śledczego (§§ 48—55a). . .	40
Rozdział VI. O różnych rodzajach zbrodni (§§ 56—57).	43
Rozdział VII. O zbrodniach zdrady stanu, obrazy majestatu lub członków domu cesarskiego i zakłócenia spokoju publicznego (§§ 58—67).	45
Rozdział VIII. O buncie i rozruchach (§§ 68—75).	51
Rozdział IX. O gwałcie publicznym (§§ 76—100).	54
Rozdział X. O nadużyciu władzy urzędowej (§§ 101—105).	71
Rozdział XI. O fałszerstwie publicznych papierów kredytowych (§§ 106—117).	81

Rozdział XII. O fałszerstwie monet (§§ 118—121).	85
Rozdział XIII. O zniewadze religji (§§ 122—124).	86
Rozdział XIV. O zgwałceniu, shańbieniu i innych ciężkich przypadkach nierządu (§§ 125—133).	88
Rozdział XV. O morderstwie i zabójstwie (§§ 134—143).	92
Rozdział XVI. O spędzeniu płodu (§§ 144—148).	98
Rozdział XVII. O porzuceniu dziecka (§§ 149—151).	100
Rozdział XVIII. O zbrodni ciężkiego uszkodzenia ciała (§§ 152—157).	101
Rozdział XIX. O pojedynku (§§ 158—165).	105
Rozdział XX. O podpaleniu (§§ 166—170).	107
Rozdział XXI. O kradzieży i sprzeniewierzeniu (§§ 171—189).	110
Rozdział XXII. O rozboju (§§ 190—196).	136
Rozdział XXIII. O oszustwie, oszukańczej krydzie i pokrzywdzeniu cudzych wierzycieli (§§ 197—205b).	139
Rozdział XXIV. O dwużeństwie (§§ 206—208).	161
Rozdział XXV. O oszczerstwie (§§ 209—210).	162
Rozdział XXVI. O pomocy do zbrodni (§§ 211—222).	163
Rozdział XXVII. O umorzeniu zbrodni i kar (§§ 223—232).	169

Część druga.

O występkach i przekroczeniach (§§ 233—532).

Rozdział I. O występkach i przekroczeniach wogóle i o ich karaniu (§§ 233—239).	189
Rozdział II. O karach za występkę i przekroczenia wogóle (§§ 240—268).	192
Rozdział III. O karaniu nieletnich (§§ 269—273).	204
Rozdział IV. O różnych rodzajach występków i przekroczeń (§§ 274—277).	206

	str.
Rozdział V. O występkach i przekroczeniach przeciw publicznemu spokojowi i porządkowi (§§ 278—310).	207
Rozdział VI. O przekroczeniach przeciw zakładom i urządzeniom publicznym, dotyczącym bezpieczeństwa powszechnego (§§ 311—330).	223
Rozdział VII. O przekroczeniach przeciw obowiązkom urzędu publicznego (§§ 331—334).	236
Rozdział VIII. O występkach i przekroczeniach przeciw bezpieczeństwu życia (§§ 335—392).	238
Rozdział IX. O występkach i przekroczeniach przeciw zdrowiu (§§ 393—408).	259
Rozdział X. O innych przekroczeniach, naruszających bezpieczeństwo ciała albo jemu zagrażających (§§ 409—433).	261
Rozdział XI. O występkach i przekroczeniach przeciw bezpieczeństwu własności (§§ 434—486c).	270
Rozdział XII. O występkach i przekroczeniach przeciw bezpieczeństwu czci (§§ 487—499).	288
Rozdział XIII. O występkach i przekroczeniach przeciw moralności publicznej (§§ 500—525).	301
Rozdział XIV. O umorzeniu występków i przekroczeń oraz kar za nie (§§ 526—532).	314
Ustawa z 15 listopada 1867 № 131 Dpp., zmieniająca niektóre postanowienia powszechnej ustawy karnej i inne zarządzenia z nią w związku będące	23
Ustawa z 18 marca 1921 № 30 poz. 177 DURP, o zwalczaniu przestępstw z chęci zysku, popełnionych przez urzędników (uchylona ustawą z 1 czerwca 1923 № 60 poz. 435 DURP.)	74
Rozporządzenie cesarskie z 12 października 1914 № 275 Dpp. o lichwie.	142

	Str.
Rozporządzenie Prezydenta R. P. z 29 czerwca 1924 № 36 poz. 574 DURP. o lichwie pieniężnej	146
Ustawa z 21 marca 1918 № 108 Dpp. o umorzeniu zasądzenia : .	170
Ustawa Amnestyjna z 24 maja 1921 № 42 poz. 261 DURP.	172
Ustawa Amnestyjna z 6 lipca 1923 № 71 poz. 555 DURP.	177
Ustawa z 17 grudnia 1862 № 8 Dpp. . .	295
Ustawa o pijaństwie z 19 lipca 1877 № 67 Dpp.	311

D o d a t e k I.

Przepisy ustawowe w przedmiocie zmian w kwotach pieniężnych, określonych w ustawie karnej: . .	
Ustawa z 9/4 1910 Nr. 73 Dpp.	321
Ustawa z 16/3 1920 poz. 158 DURP.	323
Ustawa z 25/2 1921 poz. 125 DURP.	328
Ustawa z 5/8 1922 poz. 598 DURP.	330
Ustawa z 11/8 1923 poz. 704. DURP.	332
Rozp. Rady Min. z 22/10 1923 poz. 858 DURP. . .	334
Rozp. Rady Min. z 17/12 1923 poz. 1121 DURP. . .	338
Rozp. Rady Min. z 21/1 1924 poz. 89 DURP. . . .	340
Rozp. Rady Min. z 19/3 1924 poz. 302 DURP. . .	344
Rozp. Prezydenta R. P. z 14/4 1924 poz. 351 DURP.	344
Rozp. Rady Min. z 16/6 1924 poz. 529 DURP. . .	345
Tabela granic wartości dla kwalifikacji zbrodni	350

D o d a t e k II.

1. Ustawa z 21/3 1918 Nr. 109 Dpp. o wynagrodzeniu szkody osobom niesłusznie zasądzonym	351
2. Ustawa z 18/8 1918 Nr. 328 Dpp. o odszkodowaniu za areszt śledczy	354

D o d a t e k III.

Przepisy dodatkowe wydane do 30/9 1924	359
Skorowidz alfabetyczny	375
Errata et ommissa	392

PRZEDMOWA.

Składam wyrazy szczerzej podziękui Sędziom Izby III (Małopolskiej) Sądu Najwyższego w Warszawie, Pp. Kazimierzowi Angermanowi i Włodzimierzowi Dbalowskiemu, za zachęcenie mnie do podjęcia się tego zadania i za żmudną współpracę przy ustaleniu tekstu polskiego oraz za udzielenie cennych wskazówek.

Wprowadzone zmiany językowe mają na celu po części ujednostajnienie wyrazownictwa polskiego, po części uwolnienie się od naleciałości, niezgodnych z duchem naszego języka. Przyznać jednak trzeba, a to dla usprawiedliwienia się, że niejednokrotnie trudność w oddaniu myśli i woli ustawodawcy nakazywała pokrzywdzić język dla treści przepisu ustawy.

W wydaniu tem uwzględniono najważniejsze orzeczenia Sądu Najwyższego jako kasacyjnego w Wiedniu, opublikowane po koniec 1918 r., jak również orzecznictwo Izby III (Małopolskiej) Sądu Najwyższego w Warszawie, ogłoszone w „Orzecznictwie Sądów Polskich, wydanem przez księgarnię F. Hoesicka w Warszawie, oraz w Przeglądzie Prawa i Administracji i Ruchu Prawniczym i Ekonomicznym, a pozatem orzecznictwo, dotąd jeszcze nieopublikowane.

Dr. Jan Przeworski.

W Warszawie, w lipcu 1924.

OBJAŚNIENIE SKRÓCEN.

uk. — ustawa karna austriacka.

pk. — procedura karna austriacka.

kc. — kodeks cywilny austriacki.

O. — orzeczenie Sądu Najwyższego jako Kasacyjnego w Wiedniu.

OPlen. orzeczenie plenarne Sądu Najwyższego jako Kasacyjnego w Wiedniu.

OSP. — Orzecznictwo Izby III (Małopolskiej) Sądu Najwyższego w Warszawie.

OSP. — z podaniem przed końcową cyfrą liczby rzymskiej oznacza tom Orzecznictwa Sądów Polskich w wydaniu księgarni Hoesicka w Warszawie.

Rozp. ces. — Rozporządzenie cesarskie austriackie.

Dpp. — austr. Dziennik Praw Państwa.

DURP. — Dziennik Praw Państwa Polskiego (do Nr 65 z r. 1919), a następnie Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Rozp. R. M. — Rozporządzenie Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej.

Patent z dnia 27 maja 1852 r. Nr. 117 Dpp.

Którym ogłasza się nowe, późniejszymi ustawami uzupełnione wydanie kodeksu karnego o zbrodniach i ciężkich przekroczeniach policyjnych z dnia 3 września 1803 z dodaniem niektórych nowych postanowień, jako jedyną ustawę karną o zbrodniach, występkach i przekroczeniach dla całego państwa z wyjątkiem pogranicza wojskowego, mającą wejść w życie z dniem 1 września 1852.

Art. I. Od dnia 1 września 1852 ma wejść w życienastępująca ustawa karna o zbrodniach, występkach i przekroczeniach, zawierająca wyłącznie przepisy o karaniu wymienionych w niej czynów, a wszelkie ustawy, rozporządzenia i zwyczaje, które dotychczas istniały....., tracą z dniem powyższym moc obowiązującą.....

Art. II. Od tego to dnia ma niniejsza ustawa służyć za wskaźnik dla czynów karygodnych, w niej za zbrodnie, występki lub przekroczenia uznanych, także popełnionych drukiem. Oprócz tego winny sądy karne przy osądzeniu im przydzielonych czynów karygodnych, drukiem popełnionych, przestrzegać postanowienia w ustawie prasowej wydane.

Dlatego od dnia powyższego nie będzie się już uważać czynów karygodnych, popełnionych drukiem, za odrębne występki prasowe, a.... gdzie dotychczas obowiązywała ustawa przeciw nadużyciom prasy z dnia 13

marca 1849, uchyla się natychmiast wszelkie odnośne postanowienia karne.

Gdziekolwiek niniejsza ustawa karna używa wyrazów „druki“ lub „dzieła drukowane“, należy przez nie rozumieć nietylko wytwory drukarskie, lecz także wszystkie wytwory ducha i sztuki (dzieła literackie i artystyczne), sporządzone rytownictwem na kamieniu, metalu lub drzewie, sposobem menniczym, odlewem albo jakimkolwiek innym mechanicznym lub chemicznym sposobem.

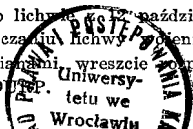
Art. III. (Uchylony dawniejszą ustawą o postępowaniu karnem z dnia 29 lipca 1853 Nr. 151 Dpp.).

Art. IV. W myśl niniejszej ustawy karnej można uznać i karać od dnia wejścia jej w życie to tylko za zbrodnię, występki lub przekroczenie, co niniejsza ustawa uznaje wyraźnie za zbrodnię, występki lub przekroczenie.

Art. V. Postępowanie i karanie w odniesieniu do innych przekroczeń ustawowych, których nie dotyczy ani niniejsza ustawa karna, ani też powyżej (Art. II) wspomniane odrębne ustawy, pozostawia się przeznaczonym do tego władzom na mocy dotychczasowych przepisów.

Art. VI. Podobnie mają pozostać na razie w mocy dotychczasowe ustawy karne przeciw lichwie.... Lichwę należy uważać za występki, a ścigać ją mają te władze, którym przekazano postępowanie w występkach według przepisów prawnych dla tego właśnie postępowania wydanych.

Patrz rozp. ces. o lichwie z 12 października 1914 Nr 275 Dpp. i ustawę o zwalczaniu lichwy podległej z 2 lipca 1920 poz. 449 DURP. ze zmianami, wreszcie rozp. Prez. RP. z 29/6 1924 Nr 56 poz. 574 DURP.

Art. VII. Wszystkie w niniejszej ustawie wspomniane kwoty należy rozumieć w walucie konwencyjnej według stopy 20 guldenowej. Dlatego też należy obliczyć każdą wartość, mającą wpływ na jakiegokolwiek postanowienie niniejszej ustawy, według tej waluty.

Patrz rozp. Rady Ministrów z 21 stycznia 1924 poz. 89 DURP. i z 19 marca 1924 poz. 302 DURP. tudzież z 16 czerwca 1924 poz. 529 DURP. w przedmiocie zmian w kwotach pieniężnych, określonych w przepisach karnych, i rozp. Prezydenta R. P. z 14 kwietnia 1924 poz. 31 DURP. o zmianie ustroju pieniężnego.

Art. VIII. Wszystkie w tej ustawie zamieszczone określenia czasu należy liczyć według roku kalendarzowego.

Art. IX. Niniejszą ustawę należy stosować również do wszystkich już wszczętych dochodzeń i do wszystkich przed wymienionym dniem popełnionych czynów karygodnych o tyle, o ile według tej ustawy nie podlegałyby surowszemu postępowaniu, niż według ustawy dawniejszej.

do art. IX. 1. Jeżeli po wydaniu wyroku uwalniającego, zaskarżonego w drodze apelacji, weszła w życie nowa ustawa łagodniejsza, niż obowiązująca w czasie popełnienia czynu, sąd apelacyjny ma zastosować nową ustawę (O. z 9/10 1917 Kr. I 390/17 ZbNr 4449).

2. Ważność wyroku należy ocenić według stanu prawnego, obowiązującego w czasie wydania wyroku (OSP. z 10 października 1923 III 40).

USTAWA KARNA

o zbrodniach, występkach i przekroczeniach*).

CZĘŚĆ PIERWSZA.

O zbrodniach.

ROZDZIAŁ I.

O zbrodniach w ogólności.

Zły zamiar.

§ 1. Do zbrodni potrzeba złego zamiaru. Zły zamiar zaś nietylko wtedy poczyna się za winę, kiedy zło związane ze zbrodnią wprost obmyślano i postanowiono przed przedsięwzięciem lub zaniechaniem czynności, albo przy nich, lecz także wtedy, kiedy coś przedsięwzięto lub zaniechano w innym złym zamiarze, a z czego zło, skutkiem tego powstałe, zazwyczaj wynika lub też może łatwo wyniknąć.

1. W pierwszym zdaniu tego paragrafu wypowiedziano zasadę, że czyn zbrodniczy może być poczytany tylko o tyle, o ile w każdym jego znamieniu tkwi zły zamiar (O. z 22/12 1879 Nr 10689 ZbNr 216).

2. Wywołanie w złym zamiarze skutku bezprawnego na-

*) W b. zaborze rosyjskim używa się wyrazu „wykroczenie“.

leży przyjąć nietylko wtedy, kiedy sprawca uważa go za pewny, lecz także wtedy, kiedy go uważa za możliwy; w tym ostatnim przypadku w każdym razie tylko z zastrzeżeniem, że sprawcy nie wstrzymałoby również przewidywane osiągnięcie pewnego skutku w działaniu przestępnem (O. z 30/5 1891 Nr 14793 ZbNr 1454).

3. Dla poczytania wyrządzonej szkody wystarcza przy kradzieży, oszustwie i innych przestępstwach majątkowych dolus eventualis (O. z 4/2 1893 Nr 14953 ZbNr 1644, z 2/11 1903 Nr 15170).

4. Przez późniejsze powstanie zamiaru przywłaszczenia (dolus subsequens) nie nabywa poprzednie odebranie obcej rzeczy ruchomej cechy kradzieży (O. Plen. z 20/6 1893 Nr 7148 ZbNr 1702).

5. Drugi ustęp § 1 określa szczególny rodzaj zamiaru: t. z. pośredni zły zamiar (dolus indirectus). W zbrodniach, dla których zamiar ten wystarcza, nie zwraca się uwagi na to, czy zło, ze zbrodni zrodzone, wprost zamierzono i postanowiono. Wystarcza, że w innym złym zamiarze t. j. dla osiągnięcia celu, należącego do przedmiotowej istoty zbrodni, występku lub przekroczenia, coś przedsięwzięto, z czego zło zazwyczaj powstaje lub powstać może (O. z 16/9 1878 Nr 10341, ZbNr 188 i z 10/11 1879 Nr 6557 ZbNr 211).

6. W pytaniach w postępowaniu przed sądami przysięgłych „zły zamiar“ jako część składową t. z. ogólnego stanu faktycznego obejmuje wyraz „winien“ (O. z 27/6 1878 Nr 2701 ZbNr 186 i z 17/5 1879 Nr 3425 ZbNr 199).

Okoliczności uchylające zły zamiar.

§ 2. Zatem nie poczyta się za zbrodnię działania lub zaniechania:

- a) jeżeli sprawca jest całkiem pozbawiony rozumu;
- b) jeżeli czyn popełnił w stanie przemijającego pomieszania zmysłów, w czasie, kiedy pomieszenie trwało; lub
- c) w stanie zupełnego, bez zamiaru popełnienia zbrodni wywołanego pijaństwa (§§ 236 i 523) lub

w stanie innego zaburzenia umysłu, w którym sprawca nie był świadomy swego czynu;

d) jeżeli sprawca nie ukończył jeszcze czternastego roku życia (§§ 237 i 269);

e) jeżeli zaszedł taki błąd, który wykluczył rozpoznanie zbrodni w działaniu;

f) jeżeli zło powstało z przypadku, niedbalstwa lub nieświadomości skutków działania;

g) jeżeli dopuszczono się czynu wskutek nieodpornego przymusu lub w wykonaniu słusznej obrony koniecznej.

Słuszną zaś obronę konieczną wtedy tylko należy przyjąć, kiedy z właściwości osób, czasu, miejsca, rodzaju napadu lub innych okoliczności zasadnie wywnioskować można, iż sprawca użył niezbędnej obrony tylko dla odparcia od siebie lub drugich bezprawnego napadu na życie, wolność lub majątek, albo że tylko z przerażenia, bojaźni lub przestachu przekroczył granicę takiej obrony. Przekroczenie to można karać stosownie do okoliczności jako czyn karygodny z niedbalstwa pochodzący według postanowień części drugiej niniejszej ustawy karnej (§§ 335 i 431).

lit. a. Tak zwana zmniejszona poczytalność sprawcy, bez względu na to, czy polega na defekcie inteligencji, moralności albo siły woli, nie wyczerpuje istoty przyczyn uchylających karalność według § 2 lit. a do c uk., lecz uważa się ją za okoliczność łagodzącą (O. z 7/1 1905 Nr 18103 ZbNr 3039).

lit. b. 1. Przez pomieszanie zmysłów (§ 2 lit. b) rozumie ustawa czasowe zaburzenie całego życia duchowego, całego intelektu człowieka, nie zaś tylko częściowy defekt, ujawniający się jedynie w życiu płciowym. (homoseksualność). (O. z 13/7 1908 Kr. I 113/8 ZbNr 3458).

2. Aby stało się zadość § 2 lit. b. uk., musi przemijające pomieszanie zmysłów wywołać całkowity brak przytomności (O. z 17/4 1905 Nr 3343 ZbNr 3066).

3. Jest rzeczą sądu, widoczną ze stanu rzeczy przyczynę uchylającą karalność także wtedy wziąć pod rozwagę, kiedy obwiniony na nią nawet nie powołał się (OPlen. z 18/3 1886 Nr 14305 ZbNr 901).

lit. d. Czy oskarżony w chwili popełnienia czynu ukończył 14 rok życia, należy liczyć a momento ad momentum, t. j. od godziny urodzenia się do godziny czynu (O. z 19/12 1884 Nr 11253 ZbNr 697).

lit. e. 1. Błąd, że właściciel rzeczy, o ile mu odpowiednią cenę się zapłaci, nie ma nic do zarzucenia przeciw wzięciu rzeczy, wyklucza u zabierającego tę rzecz, zdecydowanego i mogącego płacić, zamiar kradzieży (OPlen. z 4/6 1891 Nr 5513 ZbNr 1445).

2. Świadome zaprzysiężenie rzekomo nieprawdziwej, w rzeczywistości jednak prawdziwej okoliczności (t. z. fałszywa przysięga subiektywna) nie jest karalne (O. z 18/10 1881 Nr 5716, ZbNr 387).

3. Kto w dobrej wierze, zgodnie z prawdą, w doniesieniu o czynie przestępnym podaje pewną okoliczność, która na drugiego rzuca podejrzenie o ten czyn, nie jest za to odpowiedzialny, jeżeli się okaże, że podejrzenie było fałszywe (OPlen. z 15/5 1884 Nr 13780 ZbNr 640 i O. z 13/5 1890 Nr 5643).

4. Błąd, polegający na nieznajomości albo nienależytem zrozumieniu przepisów prawa cywilnego równa się w swych skutkach błędowi co do okoliczności faktycznych (OPlen. z 19/9 1899 Nr 13776 ZbNr 2369). Błąd co do mocy prawnej i prawnych skutków majątkowych rytualnego małżeństwa żydowskiego może wykluczyć zły zamiar podobnie jak błąd faktyczny (O. z 12/9 1911 Kr. 677/11).

5. Nie ma błędu w rozumieniu § 2 lit. e uk., jeżeli małżonek przez zatajenie prawdziwego wieku swego sam spowodował, iż pierwszy związek małżeński zawarty został (w ustawowej zresztą formie) mimo jego małoletności bez zezwolenia prawnego zastępcy (OSP. z 15 marca 1922 I 475).

lit. g. 1. Sędzia, a nie lekarz, rozstrzyga, czy popełniono czyn wskutek nieodpornego przymusu (O. z 27/2 1901 Nr 2271 ZbNr 2569 i z 20/9 1901 Nr 11430).

2. Dokuczliwe ubóstwo tłumaczy zbrodniarza w myśl § 2 g. uk. tylko wtedy, kiedy nędza i bieda grożą bezpośrednio i bezwzględnie jego życiu (O. z 7/3 1898 Nr 501 ZbNr 2188);

kiedy męczarni śmierci głodowej nie mógł ująć inaczej jak przez zbrodnię (O. z 6/10 1900 Nr 10909 ZbNr 2527).

3. Nie przedstawia w myśl ustawy nieodpornego przymusu grożące niebezpieczeństwo naruszenia czci (O. 14/3 1902 Nr 17512 ZbNr 2704).

4. Czcii osobistej nie służy słuszna obrona konieczna (Oplen. z 2/10 1900 Nr 13591 ZbNr 2515, O. z 12/12 1904 Nr 16575).

5. Nienaturalny popęd płciowy nie uzasadnia przy niezrządzie przeciw naturze nieodpornego przymusu, bez względu na to, czy polega na zwyrodnieniu chorobowem lub moralnem. Wewnętrzny przymus, wynikający z popędu życiowego, wchodzi w rachubę tylko z punktu widzenia § 2 a i b uk., jeżeli ustalono chorobowe zwyrodnienie życia umysłowego. Ocena, czy przyjąć należy nieodporny przymus, należy do sądu, a nie do znawców lekarzy (O. z 19/4 1918 Kr I 33/18 ZbNr 4525).

6. Rozkaz przełożonego (nawet wojskowego) sam przez się nie niewinna sprawcy i nie stwarza stanu nieodpornego przymusu w rozumieniu § 2 lit. g uk., o ile nie towarzyszy mu rzeczywisty przymus (OSP. z 20 lutego 1920 I 169).

7. Patrz OSP. pod 4. przy § 186.

8. Obrona sprawcy rabunkowego morderstwa, że do czynu popchnął go głód spowodowany tem, że jako zbieg wojskowy ukrywał się przez trzy dni w lasach przed pościgiem, nie pokrywa się z pojęciem nieodpornego przymusu w rozumieniu § 2 lit. g uk. (OSP. z 9 grudnia 1921 Kr. 462/21),

9. Przymus psychiczny jest nieodporny w rozumieniu § 2 lit. g uk. nie już dlatego, że sprawca indywidualnie nie zdobył się na wytrwanie w obowiązku ustawą na niego nałożonym, lecz tylko wtedy, kiedy przymus nie dał się odeprzeć przy całym wysiłku woli, na jaki stać normalnego przeciętnego człowieka (OSP. z 2 października 1923 III 38).

Obrona konieczna. 1. Nie wystarcza do poczytania przekroczenia granic obrony koniecznej za winę nieumyślną, że przedmiotowo ustalono przekroczenie granic stosownej obrony; należy poza tem ustalić, że napadnięty działał w chwili popełnienia czynu w stanie normalnej świadomości (O. z 20/4 1904 Nr 5529 ZbNr 2939), że mimo przerażenia, bojaźni lub przestraszenia było mu możliwe uświadomienie sobie przekroczenia

granic obrony (O. z 26/2 1889 Nr 2067 ZbNr 1208 i z 28/12 1904 Nr 14483).

2. Przy przekroczeniu granic obrony koniecznej z zatrwożenia konieczne jest dla poczytania występku z § 335 uk. ustalenie, czy sprawca zawinił zaniedbanie obowiązującej każdego uwagi i rozważa, że więc mimo zatrwożenia nie był pozbawiony możności pokierowania swem działaniem w myśl tego obowiązku i uświadomienia sobie, iż przekracza granice obrony koniecznej, że zatem na tyle panował nad sytuacją, iż miał możność ocenienia możliwych skutków swego działania i mógł pojąć niebezpieczeństwo, niekonieczne dla swej obrony (OSP. z 12 grudnia 1922 II 404).

Bezpodstawne tłumaczenie się

§ 3. Nieznajomością niniejszej ustawy o zbrodniach nikt tłumaczyć się nie może.

Kto pasie swe zwierzęta na cudzym gruncie, nie może ująć odpowiedzialności za kradzież przez powołanie się na poprzednio tam wykonywane, lecz już prawomocnie odmówione mu prawo paszy (OPlen. z 2¹/10 1893 Nr 12416 ZbNr 1726).

§ 4. Zbrodnia wynika ze złośliwości sprawcy, a nie ze stanu tego, na którym się ją popełnia. Zbrodnie więc można popełnić także na złoczyńcach, na osobach pozbawionych rozumu, na dzieciach, na śpiących, a nawet na takich osobach, które same szkody swej żądają lub na nią zezwalają.

Uszkodzenie samego siebie o tyle tylko podpada pod ustawę karną, o ile zwraca się przeciw prawu chronionemu przez przepisy karne n. p. przeciw obowiązkowi służby wojskowej. Kto siebie uszkodzi tylko w zamiarze samobójczym, nie podpada przepisowi karnemu, a szczególnie § 431 uk. (OPlen. z 27/3 1901 Nr 4272 ZbNr 2588 i O. z 5/6 1891 Nr 4761 ZbNr 1455).

Współwinni i uczestnicy zbrodni

§ 5. Nietylko bezpośredni sprawca staje się winnym zbrodni, lecz także każdy, kto rozkazem, poradą,

pouczeniem, pochwałą czyn zbrodniczy przygotował, rozmyślnie wywołał, wykonanie jego popierał umyślnem dostarczaniem środków, usuwaniem przeszkód, lub w jakikolwiek inny sposób do tego był pomocny, do pewniejszego jego wykonania się przyczynił, tudzież kto tylko naprzód porozumiał się ze sprawcą względem dania mu pomocy i poparcia po spełnieniu czynu, albo względem udziału w zyskach i korzyściach.

Okoliczności uniewinniających, uchylających karalność zbrodni względem sprawcy, albo jednego ze współwinnych lub uczestników li tylko wskutek osobistych ich stosunków, nie należy rozciągać na drugich współwinnych i uczestników.

1. Zmowa przed czynem nie jest istotną cechą współsprawstwa; świadome, chociaż nawet tylko przypadkowe współdziałanie kilku osób w tym samym zamiarze wystarcza (O. z 14/4 1899 Nr 17424 ZbNr 2343).

2. Jeżeli ten, któremu właściciel rzecz swoją powierzył, pozwała trzeciemu zabrać ją w porozumieniu się z nim, obydwoj odpowiadają jako uczestnicy za sprzeniewierzenie (OPlen. z 1/6 1881 Nr 3293, ZbNr 342).

3. Brak poczynałości u sprawcy nie powoduje bezkarności podżegacza (O. z 19/12 1895 Nr 12382) albo pomocnika (O. z 12/10 1883 Nr 5593, ZbNr 573 i z 16/5 1914 Kr. I 31/14 Nr 4134).

4. Współwinną dzieciobójstwa może być tylko matka dziecka; do innych osób, czy to uczestników, podżegaczy lub pomocników, nie ma § 139 uk. zastosowania (O. z 19/3 1880 Nr 694 ZbNr 242).

5. Dobrowolne odstąpienie sprawcy od usiłowania nie uwalnia od kary uczestnika, podżegacza lub pomocnika (O. z 24/5 1886 Nr 2099 ZbNr 921).

6. Ustalenia, że oskarżony namówił osobę drugą, aby „przyjęła służbę u jakiegoś zamożnego człowieka i okradła go“, że osoba ta pod wpływem tej namowy opuściła dotychczasową służbę, przyjęła miejsce służącej u jubilera, okradła go i wydała łup oskarżonemu, wystarcza do odpowiedzialności

oskarżonego w kierunku współwiny z § 5 uk. w dokonanej kradzieży (OSP. z 17 marca 1922 I 556).

7. Przy zabójstwie (§ 140 uk.) jest współwina z § 5 uk. karygodna na równi ze sprawstwem (OSP. z 6 grudnia 1919 II 90).

8. Do współwiny w zbrodni zabójstwa potrzeba oprócz działania pomocniczego w znaczeniu przedmiotowym także zamiaru nieprzyjaznego, polegającego conajmniej w świadomości pomocy do działania, z którego wynika śmierć człowieka (OSP. z 17 października 1923 III 42).

9. Kto świadomie pomaga znalazcy w sprzedaży rzeczy znalezionych, dopuszcza się współwiny w oszustwie (OSP. z 17 października 1923 III 43).

Udzielenie pomocy po dokonanej zbrodni.

§ 6. Kto bez poprzedniego porozumienia się dopiero po dokonaniu zbrodni sprawcy udziela pomocy i poparcia, albo z wiadomej sobie zbrodni ciągnie zyski i korzyści, staje się wprawdzie winnym nie tej samej, ale innej odrębnej zbrodni, w dalszym ciągu niniejszej ustawy podanej.

Przepisy szczególne o poczytaniu zbrodni popełnionych drukiem

§ 7. Jeżeli zbrodnię popełniono osnową druku, stają się winnymi tej samej zbrodni: autor, tłumacz, wydawca, nakładca, lub trudniący się rozprzedażą, księgarz, drukarz, przy pismach perjodycznych także redaktor odpowiedzialny, jak w ogóle wszystkie osoby, które współdziałały przy drukowaniu lub rozpowszechnianiu karygodnych druków, jeżeli stosują się do nich ogólne postanowienia §§ 1, 5, 6, 8, 9, 10 i 11.

Patrz §§ 28 i dalsze ustawy prasowej z 17 grudnia 1862 Nr 6 z r. 1863 Dpp.

Usiłowanie zbrodni.

§ 8. Do zbrodni nie potrzeba, aby czynu rzeczywiście dokonano. Już usiłowanie wykonania złego czynu jest zbrodnią, skoro kto w złym zamiśle przedsięwziął czyn, do rzeczywistego wykonania zbrodni wiodący, a dokonanie zbrodni nie nastąpiło tylko z powodu niemożności, zaszłej obcej przeszkody lub przypadku.

We wszystkich zatem przypadkach, gdzie ustawa nie robi wyraźnych wyjątków, należy stosować wszelkie przepisy dotyczące zbrodni w ogólności także do zbrodni usiłowanej, a za usiłowany czyn przestępny należy przy zastosowaniu § 47 lit. a wymierzyć tę samą karę, którą na wykonaną zbrodnię się nakłada.

1. Nieumyślne i cum dolo indirecto popełnione czyny nie dopuszczają usiłowania (O. z 7/6 1876 Nr 2299 ZbNr 115 i z 3/2 1882 Nr 10518).

2. Usiłowanie zbrodni ciężkiego uszkodzenia ciała jest wykluczone, jeżeli sprawca nie zmierzał do wywołania skutków z § 152 uk., lecz tylko działał w złym zamiarze (O. z 14/1 1896 Nr 15388 ZbNr 1961 i z 27/10 1839 Nr 9915).

3. Nie należy przyjąć dobrowolnego odstąpienia od usiłowania tylko dlatego, że przeszkoda, powodująca odstąpienie, była nie do pokonania (O. z 26/8 1887 Nr 6375 ZbNr 1104).

4. Usiłowanie uwiedzenia do nadużycia władzy urzędowej (§ 105 uk.) nie staje się bezkarnem wskutek dobrowolnego odstąpienia sprawcy (O. z 9/5 1879 Nr 627 ZbNr 201).

5. W zbrodni kazirodstwa (§ 131) nie jest wykluczone karygodne usiłowanie (O. z 18/5 1893 Nr 3999 ZbNr 1694).

6. Samo tylko usiłowane spędzenie cudzego płodu (§ 147) jest zbrodnią dokonaną; zatem usiłowanie tej zbrodni w myśl § 8 uk. jest niemożliwe (O. z 15/12 1879 Nr 9429 ZbNr 219 i z 14/6 1895 Nr 3393 ZbNr 1878).

7. Granicą między usiłowaniem a czynnością przygotowawczą nie jest większe lub mniejsze zbliżenie się do celu przestępnego; również wcale nie jest istotne, czy czyn zawiera więcej lub mniej warunków do osiągnięcia celu. Decydującem jest

tylko, czy pomimo nieosiągnięcia celu zamiar ku niemu skierowany całkiem wyraźnie jest widoczny z uzewnętrznionego działania (O. z 9/11 1883 Nr 10466 ZbNr 588, z 7/12 1900 Nr 14570 ZbNr 2533, z 12/11 1906 Nr 7165 ZbNr 3256).

8. Zachodzi karygodne usiłowanie oszustwa według § 8 uk., jeżeli przywieziono znaczną ilość starannie ukrytych fałszywych znaczków, przeznaczonych do stemplowania banknotów czesko-słowackich, w pobliże granic tego państwa (OSP. z 7 lipca 1920 I 842).

9. Usiłowanie (§ 8 uk.) zachodzi wtedy, gdy zamiar osiągnięcia skutku przestępnego ujawnił się zupełnie wyraźnie w czynnościach zewnętrznych. W odniesieniu do usiłowania, polegającego na przygotowaniu i dostarczeniu środków, potrzebnych do dokonania czynu przestępnego (kradzieży z włamaniem), należy za karygodne usiłowanie poczytać już dostarczenie środków takiego rodzaju, które do innego użytku się nie nadawały, a tylko do osiągnięcia zamierzonego skutku użyte być mogły (OSP. z 14 października 1921 II 170).

§. 9 Kto do zbrodni nawołuje, zachęca lub nakłonić usiłuje, staje się winnym usiłowanego nakłaniania do niej, jeżeli jego działanie było bezskuteczne, i zasądzi się go na karę, jaką należałoby wymierzyć za usiłowanie zbrodni.

1. Nie ma żadnego znaczenia, czy oddziaływanie na uwiedzionego było bezpośrednie lub pośrednie przez trzecią osobę (O. z 4/7 1887 Nr 4981, z 7/11 1909 Nr 10439 ZbNr 3010, z 26/1 1910 Kr. II 394/9 ZbNr 3685).

2. Usiłowanie nakłonienia do udzielenia pomocy jest karalne, jeżeli nawet nie przedsięwzięto czynu głównego, do którego pomoc się odnosi (O. z 13/1 1888 Nr 12866 ZbNr 1122).

3. Już samo usiłowanie oddziaływania na cudzą wolę stwarza tę zbrodnię jako delictum sui generis; zasady o zdatności lub niezdatności środków zastosowanych do usiłowania przestępstwa nie mają żadnego znaczenia dla niniejszej zbrodni (O. z 29/1 1897 Nr 14320 ZbNr 2046). Mimoto jednak mają do tej zbrodni zastosowanie zasady § 5 uk. (O.z 26/6 1875 Nr 3669 i z 10/1 1896 Nr 12979).

4. Usiłowanie umocnienia kogo, zdecydowanego już do wy-

konania zbrodni, w postanowieniu przez niego powziętem podpada pod § 9 uk. (O. z 18/1 1913 Kr. II 407/12 Nr 4031).

§ 10. W zbrodniach popełnionych drukiem zaczyna się karalność czynu autora, tłumacza, wydawcy, redaktora i nakładcy (§ 7) z chwilą oddania dzieła do wydrukowania; dla innych zaś winowajców z chwilą ich współudziału.

5. Patrz OSP. pod 28 przy § 199.

§ 11. Za myśli lub wewnętrzne zamierzenia, jeżeli nie przedsięwzięto na zewnątrz żadnego złego działania, ani nie zaniechano niczego, co ustawy przepisują, nie można nikogo pociągnąć do odpowiedzialności.

ROZDZIAŁ II.

O karaniu zbrodni w ogóle.

Główne rodzaje kar.

§ 12. Karą za zbrodnie jest śmierć zbrodniarza lub jego uwięzienie.

Rodzaj kary śmierci.

§ 13. Karę śmierci wykonuje się przez powieszenie.

Stopnie kary więzienia: a) według surowości.

§ 14. Kara więzienia dzieli się według surowości na dwa stopnie. Pierwszy stopień oznacza się wyrazem „więzienie“ bez dodatku, drugi jako „więzienie ciężkie“.

Pierwszy stopień.

§ 15. W pierwszym stopniu kary więzienia pozostaje skazany wprawdzie bez kajdan, ale pod ścisłą

strażą, a utrzymanie dostaje takie, jakie przepisuje urządzenie zakładów karnych, dla takich więźniów przeznaczonych, według osobnych przepisów, już wydanych lub jeszcze wydać się mających.

Nie wolno mu z nikim stykać się w nieobecności dozorca więziennego i rozmawiać w języku niezrozumiałym dla niego.

Drugi stopień.

§ 16. (Skazanemu na więzienie drugiego stopnia okuje się nogi w kajdany). Na rozmowy z ludźmi, nie należącymi bezpośrednio do jego straży, pozwala mu się tylko w nader osobliwych i ważnych przypadkach.

Zdanie pierwsze tego paragrafu uchylili § 3 ustawy z 15 listopada 1867 Nr 131 Dpp., wprowadzający w zamian za okucie nóg obostrzenie kary.

Ustawa z 15 listopada 1867 Nr 131 Dpp., która zmienia niektóre postanowienia powszechnej ustawy karnej i inne zarządzenia z nią w związku będące.

§ 1. *Z dniem ogłoszenia niniejszej ustawy znosi się bezwarunkowo i bez wyjątku chłostę cielesną jużto jako karę główną jużto jako karę zastępującą karę aresztu, jakoteż jako karę dodatkową, obostrzenie kary lub karę dyscyplinarną.*

§ 2. *Gdzie obowiązujące przepisy ustawowe zarządzają chłostę cielesną jako karę główną, należy odtąd zamiast niej wyrzec karę aresztu; zaś w owych przypadkach, gdzie zagrożono nią jako obostrzeniem kary na wolności albo samodzielnie karę dyscyplinarną, należy wyrzec jeden z innych ustawowo dopuszczalnych rodzajów obostrzenia kary na wolności, a względnie karę dyscyplinarną.*

§ 3. *Również od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy znosi się okucie (karę kajdan) skazanych na karę ciężkiego więzienia, a sądy mają w przyszłości przy sądzeniu na karę ciężkiego więzienia za czyny karalne, popełnione dopiero po ogłoszeniu niniejszej ustawy (§ 10 lit. c), wyrzec w miejsce okucia (kajdan)*

dotatkowo jeden lub kilka ustawowo dopuszczalnych rodzajów obostrzenia kary.

§ 4. Okucie w kajdany skazańców i aresztantów w śledztwie wolno stosować jako karę dyscyplinarną w przyszłości czasowo i nie dłużej, niż tego bezwzględna konieczność wymaga, tylko w razie zachowania się szczególnie krnąbrnego, gwałtownego lub podburzającego drugich, jak również w razie usiłowania ucieczki lub przygotowania się do niej.

Co do sposobu wykonania okucia w kajdany obowiązują dotychczasowe przepisy.

§ 5. W przyszłości nie ma więcej zasądzenie karne pociągnąć za sobą utraty lub ograniczenia cywilnej zdolności do działania skazańca, a zatem traci swoją zarządzenie objęte § 27 lit. b ustawy karnej z 27 maja 1852 Nr 117 Dpp. jak również odnośne postanowienia powszechnej ustawy cywilnej (§§ 61, 574 i 868) i ustawy małżeńskiej dla katolików z 8 października 1856 Nr 185 Dpp.

§§ 191, 254 i 281 powszechnej ustawy cywilnej zmienia się w ten sposób, że sąd opiekuńczy lub kuratelarny ma w każdym poszczególnym przypadku według swej oceny rozstrzygnąć kwestję, czy zasądzenie karne ma pociągnąć za sobą utratę przez skazańca opiek i kuratel sądowych oraz niezdolność jego do sprawowania jednego z tych urzędów.

§ 6. Dalej należy od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy wyrzec w myśl ustawy karnej z 27 maja 1852 Nr 117 Dpp. ~~inne~~ innych ustawowych przepisów połączoną ze skazaniem utratę szlachectwa, orderów i odznaczeń zaszczytnych, tytułów, publicznych, tytułów akademickich i godności, państwowych oraz innych publicznych krajowych i gminnych urzędów i służb, adwokatury, notariatu, publicznych agencji lub zastępstwa stron przed władzami publicznymi, członkostwa w reprezentacjach gminnych lub innych do załatwiania spraw publicznych powołanych reprezentacji, jakoteż pensji, prowizji, zapomóg na wychowanie albo innych poborów tylko w razie zasądzenia za zbrodnię lub za przekroczenia kradzieży, sprzeniewierzenia, uczestnictwa w nich i oszustwa (§ 460, 461, 453 i 464 uk.).

W przyszłości ma z odcierpieniem kary ustać niezdolność do uzyskania poprzednio wymienionych przywilejów i uprawnień w razie skazania za jedną ze zbrodni, podanych poniżej z odnośnych przepisów ustawowych, a mianowicie:

1. § 58 lit. b i c uk. i art. I ust. z 17 grudnia 1862 Nr 8 Dpp. z r. 1863;
2. §§ 60 i 61 uk., o ile czyny te nie odnoszą się do przypadku § 58 lit. a, i rozp. min. z 27 kwietnia 1854 Nr 107 Dpp.;
3. § 65 uk., o ile zbrodnia nie dotyczy osoby cesarza, i art. II poprzednio wymienionej ustawy z 17 grudnia 1862;
4. § 66 uk.;
5. §§ 68, 69, 73 i 81 uk., o ile wymienione w nich zbrodnie polegają na motywach politycznych;
6. §§ 76, 78 i 80;
6. § 143 zdanie 2 i § 157 zdanie 2;
8. §§ 158, 163 i 164, oraz
9. §§ 212, 214, 217, o ile podaną w nich zbrodnię dania pomocy popełniono ze względu na jedną z przytoczonych pod 1—8 zbrodni, i
10. § 220 uk.

Natomiast nie będą powstawały w przyszłości w co dopiero wyliczonych zbrodniach, jak również występkach i przekroczeniach, z wyjątkiem przypadków powyżej powołanych §§ 460, 461, 463 i 464 uk., inne skutki ujemne, jakie z ustawy karnej lub na mocy innych przepisów ustawowych oprócz kar głównych i dodatkowych oraz oprócz postanowionego w ustawie prasowej z 17 grudnia 1862 przepadku kaucji są połączone z orzeczeniami karnymi i o tyle nie powinien ich dlatego szczególnie sędzia nakładać.

W razie zasądzenia za inne niż w drugim ustępie tego paragrafu wyliczone zbrodnie ustają niezdolność do uzyskania wspomnianych w ustępie pierwszym tego paragrafu przywilejów i uprawnień oraz inne w ustępie trzecim tego paragrafu wymienione skutki ujemne po upływie lat dziesięciu, jeżeli winowajcę zasądzono na co najmniej pięcioletnią karę więzienia, a pozatem po upływie lat pięciu, zaś w razie zasądzenia za powyżej przytoczone przekroczenia (§§ 460, 461, 463 i 464 uk.) po upływie lat trzech po odciernieniu kary.

§ 7. Dlatego tracą teraz swoją moc prawną wszystkie ustawy i rozporządzenia, na podstawie których niezdolność do uzyskania wymienionych w poprzednim paragrafie przywilejów i uprawnień jak również inne tam wspomniane skutki ujemne miały dotąd trwać przez całe życie, albo też które były połączone z zasądzeniem za inne, niż w powołanym paragrafie wyli-

czony czynny karalne, lub nawet z takimi wyrokami, orzeczeniami lub uchwałami, któremi umarzano postępowanie karne bez wyrzeczenia winy obwinionego.

§ 8. Wspomniane w § 6 przywileje i uprawnienia, o ile według tego paragrafu również w przyszłości z powodu zasądzenia karnego przepadają, nie odżywają ani po odcierpieniu kary ani przez upływ okresów czasu, wspomnianych w ustępie 4 powołanego paragrafa.

§ 9. Postanowienia, zawarte w §§ 1 do 8 włącznie, mają działać wstecz odnośnie do procesów karnych wiszących jeszcze z chwilą wejścia w życie tych postanowień, i odnośnie do czynów karalnych, popełnionych przed tą chwilą, jak również odnośnie do wszystkich poprzednio wydanych wyroków, orzeczeń i uchwał, o ile ich jeszcze całkowicie nie wykonano, a połączone z nimi skutki ujemne jeszcze trwają.

§ 10. Zatem ma:

a) wykonanie każdej, czy to przeciw skazańcom, czy to przeciw pozostającym w areszcie śledczym, już prawomocnie wyrzeczonej chłosty cielesnej odpaść, bez wprowadzenia za nią innej kary zastępczej lub innego obostrzenia. Również należy

b) zasądzonym już przedtem na karę ciężkiego więzienia połączonych z tą karą według § 16 uk. „żelaz na nogach“ (kajdan) już nie zakładać i już założone bezzwłocznie zdjąć, bez zastosowania za nie środka zastępczego. Tak sumo ma

c) przy wszystkich zasądzeniach na karę ciężkiego więzienia, które wprowadzie dopiero po ogłoszeniu niniejszej ustawy, lecz za czyn karalny przed jej ogłoszeniem wyrzeczono, odpaść tylko na przyszłość zarządzone w § 3 środki zastępcze za kajdany, dotąd połączone z ciężkiem więzieniem. Dalej mają

d) owe skutki ujemne, które były połączone w wysł dotychczasowych przepisów ustawowych z poprzednio wydanymi wyrokami, orzeczeniami lub uchwałami, załatwiającemi postępowanie karne bez uznania obwinionego za winnego, zgasnąć po upływie terminu w § 6 zakreślonego całkowicie z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy, zaś te, które z powodu wcześniejszego zasądzenia zasły, mają o tyle ustać, o ile nie są połączone według niniejszej ustawy z takim zasądzeniem i o ile również zająd po ogłoszeniu niniejszej ustawy. Wreszcie należy

e) postanowienia §§ 6 i 8 o utracie wspomnianych przywilejów i uprawnień oraz ustanie niezdolności do ich uzyskania stosować także do poprzednio wydanych orzeczeń karnych.

§ 11. Jeżeli kto chce uzyskać świadectwo urzędowe w tym względzie, że już go nie obciążają wspomniane w § 10 lit. d skutki ujemne lub tamże pod lit. e wymieniona niezdolność, to wolno mu o wydanie tego świadectwa prosić w tym sądzie, który orzekł w pierwszej instancji w sprawie karnej, albo który wstąpił w jego miejsce; jeżeli mu odmówił, w odnośnym sądzie krajowym wyższym, a jeżeli również ten mu go nie udzieli, w Najwyższym Sądzie.

12. Postanowien ordynacji wyborczych sejmowych i ustawy zasadniczej dla reprezentacji państwa o czynnem i biernem prawie wyborczem oraz o jego utracie nie narusza niniejsza ustawa, lecz zastrzega się zmianę ich w drodze konstytucyjnej.

Stopnie kary więzienia: b) według jej trwania.

§ 17. Zbrodniarza zasądza się albo na karę więzienia przez całe życie, albo na czas określony. Najkrótszy okres kary wynosi w zasadzie (§§ 54 i 55) sześć miesięcy, najdłuższy lat dwadzieścia. Okres kary i wszelkie inne skutki prawne wyroku karnego zaczynają się, o ile w wyroku inaczej nie postanowiono, od chwili, kiedy ogłoszono wyrok niepodlegający żadnemu dalszemu tokowi instancji.

Gdy różnorodność okoliczności, powiększających lub pomniejszających zbrodnię, nie pozwala na ściśle określenie kary dla każdego poszczególnego przypadku w samej ustawie, przeto podaje się w dalszych rozdziałach przy każdej zbrodni tylko okres najkrótszy i najdłuższy, w jakim wymierzyć należy w zasadzie trwanie kary podług doniosłości zbrodni.

Połączenie stosownej pracy z karą więzienia.

§ 18. Z karą więzienia łączy się zawsze przymus do pracy. Każdy więzień musi zatem wykonywać taką pracę, jaką przepisuje urządzenie zakładu karnego.

Przy rozdziale robót należy o ile możliwości zwrócić uwagę na stopień kary więzienia, dotychczasowy sposób zatrudnienia i stopień wykształcenia więźniów.

Ustawa z 16 marca 1920 Nr 26 poz. 158 postanawia w art. 4:

1. Skazanych na dłuższą karę pozbawienia wolności można za ich zgodą uwolnić warunkowo z zamknięcia, jeżeli odcierpieli w razie skazania na dożywotnie pozbawienie wolności — dwie trzecie nałożonej na nich kary, w ciągu tego czasu dobrze się sprawowali, a wobec dawniejszego ich życia i innych stosunków osobistych można się spodziewać dalszego dobrego prowadzenia się, oraz jeżeli mają zapewnioną dostateczną i stałą sposobność do pracy, wystarczającej na ich utrzymanie, lub jeżeli stwierdzono, że ktoś dbać będzie o to, aby uwolnieni mieli schronienie i utrzymanie. Skazani na czasowe ciężkie więzienie lub więzienie nie mogą być uwolnieni z zamknięcia przed odcierpieniem jednego roku, skazani na areszt lub areszt ścisły przed odcierpieniem sześciu miesięcy kary.

2. Warunkowe uwolnienie można każdej chwili odwołać, jeżeli uwolniony źle się prowadzi lub postępuje wbrew obowiązkom, jakie nałożono na niego przy uwolnieniu.

Odwołanie ma ten skutek, że na poczet wyrzeczony kary nie będzie zaliczony czas, jaki upłynął od warunkowego uwolnienia do ponownego zamknięcia.

3. Decyzję w przedmiocie warunkowego uwolnienia tudzież odwołania uwolnienia wydaje Minister Sprawiedliwości po wystuchaniu zdania prokuratora przy sędziu apelacyjnym i zarządu więzienia.

4. Warunkowo uwolniony może być oddany na czas próby pod nadzór władzy bezpieczeństwa lub odpowiedniej osoby, która oświadczy gotowość podjęcia się tego obowiązku.

5. Władza bezpieczeństwa może zarządzić przytrzymanie uwolnionego z poważnych względów dobra publicznego, winna jednak postarać się natychmiast o decyzję w przedmiocie cofnięcia uwolnienia. Jeżeli przytrzymanie doprowadzi do odwołania uwolnienia — przyjmuje się, że odwołanie nastąpiło w dniu przytrzymania.

6. Jeżeli oznaczony czas kary upłynął bez odwołania uwolnienia warunkowego — kara uchodzi za odcierpianą.

Obostrzenie kary więzienia.

§ 19. Karę więzienia można jeszcze obostrzyć:

- a) postem;
- b) zarządzeniem twardego łoża;
- c) trzymaniem w areszcie odosobnionym;
- d) odosobnionem zamknięciem w ciemnej celi;
- e) (chłostą kijem lub różgą);
- f) wydaleniem z kraju po odbytej karze.

do e) patrz uwaga przy § 24.

Post.

§ 20. Pierwszy i drugi stopień kary więzienia można obostrzyć w ten sposób postem, że więźnia trzyma się w niektórych dniach tylko o chlebie i wodzie. Może to jednak nastąpić nie więcej jak trzy razy tygodniowo i tylko w dniach przegrodzonych drugimi.

Twarde łożo.

§ 21. Obostrzenie zarządzeniem twardego łoża polega na ograniczeniu więźnia do samych desek, co jednak może nastąpić tylko w dniach przegrodzonych drugimi i nie częściej jak trzy razy w tygodniu.

Areszt odosobniony.

§ 22. Zamknięcie w areszcie odosobnionym nie może trwać bez przerwy dłużej niż miesiąc, a następnie dopiero po przerwie jednego miesiąca można je znowu zastosować. Zresztą więźnia ma w czasie tego odosobnienia odwiedzać codziennie przynajmniej dwa razy jedna z osób nadzorujących w zakładzie karnym i należy mu wyznaczyć stosowne zatrudnienie.

Patrz ust. z 1 kwietnia 1872 Nr 43 Dpp. przy ustawie o post. kar.

Odosobnione zamknięcie w ciemnej celi.

§ 23. Odosobnione zamknięcie w ciemnej celi nie może trwać nieprzerwanie dłużej niż trzy dni, a dopiero można je znowu stosować po upływie tygodnia; w całości zaś może trwać nie dłużej niż dni trzydzieści w roku.

Kara chłosty.

§ 24. uchylony.

Przepis o chłości uchyliła ustawa z 15 listopada 1867 Nr 181 Dpp., wprowadzająca zamiast niej inne w ustawie wymienione obostrzenia kary.

Wydalenie z kraju.

§ 25. Wydalenie z kraju można stosować tylko do zbrodniarzy cudzoziemców i musi się rozciągać zawsze na wszystkie kraje koronne cesarstwa austriackiego.

Prawne skutki każdego zasądzenia na zbrodnię.

§ 26. Z każdym zasądzeniem za zbrodnię wiążą się z mocy ustawy skutki następujące:

a) odebranie wszystkich krajowych i zagranicznych orderów, cywilnych i wojskowych odznaczeń.

b) utrata wszystkich tytułów publicznych, stopni i godności akademickich, tudzież pozbawienie prawa ich odzyskania lub uzyskania nowych bez pozwolenia cesarza;

c) [wykluczenie od odpowiedzialnego redagowania pism perjodycznych;] por. § 12 ustawy prawnej

d) utrata wszelkiego publicznego urzędu lub publicznej służby, nie wyłączając urzędu nauczycielskiego, tudzież niezdolność otrzymania lub odzyskania ich bez wyraźnego zezwolenia cesarza;

e) usunięcie duchownych z prebendy i niezdolność odzyskania jej bez wyraźnego zezwolenia cesarza;

f) utrata zdolności do sprawowania urzędu sędziowskiego, adwokatury i notarjatu, agencji publicznych i wszelkiego zastępstwa stron przed władzami publicznymi;

g) pozbawienie wszelkich na przepisach pensyjnych opartych pensji, prowizji, zasiłków na wychowanie, lub innych poborów, tudzież wszelkich darów z łaski.

Ponadto utrzymuje się w mocy te postanowienia przepisów cywilnych, politycznych i kościelnych, które ze skazaniem za zbrodnię łączą jeszcze inne skutki ujemne.

Wydanie przepisów o oddaniu ukaranych zbrodniarzy pod dozór policyjny i postanowienie, jaki wpływ mają na to sądy wywierać, zastrzega się osobnym zarządzeniom.

(por. ust. z 10 maja 1873 Nr 108 Dpp. i z 24 maja 1885 Nr 89 Dpp.).

Ustawa z 15 listopada 1867 Nr 131 Dpp. zmieniła w § 6 postanowienia tego przepisu ustawy co do skutków prawnych, związanych z zasądzeniem za zbrodnię (patrz ust. przy § 16).

Do a) Rzeczpospolita Polska ustanowiła następujące ordery i odznaczenia:

1. *VIRTUTI MILITARI (ust. z 1 sierpnia 1919 poz. 409 DURP. i z 6 lipca 1920 poz. 383 DURP.);*

2. *BIAŁEGO ORŁA (ust. z 4 lutego 1921 poz. 136 DURP.);*

3. *ODRODZENIA POLSKI (ust. z 4 lutego 1921 poz. 137 DURP. i z 28 kwietnia 1922 poz. 255 DURP.);*

4. KRZYŻA ZASŁUGI (ust. z 23 czerwca 1923 poz. 458 DURP.);

5. KRZYŻA WALECZNYCH (rozp. Rady Obr. Państwa z 11 sierpnia 1920 poz. 572 DURP. i rozp. z 30 września 1920 poz. 790 DURP.); wreszcie.

3. ODZNACZENIE:

a) za czas pobytu na froncie (rozp. Rady Obr. Państwa z 14 lipca 1920 poz. 554 DURP.);

b) za rany i kontuzje (rozp. Rady Obr. Państwa z 14 lipca 1920 poz. 555 DURP.).

do c) Przepis ten uchylił § 12 ustawy prasowej z 17 grudnia 1862 Nr 6 Dpp. z r. 1863.

Prawne skutki kary śmierci i ciężkiego więzienia.

§ 27. Ponadto zaś pociągają za sobą z mocy ustawy szczególnie wyroki karne, skazujące zbrodniarza na karę śmierci lub ciężkiego więzienia, jeszcze następujące skutki:

a) Jeżeli zbrodniarz pochodzi ze szlachty, należy naciemnić w wyroku karnym, że traci szlachectwo. Ta utrata jednak dotyka tylko jego samego, nie zaś małżonki jego i dzieci przed wyrokiem karnym spłodzonych.

b) (uchylony ustawą z 15 listopada 1867 Nr 131 Dpp.).

Przepis pod a) stał się bezprzedmiotowym wskutek art. 96 Konstytucji RP. Polskiej z dnia 17 marca 1921 Nr 44 poz. 267 DURP., znoszącego wszelkie przywileje i tytuły rodowe..

§§ 28 i 29 uchylone § 34 ust. pras. z dnia 17 grudnia 1862 Nr 6 Dpp. z r. 1863.

Postanowienia względem utraty przemysłu, patentu okrętowego i uprawnienia do prowadzenia statku kabotażowego.

§ 30. Utrata przemysłu nie jest skutkiem już

z mocy ustawy ze zbrodni wypływającym; nie można więc wyrzec jej wyrokiem karnym. Jednak sąd karny winien po ogłoszeniu wyroku, jeżeli skazany za zbrodnię wykonuje przemysł, udzielić akt tej władzy, która nadaje takie uprawnienie przemysłowe. Jeżeli władzy tej zdawałoby się rzeczą niebezpieczną pozwolić zbrodniarzowi na wykonywanie przemysłu po odcierpieniu kary, winna zarządzić pozbawienie uprawnienia przemysłowego z zachowaniem obowiązujących przepisów.

Postępowanie to należy wdrożyć także wtedy, kiedy skazany posiadał patent okrętowy, albo uprawnienie do prowadzenia statku kabotażowego. W takim razie należy orzeczenie o utracie tego uprawnienia do centralnej władzy morskiej.

Ograniczenie kary do zbrodniarza.

§ 31. Jak karalność, tak też sama kara nie może nikogo innego dotknąć, jak tylko zbrodniarza.

Patrz ust. z 16 marca 1892 Nr 64 Dpp. i z 21 marca 1918 Nr 109 Dpp. o odszkodowaniu za niewinne zasądzenie.

Ograniczenie dowolności sędziego w wymiarze kary.

§ 32. Karę należy ściśle według ustawy wymierzyć, zatem ani surowiej, ani łagodniej, jak przepisuje ustawa stosownie do stwierdzonej właściwości zbrodni i sprawy.

§ 33. W zasadzie (§§ 52, 54 i 56) nie można nałożyć też innego rodzaju kary na zbrodniarza, jak tylko ten, który niniejsza ustawa podaje. Również nie można kary nałożonej uchylić przez pogodzenie się zbrodniarza z poszkodowanym (§§ 187 i 188).

Zasada §§ 32 i 259 uk. wchodzi także w rachubę przy zastosowaniu § 265 pk. Jeżeli nowy czyn karny przedstawia się tylko jako przekroczenie, to nie można zań wyrzec kary więzienia, chociażby nawet wyrok poprzedni, dotyczący zbrodni, nałożył karę więzienia (OPlen. z 17/2 1903 Nr 2482 ZbNr 2796).

O zbiegu kilku zbrodni

§ 34. Jeżeli zbrodniarz popełnił kilka zbrodni, będących przedmiotem tego samego dochodzenia i osądzenia, należy go ukarać według zbrodni, za którą surowsza kara jest nałożona, wszakże z uwzględnieniem drugich zbrodni.

1. Na całkiem nowe, po zasądzeniu, choć jeszcze nie po wykonaniu wyroku popełnione przestępstwo nie mają zastosowania przepisy o zbiegu przestępstw (O. z 6/7 1885 Nr 5874 ZbNr 804).

2. Za „surowszą karę“ należy uważać karę, powołującą cięższy jej rodzaj (O. z 13/12 1895 Nr 12477).

3. Jeżeli z dwóch idealnie zbiegających się przestępstw jedno ustawa przewiduje jako okoliczność obciążającą przy drugim przestępstwie (np. uszkodzenie cielesne w przypadku § 82 uk.), to odpada odrębne pociąganie, o ile ono według zachodzących okoliczności nie pociąga za sobą surowszego wymiaru kary, niż za drugie przestępstwo, któremu towarzyszy okoliczność obciążająca. Jeżeli zatem doznane uszkodzenie przy gwałtownym oporze władzy podpada pod wymiar kary z §§ 155 i 156 uk., to należy przyjąć zbieg przestępstw (O. z 18/3 1875 Nr 2634 ZbNr 53, z 14/4 1894 Nr 1766 i z 14/2 1896 Nr 14913).

4. Ustawa szczególna wyklucza zastosowanie ogólnej, jeżeli tak opiewa, że każdy przypadek, podpadający pod tamtą, również tej podporządkować należy. Gdzie niema tego stosunku, ustępuje łagodniejsze surowszemu postanowieniu karnemu, jeżeli zachodzą wymogi obydwóch postanowień (O. z 27/11 1880 Nr 10585, ZbNr 309, z 13/10 1884 Nr 9963 ZbNr 671).

albo zbrodni z występками lub przekroczeniami.

§ 35. Przepis ten należy również stosować w przypadku zbiegu kilku zbrodni z występkami lub przekroczeniami.

Zawarte w §§ 28 i 29 postanowienia szczególne należy także stosować na wypadek zbiegu kilku zbrodni lub zbrodni z występkami albo przekroczeniami obok innej kary ustawą przepisanej, chociażby jeden tylko ze zbiegających się czynów karygodnych popełniono osnową druku. Taksamo wtedy, kiedy tylko na jeden z tych zbiegających się karygodnych czynów w tej lub innej ustawie nakłada się grzywnę lub jedną z kar w § 240 lit. b i c podanych, należy wymierzyć winowajcy w każdym przypadku obok zwykłej kary ustawowej także tę karę szczególną.

Jeżeli z powodu zbiegu kilku czynów karnych (§§ 35 i 267 ust. 2 uk.), albo z powodu zagrożenia kilku środkami karnymi należy obok siebie nałożyć dwie kary lub kilka kar, to należy kwestję zaistnienia prawa odwołania (§ 283 ust. 1 pk., zd. 2) badać osobno odnośnie do każdej kary (O. z 15/3 1915 Kr. I 45/15 Nr 4227).

O zbrodniach poddanych zagranicą.

§ 36. Za zbrodnie popełnione zagranicą nie należy nigdy poddanego cesarstwa austriackiego po powrocie do kraju wydać zagranicę, lecz należy postąpić według niniejszej ustawy karnej bez względu na ustawy kraju, gdzie zbrodnię popełnił.

Jeżeli jednak za czyn ten już za granicą go ukarano, to wlicza mu się karę już odcierpianą do kary według niniejszej ustawy wymierzonej.

Nigdy nie wykona się w kraju wyroków zagranicznych władz karnych.

1. Za zbrodnię popełnioną zagranicą nie wolno wydać krajowca, chociaż w momencie wykonania czynu był jeszcze obcokrajowcem (O. z 23/2 1903 Nr 17186 ZbNr 2824).

2. Areszt śledczy, wliczony do kary przez sędziego zagranicznego, wlicza się do kary. Może więc zdarzyć się przy przepisaniu w § 36 ust. 2 uk. wliczeniu, że karę, wyrzeczoną według krajowej ustawy karnej, należy równocześnie uznać za odcierpianą (O. z 18/3 1898 Nr 3719, ZbNr 2232).

3. Postanowienie drugiego ustępu ma również analogiczne zastosowanie do obcokrajowca, który za zbrodnię tutaj popełnioną już zagranicą karę odcierpiał (OPlen. z 22/4 1897 Nr 4943 ZbNr 2076); obowiązuje ono również odnośnie do popełnionych tutaj przez obcokrajowca występków i przekroczeń (O. z 23/2 1876 Nr 10507).

4. a) Wyroki karne, wydane przez sądy rosyjskie za czyny popełnione na okupowanym obszarze b. monarchji austro-węgierskiej, wchodzącym obecnie w skład państwa polskiego, a nie odpowiadające wymogom art. 43 konwencji haskiej, należy uważać za wyroki wydane przez sądy zagraniczne.

b) Wliczać się mająca w zastosowaniu § 36 uk. wymierzona przez sąd rosyjski kara na wolności (roty aresztanckie) może być tylko wedle czasu jej trwania uwzględniona (OSP. z 28 października 1921 I 473).

5. W myśl art. VI Traktatu Ryskiego (Dz. ust. Nr 49 poz. 300 z r. 1921) prawo opcji służyło w zasadzie tylko obywatelom byłego państwa rosyjskiego i nie odnosiło się do byłych obywateli austriackich. Oskarżony na podstawie swej przynależności do jednej z gmin w Małopolsce nabył z chwilą utworzenia się państwa polskiego obywatelstwo polskie, jakkolwiek wówczas znajdował się jako jeniec wojenny na Syberji. Nie ulega zatem wątpliwości, że pobudzając do pogardy i nienawiści przeciw formie rządu i ustrojowi państwa polskiego działał oskarżony tam jako obywatel państwa polskiego i odpowiada w myśl § 36 i § 65 lit. a i c uk. za czyn przestępny, przeciw Polsce na Syberji popełniony (OSP. z 14 sierpnia 1923 III 205).

6. Wyroku wydanego z dnia 8 listopada 1918 przez Sąd Najwyższy jako kasacyjny w Wiedniu w toku instancji nie można uważać za wyrok zagraniczny (OSP. z 26 stycznia 1921 Kr. 769/21).

O zbrodniach popełnionych przez obcych.*a) W kraju.*

§ 37. Także na cudzoziemca, popełniającego zbrodnię na obszarze państwa austriackiego, należy wydać wyrok jedynie według niniejszej ustawy (§ 41).

b) Zagranicą.

§ 38. Jeżeli cudzoziemiec popełnił zagranicą zbrodnię zdrady stanu odnośnie do państwa austriackiego (§ 58), albo zbrodnię fałszerstwa austriackich publicznych papierów kredytowych lub monet (§§ 106—121), należy z nim postąpić jak z krajowcem według niniejszej ustawy.

§ 39. Jeżeli zaś cudzoziemiec popełnił za granicą inną zbrodnię, aniżeli zbrodnie w poprzednim paragrafie wymienione, należy zawsze tutaj go przyaresztować, a zarazem natychmiast porozumieć się względem wydania go z rządem tego kraju, gdzie zbrodnię popełnił.

§ 40. Jeżeli rząd obcy odmówi przyjęcia, należy postąpić w zasadzie ze zbrodniarzem zagranicznym według przepisów niniejszej ustawy karnej. Jeżeli jednak według ustawy karnej miejsca, gdzie czyn wykonał, obchodzonoby się z nim łagodniej, należy z nim postąpić wedle tej ustawy łagodniejszej. W wyroku karnym musi się nadto wyrzec wydalenie po odcierpieniu kary.

W przypadkach § 40 uk. stanowi podstawę wymiaru kary zawsze prawo krajowe, choćby uwzględniono przy tem prawo miejsca popełnienia czynu jako zagrażające łagodniejszą karą (OSP. z 31 sierpnia 1921 I 286).

§ 41. Jeżeli istnieją osobne umowy z obcemi państwami o wzajemnem wydawaniu zbrodniarzy, należy według nich postąpić.

Prawo żądania wynagrodzenia szkody od zbrodniarza.

§§ 42. Ukaranie zbrodniarza nie uchybia w niczem prawu tych, którzy przez zbrodnię zostali znieważeni lub pokrzywdzeni i którym za to należy się zadośćuczynienie lub odszkodowanie od zbrodniarza, jego dziedziców lub z jego majątku.

ROZDZIAŁ III.

O okolicznościach obciążających.

Ogólna zasada oceny okoliczności obciążających.

§ 43. W ogólności zbrodnia jest tem cięższa, im dojrzalsze zastanowienie, im głębsze przygotowanie się do popełnienia zbrodni, im większa przez nią szkoda wyrządzona lub większe z nią połączone niebezpieczeństwo, im mniej można zachować wobec niej ostrożności, albo im więcej nią obowiązków pogwałcono.

Szczególne okoliczności obciążające.

§ 44. Specyjalne okoliczności obciążające są:

- a) jeżeli popełniono kilka zbrodni różnego rodzaju;
- b) jeżeli tę samą zbrodnię powtórzono;
- c) jeżeli zbrodniarza za taką samą zbrodnię już ukarano;
- d) jeżeli drugich uwiódł do zbrodni;
- e) jeżeli był twórcą, podżegaczem, przywódcą w zbrodni, popełnionej przez kilka osób.

§ 45. Również jest obciążającą okolicznością usiłowanie obwinionego podejścia sędziego w czasie dochodzenia zmyślaniami okoliczności nieprawdziwych.

ROZDZIAŁ IV.

O okolicznościach łagodzących.

Przyczyny łagodzące.

a) ze względu na osobę sprawcy.

§ 46. Przyczyny łagodzące, dotyczące sprawcy, są:

a) jeżeli sprawca nie ma jeszcze lat dwudziestu, jest umysłowo niedorozwinięty, albo wychowanie jego było bardzo zaniedbane;

b) jeżeli przed spełnieniem zbrodni wiódł żywot nie-naganny;

c) jeżeli popełnił zbrodnię z cudzej zachęty, z obawy lub postuszeństwa;

d) jeżeli dał się porwać do zbrodni gwałtownemu wzruszeniu umysłu, pochodzącemu ze zwykłego usposobienia ludzkiego;

e) jeżeli raczej zachęciła go do zbrodni nadarzająca się wskutek cudzej niedbałości sposobność, niż ją postanowił w zamiarze z góry pewnym;

f) jeżeli go pchnęła do zbrodni dotkliwa nędza;

g) jeżeli rzeczywiście gorliwie starał się wynagrodzić wyrządzoną szkodę lub zapobiec dalszym złym następstwom;

h) jeżeli sam się stawił i wyznał zbrodnię, mimo, że łatwo mógł uciec lub uniknąć wykrycia;

i) jeżeli drugich ukrytych zbrodniarzy wydał i do ich ujęcia dał sposobność i środki;

k) (uchylony art. I 4 ust. z 20 lipca 1912 Nr 141 Dpp. zob. § 55 a).

b) ze względu na jakość czynu.

§ 47. Okoliczności łagodzące ze względu na jakość czynu są:

a) jeżeli poprzestano na usiłowaniu, w miarę tego, jak usiłowanie było jeszcze dalekie od wykonania zbrodni;

b) jeżeli przy wykonaniu zbrodni wstrzymano się dobrowolnie mimo nadarzającej się sposobności od wyrażenia większej szkody;

c) jeżeli szkoda ze zbrodni wynikła jest mała albo pokrzywdzony otrzymał całkowite wynagrodzenie lub zadosyćuczynienie.

ROZDZIAŁ V.

O stosowaniu okoliczności obciążających i łagodzących przy wymiarze kary.

Przepis ogólny dla oceny okoliczności obciążających i łagodzących.

§ 48. Na okoliczności obciążające należy mieć wzgląd tylko wtedy, kiedy im nie przeciwstawiają się okoliczności łagodzące; tak samo na okoliczności łagodzące, kiedy im nie przeciwstawiają się okoliczności obciążające. W miarę tego, czy jedno, czy drugie przeważają, należy zastosować obostrzenie lub złagodzenie kary.

Ograniczenie prawa obostrzenia w ogólności.

§ 49. Przez obostrzenie nie można zmienić ani rodzaju kary, podanej dla każdej zbrodni, ani przedłużyć trwania kary ponad okres ustawowy.

W szczególności

a) *co do kary śmierci i więzienia dożywotniego.*

§ 50. Nie ma obostrzenia kary śmierci i dożywotniego więzienia.

1. Nie wolno wyrzec kary śmierci, jeżeli podsądny odcierpiał już karę za przestępstwo (nawet za przekroczenie), zbiegające się ze zbrodnią gardłową (O. z 18/1 1876 Nr 12535 ZbNr 96, z 7/3 1877 Nr 15294, z 30/9 1882 Nr 7858 i OPlen. z 13/2 1883 Nr 1080 ZbNr 511).

2. Dla przeszkodzenia zasądzeniu na karę śmierci za zbrodnię gardłową musi materialnie zbiegający się z nią czyn, za który winowajca odcierpiał karę zagranicą, zawierać według obowiązujących tutejszych ustaw karnych znamiona zbrodni, występkę lub przekroczenia (O. z 31/10 1896 Nr 10449 ZbNr 2006).

3. Jeżeli oskarżenie o zbrodnię gardłową odnosiło się z powodu wznowienia postępowania również do przestępstwa, za które oskarżony już karę odcierpiał, i jeżeli teraz uwolniono go od tego przestępstwa, to nie można wydedukować ani z § 50 uk., ani z § 265 pk. przeszkody w wyrzeczeniu kary śmierci za zbrodnię śmiercią zagrożoną (O. z 24/3 1888 Nr 163 ZbNr 1132).

4. Wydany, lecz niewykonany wyrok na karę więzienia za zbiegające się przestępstwo . nie przeszkadza wyrzeczeniu kary śmierci (O. z 3/8 1876 Nr 6912 i z 16/3 1883 Nr 15540 ZbNr 529).

5. Należy postąpić w myśl § 265 pk. również wtedy odnośnie do czynu karalnego, popełnionego przed wydaniem wyroku, lecz dopiero po wyroku ujawnionego, kiedy wyrzeczono karę śmierci i ją tylko w drodze ulaskawienia zamieniono na karę więzienia. Zakaz obostrzenia więzienia dożywotniego nie stosuje się do tego rodzaju przypadków (O. z 1/6 1900 Nr 3594 ZbNr 2478 i z 26/10 1906 Nr 11564).

b) co do kary czasowego więzienia.

§ 51. Natomiast należy wymierzyć karę czasowego więzienia wobec zachodzących okoliczności obciążających na dłuższy lub najdłuższy okres w ustawie podany i ją stosownie obostrzyć jednym lub kilku rodzajami obostrzenia, w § 19 wyszczególnionymi.

Zastosowanie okoliczności łagodzących.

a) do kary śmierci.

§ 52. Jeżeli przy zbrodni, na którą kara śmierci

jest nałożona, zająd okoliczności łagodzące, sędzia wprawdzie wyda wyrok w myśl ustawy, atoli później zastosuje się do przepisów o postępowaniu w tym wzglę-dzie wydanych. Jeżeli jednak zbrodniarz w czasie po-pelnienia zbrodni nie ukończył jeszcze dwudziestego roku życia, należy wymierzyć zamiast kary śmierci lub więzienia dożywotniego karę ciężkiego więzienia od lat dziesięciu do dwudziestu.

Czy oskarżony o zbrodnię gardłową, którego metryki uro-dzenia lub chrztu nie można uzyskać, ukończył już w chwili popełnienia czynu 20 rok życia, mają w razie zaprzeczenia lub wątpliwości wyrzec sędziowie przysięgli w myśl § 332 pk. (O. z 1/7 1876 Nr 418 ZbNr 117).

b) do innych przypadków.

§ 53. We wszystkich innych przypadkach przy-jmuje się zasadę, że wobec okoliczności łagodzących nie można zmienić ani rodzaju kary, ani ustawowego cza-su trwania jej, lecz należy tylko czas kary skrócić w granicach przez ustawę dozwolonych.

Prawo nadzwyczajnego łagodzenia kary.

§ 54 Przy zbrodniach, za które nie jest przepisana kara ponad pięć lat, można zamienić więzienie na lżej-szy stopień i skrócić ustawowy okres kary nawet poni-żej sześciu miesięcy wtedy, kiedy zachodzi kilka i to takich okoliczności łagodzących, które zasadnie rokują poprawę zbrodniarza.

1. Obostrzenie kary zwykłego więzienia jest dopuszczalne tylko przy zastosowaniu § 55 uk., nie zaś przy zastosowaniu § 54 uk. (§ 32 uk.) (O. z 17/4 1907 Nr 4812 i z 20/3 1909 Kr. III 173/8).

2. Przepisy ustawy karnej o nadzwyczajnem łagodzeniu

kary i o prawie zamiany kary stosują się również do przestępstw prasowych (O. z 4/7 1902 Nr 1932 ZbNr 2748).

Zmiana kary.

§ 55. Również należy przy zbrodniach, za które kara według ustawy nie miałaby trwać dłużej niż lat pięć, mieć wzgląd na niewinną rodzinę, a o ile doznałaby wskutek dłuższego trwania kary poważnego uszczerbku w swem zarobkowaniu, można okres kary skrócić nawet poniżej sześciu miesięcy, jednak tylko w ten sposób, że dłuższą karę więzienia zastąpi się jednym lub kilkoma obostrzeniami w § 19 wyliczonymi.

Wliczanie aresztu śledczego do kary.

§ 55a. Przytrzymanie i areszt śledczy, które skazany odcierpiał przed ogłoszeniem wyroku pierwszej instancji, należy, o ile skazany ich nie zawinił, wliczać w karę pozbawienia wolności i w kary pieniężne.

Przepis ten wprowadziła ustawa z 20 lipca 1912 Nr 141 Dpp.

ROZDZIAŁ VI.

O różnych rodzajach zbrodni.

Podział zbrodni.

§ 56. Zbrodnie albo naruszają powszechne bezpieczeństwo bezpośrednio w całości państwa, w urządzeniach publicznych, lub w zaufaniu publicznem, albo naruszają bezpieczeństwo jednostek co do osoby, majątku, wolności lub innych praw.

Szczególne rodzaje zbrodni.

§ 57. W tym względzie uznaje się zatem za szczególne rodzaje zbrodni:

1. Zdradę stanu.
2. Obrazę majestatu i członków domu cesarskiego.
3. Zakłócenie spokoju publicznego.
4. Bunt.
5. Rozruchy.

6. Gwałt publiczny przez gwałtowne czyny przeciw zgromadzeniu powołanemu przez rząd do roztrząsania spraw publicznych, przeciw sądowi albo innej władzy publicznej.

7. Gwałt publiczny przez gwałtowne działanie przeciw prawnie uznanym korporacjom, albo przeciw zgromadzeniom odbywającym się przy współudziale lub pod nadzorem władzy publicznej.

8. Gwałt publiczny przez gwałtowne porwanie się lub przez niebezpieczne pogróżki przeciw osobom urzędowym w sprawach urzędowych.

9. Gwałt publiczny przez gwałtowny napad na cudze dobro nieruchome.

10. Gwałt publiczny przez złośliwe uszkodzenie cudzej własności.

11. Gwałt publiczny przez złośliwe działanie lub zaniechanie wśród okoliczności szczególnie niebezpiecznych.

12. Gwałt publiczny przez złośliwe uszkodzenie lub przerwanie telegrafów państwowych.

13. Gwałt publiczny przez porwanie człowieka.

14. Gwałt publiczny przez bezprawne ograniczenie wolności osobistej człowieka.

15. Gwałt publiczny przez obchodzenie się z człowiekiem jak z niewolnikiem.

16. Gwałt publiczny przez uprowadzenie.

17. Gwałt publiczny przez wymuszenie.
18. Gwałt publiczny przez niebezpieczne pogroźki.
19. Nadużycie władzy urzędowej.
20. Fałszerstwo publicznych papierów kredytowych.
21. Fałszerstwo monet.
22. Zniewaga religji.
23. Zgwałcenie.
24. Shańbienie.
25. Inne zbrodnie nierządu.
26. Morderstwo.
27. Zabójstwo.
28. Spędzenie płodu.
29. Porzucenie dziecka.
30. Ciężkie uszkodzenie ciała.
31. Pojedynek.
32. Podpalenie.
33. Kradzież.
34. Sprzeniewierzenie.
35. Rozbój.
36. Oszustwo.
37. Dwużeństwo.
38. Oszczerstwo.
39. Danie pomocy zbrodniarzom.

ROZDZIAŁ VII.

O zbrodniach zdrady stanu, obrazy majestatu lub członków domu cesarskiego i zakłócenia spokoju publicznego.

Zdrada stanu.

§ 58. Zbrodnię zdrady stanu popełnia, kto przedsięwzięcie czyni:

a) przez który miałyby ponieść szkodę osoba cesarza na ciele, zdrowiu lub wolności, albo byłaby narażona na niebezpieczeństwo, albo przez który powstałaby przeszkoda w wykonywaniu jego praw rządzenia; albo cokolwiekby zmierzało:

b) do gwałtownej zmiany formy rządu; — albo

c) do oderwania części od całości państwa lub obszaru krajów cesarstwa austriackiego, albo do sprowadzenia lub powiększenia z zewnątrz niebezpieczeństwa dla państwa, albo do buntu i wojny domowej wewnątrz, czy to dzieje się jawnie, czy potajemnie, przez jednostki czy przez związki, przez knowanie, nawoływanie, zachęcanie, nakłanianie słowem, pismem, drukiem lub rycinami, przez poradę lub własne czyny, z bronią w ręku lub bez broni, przez powierzanie tajemnic lub zamysłów do tego celu wiodących, przez podburzanie, werbowanie, szpiegowanie, wspieranie albo przez jakąkolwiek bądź inną do tego zmierzającą czynność, chociażby nawet nie odniosła skutku.

1. Działania karygodne, stanowiące znamiona zbrodni zdrady stanu z § 58 lit. c uk., a wyczerpujące jedynie istotę czynu z § 5 uk., przedstawiają się jako współudział dalszego sprawcy w dokonaniu powyższej zbrodni i uzasadniają wymiar kary w myśl § 59 lit. b ust. 2 uk. (OSP. z 18 listopada 1921 I 513).

2. Nietylko rozpowszechnianie druków, zawierających w treści swej znamiona zdrady stanu z § 58 b) c) uk. i art. I ust. z 17 grudnia 1862 Dpp. Nr 8 z r. 1863, ale także już samo ich przechowywanie celem późniejszego rozpowszechniania podpada pod pojęcie zbrodni z § 58 uk. (OSP. z 5 lipca 1922 II 89).

3. Poszczególne postęпки oskarżonego, zawierające same w sobie cechy przestępstw z § 287 lub 302 uk., albo z art. III ust. z 15 października 1863 Nr 142 Dpp., tracą odrębną istotę prawną wtedy, kiedy działalność oskarżonego, w całości wzięta,

podpała pod surowszy przepis § 58 uk. (OSP. z 27 września 1923 II 717).

Kara za zdradę stanu.

§ 59. Za zbrodnię tę należy skazać na karę śmierci:

a) każdego, kto stał się winnym jednego z czynów wymienionych w § 58 lit. a, chociażby nawet czyn ten nie odniósł skutku;

b) sprawców, podżegaczy, przywódców i wszystkie osoby, które bezpośrednio współdziałały w zamierzonej zdradzie stanu w sposób w § 58 lit. b i c podany.

Wszystkich zaś, którzy w takim zamierzeniu brali dalszy udział, należy skazać na karę ciężkiego więzienia od lat dziesięciu do dwudziestu, a na wypadek szczególnie niebezpiecznego sprawcy lub zamierzenia, na karę dożywotniego ciężkiego więzienia.

Wreszcie:

c) Jeżeli w przemowach, wygłoszonych publicznie lub przed kilku ludźmi, w drukach, rozpowszechnianych rycinach lub pismach nawoływano, zachęcano lub usiłowano nakłonić do jednego z czynów w § 58 podanych, a wpływ ten pozostał bez skutku i bez związku z innym zamierzeniem zbrodniczym (§ 9), należy wyrzec ciężkie więzienie od lat dziesięciu do dwudziestu.

Za szkodę wyrządzoną zbrodnią zdrady stanu państwu lub osobom prywatnym odpowiada każdy winowajca całym swym majątkiem.

Współwina w zdradzie stanu.

a) przez zaniechanie przeszkodzenia.

§ 60. Kto rozmyślnie zaniecha przeszkodzić dalszemu rozwojowi przedsięwzięcia, do zdrady stanu wio-

dącego, a co mógł łatwo uczynić i bez narażenia na niebezpieczeństwo siebie, członków swej rodziny (§ 216) lub osób pod jego pieczęcią prawną będących, staje się współwinnym zbrodni i będzie karany ciężkiem więzieniem od lat pięciu do dziesięciu.

b) przez zaniechanie doniesienia.

§ 61. Również staje się współwinnym zdrady stanu, kto rozmyślnie zaniecha donieść władzy o zamierzonej zdradzie stanu lub o osobie, znanej mu z takiej działalności, o ile mógł zrobić doniesienie bez narażenia na niebezpieczeństwo siebie, członków swej rodziny (§ 216), lub osób pod jego prawną pieczęcią będących, i jeżeli okoliczności nie wskazywały na to, że mimo zaniechane doniesienie nie potrzeba już obawiać się szkodliwych następstw. Także współwinnego należy karać ciężkiem więzieniem od lat pięciu do dziesięciu.

Bezkarność z powodu czynnego żalu.

§ 62. Kto przystąpił do związku, zmierzającego do zdrady stanu, a następnie wiedziony skruchą wyjawia władzy członków związku, jego statuty, zamysły i zamierzenia wtedy, kiedy były jeszcze tajne i można było zapobiec szkodzie, temu zapewnia się zupełną bezkarność i zatajenie zrobionego doniesienia.

Przez „skruchę“ rozumie ustawa dobrowolne zachowanie się przestępcy, nie zaś jego etyczne nawrócenie się (O. z 9/1 1894 Nr 11234 ZbNr 1811).

Obraza majestatu.

§ 63. Kto narusza cześć winną monarsze bądź to zniewagą osobistą, publicznemi lub przed kilku ludźmi wypowiedzianemi obelgami, wyzwiskami lub szyder-

stwami, bądź to drukiem, dostarczaniem lub rozpowszechnianiem rycin albo pism, staje się winnym zbrodni obrazy majestatu i będzie karany ciężkim więzieniem od jednego roku do lat pięciu.

Obraza członków domu cesarskiego.

§ 64. Jeżeli dopuszczono się tego rodzaju czynów albo zniewagi czynnej na innych członkach domu cesarskiego, należy je karać więzieniem od jednego roku do lat pięciu, o ile nie mieści się w nich zbrodnia cięższą karą zagrożona.

Obydwa powyższe przepisy są bezprzedmiotowe w Rzeczypospolitej Polskiej. Porównaj ust. z 17/12 1920 Nr 3 poz. 7 DURP. z r 1921.

Zakłócenie spokoju publicznego.

§ 65 Zbrodni zakłócenia spokoju publicznego staje się winnym, kto publicznie lub przed kilku ludźmi, albo w drukach, rozpowszechnianych pismach, lub rycinach:

a) stara się podżegać do pogardy lub nienawiści przeciw osobie cesarza, przeciw całości państwa, przeciw formie rządu, lub administracji państwa, albo

b) nawołuje, zachęca lub stara się nakłonić do nieposłuszeństwa, do sprzeciwiania się lub do oporu przeciw ustawom, rozporządzeniom, orzeczeniom lub zarządzeniom sądów albo innych władz publicznych, albo do odmówienia podatków lub zarządzonych opłat na cele publiczne.

Tej samej zbrodni staje się również winnym:

c) kto stara się założyć związki lub drugich na-

kłonić do współudziału w nich, albo sam bierze w nich udział w jakikolwiek sposób, a które mają za zadanie jeden z celów karygodnych podanych pod a) i b).

Karą za tę zbrodnię jest ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu.

Patrz co do a) uwagę przy §§ 63 i 64.

Patrz OSP. pod 5 przy § 36.

§ 66. [Kto dopuszcza się jednego z czynów w § 58 wymienionych przeciw jednemu z państw związkowych niemieckich, lub przeciw jego panującemu, o ile nie mieści się w czynie zbrodnia cięższą karą zagrożona, staje się także winnym zbrodni zaburzenia spokoju publicznego i będzie karany więzieniem od jednego roku do lat pięciu, przy okolicznościach zaś obciążających, ciężkiem więzieniem od lat pięciu do dziesięciu].

Tej samej zbrodni staje się winnym i w ten sam sposób będzie karany, kto dopuszcza się jednego z czynów tych przeciw obcemu państwu lub jego zwierzchnikowi, o ile tamte ustawy lub szczególne traktaty zapewniają wzajemność, ogłoszoną w drodze ustawy w cesarstwie austriackiem.

Pierwszy ustęp tego przepisu nie obowiązywał już od r. 1866.

Szpiegostwo i inne porozumienie się z nieprzyjacielem.

§ 67 Kto wywiaduje się o stosunkach lub rzeczach, odnoszących się do obrony wojskowej państwa lub do działań armji, w zamiarze udzielenia o nich wiadomości nieprzyjacielowi w jakikolwiek sposób, albo kto wywiaduje się podczas pokoju o zarządzeniach lub rzeczach, odnoszących się do siły zbrojnej państwa, lub obrony wojskowej, a przez państwo publicznie niewydanym lub tajemnicą pokrytym, w zamiarze udzielenia o nich wiadomości państwu obcemu, staje się winnym

zbrodni szpiegostwa [i ścigany oraz karany będzie przez sądy wojskowe według szczególnych pod tym względem obowiązujących przepisów].

W ten sam sposób należy także postąpić w razie innego porozumienia się z nieprzyjacielem i jakiegokolwiek działania, zmierzającego do wyrządzenia szkody cesarsko - austriackiej armji lub jej sprzymierzonym wojskom, albo do przysporzenia korzyści nieprzyjacielowi.

1. Do zarządzeń „odnoszących się do wojskowej obrony państwa“ należą także zabiegi, zmierzające do wydobycia planów twierdz obcego państwa przez osobę zaufaną władz wojskowych (O. z 23/10 1893 Nr 8873).

2. Działanie o znamionach z ustępu 2 § 67 uk. nie zawsze wyczerpuje także cechy zbrodni zdrady stanu z § 58 uk. (OSP. z 31 stycznia 1923 II 525).

ROZDZIAŁ VIII.

O buncie i rozruchach.

Bunt.

§ 68. Gromadzenie się wielu osób celem stawienia gwałtownego oporu władzy jest zbrodnią buntu, bez względu na to, czy celem takiego oporu jest wymuszenie, uwolnienie się od jakiej powinności, udaremnienie zarządzenia lub wykonania rozkazu publicznego, albo zakłócenie w jakikolwiek sposób spokoju publicznego.

Nie ma tutaj różnicy, czy gwałt ten zwrócił się przeciw sędziemu, zwierzchnikowi, urzędnikowi, delegatowi, organowi albo służce władzy państwowej lub gminnej, przeciw straży cywilnej, skarbowej lub wojskowej, albo przeciw żandarmowi, czy też przeciw organowi straży leśnej, chociażby nawet w prywatnej służbie pozosta-

jącemu urzędnikowi leśnemu, atoli przez właściwą władzę państwową zaprzysiężonemu, lub przeciw osobom do straży leśnej należącym i też zaprzysiężonym albo przeciw osobie ustanowionej do nadzoru na kolejach rządowych lub prywatnych, do zawiadywania ich ruchem, albo do ochrony lub ruchu telegrafów państwowych, o ile osoby te są zajęte wykonaniem polecenia urzędowego albo wykonywaniem urzędu lub służby.

1. Urzędnikowi publicznemu, zajętemu w godzinach urzędowych w lokalu urzędowym wykonywaniem czynności ze służbą połączonych, służy także w czasie przejścia od jednej czynności urzędowej do drugiej ochrona z § 68 uk. (OPlen. z 30/5 1899 Nr 8114, ZbNr 2348).

2. W służbie pocztowej zajęte osoby i robotnicy pomocniczy są pod ochroną § 68 uk., chociażby urząd pocztowy nie był przez skarb państwa utrzymywany (OPlen. z 3/9 1902 Nr 12156 ZbNr 2754).

3. Istniejące na mocy ustawy z dnia 30 marca 1888 Nr 33 Dpp. powiatowe kasy chorych są instytucją prawa publicznego. Zarządzanie nimi jest czynnością rządu w myśl § 101 uk. (OPlen. z 12/4 1892 Nr 4215 ZbNr 1533, O. z 7/10 1904 Nr 9190 ZbNr 2996).

4. Naczelnikowi gminy i członkom reprezentacji gminnej można przyznać o tyle tylko władzę urzędową i przywilej z § 68 uk., o ile załatwiają czynności rządu (O. z 8/4 1896 Nr 3899).

5. Członkom zarządu izraelskiej rady wyznaniowej (ustawa z 21 marca 1890 Nr 57 Dpp.) nie służy ochrona prawna z § 68 uk. odnośnie do wykonywanych przez nich czynności w tym ich charakterze (OPlen. z 29/1 1902 Nr 1137 ZbNr 2688).

6. Wojskowemu, wykonywującemu swą służbę w organizacji wojskowej i wydającemu zarządzenia pochodzące od państwowej władzy wojskowej, służy ochrona z § 68 uk., tak np. oficerowi, dowodzącemu swym oddziałem (OPlen. z 7/2 1899 Nr 1890 ZbNr 2318), jak również podoficerowi, szkolącemu żołnierzy (O. z 13/7 1907 Nr 4215 ZbNr 3363).

7. Udzielona ochrona prawa z § 68 uk. organom kolei państwowej lub prywatnej jest niezależna od ich zaprzysięże-

nia (O. z 16/10 1885 Nr 7683 ZbNr 823, z 24/9 1906 Nr 4986 ZbNr 3224).

8. Spieniężenie odebranych podróżnym i bezprawnie zatrzymanych biletów kolejowych przez funkcjonariuszy kolejowych jest oszustwem, a nie nadużyciem władzy urzędowej (O. z 10/6 1913 Kr. I 241/13 Nr 4063).

9. Patrz O. pod 2. przy § 153.

§ 69. Winnym buntu staje się każdy, kto do zbiegowiska się przyłącza, czy to od początku, czy dopiero później.

Kara

§ 70. Ci, którzy podczas buntu trwają w oporze przeciw osobom urzędowym lub strażom przybyłym dla uśmierzenia niepokojów, podpadają ciężkiemu więzieniu od lat pięciu do dziesięciu; a jeżeli byli zarazem podżegaczami lub przywódcami, od lat dziesięciu do dwudziestu.

§ 71. Z wyjątkiem przypadku, w poprzednim paragrafie podanego, należy zasądzić podżegaczy i przywódców na karę ciężkiego więzienia od lat pięciu do dziesięciu, zaś współwinnych według stopnia niebezpieczeństwa, szkodliwości i ich współudziału od jednego roku do lat pięciu.

72. Jeżeli niepokoje zaraz w zarodku stłumiły się, nie wybuchając potem groźnie, należy nałożyć na podżegaczy i przywódców karę więzienia od jednego roku do lat pięciu, zaś na innych winowajców od sześciu miesięcy do jednego roku.

Rozruchy.

§ 73. Jeżeli podczas zbiegowiska, powstałego w jakikolwiek bądź sposób, dojdzie do tego, że wskutek

krnąbrności wobec poprzedniego napomnienia władzy i wskutek nagromadzenia rzeczywiście gwałtownych środków musi się użyć niezwyklej przemocy dla przywrócenia spokoju i porządku, to zachodzą rozruchy, a każdy staje się winnym tej zbrodni, kto bierze udział w takim zbiegowisku.

Kara,

a) przed sądem doraźnym.

§ 74. Jeżeli musi się stłumić rozruchy sądami doraźnymi, wówczas należy wyrzec karę śmierci stosownie do przepisów w ustawie o postępowaniu karnem zawartych.

b) bez sądów doraźnych.

§ 75. Poza doraźnem sądownictwem należy skazać podżegaczy i przywódców na karę ciężkiego więzienia od lat dziesięciu do dwudziestu, a w razie złośliwości i niebezpieczeństwa zamachu w bardzo wysokim stopniu, na ciężkie więzienie dożywotnie.

Innych współwinnych należy karać ciężkiem więzieniem od jednego roku do lat pięciu, a przy wyższym stopniu złośliwości i współudziału w zbrodni od lat pięciu do dziesięciu.

ROZDZIAŁ IX.

O gwałcie publicznym.

Gwałt publiczny.

a) przez gwałtowne czyny przeciw zgromadzeniu przez rząd do rozstrząsania spraw publicznych powołanemu, przeciw sądowi, albo przeciw innej władzy publicznej.

§ 76 Zbrodnię gwałtu publicznego popełnia się w następujących przypadkach:

Przypadek pierwszy. Jeżeli kto samoistnie lub w zrzeczeniu się z drugimi zakłóca spokój lub przeszkadza w sposób gwałtowny zgromadzeniu, zwołanemu przez rząd do obradowania nad sprawami publicznymi, sądowi lub innej władzy publicznej, albo usiłuje wpłynąć na ich uchwały niebezpiecznymi pogroźkami, o ile czyn taki nie przedstawia innej cięższej zbrodni.

Kara.

§ 77. Zbrodnię taką należy karać ciężkiem więzieniem od jednego roku do lat pięciu, a przy okolicznościach szczególnie obciążających do lat dziesięciu.

b) Przez gwałtowne postępowanie przeciw prawnie uznanym korporacjom, albo przeciw zebraniom odbywającym się przy współudziale lub pod nadzorem władzy publicznej.

§ 78. Przypadek drugi. Tej to zbrodni staje się winnym, kto się dopuszcza czynów w § 76 podanych przeciw prawnie uznanym korporacjom albo przeciw zgromadzeniom, które odbywały się przy współudziale lub pod nadzorem władzy publicznej.

Kara.

§ 79. Zbrodnię tę należy karać ciężkiem więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku, a przy szczególnie obciążających okolicznościach do lat pięciu.

§ 80. Jeżeli do jednego z czynów w §§ 76 i 78

podanych nawoływano, zachęcano lub starano się nakłonić publicznie i przed wielu ludźmi wygłaszanymi mowami, drukiem, rozpowszechnianymi rycinami lub pismami, a działalność ta nie była w związku z innym zamierzeniem zbrodniczym i pozostała bez skutku (§ 9), należy wyrzec w przypadkach § 76 karę więzienia od jednego roku do lat pięciu, zaś w przypadkach § 78 od sześciu miesięcy do jednego roku.

c) Przez gwałtowne porwanie się na osoby urzędowe lub niebezpieczne pogroźki przeciw nim w sprawach urzędowych.

§ 81. Przypadek trzeci. Jeżeli kto samostannie lub jeżeli kilka osób, jednak bez gromadzenia się, stawia opór niebezpieczną groźbą albo rzeczywistym gwałtownym czynnym wystąpieniem, chociażby bez broni i zranienia, jednej z osób w § 68 wymienionych, wykonujących zlecenie urzędowe lub wypełniających swój urząd lub służbę, w zamiarze udaremnienia tych czynności, albo jeżeli popełnia jeden z tych czynów celem wymuszenia czynności urzędowej lub wykonania służby.

1. Zbrodnia z § 81 uk. różni się od czynnej zniewagi (§§ 312 i 313 uk.) zamiarem zwróconym ku udaremnieniu (wymuszeniu) czynności urzędowej lub wykonania służby (O. z 11/10 1895 Nr 7947 ZbNr 1881).

2. „Opór“ przewiduje czynność urzędową lub służbową, która jeszcze nie została ukończona (O. z 5/4 1880 Nr 1257).

3. W przypadkach § 81 uk. należy badać nie materalną zasadność prawną czynności urzędowej, którą opór miał udaremnić, lecz tylko formalne uprawnienie organu urzędowego do przedsięwzięcia tej czynności (O. z 6/3 1911 Kr. V 872/10 ZbNr 3801).

4. Nie wymaga się dla przypadku w końcowym ustępie § 81 uk. wspomnianego, aby osoba urzędowa była zajęta wykonaniem czynności urzędowej lub służbowej właśnie w chwili zwróconego przeciw niej wymuszenia (O. z 13/10 1904 Nr 6436 ZbNr 3000 i z 10/7 1874 Nr 5298).

5. Znamię niebezpieczeństwa nie jest w § 81 uk. zależne od warunku, że groźba zdolna jest do wywołania obawy lub niepokoju. Przyjmuje się tylko, że groźba zapowiada wyrządzenie zła, skierowanego przeciw życiu lub zdrowiu zagrożonego, i że należy snadnie obawiać się natychmiastowego wykonania tego zła (O. z 24/9 1892 Nr 7125 ZbNr 1560, z 13/1 1883 Nr 11376, z 16/2 1907 Nr 14240 i 14752 ZbNr 3324 i z 6/4 1907 Nr 17609).

6. Wyrażenie „rzeczywiste gwałtowne czynne wystąpienie“ w § 81 uk. oznacza przeciwieństwo do zagrożonego tylko gwałtu, a więc rzeczywiste wykonanie gwałtu, nie zaś użycie siły fizycznej w tym stopniu, aby organ urzędowy musiał zasadnie obawiać się udaremnienia swej czynności urzędowej (vis compulsiva, nie zaś vis absoluta). Wystarcza, że organ urzędowy dochodzi do uzasadnionej świadomości wobec przeciwstawionego mu gwałtu, że czynność urzędową mógłby wykonać tylko zapomocą użycia swej siły fizycznej (O. z 4/3 1905 Nr 73 ZbNr 3043).

7. Kto siły fizycznej w tym celu używa, aby wdrożoną przeciw niemu czynność urzędową udaremnić ucieczką, może być odpowiedzialny z § 81 uk., jeżeli użycie siły przynajmniej pośrednio było zwrócone przeciw osobie urzędowej (OPlen. z 28/3 1899 Nr 4645, ZbNr 2342).

8. Skierowanie nie naładowanego rewolweru przeciw osobie może być „niebezpieczną pogrózką“ według §§ 81 i 98 b uk., lecz nie jest oporem „z bronią w ręku“ (§ 82 uk.). (O. z 6/3 1915 Kr. VIII 4/15 Nr 4224).

9. Pojęcie „niebezpiecznej“ groźby należy ocenić jak w innych przypadkach użycia tego środka (§§ 125, 130, 174, I b, 190 uk.) według ogólnego określenia tego pojęcia w § 98 b uk. Usunięcie ataku przedsięwziętego dla wyrządzenia zagrożonego uszkodzenia ciała przez użycie siły fizycznej nie wyklucza niebezpieczeństwa groźby. Również w przypadku niebezpiecznej groźby uzasadnia opór z bronią w ręku wyższy wy-

miar kary z §. 82 uk. (O. z 30/11 1917 Kr. II 274/17 ZbNr 4478).

Kara.

§ 82. Takiego zbrodniarza należy karać ciężkiem więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku, a gdyby stawił opór z bronią w rękę, lub gdyby oporowi towarzyszyło uszkodzenie lub poranienie, albo miał na celu wymuszenie czynności urzędowej lub służbowej, od jednego roku do lat pięciu.

1. „Bronią“ w rozumieniu § 82 uk. jest w ogóle każdy przedmiot, który służy do wzmocnienia ataku przeciw osobie urzędowej i zdolny jest narazić ją na niebezpieczeństwo uszkodzenia. Może zatem nawet fajka lub cybuch być bronią (O. z 3/9 1898 Nr 9411 ZbNr 2240 i z 16/2 1907 Nr 16899).

2. Przez uszkodzenie rozumie się tylko uszkodzenie ciała (O. z 22/6 1882 Nr 2914 ZbNr 463 i OPlen. z 14/8 1895 Nr 9862).

d) przez gwałtowny napad na cudze dobro nieruchome.

§ 83. Przypadek czwarty. Jeżeli kto z pominięciem władzy, za przybraniem kilku ludzi, w gwałtownym napadzie narusza spokojne posiadanie gruntu i ziemi lub odnoszących się do nich praw drugiego, albo jeżeli kto nawet bez pomocników wpada uzbrojony do domu lub mieszkania drugiego, i tam na jego osobie lub na jego domownikach, na mieniu i rzeczach, dopuszcza się gwałtu, czy to dla pomszczenia swej rzekomej krzywdy, czy to dla dochodzenia swego roszczenia prawnego, wymuszenia przyrzeczenia lub środka dowodowego, albo dla dogodzenia jakiej nienawiści.

1. „Za przybraniem kilku ludzi“ — są to tylko te osoby, które ze sprawcą działają we wspólnym złym zamiarze; ludzie najęci, nie mający świadomości bezprawia, tutaj nie należą (O. z 25/1 1909 Kr. V 356/8 ZbNr 3554).

2. Znamię „za przybraniem kilku ludzi“ nie wymaga ich zmowy uprzedniej (O. z 11/3 1876 Nr 13392 ZbNr 107 i z 21/10 1904 Nr 14255).

3. Podmiotem zbrodni z § 83 uk. może być nawet domownik właściciela mieszkania, jeżeli go właściciel usunął z niektórych ubikacji swego mieszkania, (O. z 20/7 1908 Kr. IV 55/8 ZbNr 3493).

4. „Spokojne posiadanie“ jest istotnym wymogiem przy zakłóceniu miru domowego (O. z 17/10 1890 Nr 4050 ZbNr 1384).

5. Stowarzyszenie prawnie uznane ma mieszkanie w swych ubikacjach, na zewnątrz zamkniętych i nie wszystkim dostępnych, w których rozwija swoją działalność; lokale stowarzyszenia są jego mieszkaniem (OPlen. z 6/12 1898 Nr 16374 ZbNr 2285).

6. Nie potrzeba, aby uzbrojony napastnik rzeczywiście użył broni; wystarczy, że ją ma przy sobie (O. z 26/6 1899 Nr 4315 ZbNr 2384).

7. Gwałtowne wtargnięcie nie jest istotnym wymogiem naruszenia miru domowego (O. z 7/10 1899 Nr 8072 ZbNr 2385 i z 10/3 1900 Nr 17124 ZbNr 2456); nie jest wykluczone wtargnięcie nawet przy drzwiach otwartych (O. z 14/11 1907 Nr 11799).

8. Za „gwałt“ należy uważać nie tylko vis atrox w rozumieniu prawa rzymskiego, lecz w ogóle samowolę. Dopuszcza się więc samowoli na mieniu, jeżeli przedsięwzięcie czyny, na które uprawniony nie chce pozwolić. W szczególności wystarcza również owe dokonane wbrew woli uprawnionego wzięcie i zabranie rzeczy, które w przypadku § 171 uk. stanowi cechę kradzieży (O. z 30/1 1892 Nr 14465 ZbNr 1547).

9. Zadanie gwałtu może polegać tak na fizycznym czynem wystąpieniu jak na groźbie (O. z 27/6 1888 Nr 6687 ZbNr 1168, z 14/2 1901 Nr 12033 i z 21/10 1904 Nr 14255).

10. Żona, żyjąca w faktycznej separacji z mężem dopuszcza się naruszenia miru domowego, jeżeli celem gwałtownego zabrania ruchomości, stanowiących jej wyprawę, wpada do domu swego męża z przybraniem kilku ludzi (O. z 24/11 1887 Nr 9555).

11. Naruszenia miru domowego może dopuścić się najmo dawca przez samowolne delozowanie najmobiery, używające-

go nadal mieszkania bez tytułu prawnego (O. z 21/3 1881 Nr 15152 i z 30/1 1892 Nr 14465 ZbNr 1547).

Kara.

§ 84. Sprawca takiego gwałtu ulega karze ciężkiego więzienia od jednego roku do lat pięciu. Tych, którzy dali się użyć za pomocników, należy karać więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku.

e) Przez złośliwe uszkodzenie cudzej własności.

§ 85. P r z y p a d e k p i ą t y. Inne złośliwe uszkodzenia cudzej własności należy uznać za zbrodnię gwałtu publicznego, jeżeli:

a) albo szkoda wyrządzona lub przez sprawcę zamierzona przenosi dwieście złotych albo bez względu na wysokość szkody,

b) jeżeli przez to powstać może niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia, ciała ludzkiego, lub w większych rozmiarach dla cudzej własności; albo

c) jeżeli dokonano złośliwego uszkodzenia kolei żelaznych, uruchomianych siłą pary lub bez niej, albo zakładów do nich należących, środków przewozowych, maszyn, sprzętów lub innych do utrzymania ruchu służących przedmiotów, albo statków parowych, maszyn parowych, kotłów parowych, urządzeń wodnych, mostów, urządzeń kopalnianych, albo wogóle wśród okoliczności szczególnie niebezpiecznych.

UWAGA. Ustawa z dnia 16 marca 1920 Nr 26 poz. 158 DURP. podwyższyła sumę dwustu koron na tysiąc koron austr.; ust. z 25 lutego 1921 Nr 23 poz. 125 DURP. zmieniła tę sumę na pięć tysięcy marek; ust. z 5 sierpnia 1922 Nr 66 poz. 598 DURP. na pięćdziesiąt tysięcy marek; ust. z 11 sierpnia 1923 Nr 90 poz. 704 DURP. na sto milionów marek; rozp. R. Min.

z 21 stycznia 1924 Nr 9 poz. 89 podwyższyło sumę do dwustu milionów marek, rozp. R. M. z 16 czerwca 1924 poz. 529 DURP. wprowadziło sumę pod a) podaną.

1. Nie wystarcza dla ukarania według § 85 (§ 468) uk. samopomocy, połączonej z uszkodzeniem cudzej własności, brak wymogów z § 344 kc.; sprawca musi być świadom bezprawia, jakiego się dopuścił swem działaniem (OPlen. z 27/4 1897 Nr 4944 ZbNr 2069).

2. Wygon bydła na grunt wolny od służebności pastwiska należy uznać i karać jako gwałt publiczny przez złośliwe uszkodzenie cudzej własności albo jako zbrodnię z § 85 uk. albo jako przekroczenie z § 468 uk. według rozmiarów wyrządzonej szkody (OPlen. z 19/12 1861 Nr 8188, ks. jud. kar. Nr 13).

3. Domniemanie prawne z § 1238 kc. nie uwalnia męża od odpowiedzialności karnej za uszkodzenie rzeczy, będących własnością żony (O. z 22/2 1876 Nr 11848).

4. Przez „własność“ rozumie § 85 uk. tylko rzeczy fizyczne; nie należy go stosować do naruszenia cudzych praw przez uszkodzenie własnej rzeczy (O. z 25/10 1878 Nr 8698 ZbNr 181).

5. Za złośliwe uszkodzenie części składowych wspólnej rzeczy (§ 361 kc.) odpowiada również współwłaściciel w myśl § 85 (§ 468) uk. (O. z 21/10 1895 Nr 9052 ZbNr 1914).

6. Obok świadomości bezprawia wymaga zły zamiar do istoty przestępstwa również świadomości, że czyn zmierza do uszkodzenia mienia, że pozbawia wartości majątkowej (O. z 18/6 1898 Nr 6524 ZbNr 2219, z 6/3 1902 Nr 1833, OPlen. z 10/5 1904 Nr 7156).

7. Dolus indirectus nie wystarcza do istoty przestępstwa z § 85 uk. (O. z 19/5 1884 Nr 1099, ZbNr 643).

8. Jako szkoda w myśl § 85 lit. a uk. wchodzi w rachubę tylko to umniejszenie wartości, które zaszło bezpośrednio odnośnie od przedmiotu uszkodzonego; połączonej z uszkodzeniem ubytek zysku nie jest stanowczy dla karalności czynu (O. z 20/1 1909 Kr. V 14/9 ZbNr 3548).

9. Zastosowanie § 85 lit. b uk. nie jest zależne od wielkości niebezpieczeństwa, połączonego z czynem szkodliwym. Wielkość niebezpieczeństwa wchodzi w rachubę dopiero przy wymiarze kary (O. z 12/3 1881 Nr 558 ZbNr 320, z 7/1 1905 Nr 14756 ZbNr 3033).

10. Dolus z § 85 lit. b uk. wymaga świadomości niebezpieczeństwa, z rozmyślnym działaniem połączonego, i woli zwróconej ku wywołaniu niebezpieczeństwa (O. z 19/2 1907 Nr 1902 ZbNr 3317).

11. Samochody należą do owych przedmiotów, których w zasadzie używa się „w szczególnie niebezpiecznych okolicznościach“ (§ 85 lit. c uk); do ich kierowników nie należy w przypadku winy z § 431 uk. zastosować § 432 uk. (O. z 28/12 1914 Kr. I 557/14 ZbNr 4205).

12. Związek przyczynowy między działaniem sprawcy a niebezpieczeństwem (§§ 87 i 85 b uk.) zachodzi także wtedy, kiedy niebezpieczeństwo to zaistniało wskutek wywołanych złośliwie przez sprawcę działań woli ludzkiej (OSP. z 28 kwietnia 1922 II 292).

Kara.

§ 86. Karą za tę zbrodnię jest w przypadku lit. a poprzedniego paragrafu ciężkie więzienie od sześciu miesięcy do jednego roku; zaś w przypadku lit. b i c ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu, a według stopnia złośliwości i niebezpieczeństwa nawet do lat dziesięciu.

Jeżeli zaś wskutek uszkodzenia doznano rzeczywiste uszczerbku na zdrowiu, ciele, lub na własności w większych rozmiarach, należy karać winowajców ciężkim więzieniem od lat dziesięciu do dwudziestu, a w razie okoliczności szczególnie obciążających ciężkim więzieniem dożywotniem. Jeżeli wreszcie wynikła śmierć człowieka z takiego uszkodzenia, a sprawca mógł ją przewidzieć, wówczas śmiercią karany być winien.

f) Przez złośliwe czynności lub zaniechania wśród okoliczności szczególnie niebezpiecznych.

§ 87. P r z y p a d e k s z ó s t y. Tej samej zbrodni staje się również winnym, kto sprowadza jedno z wy-

mienionych w § 85 lit. b niebezpieczeństw przez jakibądź inny ze złośliwości przedsięwzięty czyn lub przez rozmyślne zaniedbanie obowiązków ciężących na nim względem ruchu kolei żelaznych, albo względem urządzeń lub przedsiębiorstw, w § 85 lit. c podanych.

1. Do uszkodzenia rzeczy nie ma § 87 uk. zastosowania (O. z 16/9 1882 Nr 4101, ZbNr 481, z 13/7 1907 Nr 5678 ZbNr 3864, z 16/11 1911 Kr. I 355/11).

2. Wyrażenie „ze złośliwości“ należy również tutaj pojmować tylko jako „zły zamiar“ (O. z 1/2 1878 Nr 14333 i z 10/3 1900 Nr 17124 ZbNr 2456).

3. Zbrodnia z § 87 uk. wymaga złego zamiaru nie tylko odnośnie do czynu (lub zaniechania) sprawcy, lecz także odnośnie do wywołania niebezpieczeństwa określonego w § 85 b uk. Sama świadomość możliwości wywołania niebezpieczeństwa nie wystarcza (O. z 11/12 1917 Kr. III 191/17 ZbNr 4474).

4. Jakikolwiek ze złośliwości podjęte działanie jest karygodne według § 87 uk., o ile tylko w danych warunkach spowoduje jedno z niebezpieczeństw w § 85 lit. b tejże ustawy określonych (OSP. z 3 grudnia 1920 I 122).

5. Rozmyślne, fałszywe świadome obwinienie przed nieprzyjacielskimi władzami wojskowymi o szpiegostwo, o ile narzą obwinionego na wiadome sprawcy niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia, połączone z aresztowaniem, wywiezieniem i stawieniem przed sąd polowy wśród groźnych dla obwinionego okoliczności, ma cechy zbrodni gwałtu publicznego przez złośliwe działanie wśród okoliczności szczególnie niebezpiecznych z § 87 uk. (OSP. z 30 czerwca 1920 I 256).

6. Cechy ustawowe zbrodni gwałtu publicznego z § 87 uk. mogą zachodzić i wtedy, kiedy zamiar sprawcy skierowany jest na spowodowanie niebezpieczeństwa tylko dla jednej oznaczonej osoby. Zamiar ten zmierzać ma do spowodowania tego rodzaju ukształtowania się stosunków, z którego naruszenie chronionych w § 87 uk. dóbr zwykle się rozwija lub rozwinąć może. Dowodem istnienia zamiaru spowodowania takiego niebezpieczeństwa może być wykazanie, że sprawca mimo pełnej świadomości, że takie niebezpieczeństwo działaniem swem spowodować może, a więc licząc się z niem, działanie to złośliwie

(rozmyślnie) podejmuje (OSP. z 12 października 1921 Kr. 786/20 i OSP. z 15 marca 1922 Kr. 127/21).

7. Związek przyczynowy między działaniem sprawcy a niebezpieczeństwem (§ 87 i § 85 b uk.) zachodzi także wtedy, kiedy niebezpieczeństwo to zaistniało wskutek wywołanych złośliwie przez sprawcę działań woli ludzkiej (OSP. z 28 kwietnia 1922 II 292).

Kara.

§ 88. Karą za tę zbrodnię jest ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu, a według stopnia złośliwości i niebezpieczeństwa także do lat dziesięciu. Jeżeli zaś zachodzi jedna z dalszych okoliczności obciążających, w § 86 wspomnianych, należy stosować wyższe kary, tamże podane.

g) przez złośliwe uszkodzenie i przerwanie ruchu telegrafów państwowych.

§ 89. Przypadek siódmy. Złośliwe uszkodzenie jakiegobądź części składowej telegrafu państwowego i każda umyślna przerwa w ruchu jakoteż wszelkie rozmyślne nadużycie tego zakładu państwowego należy karać bez względu na wysokość wyrządzonej szkody jako zbrodnię gwałtu publicznego ciężkim więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku, a w razie nader poważnej szkody lub szczególnej złośliwości od jednego roku do lat pięciu.

h) przez porwanie człowieka.

§ 90. Przypadek ósmy. Jeżeli kto bez wiedzy i zezwolenia władzy uprawnionej podstępem czy gwałtem zawładnie człowiekiem, aby go wbrew jego woli wydać władzy zagranicznej.

Kara.

§ 91. Za zbrodnię tę należy nałożyć karę ciężkiego więzienia od lat pięciu do dziesięciu, którą atoli można przedłużyć do lat dwudziestu, jeżeli pokrzywdzonego narażono na niebezpieczeństwo życia lub utratę wolności.

Postępowanie z nieuprawnionymi werbownikami.

§ 92. Kto werbuje żołnierzy bez szczególnego pozwolenia rządu dla innej, a nie cesarsko-austrjackiej służby wojskowej, albo werbuje podczas wojny żołnierzy lub służbę do korpusów wojskowych należąca, chociażby tylko dla osiedlenia się w obcych krajach, albo kto wtedy staje się winnym porwania człowieka, aby innym, a nie cesarsko-austrjackim wojskom, dostarczyć rekrutów, albo dostarczyć osadników cudzemu państwu z osób do wojska należących, staje się winnym zbrodni nieuprawnionego werbunku [i podlega postępowaniu i ukaraniu przez sądy wojskowe według osobnych w tym względzie wydanych przepisów].

Zmianę zob. w art. 94 i 114 ustawy z 23 maja 1924, poz. 609 DURP.

i) przez nieuprawnione ograniczenie wolności osobistej człowieka..

§ 93. **P r z y p a d e k d z i e w i ą t y.** Jeżeli kto człowieka, nad którym nie ma żadnej władzy z mocy prawa i którego nie ma podstawy uważać ani za zbrodniarza ani za człowieka szkodliwego lub niebezpiecznego, samowolnie trzyma pod zamknięciem, albo przeszkadza mu w jakikolwiek bądź sposób w używaniu wolności osobistej, albo jeżeli kto mając nawet według swego zapatrywania uzasadniony powód przytrzymania rozmyślnie zaniecha donieść natychmiast o tem właściwej władzy.

1. Ograniczenie wolności osobistej, o ile nie polega na trzymaniu pod zamknięciem, musi być jemu jakościowo bliskie. Utrudnienie tylko swobody ruchu bynajmniej nie wystarcza (O. z 9/7 1892 Nr 5420 ZbNr 1593 i z 13/2 1901 Nr 1247).

2. Nie wymaga się, aby przeszkoda w swobodzie ruchu była niepokonalna lub tylko dająca się usunąć gwałtownymi środkami. Ograniczenie wolności osobistej nie da się dlatego zaprzeczyć, że osoba zamknięta w przyziemnym pokoju mogła uciec oknem (O. z 1/12 1894 Nr 12058 ZbNr 1786).

3. Wezwanie organu bezpieczeństwa do bezpodstawnego przyaresztowania może wśród pewnych okoliczności również zawierać istotę tego przestępstwa (O. z 9/2 1886 Nr 234 ZbNr 882).

Kara.

§ 94. Karą za tę zbrodnię jest więzienie od sześciu miesięcy do jednego roku. Jeżeli przytrzymanie trwało dłużej niż trzy dni, albo jeżeli przytrzymany poniósł szkodę, lub oprócz pozbawienia wolności doznał jeszcze innej udręki, należy wymierzyć karę ciężkiego więzienia od jednego roku do lat pięciu.

k) przez obchodzenie się z człowiekiem jak z niewolnikiem.

§ 95. Przypadek dziesiąty. Ponieważ nie jest dozwolone w cesarstwie austriackim niewolnictwo i wykonywanie władzy odnośnie do niego, a każdy niewolnik staje się wolnym, skoro wstąpi na ziemię cesarsko - austriacką albo tylko na okręt austriacki, a tak samo odzyskuje również wolność w chwili oddania go jako niewolnika pod jakim bądź tytułem poddanemu cesarstwa austriackiego, przeto każdy, kto wzbrania nabytemu przez siebie niewolnikowi używania wolności osobistej, albo go dalej pozbywa jako niewolnika w kraju lub zagranicę, tudzież każdy kapitan okrętu,

który podejmuje się chociażby tylko przewozu jednego lub kilku niewolników, albo przeszkadza niewolnikowi, przybyłemu na okręt austriacki, w używaniu uzyskanej przez to wolności osobistej, lub pozwala drugim w tem przeszkadzać, staje się winnym zbrodni gwałtu publicznego i będzie karany ciężkiem więzieniem od jednego roku do lat pięciu.

Gdyby zaś kapitan okrętu austriackiego lub inny poddany austriacki trudnił się ciągle handlem niewolnikami, wymierzy się karę ciężkiego więzienia do lat dziesięciu, a przy szczególnie obciążających okolicznościach do lat dwudziestu.

l) przez uprowadzenie.

§ 96. Przypadek jedenasty. Jeżeli kto niewiastę, czy to w zamiarze ożenienia się, czy dopuszczenia się nierządu, wbrew jej woli, przemocą lub podstępem uprowadza, albo jeżeli kobietę zamężną, chociaż za jej zezwoleniem, mężowi, dziecię rodzicom, pupila opiekunowi lub żywicielowi podstępem lub gwałtem uprowadza, bez względu na to, czy dopiął lub nie dopiął zamierzonego celu.

1. Można dopuścić się tej zbrodni także na kobiecie, odającej się prostytutce (O. z 7/6 1886 Nr 4557 ZbNr 934).

2. Zbrodnia jest dokonana, skoro tylko uprowadzająca ma w swej mocy osobę uprowadzoną; nie jest zaś rzeczą istotną, aby do miejscowości przybyła, gdzie ją miał zamiar uprowadzić (O. z 8/2 1892 Nr 5703 ZbNr 1591).

3. Przedmiotem zbrodniczego zamachu jest zamężna kobieta również wtedy, kiedy jako podżegaczka spowodowała swe uprowadzenie albo w inny sposób rozmyślnie w tem współdziałała. Za współwinę w uprowadzeniu swem nie może być karana (O. z 15/4 1884 Nr 14248 ZbNr 630).

4. Nie uchyla karalności uprowadzenia fakt, że rodzice,

opiekun (żywiciel), czasowo, a szczególnie w chwili uprowadzenia nie wykonywali rzeczywiście przysługującej im władzy opiekuńczej nad osobą uprowadzoną (O. z 7/6 1886 Nr 4557 ZbNr 934).

5. W wyrazie „pupile“ w końcowym ustępie § 96 uk. nie mieszczą się kurandzi (O. z 9/11 1889 Nr 10277 ZbNr 1309).

6. Dokonane uprowadzenie za zgodą uprowadzonej, lecz z pokrzywdzeniem praw osób trzecich, nie jest bezkarne wskutek późniejszego przyzwolenia uprawnionych (O. z 11/1 1889 Nr 12226, ZbNr 1194).

7. Uprowadzenie jest przestępstwem ciągłym; pomoc do utrwalenia stanu wywołanego uprowadzeniem, uzasadnia współwinę w tem przestępstwie (O. z 9/9 1910 Kr V 261/10).

8. Jeżeli można stwierdzić według towarzyszących okoliczności, że osoba uprowadzona przy użyciu podstępny nie zgodziłaby się na uprowadzenie ze swego miejsca pobytu, gdyby знаła rzeczywisty stan rzeczy, wtedy zachodzi przypadek uwiędzenia wbrew woli (O. z 7/3 1904 Nr 2347).

Kara.

§ 97. Karą za uprowadzenie osoby wbrew jej woli albo osoby, która nie ukończyła jeszcze czternastego roku życia, jest ciężkie więzienie od lat pięciu do dziesięciu według stopnia użytych środków i zamierzonego lub wywołanego zła. Jeżeli zaś osoba uprowadzona liczyła już przynajmniej lat czternaście i uprowadzenie nastąpiło za jej zezwoleniem, nałoży się karę ciężkiego więzienia od sześciu miesięcy do jednego roku.

m) przez wymuszenie.

§ 98. Przypadek dwunasty. Zbrodni gwałtu publicznego przez wymuszenie staje się winnym, kto:

a) zadaje gwałt osobie, aby ją zmusić do świad-

czenia, znoszenia lub zaniechania czegoś, o ile czyn ten nie stanowi zbrodni cięższą karą zagrożonej.

Pod tem samem zastrzeżeniem staje się winnym tej zbrodni, kto:

b) pośrednio lub bezpośrednio, pisemnie lub ustnie, albo w inny sposób, z wymienieniem lub bez wymienienia nazwiska swego, zagraża uszczerbkiem na ciele, wolności, czci lub własności w tym celu, aby wymusić na zagrożonym pewne świadczenie, znoszenie lub zaniechanie, jeżeli groźba jest zdolna wzbudzić ze względu na stosunki i osobisty stan zagrożonego, albo ze względu na doniosłość zagrożonego zła uzasadnioną obawę; bez względu na to, czy wspomniane zło było zwrócone przeciw samemu zagrożonemu, jego rodzinie lub krewnym, czy też przeciw innym pod jego pieczę stojącym osobom i czy zagrożenie było skuteczne lub bezskuteczne.

1. Zbrodnia wymuszenia jest wtargnięciem w sferę prawną osób prywatnych; zagrożenie interesów publicznych należy podporządkować nie pod § 98 lit. b uk., lecz w razie zaistnienia odnośnych cech przestępstwa pod przepis § 76 uk. (O. z 26/9 1903 Nr 8079).

2. Zatrwożenie lub czyny gwałtowne celem wywołania, wzmożenia lub przymusowego przeprowadzenia strajku może w pewnych okolicznościach zawierać istotę przestępstwa z § 93 uk. (O. z 20/6 1906 Nr 9651 ZbNr 3196).

3. Istota wymuszenia nie tkwi w naruszeniu wolności osobistej, która otacza swą opieką § 93 uk., lecz w zamierzonym zapomością tego naruszenia pokrzywdzeniu pewnego konkretnego prawa, służącego pokrzywdzonemu (O. z 20/5 1879 Nr 2815 ZbNr 202, z 14/3 1896 Nr 1059).

4. Patrz O. pod 8. przy § 81.

5. Nie ma wymuszenia, jeżeli użycie gwałtu lub pogróżki odnosiły się do świadczenia, do którego napastnik miał prawo (O. z 25/10 1880 Nr 8340 ZbNr 282, z 28/12 1895 Nr 14750).

6. Nie wymaga się, aby groźba rzeczywiście wywołała

„uzasadnioną obawę“; wystarcza, jeżeli była zdolna ją wywołać (O. z 2/3 1877 Nr 11786 ZbNr 144, z 6/2 1909 Kr III 135/8 ZbNr 3551).

7. Nie uchyła zaistnienia zbrodni wymuszenia okoliczność, że gwałt zadano w chwili, kiedy poszkodowany pozostawał z innego powodu pod wpływem przestraszenia, co ułatwiło wymuszenie (OSP. z 12 października 1923 III 41).

8. Istotną cechą zbrodni gwałtu publicznego przez wymuszenie z § 98 lit. b. a. uk. nie jest przedmiotowe prawdopodobieństwo wykonania groźby, lecz zdolność jej wywołania u zagrożonego ze względu na ważność i osobiste właściwości jego lub ze względu na ważność zagrożonego zła uzasadnionej obawy (OSP. z 13 lipca 1921 I 390).

n) przez niebezpieczne pogrożki.

§ 99. Przypadek trzynasty. Kto używa pogroźek w § 98 podanych, zdolnych w sposób tam wyszczególniony do wzbudzenia uzasadnionej obawy jedynie w tym celu, aby poszczególne osoby, gminy lub powiaty nabawić strachu i niepokoju, popełnia zbrodnię gwałtu publicznego przez niebezpieczne pogrożki.

1. Pojęcia „uzasadniona obawa“ a „bojaźń i obawa“ nie są identyczne. Obawa jest przypuszczeniem, że nastąpi zdarzenie, połączonym z nieprzyjemnym przecuciem zła, ze zdarzenia tego wyniknąć mogącego, gdy tymczasem „bojaźń“ wtedy dopiero zachodzi, kiedy myśl o ziszczeniu się zła grożącego tak ogarnia całkowicie zagrożonego, że opanowuje wszystkie jego myśli i zwraca całą jego uwagę na to jedno zło (O. z 21/6 1880 Nr 4367 ZbNr 260).

2. Tłumaczenie się obwinionego, że chciał tylko nastraszyć oskarżonego „z żartu“, nie zawiera wogóle podania motywu; tłumaczenie to kwestjonuje powagę groźby i jej zdolność do wywołania bojaźni i niepokoju, zatem wymaga odpowiednich ustaleń (§ 288 p. 3 pk.). (O. z 23/9 1890 Nr 10091 ZbNr 1357).

Kara za poprzednie dwie zbrodnie.

§ 100. Karą za poprzednie dwie zbrodnie, w §§ 98

i 99 podane, jest ciężkie więzienie od sześciu miesięcy do jednego roku.

Jeżeli zachodzą okoliczności obciążające, zwłaszcza jeżeli przez gwałt zadany lub przez niebezpieczne zagrożenie skrzywdzony był przez dłuższy czas udęczoney, jeżeli grożono morderstwem lub podpaleniem, jeżeli uszkodzenie, którem grożono, lub szkoda, któraby mogła wyniknąć z wymuszonego świadczenia, znoszenia lub zaniechania, przynosi kwotę dwóch tysięcy złotych, jeżeli pogrożka była wymierzona przeciw całym gminom lub powiatom — należy wymierzyć karę ciężkiego więzienia od jednego roku do lat pięciu.

UWAGA. Ustęp drugi otrzymał brzmienie powyższe na mocy ust. z dnia 16 marca 1920 Nr 26 poz. 157 DURP. Kwota podana wynosiła dziesięć tysięcy koron austr.; ust. z 25 lutego 1921 Nr 23 poz. 125 DURP. zmieniła sumę na pięćdziesiąt tysięcy marek; ust. z 5 sierpnia 1922 Nr 66 poz. 598 DURP. na pięćset tysięcy marek; ust. z 11 sierpnia 1923 Nr 90 poz. 704 DURP. na miliard marek; rozp. R. M. z 21 stycznia 1924 Nr 9 poz. 89 DURP. podwyższyła sumę do dwóch miliardów marek; rozp. R. M. z 16 czerwca 1924 poz. 529 DURP. wprowadziło sumę w tekście podaną.

ROZDZIAŁ X.

O nadużyciu władzy urzędowej.

Nadużycie władzy urzędowej.

§ 101. Każdy urzędnik państwowy lub gminny, który w urzędzie, do którego jest zobowiązany, nadużywa w jakikolwiek sposób powierzonej sobie władzy w celu wyrządzenia szkody albo państwu, gminie, lub innej osobie dopuszcza się takim nadużyciem zbrodni, bez względu na to, czy dał się uwieść do niej chęcią zysku albo inną namiętnością lub też innym zamiarem ubocznym,

Za urzędnika należy uważać tego, kto zaprzysiężony lub niezaprzysiężony jest obowiązany na mocy bezpośredniego lub pośredniego zlecenia publicznego do wykonywania czynności rządu.

1. Jeżeli nadużycie w urzędzie, które zawinił urzędnik, polega tylko na bezprawnym przywłaszczeniu sobie przechowanego urzędowo przez niego dobra, to jego działanie nie podpada pod § 101 uk., lecz pod § 181 uk. (O. z 18/6 1907 Nr 7659 ZbNr 3381).

2. Świadomie przedsięwziętego bezprawnego ograniczenia wolności osobistej w wykonywaniu urzędu lub służby nie należy karać jako przekroczenie z § 331 uk., lecz w myśl § 6 ustawy z 27 października 1862 Nr 87 Dpp. jako zbrodnię nadużycia władzy urzędowej z § 101 uk. (O. z 20/6 1903 Nr 13146 ZbNr 2872).

3. Wyrazem „władza urzędowa“ określa się ogół uprawnień, przysługujących urzędnikowi z mocy jego obowiązków urzędowych. Woźnego sądowego, który celem zaszkodzenia państwu w wykonywaniu opieki prawnej usuwa akta sądowe, dostępne mu wskutek jego obowiązków służbowych, należy karać za nadużycie władzy urzędowej (O. z 23/12 1875 Nr 8551).

4. Pojęcie szkody nie ogranicza się w § 101 uk. do wyrządzenia szkody we „własności“; nie wyklucza narażenia na szkodę „innych praw“ (§ 197 uk.); również może być jej wyrazem pokrzywdzenie władzy w prawnym wykonywaniu swego urzędu (O. z 29/1 1892 Nr 14699 z 1891 r. ZbNr 1549).

5. Także funkcjonariuszów kolei państwowych niższych kategorii (przetokowych) zaliczyć należy do urzędników w rozumieniu ust. 2 § 101 uk. (OSP. z 3 grudnia 1920 I 34 i patrz orzeczenie 9).

6. Okoliczność, czy urzędnik państwowy jest etatowym czy nieetatowym, nie ma wpływu na jego charakter urzędowy przy wykonywaniu czynności rządowych. Urzędnicy państwowego urzędu pośrednictwa pracy i opieki nad wychodźcami (dekret organizacyjny z 27 stycznia 1919 Nr 11 poz. 127 dzp. p. p.) pełnią czynności rządowe w rozumieniu ust. 2 § 101 uk. (OSP. z 30 czerwca 1920 I 243).

7. Czynności agenta policyjnego, do których należy rewidowanie podróżnych na granicy, odbieranie gotówki, spisy-

wanie protokołu, sporządzanie doniesień i t. p., nie są czynnościami, będącymi wypływem władzy urzędowej agenta w rozumieniu § 101 uk. (OSP. z 25 listopada 1921 I 310).

8. Bataljony celne, pilnujące, aby nikt nie dostał się w granice państwa w miejscach, dla ruchu granicznego nieprzeznaczonych, i mające obowiązek przytrzymania osób wykraczających przeciw temu zakazowi i odstawienia ich do komendy, spełniają czynności rządu w rozumieniu § 101 a. uk. (OSP. z 3 lutego 1922 I 447, z 24 maja 1922 II 91 i z 14 lutego 1923 II 406).

9. Przetokowy kolei państwowej nie jest urzędnikiem w rozumieniu ustępu drugiego § 101 uk. (OSP. z 5 maja 1922 I 605 i patrz orzeczenie 5).

10. Funkcjonariusze (magazynierzy) oddziału małopolskiego sekcji odbudowy przemysłu ministerstwa przemysłu i handlu z siedzibą w Krakowie są urzędnikami w rozumieniu § 101/2 uk. (OSP. z 23 grudnia 1921 II 88).

11. Pisarz gminny, zbierający na zlecenie naczelnika gminy od jej członków opłaty skarbowe za pozwolenie na uprawę tytoniu, tudzież nadzwyczajną daninę państwową, działa jako urzędnik w rozumieniu § 101/2 uk. (OSP. z 22 listopada 1922 II 225).

12. Magazynier kolei państwowej jest urzędnikiem w rozumieniu § 101 uk. (OSP. z 2 maja 1922 II 223 i z 22 września 1922 Kr 419/22).

13. Funkcjonariuszowi gminnemu, odbierającemu na zlecenie naczelnika gminy w najbliższym urzędzie pocztowym przesyłki dla mieszkańców gminy, nie można odnośnie do tych jego czynności przyznać charakteru urzędnika (OSP. z 1 grudnia 1922 II 402).

14. Czynności agenta pocztowego, określone w rozporządzeniu ministra poczt i telegrafów z 30 kwietnia 1921 r. (dz. urz. min. P. i T. Nr 23), uważać należy za czynności rządu w rozumieniu § 101 ust. 2 uk. (OSP. z 6 czerwca 1923 II 530).

15. Czynności posterunkowego policji państwowej, dotyczące ochrony interesów publicznych (przed przemytnikami tytoniu w Małopolsce), należą do czynności rządowych ust. 2 § 101 uk. bez względu na to, czy rozstrzyga sprawy rządowe, czy funkcje jego są ważniejsze, czy też podrzędniejsze, czy wreszcie spełnia je zupełnie samoistnie, czy też pod kierun-

kiem innego funkcjonarjusza (OSP. z 23 listopada 1921 Kr 531/21).

16. Nocny stróż kolejowy, chociażby nieetatowy, prowizoryczny i dziennie płatny, jest urzędnikiem w rozumieniu § 101 uk. (OSP. z 28 czerwca 1922 Kr 239/22).

17. Hamowniczy kolei państwowej ma charakter urzędnika z § 101 uk. (OSP. z 23 czerwca 1922 Kr 238/22).

18. Wszyscy pracownicy, którzy z ramienia poczty współdziałają w przesyłaniu listów, załatwiają czynności rządu z mocy zlecenia publicznego bez względu na to, czy czynności ich są ważniejsze i samoistne, czy też podrzędne lub pomocnicze, jak sortowanie listów przez pracownika nieetatowego pod dozorem urzędnika (OSP. z 9 czerwca 1922 Kr 588/21).

19. Gmina wykonując z mocy przepisów ustaw gminnych czynności, dotyczące ogółu mieszkańców gminy, sprawuje czynności rządu, chociażby czynności te były wpływem własnego, a nie poruczonego zakresu działania. Funkcjonariusz zatem gminny, strzegący linii akcyzowej, jest urzędnikiem w rozumieniu § 101/2 uk. (OSP. z 31 sierpnia 1923 II 713).

20. Były sekretarz gminny, spełniający po złożeniu urzędu swego na prośbę naczelnika gminy niektóre czynności sekretarza, nie jest już urzędnikiem w rozumieniu ust. 2 § 101 uk.; przepis ten bowiem wymaga, aby urzędnik był do sprawowania czynności rządu na mocy zlecenia publicznego zobowiązany (OSP. z 26 października 1923 III 116).

Ustawa z 18 marca 1921 Nr 30 poz. 177 DURP. o zwalczaniu przestępstw z chęci zysku, popełnionych przez urzędników (uchylona ustawą z 1 czerwca 1923 Nr 60 poz. 435 DURP. w 14 dni po jej ogłoszeniu, t. j. po dniu 19 czerwca 1923).

Art. 1. Urzędnik, winny popełnienia w związku z urzędowaniem i z pogwałceniem obowiązków urzędowych lub służbowych:

1. kradzieży lub przywłaszczenia (sprzeniewierzenia), albo udziału w tychże (§ 5 austr. uk.), jeśli mienie skradzione lub przywłaszczone (sprzeniewierzone) było mu dostępne lub powierzono z powodu służby lub stanowiska służbowego;

2. oszustwa lub udziału w niem (§ 5 austr. uk.), jeśli oszustwo popełniono w ten sposób, że winny w zamiarze osiągnięcia dla siebie lub osoby trzeciej nieprawnej korzyści ma-

jątkowej wyrządził innemu szkodę majątkową przez wprowadzenie w błąd lub utrzymywanie w błędzie za pomocą przedstawienia okoliczności fałszywych, albo przekręcania lub ukrywania prawdziwych — będzie karany śmiercią przez rozstrzelanie.

Art. 2. Urzędnik winny:

1. przyjęcia bądź podarunku lub innej korzyści majątkowej, danych w zamiarze skłonienia go do pogwałcenia obowiązków urzędowych lub służbowych, albo żądania takiego podarunku lub korzyści majątkowej;

2. innego przestępstwa służbowego, popełnionego z chęci zysku i z pogwałceniem obowiązków urzędowych, lub służbowych w b. dzielnicach rosyjskiej i pruskiej, a w b. dzielnicy austriackiej nadużycia władzy urzędowej, popełnionego z chęci zysku, — będzie karany śmiercią przez rozstrzelanie.

Art. 3. Urzędnik winny przyjęcia w związku z rozstrzygnięciem spraw urzędowych lub służbowych bądź podarunku lub innej korzyści majątkowej, bądź obietnicy takiego podarunku lub korzyści majątkowej, danych bez zamiaru skłonienia go do pogwałcenia obowiązków urzędowych lub służbowych, albo żądania takiego podarunku lub korzyści majątkowej, ulegnie karze ciężkiego więzienia od lat 4 do 15.

Art. 4. Winny udziału w przestępstwach, przewidzianych w art. 1 i w ust. 2 art. 2 tej ustawy, o ile udział taki nie pociąga za sobą kary surowszej w myśl art. 1, będzie karany ciężkiem więzieniem od 4 do 15 lat; kto zaś dopuszcza się udziału w tych przestępstwach zawodowo, będzie karany śmiercią przez rozstrzelanie.

Art. 5. Kto osobiście lub za pośrednictwem osób trzecich, chociażby bezskutecznie, skłania urzędnika za pomocą podarunku, bądź innej korzyści majątkowej, bądź obietnicy tychże do pogwałcenia obowiązków urzędowych lub służbowych, lub dopuszcza się udziału w przestępstwie przewidzianem w ust. 1 art. 2 niniejszej ustawy — będzie karany ciężkiem więzieniem od 4 do 15 lat; jeśli zaś winny dopuszcza się takiego przestępstwa zawodowo — będzie karany śmiercią przez rozstrzelanie.

Kto osobiście lub za pośrednictwem osób trzecich, chociażby bezskutecznie, skłania urzędnika do przestępstwa, przewidzianego w art. 3 niniejszej ustawy, lub w tem ostatniem prze-

stępstwie dopuszcza się udziału, będzie karany ścisłym aresztem od 1 miesiąca do 1 roku.

Jednak będzie wolny od kary ten, kto przyczyni się do wykrycia lub udowodnienia dokonanego przekupienia, zanim władza, powołana do ścigania, dowie się o jego czynnie.

Art. 6. Przepisy ustaw karnych dzielnicowych o prawie nadzwyczajnego łagodzenia lub zamiany kary nie stosują się do przestępstw, przewidzianych w niniejszej ustawie; wszakże w wypadkach mniejszej wagi lub w razie uznania okoliczności łagodzących sąd wymierzy za przestępstwo, przewidziane w art. 1 — 5 ustawy niniejszej, w miejsce kary śmierci, karę ciężkiego więzienia od lat 4 — 15, karę zaś ciężkiego więzienia od lat 4 — 15 wyznaczy w rozmiarze od 1 roku do 4 lat.

Art. 7. Przeszępstwa, wymienione w art. 1 — 4 i cz. 1 art. 5 niniejszej ustawy, uważane będą za zbrodnie; przestępstwo, przewidziane w cz. 2 art. 5, za występpek.

Usiłowanie będzie karane na równi z dokonaniem.

Karom za udział, przewidzianym w art. 4 i 5 niniejszej ustawy, ulegają również osoby, nie będące urzędnikami.

Art. 8. W wypadku przestępstw, przewidzianych w art. 2, 3 i 5 niniejszej ustawy, należy otrzymany podarunek lub wartość tegoż uznać za przypadek na rzecz skarbu państwa.

Art. 9. Urzędnikiem w rozumieniu ustawy niniejszej jest ten, kogo odpowiednia ustawa karna w chwili popełnienia przestępstwa za urzędnika uważa (§ 101 austr. uk.).

Art. 10. Ustawa niniejsza nie stosuje się do osób, które w chwili popełnienia przestępstwa nie ukończyły lat 21; nie dotyczy to przestępstwa, przewidzianego w cz. 2 art. 5 ustawy niniejszej.

Art. 11. Przepisy ustawy niniejszej nie stosują się do wypadków, przewidzianych w § 9 austr. uk.

Art. 12. Przepisy szczególne ustaw karnych, stanowiące o karach łagodniejszych lub o bezkarności kradzieży lub przywłaszczenia (sprzeniewierzenia) nie będą stosowane do urzędników, odpowiadających według ustawy niniejszej. Jeśli jednak winny kradzieży lub przywłaszczenia (sprzeniewierzenia) dobrowolnie zwrócił mienie skradzione lub przywłaszczone (sprzeniewierzone) albo w inny sposób wynagrodził szkodę, zanim jego wina ujawniona została przez władzę, do ścigania przestępstw powołaną, — wolny będzie od kary.

(Resztę przepisów tej ustawy opuszcza się jako bezprzedmiotowe).

Szczególne jego przypadki.

§ 102. Wśród takich okoliczności popełnia zbrodnię tę w szczególności:

a) sędzia, prokurator państwa, lub inny przedstawiciel władzy, jakoteż każdy inny w służbie pozostający urzędnik, który daje się odwieść od ustawowego pełnienia swych obowiązków urzędowych;

b) każdy urzędnik, który w sprawach urzędowych, a więc także notariusz, który przyjmując lub sporządzając akt notarialny nieprawdę poświadcza;

c) kto powierzona sobie tajemnicę urzędową zdradza w sposób niebezpieczny; kto dokument wzięty w swe urzędowe przechowanie niszczy, lub drugiemu podaje do wiadomości wbrew swemu obowiązkowi;

d) adwokat lub inny przysięgły rzecznik, który ze szkodą dla swego klienta przeciwnikowi w ułożeniu pism prawnych lub w inny sposób radą lub czynem pomaga.

Za zbrodnię nadużycia władzy urzędowej w myśl § 101 uznano dalej:

e) wszelkie w złym zamiarze w wykonaniu urzędu lub służby przedsięwzięte ograniczenie wolności osobistej wbrew postanowieniom ustawy o ochronie wolności osobistej (§ 6 ust. z 27 października 1862 Nr 87 Dpp.);

f) wszelką w złym zamiarze w wykonywaniu urzędu lub służby przedsięwziętą rewizję domową wbrew postanowieniom ustawy o ochronie prawa domowego (§ 4 ust. z 27 października 1862 Nr 88 Dpp.).

Zdrada tajemnic fabrycznych przez inspektora przemysłowego jest występkiem (§ 16 ustawy z 17 czerwca 1883 Nr 117 Dpp.).

Kara

§ 103. Karą za tę zbrodnię jest ciężkie więzienie od

jednego roku do lat pięciu. Według stopnia złośliwości i szkody można ją przedłużyć do lat dziesięciu.

Uwaga. Ustawa z 16 marca 1920 Nr 26 poz. 158 DURP. postanawia w art. 2 p. 5): „Kto w wykonywaniu urzędu lub służby w poświadczeniu o wykonaniu pracy, dopuszczonej przez sąd w miejsce grzywny, świadomie potwierdza nieprawdę — będzie karany wedle § 103 powszechnej ustawy karnej za zbrodnię nadużycia władzy urzędowej (patrz § 260 ust. 2 uk.).

Przyjmowanie podarunków w sprawach urzędowych

§ 104. Urzędnik, który przy wymiarze sprawiedliwości, nadawaniu posad, lub rozstrzyganiu spraw publicznych urząd swój wykonuje wprawdzie według obowiązku, lecz za jego wykonywanie przyjmuje wprost lub pośrednio podarunek albo za to odnosi inną jaką korzyść lub przyjmuje przyrzeczenie w tym względzie; zarówno kto przez to w ogóle daje się uwieść do stronnictwa w wykonywaniu czynności urzędowych, będzie karany więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku. Ponadto ma złożyć otrzymany podarunek lub jego wartość na rzecz funduszu ubogich miejsca tego, gdzie zbrodnię popełnił.

Uwaga. Ustawa z 16 marca 1920 Nr 26 poz. 158 Dpp. postanawia: „Podarunki, o których mowa w §§ 104 i 105 powszechnej ustawy karnej, wpływają do Skarbu Państwa na cel powyższej pod l. 6 wymieniony (patrz l. 6 tej ustawy przy § 241 uk.).

1. Wyrażenie „wymiar sprawiedliwości“ nie obejmuje wyłącznie orzeczeń, t. j. funkcji sędziowskich w sprawach cywilnych i karnych w ścisłym rozumieniu; obejmuje wszystkie czynności urzędowe, które wyprzedzają wydanie i wykonanie takich orzeczeń w sądzie. Ze względu na swój zakres działania może dlatego również prowadzący księgi hipoteczne być podmiotem zbrodni w § 104 uk. podanej (O. z 9/11 1875 Nr 7513).

2. O orzeczeniu może tam tylko być mowa, gdzie rozchodzi się o wyrzeczenie, którym pewien stan prawny lub stosunek prawny się ustala lub reguluje (O. z 5/3 1883 Nr 14678 ZbNr 517).

3. Wystawieniem świadectwa moralności nie rozstrzyga się spraw publicznych (O. z 5/3 1883 Nr 14678 ZbNr 517).

4. Dochodzenie sądowo-policyjne nie jest „rozstrzygnięciem spraw publicznych“ (O. z 9/10 1882 Nr 7771 ZbNr 484).

5. Żądanie podarunku po ukończeniu czynności urzędowej nie stanowi zbrodni z § 104 uk. (OSP. z 11 kwietnia 1923 II 587).

6. Patrz OSP. pod 2. przy § 311.

Uwiedzenie do nadużycia władzy urzędowej.

§ 105. Kto sędziego, cywilnego lub karnego, prokuratora, albo jakiegokolwiek urzędnika w przypadkach nadawania posad lub rozstrzygania spraw publicznych do stronnictwość lub naruszenia obowiązków urzędowych uwieść usiłuje, staje się winnym zbrodni, bez względu na to, czy miał na celu własną lub cudzą korzyść i czy zamiar się powiódł lub nie powiódł.

Karą za takie uwiedzenie jest więzienie od sześciu miesięcy do jednego roku; w razie wielkiego podstępstwa lub wyrządzenia rzeczywistej znacznej szkody, ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu. Ponadto należy zaofiarowany lub rzeczywiście dany podarunek złożyć na rzecz miejscowego funduszu ubogich.

Patrz uwaga przy § 104.

1. Również sędzia przysięgły, spełniający funkcje sędziego karnego, jest przedmiotem prawnym tej zbrodni (O. z 24/2 1877 Nr 8832 ZbNr 142 i z 6/11 1886 Nr 8122 ZbNr 979). Jest przedmiotem tej zbrodni od chwili wezwania go na mocy listy przysięgłych do posiedzeń sądu przysięgłych (O. z 15/6 1891 Nr 5151 ZbNr 1458).

2. Przedmiotem zbrodni z § 105 może być tylko urzędnik, któremu powierzono urzędowe załatwienie sprawy. Jeżeli poda-

runek dostaje się do rąk osoby, która sprawą tą nie zajmowała się, ponieważ sprawca nie znał podziału zajęć w odnośnym urzędzie, nie ma zbrodni tej nawet w stadium usiłowania (*delictum putativum*), (O. z 22/6 1908 Kr VI 49/8 ZbNr 3495).

3. „Podarunek“ w § 105 uk. obejmuje również wspomniane w § 104 uk. odniesienie lub przyrzeczenie korzyści; może nią być w konkretnych okolicznościach także poczęstunek jadłem i napojem (O. z 19/1 1905 Nr 12688 ZbNr 3053).

4. Nie ma różnicy, czy podarunek zaofiarowano albo rzeczywiście dano urzędnikowi bezpośrednio lub za pośrednictwem trzecich osób (O. z 3/2 1876 Nr 10301, z 25/2 1876 Nr 9875, z 26/9 1884 Nr 6426).

5. Przypadki, w których uwiedzenie do przyjęcia podarunku w sprawach urzędowych należy karać jako zbrodnię na darującym, są w § 105 uk. *taxative* wyliczone. Kto chce podarunkiem spowodować tylko wykonanie czynności urzędowej według obowiązków, nie jest karany (O. z 17/12 1886 Nr 12352 ZbNr 1011).

6. Usiłowanie nakłonienia urzędnika podarunkiem do tego, aby przy załatwieniu sprawy, należącej do jego zakresu działania, kierował się nie tylko przedmiotowymi i prawnymi pobudkami, lecz także względami przychylności lub nieprzychylności względem strony, odpowiada pojęciu uwiedzenia do stronniczości (O. z 15/5 1897 Nr 3172 ZbNr 2089, z 16/3 1907 Nr 16189 ZbNr 3335).

7. Przepadek podarunku nie jest grzywną; nie ma ewentualnej zmiany na karę na wolności (O. z 23/4 1884 Nr 4431).

8. Podarunek wręczony urzędnikowi przy usiłowaniu skłonienia go do nadużycia władzy urzędowej (§§ 9 i 10) nie ulega przypadkowi (OSP. z 24 marca 1920 I 206).

9. Prowakcja mogłaby wtedy wchodzić w rachubę, gdyby zachowanie się urzędnika miało cechy wymuszenia, znoszącego wolność woli skłaniającego, lub wywołało u niego błąd faktyczny (OSP. z 24 maja 1922 II 91 i z 17 listopada 1922 Kr 545/22).

10. Pod pojęcie uwiedzenia (skłaniania) podarunkiem (§ 105 uk.) podpada wszelka forma, za pomocą której sprawca objawia swą wolę, swą gotowość dania podarunku, wszelka propozycja, najostrożniejsza nawet, byle tylko dała ona urzędnikowi

do zrozumienia, że będzie wynagrodzony materialnie (OSP. z 27 października 1922 II 646).

ROZDZIAŁ XI.

O fałszerstwie publicznych papierów kredytowych.

I. Podrabianie publicznych papierów kredytowych.

§ 106. Zbrodnię fałszerstwa publicznych papierów kredytowych popełnia, kto podrabia publiczne papiery kredytowe, za monetę uważane, albo obligacje, przez publiczną kasę wydawane, zapewniające wypłatę kapitału lub rocznej renty albo do nich należące kupony lub talony. Nie ma różnicy, czy podrobiony papier kredytowy jest krajowy, czy też papier kredytowy zagraniczny pod jakąkolwiek nazwą wydany, czy jest zdalny lub niezdatny do wywołania złudzenia; czy już go puszczono w obieg i szkoda powstała.

[Bilety bankowe i akcje, wydane przez uprzywilejowany bank narodowy] jakoteż obligacje wydane przez publiczny krajowy zakład kredytowy, a przez władzę zatwierdzony, wraz z należącymi do nich kuponami i talonami, uważa się za równorzędne z publicznymi papierami kredytowymi.

Publiczny papier kredytowy jest w rozumieniu ustawy karnej monetą, chociażby nie był ustawowym środkiem płatniczym, jeżeli tylko faktycznie jest w obiegu. Noty tysiąc koronowe b. banku austro-węgierskiego, nawet niestemplowane, miały także po d. 26 kwietnia 1920 r. charakter monety, będącej faktycznie w obiegu tak w państwie polskiem jakoteż i zagranicą (OSP. z 27 września 1922 II 294).

Współwinni tej zbrodni.

§ 107. Współwinnym tej zbrodni jest, kto podrabia

choćby tylko w jednej sztuce i świadomie dostarcza dla ułatwienia naśladownictwa zwykle przy publicznych papierach kredytowych godła, papier, pieczęcie, matryce, litery, prasy i cokolwiek tylko może służyć do wytwórczości publicznych papierów kredytowych, albo w jaki bądź sposób współdziała w podrabianiu, gdyby nawet jego współudział pozostał bez skutku.

Współwina w podrabianiu publicznych papierów kredytowych, w okresie rozpoczętego już podrabiania, może być urzeczywistniona przez dostarczanie prasy do podrabiania (bez jej sporządzenia); w okresie wcześniejszym sporządzenie takiej prasy samo dla siebie jest karalne (OSP. z 2 grudnia 1921 II 221).

Co do podrabiania i przerabiania znaczków pocztowych por. art. 47 ust. ost. ustawy z 3 czerwca 1924 poz. 584 DURP.

Kara

- a) za podrobienie publicznych papierów kredytowych za monetę uważanych.*
aa) za dokonane podrobienie.

§ 108. Jeżeli publiczny papier kredytowy za monetę uważany rzeczywiście podrobiono, a podrobienia dokonano narzędziami ułatwiającymi odbitki tych papierów, należy zasądzić nietylko podrabiacza, lecz także każdego współwinnego na karę dożywotniego ciężkiego więzienia; jeżeli zaś podrobienie wykonano piórem lub innymi niżeli narzędziami wspomnianego rodzaju, na karę ciężkiego więzienia od lat dziesięciu do dwudziestu.

- bb) na uczestników.*

§ 109. Tesame również kary należy wymierzyć uczestnikowi, który w porozumieniu z podrabiaczem,

współwinnym lub innymi uczestnikami puścił w obieg podrobione publiczne papiery kredytowe, bez względu na to, czy porozumienie to nastąpiło przed podrobieniem, podczas podrobienia, lub po niem.

cc) za usiłowane podrobienie.

§ 110. Jeżeli wprawdzie usiłowano, lecz nie dokonano podrobienia publicznych papierów kredytowych, za monetę uważanych, wówczas należy każdego w tem współdziałającego ukarać ciężkim więzieniem od lat pięciu do dziesięciu, jeżeli przy usiłowaniu (§ 8) użyto narzędzi ułatwiających odbitki; w razie szczególnego niebezpieczeństwa od lat dziesięciu do dwudziestu; pozatem zaś ciężkim więzieniem od jednego roku do lat pięciu, a w razie szczególnie obciążających okoliczności od lat pięciu do dziesięciu.

b) za podrobienie publicznych obligacji.

aa) za dokonane podrobienie.

§ 111. Jeżeli obligację, wystawioną przez publiczną kasę, rzeczywiście podrobiono, a podrobienie wykonano za pomocą narzędzi ułatwiających odbitki tych papierów, należy zasądzić tak podrabiacza jak każdego współwinnego na ciężkie więzienie od lat dziesięciu do dwudziestu; jeżeli zaś podrobienie wykonano piórem lub narzędziami innego rodzaju, niż poprzednio wymienionemi, od lat pięciu do dziesięciu.

bb) na uczestników.

§ 112. Takie same kary czekają uczestnika, który w porozumieniu (§ 109) puścił w obieg tak podrobione publiczne papiery kredytowe.

cc) za usiłowane podrobienie.

§ 113. Jeżeli podrobienie takich papierów kredytowych wprawdzie usiłowano, lecz go nie dokonano, należy każdego, kto współdziałał, ukarać ciężkiem więzieniem od lat pięciu do dziesięciu, jeżeli usiłowanie (§ 8) nastąpiło za pomocą narzędzi ułatwiających odbitki; poza tem zaś ciężkiem więzieniem od jednego roku do lat pięciu.

II. Przerobienie publicznych papierów kredytowych.

§ 114. Fałszerstwa publicznych papierów kredytowych staje się także winnym, kto:

a) takie (§ 106) papiery prawdziwe przerabia na wyższą sumę, na jaką pierwotnie opiewały, albo

b) w takich papierach numery lub inne części ich osnovy zmienia, albo do tego udziela pomocy.

Kara.

a) na głównych winowajców i współwinnych.

§ 115. Zbrodniarza takiego należy karać ciężkiem więzieniem od lat pięciu do dziesięciu, a jeżeli fałszerstwo wprawdzie usiłowano, lecz go nie dokonano, od jednego roku do lat pięciu.

b) na uczestników.

§ 116. Kto puścił w obieg w porozumieniu (§ 109) z fałszerzem, współwinnym lub innym uczestnikiem sfalszowane publiczne papiery kredytowe, będzie karany ciężkiem więzieniem od lat pięciu do dziesięciu.

Szczególna okoliczność obciążająca.

§ 117. Przy wymiarze kary za podrobienie lub przerobienie publicznych obligacji, na okaziciela opiewają-

cych, należy uważać tę właściwość publicznych obligacji za okoliczność obciążającą.

ROZDZIAŁ XII.

O fałszerstwie monet.

Fałszerstwo monet.

§ 118. Zbrodnię fałszerstwa monet popełnia:

a) kto bez uprawnienia wybija monety, będące gdziekolwiek w obiegu według stempla używanego, chociażby w wadze i jakości dorównywały prawdziwym monetom, albo je nawet przewyższały;

b) kto według stempla gdziekolwiek w obiegu będącego albo z prawdziwego kruszcu wybija monety o mniejszej wartości albo z pośledniejszego fałszywe monety, albo wogóle nadaje fałszywym monetom wygląd prawdziwych pieniędzy;

c) kto zmniejsza w jakikolwiek sposób wewnętrzną wartość i zawartość prawdziwych pieniędzy, według jakich je wybito, albo próbuje przekształcić je na sztuki o większej wartości;

d) kto dostarcza narzędzi do wybicia fałszywych monet albo przyczynia się w jakibądź sposób do fałszerstwa.

Nie oszustwem lecz fałszerstwem monet w myśl § 118 lit. b. uk. jest nadanie przez pozłocenie srebrnym monetom, wycofanym z obiegu, pozoru prawdziwych złotych monet (O. z 23/1 1915 Kr I 599/14 ZbNr 4209).

Kara.

§ 119. Karą za tę zbrodnię jest ciężkie więzienie od lat pięciu do dziesięciu; jeżeli zaś ponadto zachodzi

szczególne niebezpieczeństwo lub znaczna szkoda, od lat dziesięciu do dwudziestu. Tylko wtedy, kiedy fałszerstwo wpada każdemu w oczy lub kiedy bezprawnie bite monety odpowiadają wagą i jakością prawdziwym, można wymierzyć karę od jednego roku do lat pięciu.

Uczestnictwo w fałszerstwie monet.

§ 120. Jako uczestnik fałszerstwa monet dopuszcza się zbrodni, kto puścił w obieg sfalszowane pieniądze w porozumieniu (§ 109) z fałszerzem lub jego pomocnikiem, lub innym uczestnikiem, albo kto nabywa części, o które w przypadku § 118 c) zmniejszono prawdziwe pieniądze.

Kara.

§ 121. Takie uczestnictwo należy karać ciężkiem więzieniem od jednego roku do lat pięciu, a w razie wyrządzenia znacznej szkody do lat dziesięciu.

ROZDZIAŁ XIII.

Zniewaga religji.

§ 122. Zbrodnię zniewagi religji popełnia:

a) kto przemowami, czynami, drukiem lub rozpowszechnianiem pismami Boga bluźni;

b) kto przeszkadza w wykonywaniu praktyk religijnych, w państwie uznanych, albo publicznie okazuje pogardę religji przez zbezczeszczenie sprzętów służbie bożej poświęconych, przez przemowy, druki lub rozpowszechniane pisma;

- c) (uchylony art. VII ust. z 25 maja 1868 Nr 49 Dpp).
- d) kto usiłuje krzewić niedowiarstwo (dalszy ciąg uchylony powyższą ustawą pod c.).

1. Wyraz „przemowy“ zawiera w sobie także odczytanie bluźnierstwa pismem utrwalonego (O. z 23/2 1894 Nr 14477 ZbNr 1707).

2. Nie abstrakcyjne wyobrażenie o Bogu, lecz wyobrażenie Boga według wiary prawnie uznanych wyznań ma ten przepis ochronić. W obręb ich należą więc bluźniercze i obelżywe przemowy o Jezusie Chrystusie (O. z 15/5 1874 Nr 3613 ZbNr 9, z 12/1 1884 Nr 10333).

3. Okrzyk: „Chrystus był największym rewolucjonistą“ jest bluźnierstwem (O. z 6/6 1890 Nr 3902 ZbNr 1336).

4. Nie religja in abstracto, lecz religja prawnie uznanych wyznań otoczona jest opieką § 122 lit. b uk. (O. z 15/3 1886 Nr 11708 ZbNr 894 i z 16/1 1888 Nr 12146).

5. Zakazanie wychowankom klasztorным odbywania wspólnych modlitw, dowodzenie im, że Boga nie ma i że wierzą w malowanego Boga, w lalkę, jest szerzeniem niewiary z § 122 d) uk., ale nie także bluźnierstwem z lit. a) tegoż paragrafu (OSP. z 30 sierpnia 1922 Kr 505/21).

Kara.

§ 123. Jeżeli zniewaga religji wywołała publiczne zgorszenie lub zaszło przez nią uwiedzenie, albo jeżeli z takim zamierzeniem było połączone powszechne niebezpieczeństwo, należy karać tę zbrodnię więzieniem od jednego roku do lat pięciu, a w razie wielkiej złośliwości lub niebezpieczeństwa nawet do lat dziesięciu.

§ 124. Jeżeli nie zachodzi żadna z wymienionych okoliczności w poprzednim paragrafie, należy karać zniewagę religji więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku.

ROZDZIAŁ XIV.

O zgwałceniu, shańbieniu i innych ciężkich
przypadkach nierządu.

Zgwałcenie.

§ 125. Kto niewiastę groźbą niebezpieczną, rzeczywiście użytym gwałtem, lub podstępem odurzeniem jej zmysłów pozbawia zdolności stawienia mu oporu i w tym stanie nadużycia jej do pozamałżeńskiego cielesnego obcowania, popełnia zbrodnię zgwałcenia.

Wyraz „stan bezbronny“ w §§ 127 i 128 uk. oznacza ten stopień niezdolności stawienia oporu, którego wywołanie jest istotnym wymogiem § 125 uk. Zatem tam, gdzie gwałt ma przełamać opór, nie wymaga się vis compulsiva, lecz vis absoluta, a więc wymaga się całkowitego wyparcia własnej woli zaczepionej osoby, t. j. jej pokonania (O. z 5/5 1882 Nr 14271, ZbNr 447).

Kara.

§ 126. Karą za zgwałcenie jest ciężkie więzienie od lat pięciu do dziesięciu. Jeżeli gwałt spowodował znaczną szkodę na zdrowiu zgwałconej, albo nawet na życiu, należy okres kary przedłużyć od lat dziesięciu do dwudziestu. Jeżeliby zbrodnia spowodowała śmierć zgwałconej, należy zastosować ciężkie więzienie dożywotnie.

1. Przez „znaczną szkodę“ na zdrowiu nie należy rozumieć wyłącznie trwałej szkody (O. z 13/10 1882 Nr 8947 ZbNr 489).

2. Jeżeli stwierdzono, że pokrzywdzona z powodu doznanego czynu padła ofiarą pomieszania zmysłów, wśród którego popełniła samobójstwo, mimo że nie wpłynęła u niej na to

postanowienie samobójcze jej wolna wola, to w każdym razie zachodzi wymagany przez ustawę związek przyczynowy (O. z 8/11 1890 Nr 9753, ZbNr 1368).

3. Dla stwierdzenia istoty dokonanej zbrodni zgwałcenia nie wystarczy ustalenie chęci sprawcy użycia kobiety mimo jej oporu; niezbędne jest ustalenie, że kobieta wskutek użytej przez sprawcę siły fizycznej nie była w stanie stawić skutecznego oporu i musiała ulec (OSP. z 14 sierpnia 1923 II 711).

§ 127. Przedsięwzięte pozamałżeńskie obcowanie z niewiastą, znajdującą się bez przyczynienia się sprawcy w stanie bezbronnym lub nieprzytomnym albo nie mającą jeszcze ukończonego czterdziestego roku życia, należy także uważać za zgwałcenie i karać według § 126.

Shańbienie.

§ 128. Kto nadużywa cielesnie chłopca lub dziewczyny poniżej lat czternastu, albo osoby znajdujące się w stanie bezbronnym lub nieprzytomnym dla zaspokojenia swych chuci zmysłowych w inny niż w § 127 podany sposób, popełnia, jeżeli czyn ten nie stanowi zbrodni w § 129 lit. b. wymienionej, zbrodnię shańbienia i będzie karany ciężkim więzieniem od jednego roku do lat pięciu; w razie nader obciążających okoliczności do lat dziesięciu, a jeżeli zachodzi jedno z następstw w § 126 wymienionych, do lat dwudziestu.

1. Nadużyciem cielesnym jest każde bezprawne użycie ciała osoby drugiej płci do przedsięwzięcia aktów popędu płciowego. Ograniczenie ustawowej definicji do przypadków, które głównie polegają na użyciu części płciowych drugiej osoby, jest niedopuszczalne (O. z 17/1 1881 Nr 10689 i z 19/6 1884 Nr 4474).

2. Zaspokojenie chuci przez sprawcę nie musi być rezultatem, ale musi być tylko celem jego działania (O. z 22/11 1879 Nr 9009 i z 15/10 1886 Nr 6381).

Zbrodnia nierządu.

I. Przeciw naturze.

§ 129. Jako zbrodnie karze się również następujące rodzaje nierządu:

I. Nierząd przeciw naturze, to jest:

- a) ze zwierzętami;
- b) z osobami tej samej płci.

1. Karygodna istota czynu nie ogranicza się do coitus internus i coniunctio membrorum (O. z 28/12 1883 Nr 12189 ZbNr 608 i z 30/12 1897 Nr 13835), lecz istota czynu wymaga fizycznego zetknięcia się człowieka ze zwierzęciem dla nierządu (O. z 14/6 1910 Kr. I 185/10 ZbNr 3735).

2. Mężczyzna i obojnak męski są osobami tej samej płci (O. z 22/12 1879 Nr 10684 ZbNr 216).

3. Jest błędem prawnym ograniczenie karalności zbrodni z § 129, I lit. b uk. do przypadku dopuszczenia się jej przez sprawcę z osobą nieletnią tej samej płci (O. z 27/2 1901 Nr 2271 ZbNr 2569).

4. Znoszenie aktów nierządu, przeciwnych naturze, należy młodocianym, zaledwie w wieku pokwitania będącym osobom, poczynać za zbrodnię z § 129 I lit. b uk. tylko wtedy, kiedy mają zdolność zrozumienia czynu jako nierządu przeciw naturze (O. z 17/2 1909 Kr II 71/9 ZbNr 3550).

Kara.

§ 130. Karą jest ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu.

Jeżeli zaś w przypadku lit. b użyto jednego z środków w § 125 wspomnianych, należy nałożyć karę od lat pięciu do dziesięciu, a jeżeli zachodzi jedna z okoliczności z § 126, także karę tam podaną.

II. Kazirodztwo.

§ 131. II. Kazirodztwo popełnione między krewnymi w linii wstępnej i zstępnej, bez względu na to,

czy pokrewieństwo ich pochodzi z prawego lub nie-prawego łoża. Karą jest więzienie od sześciu miesięcy do jednego roku.

1. Zbrodnię kazirodztwa popełnia się tylko obcowaniem cielesnym (O. z 28/1 1887 Nr 14159, ZbNr 1022).

2. Wystarcza przedsięwzięte obcowanie cielesne; spełnienie jego nie jest wymagane (O. z 16/7 1876 Nr 12521 ZbNr 101).

III. Uwiedzenie do nierządu.

§ 132. III. Uwiedzenie do nierządu, którem kto osobę, powierzoną swemu nadzorowi, wychowaniu, albo do nauki uwodzi dla dopuszczenia się lub znoszenia czynu lubieżnego.

1. Małoletnia pasierbica, żyjąca w rodzinie ojczyma, jest powierzona jego opiece już ze względu na ich stosunek prawny (O. z 30/5 1890 Nr 3613, ZbNr 1333).

2. Uczeń nie jest tylko w czasie nauki „powierzony nauce nauczyciela“ (O. z 16/4 1886 Nr 1987 ZbNr 911).

3. Kobieta uwiedziona jest powierzona nadzorowi dozorczy więziennego, który uwiedzeniem jej do nierządu dopuszcza się zbrodni z § 132 III uk. (OSP. z 11 maja 1923 III 204, zgodne z O. z 14/6 1907 Nr 1773, ZbNr 3290).

IV. Stręczenie do nierządu osoby niewinnej.

IV. Stręczenie do nierządu, jeżeli niem uwiedziono do nierządu niewinną osobę, albo je zawinią rodzice, opiekunowie, wychowawcy lub nauczyciele względem swych dzieci, pupilów lub innych osób, powierzonych sobie do wychowania albo nauki.

Kara.

§ 133. Karą jest ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu.

ROZDZIAŁ XV.

O morderstwie i zabójstwie.

Morderstwo.

§ 134. Kto przeciw człowiekowi, w zamiarze pozbawienia go życia, w ten sposób działa, że stąd wynikła śmierć tego albo innego człowieka, staje się winnym zbrodni morderstwa; a to nawet wtedy, kiedy skutek ten powstał tylko z powodu osobistego stanu zamordowanego, albo tylko z powodu przypadkowych okoliczności, wśród jakich czyn popełniono, albo tylko z powodu przypadkowo towarzyszących przyczyn pośrednich, o ile je to samo działanie wywołało.

1. Nie jest istotne dla morderstwa, aby zabito tego człowieka, przeciw któremu zwrócono zamiar zabicia; także skutek wywołany przez aberratio ictus poczytuje się za dolus (O. z 4/12 1874 Nr 10269 ZbNr 35 i z 3/12 1886 Nr 10868).

2. W przypadku aberratio ictus na osobę, przeciw której nie zwrócono zamiaru zabicia, nie może nastąpić obok zasądzenia za dokonane morderstwo jeszcze drugie zasądzenie za usiłowanie (O. z 3/6 1882 Nr 4109 ZbNr 461).

Rodzaje morderstwa.

§ 135. Rodzaje morderstwa są:

1. Skrytobójstwo, które dokonano trucizną lub w inny sposób podstępny.

2. Morderstwo rozbójnicze, które popełniono w zamiarze zabrania cudzej rzeczy ruchomej przy użyciu gwałtu przeciw osobie.

3. Morderstwo zamówione, do którego trzecia osoba najęła kogo lub w inny sposób nakłoniła.

4. Morderstwo pospolite, nie należące do żadnego z przytoczonych ciężkich rodzajów morderstwa.

1. Także dzieciobójstwa (§ 139) nie należy uważać za szczególną zbrodnię, lecz tylko za rodzaj morderstwa, za które ustawa karze matkę dziecka mniej surowo z powodu niezwykłego jej położenia. Innym osobom nie przysługuje to uprzywilejowanie według zasady § 5, ust. 2 uk.; należy obejść się z nimi w myśl postanowień karnych dla morderstwa wogóle (§ 134 uk.) przewidzianych (O. z 19/3 1880, Nr 694 ZbNr 242).

2. Popełnione dla rabunku morderstwo z dokonanym następnie na mieniu zamordowanego rabunkiem stanowi jednolity czyn, skwalifikowany w austr. ustawie karnej jako zbrodnia rabunkowego morderstwa z § 135 II uk., wyczerpująca w zupełności istotę tak morderstwa jakoteż rabunku (OSP. z 4 maja 1921 I 558).

3. Do przyjęcia zbrodni morderstwa nie wystarcza ustalenie, że oskarżony oddał strzał do swojego przeciwnika; należy nadto ustalić, czy przeciwnik postradał życie wskutek tego strzału (OSP. z 22 sierpnia 1922 Kr 593/22).

Kara za dokonane morderstwo:

a) na sprawcę, najmującego i bezpośrednio współdziałających.

§ 136. Za każde dokonane morderstwo należy karać śmiercią tak bezpośredniego mordercę, jak tego, kto go do niego najął, bezpośrednio do wykonania morderstwa sam rękę przyłożył, lub czynnie współdziałał.

1. Czynność, która wyprzedza morderstwo lub po niem następuje, nie uzasadnia bezpośredniego współdziałania w morderstwie w myśl § 136 uk. (OPlen. z 12/1 1881 Nr 150 ZbNr 315).

2. Nakłonienie do morderstwa jest równoznaczne z pojęciem najęcia do tego czynu i podpada karze z § 136 uk. (OSP. z 24 stycznia 1923 II 524).

„) na dalszych współwinnych i uczestników.

§ 137. Ci, którzy bez przyłożenia ręki bezpośred-

nio do wykonania morderstwa i bez czynnego współudziału przyczynili się do czynu w inny dalszy sposób, niż w § 5 podany, będą karani w razie morderstwa pospolitego ciężkiem więzieniem od lat pięciu do dziesięciu; jeżeli zaś dokonano morderstwa na krewnych w linii wstępnej lub zstępnej, lub na małżonku jednego ze współdziałających, a stosunki te były im znane, albo jeżeli popełniono skrytobójstwo, morderstwo rozbójnicze lub morderstwo zamówione, ciężkiem więzieniem od lat dziesięciu do dwudziestu.

Także tutaj wymaga ustawa karna do „pokrewieństwa“ pochodzenia cielesnego bez względu na to, czy to pochodzenie jest prawego lub nieprawego łoża (O. z 6/4 1895 Nr 1835 ZbNr 1808 i z 26/2 1892 Nr 15713 ZbNr 1559).

Kara za usiłowanie.

§ 138. Za przedsięwzięte, lecz niedokonane morderstwo pospolite należy karać sprawcę i bezpośrednich współwinnych (§ 136) ciężkiem więzieniem od lat pięciu do dziesięciu, zaś dalszych współwinnych i uczestników (§ 137) od jednego roku do lat pięciu. Jeżeli zaś usiłowano morderstwo rozbójnicze, skrytobójstwo, morderstwo zamówione lub morderstwo na członkach rodziny, w poprzednim paragrafie wymienionych, należy sprawcy i bezpośrednim współwinnym wymierzyć ciężkie więzienie od lat dziesięciu do dwudziestu, a w razie zachodzących okoliczności szczególnie obciążających więzienie dożywotnie; dalszym zaś współwinnym i uczestnikom od lat pięciu do dziesięciu.

Usiłowane morderstwo rozbójnicze należy karać w razie okoliczności obciążających z § 195 uk. nie według § 138, lecz według § 195 uk. (O. z 5/11 1892 Nr 11126 ZbNr 1647).

Kara za dzieciobójstwo

§ 139. Na matkę, która zabija dziecię swe przy porodzie, albo któremu przez rozmyślne zaniechanie niezbędnej pomocy przy porodzie pozwala zginąć, należy nałożyć karę dożywotniego więzienia, jeżeli morderstwa dokonano na dziecku ślubnem. Jeżeli zaś dziecię było nieślubne, karą jest ciężkie więzienie od lat dziesięciu do dwudziestu w razie jego zabicia; jeżeli zaś dziecko zginęło wskutek zaniechania niezbędnej pomocy, od lat pięciu do dziesięciu.

Ustaleniem, że oskarżona pozwoliła swemu dziecku zginąć przez rozmyślne zaniechanie niezbędnej przy porodzie pomocy, jest stwierdzony zamiar zabicia dziecka (O. z 14/11 1879 Nr 9701, przeciwnie O. z 12/4 1911 Kr IV 65/11).

Zabójstwo.

§ 140. Jeżeli czyn, przez który człowiek traci życie (§ 134), popełniono wprawdzie nie w zamiarze zabicia, lecz w innym zamiarze nieprzyjaznym, zachodzi zbrodnia zabójstwa.

1. Przez wyrażenie „zamiar nieprzyjazny“ rozumie się także zamiar pośredni, wspomniany w ustępie 2 § 1 uk. (O. z 16/9 1878 Nr 10341 ZbNr 188).

2. Zabójstwo można popełnić powtarzaniem czynnych zniewag i rozmyślnem zaniechaniem (O. z 2/6 1882 Nr 3422, ZbNr 459).

3. Postanowienie § 134 uk. względem aberratio ictus nie stosuje się do zabójstwa (O. z 12/7 1892 Nr 6053 ZbNr 1597 i z 17/11 1881 Nr 11866).

4. Granice złego zamiaru pośredniego (dolus indirectus) określa nie możność przewidzenia, lecz możliwość powstania złego skutku (§ 1 uk.). Wymóg ustawy, aby zło, które z czynu powstało, zwyczajnie następowało, albo przynajmniej łatwo nastąpić mogło, należy do przedmiotowej a nie do podmioto-

wej istoty zbrodni zabójstwa z § 140 uk. (OSP. z 26 maja 1922 Kr 513/21).

5. Do współwiny w zbrodni zabójstwa potrzeba oprócz działania pomocniczego w znaczeniu przedmiotowym także zamiaru nieprzyjaznego, polegającego conajmniej w świadomości pomocy do działania, z którego wynika śmierć człowieka (OSP. z 17 października 1923 III 42).

6. Jeżeli napastnicy działali w zмовie, to bez względu na to, który z nich zadał uszkodzenie śmiertelne, odpowiadają za zbrodnię zabójstwa z § 140 uk. Zmowa wyklucza zastosowanie § 143 uk. (OSP. z 24 października 1923 III 114).

Kara za zabójstwo rozbójnicze.

§ 141. Jeżeli przy przedsięwziętym rozboju obchodzono się z człowiekiem tak gwałtownie, iż skutek tego śmierć jego wynikała (§ 134), należy za zabójstwo karać śmiercią wszystkich, którzy w zabójstwie współdziałali.

Kara śmierci może być nałożona tylko na tych uczestników, których współudział w zabiciu werdykt sędziów przysięgłych wyraźnie zatwierdził (O. z 11/1 1912 Kr III 215/11 Nr 3923).

Kara za zabójstwo pospolite.

§ 142. W innych przypadkach należy karać zabójstwo ciężkim więzieniem od lat pięciu do dziesięciu; jeżeli zaś sprawca był w bliskim pokrewieństwie z zabitym lub szczególnie względem niego zobowiązany, od lat dziesięciu do dwudziestu.

1. Szczególne zobowiązanie względem zabitej ma sprawca także wtedy, kiedy ją zapłodnił w pozamałżeńskim obcowaniu (O. z 23/10 1885 Nr 8569 ZbNr 831).

2. Stosunek rodzinny zięcia do teściowej nie wyczerpuje sam przez się pojęcia „bliższego pokrewieństwa“ ani „szczególnych zobowiązań“ jako okoliczności uzasadniających surow-

szy wymiar kary po myśli § 142 uk. (OSP. z 18 listopada 1921 I 559).

3. Sam stosunek powinowactwa z zabitym nie jest przewidziany w § 142 uk. jako okoliczność obciążająca, powodująca wyższy wymiar kary. Może on jednak w konkretnym wypadku dać podstawę do ustalenia wynikłych z tego stosunku powinowactwa „szczególnych obowiązków“ względem zabitego (OSP. z 6 grudnia 1919 II 90).

Zabójstwo podczas bójki lub czynnego znieważenia jednej lub kilku osób.

§ 143. Jeżeli zabito kogo podczas bójki, powstałej między kilku ludźmi, albo w czasie czynnej zniewagi, podjętej przeciw jednej lub kilku osobom, każdy winny jest zabójstwa, kto mu zadał cios śmiertelny. Jeżeli jednak śmierć wynikała tylko wskutek wszystkich ogółem wziętych uszkodzeń lub czynnych zniewag, albo jeżeli nie da się ustalić, kto zadał cios śmiertelny, wówczas wprawdzie nikt nie jest winien zabójstwa, atoli wszyscy, którzy się targnęli na zabitego, stają się winnymi zbrodni ciężkiego uszkodzenia ciała (§ 152) i należy ich zasądzić na ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu.

1. „Targnięcie się“ stanowią także strzały za uciekającym przeciwnikiem (O. z 30/4 1886 Nr 14513 ZbNr 914), albo ciosy zadane przez nawpół otwarte drzwi rękoma w noże uzbrojonymi osobom za drzwiami ukrytym (O. z 6/11 1886 Nr 8630 ZbNr 981).

2. Także rzucanie szklankami na skłębionych w bitce ludzi można uważać za „targnięcie się“ w rozumieniu tego przepisu ustawy (O. z 21/6 1889 Nr 4479 ZbNr 1293 i z 30/9 1889 Nr 4150).

3. Do zaistnienia ciężkiego uszkodzenia ciała z § 143 zdanie 2 uk. wymaga ustawa karna w szczególności, aby więcej osób targnęło się czynnie na zabitego, albo równocześnie albo przynajmniej bez dłuższej przerwy między ich działaniem,

zawsze jednak ze świadomością wspólnego przeciw zaatakowanemu skierowanego nieprzyjaznego zamiaru (OSP. z 22 marca 1922 I 445).

ROZDZIAŁ XVI.

O spędzeniu płodu.

Spędzenie własnego płodu.

§ 144 Kobieta, która rozmyślnie przedsięwzięmie jakikolwiek czyn, powodujący spędzenie własnego płodu lub sprowadzający poród w ten sposób, iż dziecko przychodzi na świat nieżywe, staje się winną zbrodni.

1. Przedmiotem tej zbrodni jest płód jeszcze nie urodzony we wszystkich okresach swego rozwoju. Również przy przedwczesnie wywołanym porodzie już zdolnego do życia płodu może pierwsza z podanych w tym przepisie ustawowym alternatyw mieć zastosowanie (O. z 11/12 1886 Nr 11516 ZbNr 1004).

2. Zabicie płodu jest istotne dla obydwóch przypadków § 144 uk. Jeżeli działanie występnę ze względu na zaszłą śmierć extra uterum nie okazało się przyczynowem, należy pocytać tylko usiłowanie (O. z 21/2 1891 Nr 14384 ZbNr. 1412).

3. Środek jest tylko wtedy bezwzględnie niezdatny, kiedy nawet w razie odpowiedniego zastosowania go nie sprowadza pod żadnym warunkiem zamierzonego skutku. Tylko usiłowana, nie zaś dokonana jest zbrodnia spędzenia płodu, jeżeli w rzeczywistości nie było skutku (O. z 7/12 1914 Kr. I 514/14 ZbNr 4186).

4. Kobieta brzemienna, prosząca trzecią osobę nawet bezskutecznie o dostarczenie jej jakiego środka na spędzenie płodu, odpowiada w myśl §§ 9, 5 i 144 uk. (O. 29/11 1917 Kr. VII 50/17 ZbNr 4482).

5. W obu tych wypadkach spędzenia płodu, przewidzianych w § 144 uk. należy do istoty czynu, aby płód przestał żyć właśnie wskutek umyślnego działania, zmierzającego do spędzenia płodu względnie wywołania porodu. O popełnieniu więc

zbrodni tej tylko wtenczas może być mowa, gdy płód w czasie przedsięwzięcia spędzenia jeszcze żył w łonie matki (OSP. z 21 lutego 1922 I 472).

6. Jeżeli po bezskutecznem usiłowaniu spędzenia płodu za wiedzą i wolą matki ten sam sprawca dokonał następnie zbrodni morderstwa na dziecku już urodzonym, nie ma zbiegu przestępstw, lecz jest jedynie dokonana zbrodnia morderstwa, która pochłania także poprzednie usiłowania uśmiercenia płodu w łonie matki (OSP. z 26 września 1923 III 297).

Kara.

§ 145. Jeżeli spędzenie płodu było usiłowane, lecz nie udało się, należy wymierzyć karę więzienia od sześciu miesięcy do jednego roku; dokonane zaś spędzenie płodu należy karać ciężkiem więzieniem od jednego roku do lat pięciu.

§ 146. Na taką samą karę, lecz z obostrzeniem, należy zasądzić ojca dziecka poronionego, jeżeli ponosi współwinę w zbrodni.

Spędzenie obcego płodu.

§ 147. Zbrodni tej staje się także winnym, kto w jakimbądź zamiarze, bez wiedzy i woli matki, sprowadza lub sprowadzić usiłuje spędzenie płodu.

1. „Bez wiedzy i woli matki“. Wystarcza brak zgody matki (O. z 15/12 1879 Nr 9429, ZbNr 219).

2. W przypadku § 147 uk. samo usiłowanie jest zbrodnią dokonaną; dobrowolne odstąpienie (§ 8 uk.) nie jest przyczyną znoszącą karalność; podmiotem zbrodni może być także ojciec płodu (O. z 14/6 1805 Nr 3393, ZbNr 1878).

Kara.

§ 148. Zbrodniarza takiego należy karać ciężkiem więzieniem od jednego roku do lat pięciu, a jeżeli za-

razem zbrodnią tą narażono matkę na niebezpieczeństwo utraty życia, lub na uszczerbek w zdrowiu, od lat pięciu do dziesięciu.

ROZDZIAŁ XVII.

O porzuceniu dziecka.

Porzucenie dziecka.

§ 149. Kto dziecię w wieku, w którym nie jest w stanie samo sobie poradzić dla ocalenia swego życia, porzuca, aby je narazić na niebezpieczeństwo śmierci, lub też tylko w tym celu, aby jego ocalenie zostawić przypadkowi, ten popełnia zbrodnię bez względu na przyczynę, jaka go do tego skłoniła.

Również przy tak zwanem negatywnem dzieciobójstwie nie zachowuje się matka w zasadzie tylko negatywnie, lecz powiększa i zapewnia swem pozytywnem zachowaniem się skuteczność naturalnej przyczyny śmierci. Istotna różnica między tego rodzaju dzieciobójstwem a zbrodnią porzucenia dziecka polega tylko w złym zamiarze (O. z 20/10 1883 Nr 7655 ZbNr 577).

Kara.

§ 150. Jeżeli dziecię porzucono w miejscu ustronnem, zwykle nieuczęszczanem, lub wśród takich okoliczności, iż niełatwo było możliwe spostrzeżenie i uratowanie go, karą jest ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu, a w razie śmierci dziecięcia, od lat pięciu do dziesięciu.

§ 151. Jeżeli zaś dziecię porzucono w miejscu zwykle uczęszczanem i w taki sposób, iż zasadnie spodziewać się można było jego wczesnego spostrzeżenia i ocalenia, należy karać porzucenie więzieniem od sześciu

miesiący do jednego roku. Gdyby zaś pomimo to dziecko zmarło, natenczas karą jest więzienie od jednego roku do lat pięciu.

ROZDZIAŁ XVIII.

O zbrodni ciężkiego uszkodzenia ciała.

Zbrodnia ciężkiego uszkodzenia ciała.

§ 152. Kto przeciw człowiekowi, wprawdzie nie w zamiarze zabicia go, lecz w innym zamiarze nieprzyjaznym w ten sposób działa, że stąd (§ 134) wynikło naruszenie zdrowia, albo niezdolność do pracy zawodowej, conajmniej przez dni dwadzieścia trwające, rozstrój umysłowy, albo też ciężkie zranienie, staje się winnym zbrodni ciężkiego uszkodzenia ciała.

1. Jeżeli zamiast tego, któremu zamierzono zadać ciężkie uszkodzenie ciała o kwalifikacjach z § 152 uk., ciężko uszkodzono na ciele drugiego z powodu aberratio ictus, to należy poczytać sprawcy odnośnie do pierwszego usiłowanie zbrodni ciężkiego uszkodzenia ciała, odnośnie do drugiego zaś przekroczenie z § 335 uk. (O. 4/12 1874 Nr 10269 ZbNr 35, z 7/1 1910 Kr. IX 140/9 ZbNr 3681).

2. Jeżeli nie było kwalifikacji z § 155 lit. a uk., to wykluczone jest w razie aberratio ictus poczytanie czynu według §§ 8 i 152 uk. (O. z 29/9 1910 Kr. VI 141/10 ZbNr 3759).

3. Nieprzyjazne psychiczne oddziaływanie, które spowodowały u tego, przeciw któremu było zwrócone, wskutek psychicznego wstrząśnienia uszkodzenie na zdrowiu, przeszło dni 20 trwające, nie wyczerpuje istoty czynu z § 152 uk. Jako zamiar nieprzyjazny można uważać w myśl niniejszego paragrafu raczej tylko zamiar wyrządzenia komu krzywdy cielesnej (O. z 11/2 1910 Kr. VII 95/9 ZbNr 3719).

4. „Zawodem“ jest w myśl §§ 152 i 155 lit. b. uk. zakres działania człowieka według jego stanowiska społecznego; zarobkowanie nie jest istotne. Także uczęszczanie do szkoły

jest zawodem chłopca (O. z 27/2 1905 Nr 19467 ZbNr 3050).

5. Niezdolność do pracy zawodowej nie równa się niezdolności do pracy. Nie uzasadnia sprzeczności w orzeczeniu (§ 126 pk.) określenie przez lekarzy sądowych trwałej niezdolności do pracy zawodowej jako następstwa uszkodzenia ciała, chociaż przyznają, że uszkodzony będzie mógł wykonywać lżejszą pracę (O. z 13/2 1888 Nr 13136 ZbNr 1124).

6. Uszkodzenie ciała, uznane przez lekarzy sądowych ze względu na niebezpieczeństwo pewnych następstw jako samo przez się ciężkie, nie traci swej kwalifikacji przez to, że następstw tych w istocie nie było (O. z 9/12 1895 Nr 11715 ZbNr 1928).

7. Wzbranianie się uszkodzonego przed poddaniem się nawet nie niebezpiecznej i nie szczególnie bolesnej operacji, któraby przyspieszyła proces gojenia, nie uwalnia sprawcy uszkodzenia ciała od odpowiedzialności za cały okres naruszenia zdrowia i niezdolności do pracy zawodowej (O. z 12/4 1888 Nr 835 ZbNr 1137).

8. Działanie podjęte w wykonaniu lub przy sposobności wykonania prawa karcenia może być wynikiem złego zamiaru, jednakże w samym zamiarze skarcenia nie można jeszcze dopatrywać się zamiaru nieprzyjaznego z § 152 uk. (OSP. z 9 listopada 1921 I 514).

9. Jeżeli oskarżonego uznano z powodu jednego i tego samego czynu karalnego winnym zbrodni ciężkiego uszkodzenia ciała z §§ 152, 155 a, b, c i 156 b uk., popełnionej na jednej i tej samej osobie, nie może mu być nadto poczytana zbrodni ciężkiego uszkodzenia ciała z § 157 uk. na szkodę tejże samej osoby i z tego samego faktu (OSP. z 31 października 1923 III 37/24).

§ 153. Zbrodni tej staje się również winnym, kto rodziców swych, albo kto urzędnika publicznego, duchownego, świadka lub znawcę, w czasie wykonywania swych obowiązków, albo z powodu wykonywania ich rozmyślnie na ciele uszkadza, chociażby uszkodzenie nie miało następstw w § 152 przewidzianych.

1. Ustalenie, że zadano uszkodzenie ciała w bójce, nie wystarcza dla przewidzianego w § 153 rozmyślnego działania (O. z 31/3 1900 Nr 160 ZbNr 2454).

2. Funkcjonariusze państwowi, których czynność służbowa polega wyłącznie na wykonywaniu swego rzemiosła (np. ślusarze kolejowi i t. d.), nie są pod ochroną § 153 uk., lecz tylko § 68 uk. (O. z 8/3 1913 Kr. IV 505/12 Nr 4047).

Kara.

§ 154. Karą za zbrodnię w §§ 152 i 153 podaną jest więzienie od sześciu miesięcy do jednego roku, a przy okolicznościach obciążających do lat pięciu.

§ 155. Jeżeli zaś:

a) zadano uszkodzenie, jakkolwiek samo przez się lekkie, takim narzędziem i w taki sposób, z czem zazwyczaj jest połączone niebezpieczeństwo dla życia, albo jeżeli w inny sposób udowodni się zamiar wywołania jednego z ciężkich następstw w § 152 wymienionych, chociażby nawet na usiłowaniu poprzestano; albo

b) z uszkodzenia wynikło naruszenie zdrowia lub niezdolność do wykonywania zawodu przez co najmniej dni trzydzieści; albo

c) działanie połączone było ze szczególną udręką dla pokrzywdzonego; albo

d) wykonano napad w zмовie z drugimi lub w sposób podstępny i stąd powstał jeden ze skutków, w § 152 wspomnianych; albo

e) ciężkie uszkodzenie zagrażało życiu, należy wymierzyć karę ciężkiego i obostrzonego (§ 19) więzienia od jednego roku do lat pięciu.

1. Nie potrzeba, aby narzędzie było bezwzględnie niebezpieczne dla życia ludzkiego (O. z 22/11 1878 Nr 10830 i z 12/3 1904 Nr 4676).

2. Kto w zamiarze ciężkiego uszkodzenia zadał tylko lekkie uszkodzenie, jest winien nie usiłowanej, lecz dokonanej zbrodni ciężkiego uszkodzenia ciała (O. z 9/7 1891 Nr 5720 ZbNr 1476).

3. Podżegacz odpowiada tak samo jak znieważający z §§ 152 i 155 b, d uk. za ciężkie skutki, wywołane znieważeniem, również wtedy, kiedy skutki miały po części swą przyczynę w bronieniu się przez znieważonego. Zamiar znieważenia wystarcza przy zbrodni ciężkiego uszkodzenia ciała po stronie sprawcy i współwinnego (O. z 26/4 1918 Kr. III 4/18 ZbNr 4550).

4. Patrz OSP. pod 9. przy § 152 uk.

5. Przy targnięciu się sposobem podstępny tylko ten z pomiędzy napastników odpowiadać może — jeżeli zmowy nie ustalono — za zbrodnię ciężkiego uszkodzenia ciała z § 155 d uk., który zadał ciężkie uszkodzenie ciała (§ 152 uk.). Jeżeli ciężkie uszkodzenie ciała było skutkiem wszystkich obrażeń, przez więcej sprawców zadanych, albo jeżeli niewiadomo, kto zadał ciężkie obrażenie, wówczas — w braku zmowy — tylko przepis § 157 uk. może znaleźć zastosowanie (OSP. z 11 kwietnia 1922 Kr. 339/21).

§ 156. Jeżeli zaś zbrodnia przyprawiła uszkodzonego:

a) o utratę lub o trwałe osłabienie mowy, wzroku lub słuchu, o utratę zdolności płodzenia, oka, ramienia lub ręki, albo o inne jakie w oczy wpadające kalectwo lub oszpecenie; albo

b) o trwałe charłactwo, nieuleczalną chorobę, albo o pomieszanie zmysłów bez widoków na wyleczenie; albo

c) o trwałą niezdolność do pracy zawodowej, należy wymierzyć karę ciężkiego więzienia od lat pięciu do dziesięciu.

1. Dla zastosowania tego przepisu nie wymaga się, aby sprawca miał zamiar wywołać ciężkie następstwa lub mógł je przewidzieć; wystarczy, aby przy przedsięwziętem działaniu w złym zamiarze miał możliwość zrozumienia miary, przewidzianej w § 335 uk. (O. z 6/12 1886 Nr 11855 ZbNr 1001).

2. Stwierdzenie stałej niezdolności do pracy zawodowej jako skutku zadanego uszkodzenia uzasadnia kwalifikację z § 156 lit. c uk., chociażby przywrócenie zdolności do pracy było.

możliwe przez zabieg operacyjny (OSP. z 14 marca 1924 III 340).

§ 157. Jeżeli zaś wśród powstałej między kilku ludźmi bójki, lub podczas czynnej zniewagi, zwróconej przeciw jednej lub kilku osobom, uszkodzono kogo ciężko na ciele (§152), należy postąpić z każdym, który mu zadał takie uszkodzenie, w myśl powyższych §§ 154 — 156.

Jednak jeżeli ciężkie uszkodzenie ciała wynikło tylko przez łączne działanie uszkodzeń lub zniewag ze strony kilku osób, lub jeżeli nie da się wykazać, kto zadał ciężkie uszkodzenie, należy uznać wszystkich, którzy się targnęli czynnie na znieważonego, winnymi również zbrodni ciężkiego uszkodzenia ciała i ukarać więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku.

1. Zastosowanie tego przepisu wymaga skutku o właściwościach w § 152 uk. podanych (O. z 29/1 1883 Nr 10152).

2. „Za ciężkie uszkodzenie ciała“ uważa się tak samo przez się ciężkie uszkodzenie, jak również uszkodzenie ciała połączone z 20 dniowym zaburzeniem zdrowia i niezdolnością do pracy zawodowej (O. z 1/3 1907 Nr 21289 ZbNr 3312).

3. Istotnem jest tylko, aby przyłożenie ręki stanowiło część składową bójki lub znieważenia, przez kilka osób przedsięwziętego, nie zaś, aby było zdolne do sprowadzenia ciężkiego uszkodzenia (O. z 3/10 1883 Nr 7909, ZbNr 568, i z 25/6 1906 Nr 6439).

4. Patrz OSP. pod 9. przy § 152 uk.

ROZDZIAŁ XIX.

O pojedynku.

Pojedynek.

§ 158. Kto kogo wyzywa z jakiegokolwiek powodu do walki na broń zabójczą i kto na takie wyzwanie do walki staje, popełnia zbrodnię pojedynku.

Wyzwany dokonał zbrodni dopiero stawieniem się do pojedynku. Jeżeli nie doszło do niego wbrew jego woli, to może być tylko uzasadnione usiłowanie zbrodni (O. z 26/9 1891 Nr 8676 ZbNr 1482).

Kara.

§ 159. Zbrodnię tę należy karać więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku, jeżeli nie było żadnego zranienia.

§ 160. Jeżeli w pojedynku doszło do zranienia, karą jest więzienie od jednego roku do lat pięciu. Jeżeli zaś pojedynek wywołał jedno z następstw w § 156 wymienionych, należy karać ciężkiem więzieniem od lat pięciu do dziesięciu.

§ 161. Jeżeli z pojedynku wynikła śmierć jednego z walczących, należy karać zabójcę ciężkiem więzieniem od lat dziesięciu do dwudziestu.

§ 162. W każdym razie należy zasądzić wyzywającego na dłuższą karę, aniżeli wtedy, kiedy byłby wyzwany.

Kara na uczestników.

§ 163. Kto do wyzwania albo do rzeczywistego stawienia się jednej lub drugiej strony do pojedynku podzegał lub w inny sposób rozmyślnie przyczyniał się albo starającemu się o usunięcie wyzwania groził pogardą lub ją okazywał, tego karze się więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku, a jeżeli wpływ jego był szczególnie doniosły i zranienie albo nawet śmierć nastąpiła, od jednego roku do lat pięciu.

§ 164. Tych, którzy stawili się do walki jako świadkowie czyli tak zwani sekundanci po stronie jednego z pojedynkujących się, ukarze się więzieniem od

sześciu miesięcy do jednego roku, a według doniosłości ich wpływu i złych następstw nawet do lat pięciu.

Bezkarność czynu.

§ 165 Karygodność zbrodni pojedynku odpada:

a) odnośnie do wyzywającego, jeżeli nie stawia się do walki;

b) odnośnie do niego jak również do wyzwanego, jeżeli wprawdzie do pojedynku się stawili, lecz przed jego rozpoczęciem dobrowolnie od niego odstąpili;

c) odnośnie do wszystkich innych współwinnych, jeżeli zabiegali czynną gorliwością o dobrowolne odstąpienie od walki, która rzeczywiście nie doszła do skutku.

ROZDZIAŁ XX.

O podpaleniu.

Podpalenie.

§ 166. Zbrodni podpalenia dopuszcza się, kto przedsięwzięcie czyn, z powodu którego według jego zamierzenia ma powstać pożoga w cudzej własności, chociażby nawet ogień nie wybuchnął lub żadnej szkody nie wyrządził.

Do zbrodni podpalenia nie wystarcza dolus indirectus, przez „pożogę“ rozumie się pożar o większych rozmiarach (O. z 9/10 1901 Nr 13773 ZbNr 2653).

Kara.

§ 167. Karę należy wymierzyć stosownie do następujących różnic:

a) jeżeli ogień wybuchnął i wskutek niego czło-

wiek stracił życie, co podpalacz mógł przewidzieć, albo jeżeli pożar spowodowała banda, zamierzająca szerzyć spustoszenie, karą jest śmierć;

b) jeżeli sprawca podłożył ogień więcej niż raz jeden, czy to pod te same, czy pod różne przedmioty, a pożar istotnie nawet tylko raz jeden wybuchnął; albo

c) jeżeli ogień wybuchnął i powstała znaczna szkoda dla pokrzywdzonego; jak również

d) jeżeli sprawca więcej niż raz jeden, lecz za każdym razem usiłował podpalić bez skutku, należy go karać ciężkiem więzieniem dożywotniem;

e) jeżeli ogień wybuchnął, jednak nie towarzyszyła mu żadna z przytoczonych dotąd okoliczności, należy wyrzec karę ciężkiego więzienia od lat dziesięciu do dwudziestu;

f) jeżeli wprawdzie ogień nie wybuchnął, jednak podłożono go w porze nocnej lub w takim miejscu, że w razie wybuchu łatwo mógłby się rozszerzyć, albo wśród takich okoliczności, iż przy tem życie ludzkie na oczywiste niebezpieczeństwo było narażone, sprawcę należy ukarać ciężkiem więzieniem od lat pięciu do dziesięciu;

g) jeżeli czyn za dnia i bez szczególnego niebezpieczeństwa przedsięwzięto, a podłożony ogień zgasł przed wybuchem, albo pomimo wybuchu bez szkody go ugaszono, sprawca podpada karze ciężkiego więzienia od jednego roku do lat pięciu.

1. (lit. f). Oskarżony podłożył ogień z początkiem czerwca około godz. 8 po północy, a więc około 5/4 godzin przed wschodem słońca, w czasie wyprzedzającym pierwszy brzask i poświęconym powszechnemu spoczynkowi nocnemu. Taki czas zalicza się do pory nocnej według astronomicznych, geograficznych i etnograficznych pojęć o świetle i ciemności,

o wschodzie i zachodzie słońca, o czasie pracy i spoczynku nocnym (O. z 9/4 1880 Nr 14363 ZbNr 244).

2. (lit. g) Ten przepis ustawy odnosi się do niekwalifikowanego przypadku podpalenia; należy więc zastosować tylko wymiar kary, podany w § 167 lit. g. uk., jeżeli werdykt sędziów przysięgłych nie ustalił okoliczności obciążających, wymienionych w poprzednich ustępach tego paragrafu (O. z 1/12 1898 Nr 14083 ZbNr 2281).

Bezkarność podłożenia ognia z powodu czynnego żalu.

§ 168. Jeżeli w razie podłożenia ognia sprawca sam z żalu i jeszcze w porę tyle dołożył starania, że zapobiegł wszelkiej szkodzie, wolny jest od wszelkiej kary.

O karalności tego, kto własną rzecz podpala.

§ 169. Kto przez podpalenie swojej własności w jakimkolwiek złym zamiarze przedsięwzięte także cudzą własność naraża na niebezpieczeństwo ognia, staje się również winnym podpalenia i należy go ukarać według wymiaru w § 167 podanego.

1. Przez „cudzą własność“, narażoną na niebezpieczeństwo ognia, rozumie § 169 uk. tylko takie przedmioty, które również same przez się mogą stanowić przedmiot „pożaru“, t. j. pożaru o większych rozmiarach. Drobne mienie ruchome drugiej osoby, znajdujące się w przedmiocie podpalonym, do tego nie należy (O. z 5/12 1911 Kr. II 371/11).

2. Dla istoty czynu z § 169 uk. jest obojętne, czy kto własność swoją podpalił sam bezpośrednio czy za pośrednictwem drugiej osoby (O. z 26/10 1885 Nr 8798 ZbNr 832).

3. Zbrodnia z § 169 uk. nie wymaga zamiaru sprawcy narażenia na niebezpieczeństwo ognia cudzej własności; narażenie na nie cudzej własności jest przedmiotowym warunkiem karalności (O. z 3/2 1911 Kr. III 196/10).

§ 170 .Kto podpala swoją własność, a przy tem

nie naraża cudzej własności na niebezpieczeństwo zapuszczenia ognia, nie staje się wprawdzie winnym podpalenia, lecz oszustwa, o ile usiłował w ten sposób ukrócić prawa osoby trzeciej lub rzucić na kogo podejrzenie.

Postanowienie karne § 170 uk. ma zastosowanie również wtedy, kiedy dokonano podpalenia za zgodą właściciela, chociażby nawet nie wprost za jego sprawstwem (O. z 11/6 1880 Nr 4420).

ROZDZIAŁ XXI.

O kradzieży i sprzeniewierzeniu.

Kradzież.

§ 171. Kto zabiera cudzą rzecz ruchomą dla swej korzyści, z posiadania osoby drugiej, bez jej zezwolenia, dopuszcza się kradzieży.

1. Granicą między kradzieżą a szkodą leśną jest większa lub mniejsza wartość przedmiotu zabranego; bezwzględnie mała wartość przedmiotu nie pozwala na zastosowanie § 171 uk. (OPlen. z 24/10 1905 Nr 16246 ZbNr 3115).

2. Bczprawne zbieranie dziko rosnących jagód, których spieniężenia właściciel gruntu nie zastrzegł sobie, może być szkodą leśną; nie uzasadnia zaś kradzieży (OPlen. z 16/10 1894 Nr 12251 ZbNr 1851).

3. Zebranie nieskoszonego siana z łąki jest przy małych rozmiarach szkodą polną — w innym przypadku kradzieżą „owoców na polu“ (§ 175 II lit. a uk.). Obojętne, czy sprawca zbiera siano własnymi rękami, czy też pasie bydło na łące (OPlen. z 22/11 1898 Nr 15811 ZbNr 2288).

4. Zabranie pieniędzy z zalepionej koperty przez posłańca, służącego u właściciela, któremu oddano przesyłkę do odniesienia, nie jest sprzeniewierzeniem, lecz kradzieżą (O. z 4/2 1911 Kr. II 437/10 ZbNr 3787).

5. Ani wykonawca testamentu ani spadkobiercy nie są przed dekretem dziedzictwa w posiadaniu spadku; tajne zabranie poszczególnych przedmiotów spadkowych przez wyko-

nawcę testamentu lub przez spadkobierców nie jest sprzeniewierzeniem, lecz kradzieżą (O. z 6/7 1911 Kr. VI 77/11 ZbNr 3854).

6. Zabranie własnej zastawiczej rzeczy z posiadania zastawnika (OPlen. z 20/4 1876 Nr 1957 ZbNr 112) nie jest kradzieżą taksamo, jak zabranie sekwestratorowi przez dłużnika owoców swego gruntu (O. z 26/6 1880 Nr 4876 ZbNr 263).

7. Książeczki wkładkowe kasy oszczędności mogą być przedmiotem kradzieży (lub sprzeniewierzenia), chociaż są winkulowane (O. z 10/9 1897 Nr 6039 ZbNr 2106 i z 7/1 1911 Kr. IX 181/10).

8. Według galicyjskiej ustawy myśliwskiej z 5 marca 1897 Nr 71 Dpp. wolno każdemu ubić i sobie przywłaszczyć wymienione w § 46 tej ustawy szkodliwe zwierzęta (również dziki), dopóki znajdują się na jego gruncie (O. z 22/2 1904 Nr 5720 ZbNr 2929, z 3/11 1902 Nr 8512 i z 24/4 1909 Kr. IV 226/8).

9. Dla istoty kradzieży jest obojętne, czy rzecz zabrana była w chwili popełnienia czynu w posiadaniu właściciela albo drugiej osoby, różnej od sprawcy (O. z 17/10 1891 Nr 6176 ZbNr 1467).

10. Przywłaszczenie sobie rzeczy zarekwirowanych, przez nieprzyjaciela pozostawionych, uzasadnia kradzież, jeżeli było możliwe ich odzyskanie przez właściciela, którego znał przywłaszczający; zaś uzasadnia oszustwo z §§ 197 i 201 c. uk., jeżeli właściciel był nieznanym przywłaszczającemu (O. z 22/5 1918 Kr. V 128/18 ZbNr 4556).

11. Złodziej musi godzić na zabranie cudzej rzeczy na zawsze, aby przysporzyć sobie wykonywanie co do niej uprawnień, przysługujących właścicielowi z mocy swego prawa własności (OPlen. z 17/4 1890 Nr 2889 ZbNr 1316). Zamiar używania tylko rzeczy nie pokrywa się z pojęciem zamiaru kradzieży, chyba że to używanie polega na zużyciu lub równa się zużyciu (O. z 17/3 1883 Nr 816).

12. Istotnym jest dla kradzieży dające się w pieniądzech oszacować rzeczywiste zbogacenie się sprawcy (albo osoby, której cudzą rzecz ruchomą bezpłatnie daje) na koszt okradzionego (OPlen. z 14/2 1905 Nr 2141 ZbNr 3067).

13. *Lucri animus*, jako cecha kradzieży z § 171 uk., ob-

jęta wyrazami „dla własnej korzyści“, odnosi się do korzyści majątkowej (OPlen. z 21/12 1898 Nr 17080 ZbNr 2287 i OPlen. z 29/9 1903 Nr 14115).

14. Kradzież wymaga zamierzonej chęci zysku już w chwili zabrania rzeczy; dolus superveniens jej nie wytwarza (O. z 2/12 1909 Kr. V 398/9 ZbNr 3650).

15. Bezprawne przywłaszczenie sobie rzeczy, znajdujących się przy trupie żołnierza, leżącego na pobojowisku, jest kradzieżą (§ 171 a. uk.). (OSP. z 30 września 1921 I 307).

16. Kto rzecz zapomnianą przez poszkodowanego w lokalu publicznym, a zabraną (§ 171 uk.) stamtąd przez dozorcę lokalu, od tego ostatniego odbiera i ze świadomością pochodzenia tej rzeczy ukrywa, dopuszcza się uczestnictwa w kradzieży (OSP. z 30 września 1921 II 86).

17. Okoliczność, że właściciel rzeczy, dowiedziawszy się o uplanowanej na jego szkodę przez wskazaną mu osobę kradzieży tej rzeczy, w celu zapewnienia sobie odzyskania jej, skłania zaufaną osobę do pozornego nabycia tej rzeczy od sprawcy i do porozumienia się z nim w tym względzie jeszcze przed kradzieżą, nie pozbawia dokonanej następnie rzeczywiście kradzieży cech ustawowych z § 171 uk. (OSP. z 17 maja 1922 II 92).

18. Przy kradzieży walut zagranicznych należy celem kwalifikacji wziąć za podstawę obliczenia wartości tę cenę, jaką za walutę tę w czasie kradzieży przy sprzedaży jej można było uzyskać (OSP. z 21 marca 1923 II 584).

19. Patrz OSP. pod 7. i 9. przy § 201 lit. c.

20. Kto zachowaniem się swem — bez gwałtu lub groźby— sprawia, że osoba, od której zażądał wydania sobie rzeczy, z przestachu żądaniu temu zadość czyni lub nie sprzeciwia się zabraniu rzeczy, popełnia kradzież (OSP. z 14 grudnia 1923 III 160).

Okoliczności, przez które kradzież staje się zbrodnią.

§ 172. Kradzież staje się zbrodnią albo wskutek kwoty, albo wskutek jakości czynu, albo wskutek właściwości rzeczy skradzionej, albo wskutek przymiotu sprawcy.

a) wyższa kwota;

§ 173. Kwota czyni kradzież zbrodnią, jeżeli kwota lub wartość tego, co skradziono, przenosi dwieście złotych. Nie ma przy tem różnicy, czy kwota ta lub wartość pochodzi z jednego lub kilku czynów, równocześnie lub kilkakrotnie popełnionych, czy jednemu lub kilku właścicielom skradziono, czy dokonano kradzieży jednego lub różnych przedmiotów. Wartość jednak należy obliczyć nie według korzyści złodzieja, lecz według szkody okradzionego.

UWAGA. Ustawa z dnia 16 marca 1920 Nr 23 poz. 158 DURP. podwyższyła kwotę z dwustu koron do tysiąca koron austr., ustawa z 25 lutego 1921 Nr 23 poz. 125 DURP. zmieniła tę sumę na pięć tysięcy marek, ustawa z 5 sierpnia 1922 Nr 66 poz. 598 DURP. podwyższyła sumę do pięćdziesiąt tysięcy marek; ustawa z 11 sierpnia 1923 Nr 90 poz. 704 DURP. podwyższyła sumę do dwóch milionów marek; § 2 rozporządzenia z 17 grudnia 1923, poz. 1121 DURP. do stu milionów marek a Rozp. R. M. z 21 stycznia 1924 Nr 9, poz. 89 DURP. podwyższyła sumę do dwustu milionów marek, wreszcie rozp. R. M. z 16 czerwca 1924 Nr 52 poz. 529 DURP. wprowadziło sumę w tekście ustawy podaną.

1. Przy kradzieży towarów kupieckich należy dla obliczenia wartości celem zakwalifikowania kradzieży wziąć za podstawę ich cenę sprzedażną (cenę targową). (O. z 21/3 1879 Nr 409 ZbNr 194 i z 5/12 1903 Nr 2219).

2. Nie jest pomyłką prawną ustalenie wartości skradzionej (sprzeniewierzonej) kartki zastawniczej według wartości rzeczy zastawionej z potrąceniem wziętej przez dłużnika pożyczki na zastaw (O. z 18/4 1904 Nr 17400 ZbNr 2942).

3. Powodem podwyższenia granic wartości, do zbrodni wymaganych, był spadek waluty, pojętej jako miernik wartości rzeczy. Sąd orzekający powinien tedy uwzględnić obniżającą się wartość pieniądza także przy ustaleniu wartości rzeczy w czasie osądzenia czynu karygodnego (OSP. z 14 kwietnia 1923 II 578).

4. Ustalenie wartości rzeczy skradzionej na kwotę około

300.000 Mkp. nie uzasadnia przyjęcia, że wartość rzeczy przewyższała tę kwotę (OSP. z 27 kwietnia 1923 Kr. 78/23).

b) niebezpieczna jakość czynu.

(Tekst § 174 ustalony został ustawą z 9 kwietnia 1910 Nr 73 Dpp.).

§ 174. Wskutek jakości czynu kradzież staje się zbrodnią:

I. Bez względu na kwotę,

a) jeżeli złodziej zaopatrzył się w broń lub w inne narzędzia, zagrażające osobistemu bezpieczeństwu;

b) jeżeli ujęty na kradzieży użył rzeczywiście gwałtu lub niebezpiecznej pogroźki przeciw osobie, aby utrzymać się w posiadaniu skradzionej rzeczy, albo

c) jeżeli wykonano kradzież podczas pożaru, powodzi, lub innej klęski powszechnej, albo dotyczącej szczególnie okradzioną osobę.

II. Jeżeli wartość kradzieży przenosi pięćdziesiąt złotych, a zarazem popełniono kradzież:

a) w towarzystwie jednego lub kilku towarzyszków kradzieży;

b) w miejscu poświęconem służbie bożej;

c) rzeczy z pod zamknięcia;

d) drzewa zabranego albo z okolonych lasów, albo ze znacznym uszkodzeniem lasu;

e) ryb zabranych ze stawów;

f) zwierzyny zabranej albo z okolonych lasów albo ze szczególną śmiałością, albo przez sprawcę, trudniącego się tem jak zwykłym rzemieślnikiem.

do § 174 I a. 1. Jeżeli w przypadku I lit. a. złodziej na gorącym uczynku przydybany robi użytek z broni, zanim jeszcze cudze mienie ukradł, dla udaremnienia przytrzymania go, to zbiega się z usiłowaniem kradzieży wymieniona w § 98 uk.

zbrodnia gwałtu publicznego (O. z 1/5 1911 Kr. I 1/11 ZbNr 3830).

2. Przez narzędzia zagrażające osobistemu bezpieczeństwu rozumie § 174 I lit. a uk. nietylko broń w technicznym znaczeniu wyrazu, lecz wogóle przedmioty zdadne do napadu lub obrony (O. z 21/4 1894 Nr 2209 ZbNr 1797).

3. Żołnierz, mający przy sobie w czasie popełnienia kradzieży broń, którą ze względów służbowych nosić musi, podpada pod przepis § 174 I a) uk. tylko wtedy, kiedy według okoliczności sprawy przyjąć należy, że gotów był z broni tej zrobić użytek przeciw tym, którzyby go na kradzieży przydybali (OSP. z 5 października 1921 Kr. 158/21).

4. Kradzież zwierzyny z lasu nie ma cechy zbrodniczej z § 174 I a uk., jeżeli sprawca zaopatrzył się wprawdzie w broń (karabin) jako narzędzie, służące do upolowania zwierzyny, jednak nie stwierdzono, by uczynił to także w tym celu, aby broni tej użyć do obrony w razie przydybania go na kradzieży (OSP. z 27 września 1921 II 171).

do § 174 I b. Przechwycenie w znaczeniu § 174 I b. uk. obejmuje cały ten okres czasu, w którym sprawca rzecz skradzioną ma jeszcze przy sobie i nie zdołał zapewnić sobie w inny sposób jej posiadania (OSP. z 26 października 1923 III 117)

do § 174 II. UWAGA. Ustawa z dnia 16 marca 1920 Nr 26 poz. 158 DURP. podwyższyła kwotę pięćdziesiąt koron do dwustu pięćdziesięciu koron austr., ustawa z 25 lutego 1921 Nr 23 poz. 125 DURP. zmieniła tę sumę na tysiąc marek; ustawa z 5 sierpnia 1922 Nr 66 poz. 598 DURP. podwyższyła sumę do dziesięć tysięcy marek; ustawa z 11 sierpnia 1923 Nr 90 poz. 704 podwyższyła sumę do pięćset tysięcy marek; § 2 rozporządzenia z 17 grudnia 1923, poz. 1121 DURP. do dwudziestu pięciu milionów marek; a rozp. R. M. z 21 stycznia 1924 Nr 9 poz. 89 DURP. podwyższyło sumę do pięćdziesiąt milionów marek, wreszcie rozp. R. M. z 16 czerwca 1924 Nr 52 poz. 529 DURP. wprowadziło sumę w tekście ustawy podaną.

do § 174 II a. 1. Za towarzyszków kradzieży można uważać tylko osoby współdziałające przy zagrabieniu cudzej rzeczy ruchomej ze złodziejem we wspólnym złym zamiarze.

Jeżeli posługuje się przy wykonaniu czynu działającymi w dobrej wierze pomocnikami, to również na nim nie ciąży kwalifikacja kradzieży w towarzystwie (O. z 20/2 1909 Kr. V 492/8 ZbNr 3567).

2. Towarzyszami kradzieży są tylko ci, którzy współdziałają w świadomości współdziałania w kradzieży (O. z 23/10 1909 Kr. III 68/9 Nr 3648).

3. Osoby, współdziałające w kradzieży, a będące w błędzie wykluczającym winę, nie mogą uchodzić za towarzyszy kradzieży (O. z 6/11 1892 Nr 10863 ZbNr 2132).

4. Nieletni w wieku ponad lat dziesięć może już być uważany za towarzysza kradzieży (O. z 1/4 1912 Kr. IV 350/11 ZbNr 3922 i O. z 19/1 1918 Kr. II 227/17 ZbNr 4490).

5. Współdział w kradzieży pozostającego w dobrej wierze towarzysza nie uzasadnia kwalifikacji z § 174 II a. uk. (OSP. z 7 września 1923 II 715).

do § 174 II b. Miejscem poświęconem służbie bożej jest także zakrytyja w kościele katolickim (O. z 28/3 1877 Nr 13853 ZbNr 148).

do § 174 II c. 1. Rzecz jest pod zamknięciem, jeżeli roztymślnie urządźona przeszkoda wzbrania swobodnego przystępu do niej i rzeczywistego rozporządzania nią. W jaki sposób usuwa się lub pokonuje się tę przeszkodę, nie jest rzeczą istotną; wystarczy, aby złodziej musiał uporać się z trudnościami i użyć siły fizycznej (O. z 13/5 1887 Nr 2171 ZbNr 1061).

2. Przywiązanie drzwi sznurkiem, który przerwano dla otworzenia drzwi, stanowi zamknięcie w myśl § 174 II c. uk. (O. z 23/2 1910 Kr. II 397/9, ZbNr 3696).

3. Pieniądze zamknięte w zalepionej kopercie są zamkniętą rzeczą w myśl § 174 II c. uk. (O. z 4/2 1911 Kr. II 437/10 ZbNr 3787).

4. Rzeczy, które posiadacz nosi w otwartej kieszeni swego ubrania, nie można uważać za zamknięte (OPlen. z 29/12 1896 Nr 14797 ZbNr 2029).

5. Oddanie klucza od najętego pokoju najmodawczyni nie uzasadnia powierzenia rzeczy pod zamknięciem pozostawionych, a zatem nie wyklucza kradzieży z § 174 II c. uk. (O. z 15/3 1918 Kr. VII 76/17 ZbNr 4515).

6. Kradzież mięsa w jatkach z przedziału, na kłódkę zamkniętego, dokonana zapomocą wyciągania mięsa prętem żelaznym przez boczne okratowanie, przedział ten od sąsiedniego oddzielające, jest kradzieżą rzeczy zamkniętych (§ 174 II c. uk.). (OSP. z 9 marca 1921 I 340).

7. Kradzież ze skrzyni zamkniętej na klucz, który wisiał w tym samym pokoju, jest kradzieżą rzeczy zamkniętej (OSP. z 27 lutego 1924 III 337).

do § 174 II d. Do okolenia lasu wystarcza rów, który tak złodziejowi przeszkadza w zabraniu drzewa, jak wyraźnie zdradza wolę właściciela, pragnącego ochronić swój las przed bezprawnymi zamachami (O. z 6/10 1883 Nr 8382 ZbNr 570 i z 19/1 1884 Nr 13114).

do § 174 II f. Wyraz „okolony“ ma w ustępach d) i f) § 174 II to samo znaczenie (O. z 7/2 1876 Nr 11400 ZbNr 101).

c) właściwość skradzionej rzeczy.

§ 175. Przez właściwość skradzionej rzeczy staje się kradzież zbrodnią:

I. Bez względu na kwotę, jeżeli popełniono kradzież:

- a) rzeczy bezpośrednio służbie bożej przeznaczonej, przy zbezczeszczeniu obrzędu religijnego;
- b) przedmiotów wymienionych w §§ 85 lit. c. i 89.

II. Jeżeli kwota przenosi pięćdziesiąt złotych, a wykonano kradzież:

- a) płodów z pola lub owoców z drzew, a w krajach, gdzie hodowla jedwabników stanowi gałąź przemysłu i gospodarstwa rolnego, także liści drzew morwowych, do żywienia jedwabników służących;
- b) bydła na pastwisku lub z wygonu;
- c) narzędzi rolniczych na polu;
- d) minerałów, narzędzi lub sprzętów wewnątrz kopalni lub na dniu się znajdujących, na hałdach, lub w oczyszczalniach rudy.

do § 175 I a. W nieodzownem uchwyceniu w ręce przy kradzieży rzeczy poświęconej służbie bożej nie ma jeszcze zbezczeszczenia, obrażającego obrzęd religijny (O. z 21/12 1888 Nr 12275 ZbNr 1235).

do § 175 I b. 1. Przewody druciane, służące do otworzenia i zamknięcia zapór kolejowych na przejściach przez tory kolejowe, należą do przedmiotów wymienionych w § 175 I b. uk. (O. z 30/4 1909 Kr. VI 146/8 ZbNr 3606).

2. Do wspomnianych tutaj przedmiotów należą także państwowe instalacje telefoniczne (O. z 4/3 1907 Nr 337 ZbNr 3314).

3. Kwalifikacja zbrodnicy kradzieży z § 175 I b. uk. nie wymaga ani obawy spowodowania przeszkody w ruchu kolejowym, ani szczególnie niebezpiecznych okoliczności, lecz jedynie aby przedmiotem kradzieży była rzecz, służąca do utrzymania ruchu; przedmiotem takim jest też obicie wnętrza i siedzeń wagonu (OSP. z 23 marca 1923 II 585).

do § 175 II. UWAGA. Ustawa z 16 marca 1920 Nr 26 poz. 158 DURP. podwyższyła kwotę pięćdziesiąt koron do dwustu pięćdziesięciu koron austr.; ustawa z 25 lutego 1921 Nr 23 poz. 125 DURP. zmieniła tę sumę na tysiąc marek; ustawa z 5 sierpnia 1922 Nr 66 poz. 593 DURP. podwyższyła sumę do dziesięć tysięcy marek; ustawa z 11 sierpnia 1923 Nr 90 poz. 704 DURP. podwyższyła sumę do pięćset tysięcy marek; § 2 rozporządzenia z 17 grudnia 1923, poz. 1121 DURP. do dwudziestu pięciu milionów marek; rozp. R. M. z 21 stycznia 1924 Nr 9 poz. 89 DURP. podwyższyło sumę do pięćdziesiąt milionów marek, wreszcie rozp. R. M. z 16 czerwca 1924 Nr 53 poz. 529 DURP. wprowadziło sumę w tekście ustawy podaną.

do § 175 IIa. 1. Przez „owoce na polu“ nie rozumie § 175 II a. uk. owoców w znaczeniu botanicznem, lecz rozumie je w znaczeniu gospodarstwa rolnego (fructus terrae). Do nich należą również sadzonki jarzyn (O.z 17/5 1907 Nr 21557 ZbNr 3352).

2. Siano jest w myśl tego przepisu ustawy owocem polnym (O. z 6/12 1879 Nr 9381). Taksamo koniczyzna (O. z 13/1 1881 Nr 13343).

d) przymiot sprawcy.

§ 176. Z przymiotu sprawcy kradzież staje się zbrodnią:

I. Bez względu na kwotę, jeżeli kradzież stała się nałogiem u sprawcy;

II. ze względu na kwotę ponad pięćdziesiąt złotych;

a) jeżeli sprawca był już dwukrotnie karany czyto za zbrodnię, czyto za przekroczenie kradzieży;

b) jeżeli kradzież popełnili słudzy na szkodę swych służbodawców lub innych domowników, albo

c) czeladnicy, uczniowie, lub wyrobnicy, na szkodę swego majstra lub tych, którzy ich do roboty najęli.

do § 176 II. UWAGA. Ustawa z dnia 16 marca 1920 Nr. 26 poz. 153 DURP. podwyższyła kwotę pięćdziesiąt koron do kwoty dwustupięćdziesięciu koron austr., ustawa z 25 lutego 1921 Nr 23 poz. 125 DURP. zmieniła tę sumę na tysiąc marek; ustawa z 5 sierpnia 1922 Nr 66 poz. 598 DURP. podwyższyła sumę do dziesięć tysięcy marek; ustawa z 11 sierpnia 1923 Nr 90 poz. 704 DURP. podwyższyła sumę do pięćset tysięcy marek; § 2 rozporządzenia z 17 grudnia 1923 poz. 1121 DURP. do dwudziestu pięciu milionów marek; Rozp. R. M. z 21 stycznia 1924 Nr 9 poz. 89 DURP. podwyższyło sumę do pięćdziesiąt milionów marek, wreszcie rozp. R. M. z 16 czerwca 1924 Nr 52 poz. 529 DURP. wprowadziło sumę w tekście ustawy podaną.

do § 176 II a. Poprzednia kradzież, poczytana sprawcy z powodu jego ówczesnej nieletności jedynie jako przekroczenie nieletnich, nie liczy się przy późniejszych kradzieżach dla kwalifikacji poprzedniego dwukrotnego ukarania za kradzież (OSP. z 8 listopada 1922 II 462).

do § 176 II b. 1. Stosunek dozorecy domu do właściciela odpowiada wymogom § 176 II b uk. (OSP. z 30 marca 1921 Kr. 858/20).

2. Służbodawcą może być także osoba prawnicza (O. z 5/1 1911 Kr. V 606/10 ZbNr 3802 i z 19/1 1907 Nr 13077 ZbNr 3308).

3. Pisarz w kancelarii adwokackiej należy do „sług“ adwokata (O. z 1/6 1911 Kr. VIII 11/11, ZbNr 3851).

4. Nie można podporządkować pomocników przemysłowych jako domowników pracodawcy pod przepis § 176 II b. uk. (OPlen. z 14/9 1897 Nr 11542 ZbNr 2111).

do § 176 II c. Kwalifikacji z 176 II c. uk. podpadają również kradzieże, popełnione przez pomocnika przemysłowego na swym pracodawcy przy sposobności załatwienia spraw domowych, do czego tylko z grzeczności pozwolił się użyć (O. z 19/11 1906, Nr 10083 ZbNr 3262).

§ 177. Jeżeli kradzież należy poczytać w myśl § 176 jedynie z przymiotu sprawcy jemu za zbrodnię, nie należy uważać ani udziału ani współwiny w niej za zbrodnię.

Kara za zbrodnię kradzieży.

§ 178. Jeżeli kradzieży ponad to, czego wymagają §§ 173 do 176 do zbrodni, nic innego nie obciąża, należy ją karać ciężkiem więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku, zaś przy okolicznościach obciążających od jednego roku do lat pięciu.

Wymiaru kary nie można zaskarżyć nieważnością z § 281 l. 11 pk., gdyż wymiar kary według zdania ostatniego § 178 uk. nie zależy od okoliczności obciążających w ustawie szczegółowo wyliczonych (O. z 20/12 1883 L. 12650 ZbNr 604).

§ 179. Jeżeli jednak wartość skradzionej rzeczy przenosi kwotę dwóch tysięcy złotych, albo jeżeli kradzież popełniono ze szczególną zuchwałością, gwałtem lub podstępem, albo jeżeli złodziej, przydybany na kradzieży, użył przeciw osobie rzeczywiście gwałtu lub niebezpiecznej pogroźki celem utrzymania się w posiadaniu skradzionej rzeczy, albo jeżeli złodziej popadł w nałóg kradzenia, należy orzec karę ciężkiego więzienia od lat pięciu do dziesięciu.

do § 179. UWAGA. Ustawa z 16 marca 1920 Nr 26 poz. 158 DURP. podwyższyła kwotę dwóch tysięcy koron do dziesięć-

cią tysięcy koron austr.; ustawa z 25 lutego 1921 Nr 23 poz. 125 DURP. zmieniła tę sumę na pięćdziesiąt tysięcy marek; ustawa z 5 sierpnia 1922 Nr 66 poz. 598 DURP. podwyższyła sumę do pięćset tysięcy marek; ustawa z 11 sierpnia 1923 Nr 90 poz. 704 DURP. podwyższyła sumę do dwudziestu milionów marek; § 2 rozporządzenia z 17 grudnia 1923 poz. 1121 DURP. do miljarda marek; Rozp. R. M. z 21 stycznia 1924 Nr 9 poz. 89 DURP. podwyższyło sumę do dwóch miliardów marek, wreszcie Rozp. R. M. z 16 czerwca 1924 Nr 52 poz. 529 DURP. wprowadziło sumę w tekście ustawy podaną.

§ 130. Sama przez się okoliczność, że popełniono kradzież w porze nocnej, jeszcze nie czyni jej zbrodnią, jeżeli nie zachodzi równocześnie jedna z okoliczności w §§ 173—176 wymienionych; atoli należy taką kradzież surowiej karać bądź przez przedłużenie okresu kary bądź przez jej obostrzenie, niż wtedy, kiedy ją popełniono za dnia, z resztą wśród tych samych okoliczności.

Sprzeniewierzenie staje się zbrodnią.

a) z jakości czynu.

§ 181. Za zbrodnię należy uważać sprzeniewierzenie wtedy, kiedy kto zatrzymuje lub sobie przywłaszcza powierzoną sobie na mocy publicznego (państwowego lub gminnego) urzędu swego, albo na mocy szczególnego zlecenia władzy lub gminy rzecz wartości ponad pięćdziesiąt złotych.

do § 181. UWAGA. Ustawa z 16 marca 1920 Nr 26 poz. 158 DURP. podwyższyła kwotę pięćdziesiąt koron do dwustu pięćdziesięciu koron austr.; ustawa z 25 lutego 1921 Nr 23 poz. 125. DURP. zmieniła tę sumę na tysiąc marek; ustawa z 5 sierpnia 1922 Nr 66 poz. 598 DURP. podwyższyła do sumy dziesięć tysięcy marek; ustawa z 11 sierpnia 1923 Nr 90 poz. 704 DURP. podwyższyła sumę do pięćset tysięcy marek; § 2 rozporządzenia z 17 grudnia 1923, poz. 1121 DURP. do dwu-

dziestu pięciu milionów marek; rozp. R. M. z 21 stycznia 1924 Nr 9 poz. 89 DURP. podwyższyło sumę do pięćdziesiąt milionów marek, wreszcie rozp. R. M. z 16 czerwca 1924 Nr 52 poz. 529 DURP. wprowadziło sumę w tekście ustawy podaną.

do § 181. 1. Decydującem jest, że powierzono sprawcy dobro z mocy jego urzędu lub udzielonego mu polecenia władzy; powierzenie musi być wynikiem stanowiska urzędowego (O. z 21/3 1904 Nr 16788 ZbNr 2933).

2. Popelnione przez naczelnika gminy sprzeniewierzenie pieniędzy gminy należy karać według § 181 uk. (O. z 20/3 1885 Nr 252 ZbNr 760).

3. Wszystko, co powierzono opiekunowi z mocy tego jego stanowiska, jest mu powierzone „na mocy polecenia władzy“ (O. z 12/9 1884 Nr 5215 ZbNr 658, z 24/11 1894 Nr 11475 i z 21/3 1904 Nr 16788 ZbNr 2933).

4. Zapłata uskuteczniiona na rzecz małoletniego do rąk jego współopiekuna z mocy tego jego urzędu uzasadnia przewidziane w § 181 uk. powierzenie, jeżeli nawet do odbioru nie było osobnego polecenia władzy (O. z 24/11 1894 Nr 10530 ZbNr 1790).

5. Do istoty sprzeniewierzenia potrzeba, aby sprawca miał zamiar powierzonej sobie rzeczy nigdy uprawnionemu nie oddać, albo przynajmniej aby bezprawne zarządzenie rzeczą według zamiaru sprawcy narażało uprawnionego na możliwość zupełnej jej utraty (OSP. z 5 kwietnia 1922 Kr. 37/22).

6. Zamiar uzyskania korzyści z czynu nie należy do cech przestępstwa z § 181 uk. (O. z 5/12 1884 Nr 11267 ZbNr 712).

Kara.

§ 182. Sprzeniewierzenie takie należy karać ciężkiem więzieniem od jednego roku do lat pięciu, a jeżeli wartość sprzeniewierzonej rzeczy przekracza tysiąc złotych, od lat pięciu do dziesięciu, a nawet do dwudziestu.

do § 182. *UWAGA. Ustawa z 16 marca 1920 Nr 26 poz. 158 DURP. podwyższyła kwotę tysiąca koron do pięciu ty-*

sięcy koron austr.; ustawa z 25 lutego 1921 Nr 23 poz. 125 DURP. zmieniła tę sumę na dwadzieścia pięć tysięcy marek; ustawa z 5 sierpnia 1922 Nr 66 poz. 598 DURP. podwyższyła tę sumę do dwieście pięćdziesiąt tysięcy marek; ustawa z 11 sierpnia 1923 Nr 90 poz. 704 DURP. podwyższyła sumę do dzieśięciu milionów marek; § 2 rozporządzenia z 17 grudnia 1923 poz. 1121 DURP. do pięćset milionów marek; rozp. R. M. z 21 stycznia 1924 Nr 9 poz. 89 podwyższyło sumę do miljarda marek, wreszcie rozp. R. M. z 16 czerwca 1924 Nr 52 poz. 529 DURP. wprowadziło sumę w tekście ustawy podaną.

§ 183. Zbrodni sprzeniewierzenia staje się również winnym, kto poza przypadkiem w § 181 przewidzianym zatrzymuje lub sobie przywłaszcza powierzoną mu rzecz wartości ponad dwieście złotych.

UWAGA. Ustawa z 16 marca 1920 Nr 26 poz. 158 DURP. podwyższyła kwotę dwustu koron do tysiąca koron austr.; ustawa z 25 lutego 1921 Nr 23 poz. 125 DURP. zmieniła tę sumę na pięć tysięcy marek; ustawa z 5 sierpnia 1922 Nr 66 poz. 598 DURP. podwyższyła sumę do pięćdziesiąt tysięcy marek; z 11 sierpnia 1923 Nr 90 poz. 704 DURP. podwyższyła sumę do dwóch milionów marek; § 2 rozporządzenia z 17 grudnia 1923, poz. 1121 DURP. do stu milionów marek; rozp. R. M. z 21 stycznia 1924 Nr 9 poz. 89 podwyższyło sumę do dwustu milionów marek, wreszcie rozp. R. M. z 16 czerwca 1924 Nr 52 poz. 529 DURP. wprowadziło sumę w tekście ustawy podaną.

1. Przerobienie powierzonych cudzych rzeczy z własnymi w myśl § 415 kc. i sprzedaż tak uzyskanego produktu trzeciej osobie uzasadnia sprzeniewierzenie powierzonych materiałów (O. z 2/4 1906 Nr 152 ZbNr 3169).

2. Tylko rzeczy zmysłowe są przedmiotem sprzeniewierzenia (O. z 16/6 1876 Nr 2788).

3. Rzeczy zamienne (*depositum irregulare*) mogą być przedmiotem sprzeniewierzenia (O. z 17/3 1910 Kr. II 9/10).

4. Powierzenie przewiduje, że udzielono pewnej osobie rzeczywistej władzy rozporządzania rzeczą w zaufaniu, że jej użyje w myśl nadającegogo tę władzę. Nie wymaga się, aby fi-

zyczne oddanie rzeczy nastąpiło z ręki do ręki; przyznanie władzy rozporządzania rzeczą może również nastąpić pośrednio (O. z 26/9 1884 Nr 5096 ZbNr 663).

5. Oddanie rzeczy przewoźnikowi do transportu uzasadnia stosunek powierzenia (O. z 13/5 1875 Nr 2175).

6. Przyjęte przez służbową papiery wartościowe jako kaucja służbowa są mu powierzone (O. z 23/6 1876 Nr 3005 i z 11/10 1884 Nr 4974). Do sum w gotówce odnosi się to tylko o tyle, o ile nie zaszło przeniesienie ich własności na służbową ani wyraźnie, ani też nie da się wywnioskować z rodzaju umowy (n. p. z wymówienia sobie procentów). (O. z 5/4 1880 Nr 785).

7. Kaucja w gotówce złożona jest rzeczą powierzoną, o ile nie pozwolono przyjmującemu kaucję wyraźnie lub milcząco na użycie sumy kaucyjnej z zastrzeżeniem obowiązku zwrotu jej (pignus irregulare). (O. z 11/5 1889 Nr 1720 ZbNr 1276, z 16/10 1891 Nr 7143 i z 31/5 1911 Kr. I 62/11 ZbNr 3852).

8. Rzeczy kupione na kredyt, których własność zastrzegł sobie sprzedawca aż do całkowitego zapłacenia ceny kupna, są aż do tego momentu „powierzone“ kupicielowi (O. z 21/7 1893 Nr 6748 ZbNr 1716, z 19/11 1898 Nr 13073, z 28/1 1900 Nr 18662 i z 6/7 1901 Nr 3598). Jeżeli jednak sprzedawca nie zastrzegł sobie tego prawa przy zawarciu umowy, to nie może przed późniejsze nadesłanie faktury z takim zastrzeżeniem, gdyby nawet przeciw niemu nie oponowano, zobowiązać kupiciela do uważania rzeczy za powierzoną (O. z 12/11 1902 Nr 14744 ZbNr 2774).

9. Dopóki cena kupna nie została całkowicie zapłacona, należy uważać nabyte rzeczy ruchome na podstawie umowy na raty (ustawa z 27/4 1896 Nr 70 Dpp.) jako rzeczy kupielowi powierzone (O. z 4/3 1899 Nr 1132 ZbNr 2331).

10. Dłużnikiem powiatowej kasy chorych odnośnie do robotników, zobowiązanych do ubezpieczenia, jest pracodawca; sumy, które w wykonywaniu swego prawa regresu zatrzymuje z zarobków, nie są „powierzonym mu dobrem“ (OPlen. z 9/5 1893 Nr 5592 ZbNr 1646 i OPlen. z 19/6 1894 Nr 6614); teraz zobacz art. 96 ustawy z 19 maja 1920 poz. 272 DURP. o obowiązkowym ubezpieczeniu na wypadek choroby, postanawiającej, że pracodawca odpowiada przed właściwym sądem

karnym jak za przywłaszczenie, o ile w ciągu pięciu tygodni po upływie terminu płatności i pomimo pisemnego upomnienia nie uiszcza części składek, potrąconych z zarobków pracowników.

11. Spółnik, który przyjęte imieniem spółki pieniądze zatrzymuje i sobie przywłaszcza, jest winnym sprzeniewierzenia sumy przewyższającej jego własny udział w tej kwocie (O. z 4/3 1907 Nr 20989 ZbNr 3332).

12. Zamiar wyrządzenia szkody nie jest istotnym wymogiem sprzeniewierzenia (O. z 21/9 1876 Nr 9283 i z 7/3 1881 Nr 8). Również nie wymaga się, aby sprzeniewierzenie podobnie jak kradzież popełniono dla własnej korzyści (O. z 26/1 1889 Nr 13147 ZbNr 1239). Wystarcza świadomość faktycznego bezprawia w zatrzymaniu i przywłaszczeniu rzeczy (O. z 6/3 1907 Nr 2785 ZbNr 3321).

13. Mandatarjusz, przywłaszczający sobie pewną kwotę, a nie posiadający zarazem funduszu dla jej pokrycia, odpowiada za sprzeniewierzenie również wtedy, kiedy mandant nie wymówił sobie wyraźnie terminu wypełnienia mandatu lub ewentualnego zwrotu tej kwoty (O. z 28/10 1889 Nr 9344 ZbNr 1281 i z 17/3 1910 Kr. II 9/10).

14. Kto rzecz sobie powierzoną zastawia, popełnia sprzeniewierzenie, chociażby nawet miał zamiar i uzasadnioną nadzieję wykupienia rzeczy we właściwym czasie (O. z 12/2 1910 Kr. I 379/9).

15. Przepis § 19 ordynacji adwokackiej nie uprawnia adwokata do użycia dla siebie wpłaconej mu należności swego klienta przed prawnym ustaleniem swych wydatków i należności; za takie użycie może być odpowiedzialny według § 183 uk. (O. z 20/3 1903 Nr 1257 ZbNr 2818).

16. Dla obliczenia wartości rzeczy na kredyt kupionej z zastrzeżeniem prawa własności na rzecz sprzedawcy, dopóki cała cena kupna nie będzie zapłacona, decydująca jest zwykła wartość rzeczy w chwili zawarcia umowy. Należy jednak wziąć w rachubę zmniejszenie wartości rzeczy wskutek jej użycia lub nieumyślnego uszkodzenia (O. z 28/1 1903 Nr 837 ZbNr 2793).

17. Sam fakt powierzenia jest objawem zaufania. Nie potrzeba nadto, aby sprawca sprzeniewierzenia był zobowiązany wobec powierzającego jakim szczególnym stosunkiem do strzeżenia tego zaufania. Obojętnem jest dla istoty sprzeniewierze-

nia, czy ten, któremu rzecz powierzono, ma ją zwrócić powierzącemu, czy też na jego polecenie wydać innej osobie (OSP. z 21 grudnia 1923 III 161).

Kara.

§ 184. Sprzeniewierzenie takie należy karać ciężkiem więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku; przy okolicznościach obciążających ciężkiem więzieniem od jednego roku do lat pięciu; jeżeli zaś wartość przynosi kwotę dwóch tysięcy złotych, od lat pięciu do dziesięciu.

do § 184. UWAGA. Ustawa z 16 marca 1920 Nr 20 poz. 158 DURP. podwyższyła kwotę dwóch tysięcy koron do dziesięciu tysięcy koron austr.; ustawa z 25 lutego 1921 Nr 23 poz. 125 DURP. zmieniła tę sumę na pięćdziesiąt tysięcy marek; ustawa z 5 sierpnia 1922 Nr 66 poz. 598 DURP. podwyższyła sumę do pięćset tysięcy marek; ustawa z 11 sierpnia 1923 Nr 90 poz. 704 DURP. podwyższyła sumę do dwudziestu milionów marek; § 2 rozporządzenia z 17 grudnia 1923, poz. 1121 DURP. do miljarda marek; rozp. R. M. z 21 stycznia 1924 Nr 9 poz. 89 DURP. podwyższyło sumę do dwóch miliardów marek, wreszcie rozp. R. M. z 16 czerwca 1924 Nr 52 poz. 529 wprowadziło sumę w tekście ustawy podaną.

Uczestnictwo w kradzieży lub sprzeniewierzeniu.

§ 185. Uczestnictwa w kradzieży lub sprzeniewierzeniu staje się winnym, kto rzecz skradzioną lub sprzeniewierzoną ukrywa, nabywa lub pozbywa.

1. Ukrycie rzeczy skradzionych, sprzeniewierzonych lub zrabowanych nie stanowi zbrodni dania pomocy z § 214 uk., lecz karze się je według szczególnych przepisów §§ 185 i 196 uk. jako uczestnictwo w wymienionych zbrodniach, chociażby miały tylko na celu zatajenie przed władzą śledczą wskazówek służących do odkrycia zbrodni lub sprawcy (O. z 7/12 1875 Nr 13458 ZbNr 92, z 27/9 1895 Nr 8313 ZbNr 1899).

2. Uczestnictwo zachodzi w myśl § 185 uk. tylko odnośnie do rzeczy przez kradzież (lub sprzeniewierzenie) zdobytych, nie zaś odnośnie do ceny, jaką sprawca wskutek jej sprzedaży uzyskał (OPlen. z 10/5 1892 Nr 5777 ZbNr 1576).

3. Jeżeli rzeczą skradzioną lub sprzeniewierzoną jest gotówka, to staje się winnym uczestnictwa w kradzieży lub sprzeniewierzeniu nie tylko ten, kto część tej gotówki w naturze, lecz także ten, kto wymienione za nią pieniądze sobie przywłaszcza (O. z 9/1 1911 Kr. I 290/10 ZbNr 3779).

4. Fakt, że rzecz zabrano prawnemu właścicielowi przez kradzież, stwarza vitium rei inhaerens, które dopiero wtedy ustaje, kiedy rzecz wraca w posiadanie okradzionego (O. z 23/11 1908 Kr. I 278/8 ZbNr 3519).

5. Kradzioną rzecz (§ 185 uk.) traci tę swoją właściwość, skoro przejdzie w dobrej wierze na własność drugiej osoby. Jeżeli dowie się następnie posiadacz w dobrej wierze o pochodzeniu rzeczy, to zatrzymanie jej nie stanowi istoty uczestnictwa w kradzieży (O. z 12/2 1910 Kr. 330/9, ZbNr 3691).

6. Cechą ukrycia w myśl § 185 uk. jest zamiar ukrywającego uniemożliwienia lub utrudnienia uprawnionemu odzyskania władzy nad zabraną rzeczą (OPlen. z 19/12 1905 Nr 19365 ZbNr 3133).

7. Chęć zysku nie jest istotną cechą uczestnictwa (O. z 7/12 1875 Nr 13458 ZbNr 92 i z 27/9 1895 Nr 8313 ZbNr 1899).

8. Kto wziętą w dobrej wierze rzecz skradzioną (sprzeniewierzoną) po dowiedzeniu się o jej nieuczciwym pochodzeniu przechowuje, „ukrywa“ ją w myśl § 185 uk. (O. z 5/3 1910 Kr. III 195/9 ZbNr 3700).

9. Kto rzecz w świadomości, że ją skradziono, nabywa, nie może uwolnić się od odpowiedzialności z § 185 uk. tylko przez wykazanie dobrej wiary u swego poprzednika (O. z 23/11 1908 Kr. I 278/8, ZbNr 3519).

10. Uczestnictwo w kradzieży lub sprzeniewierzeniu (§ 185 uk.) zachodzi także wtedy, kiedy sprawca nabył, ukrył lub zbył nie pierwotnie skradzione lub sprzeniewierzone banknoty lub monety, lecz sumę uzyskaną z ich wymiany na innego rodzaju pieniądze, ze świadomością o jej pochodzeniu (OSP. z 14 czerwca 1921 II 167)

11. Kto rzecz zapomnianą przez poszkodowanego w lokalu publicznym, a zabraną (§ 171 uk.) stamtąd przez dozorcę lo-

kalu, od tego ostatniego odbiera i ze świadomością pochodzenia tej rzeczy ukrywa, dopuszcza się uczestnictwa w kradzieży (§ 185 uk.). (OSP. z 30 września 1921 II 86).

12. Nabyciem rzeczy w znaczeniu § 185 uk. jest także wzięcie ich w zastaw (OSP. z 31 stycznia 1923 II 458).

13. Współwina w kradzieży pochłania także i pomoc udzieloną sprawcy po dokonaniu kradzieży; nie można zatem tej pomocy osobno jeszcze kwalifikować jako uczestnictwa kradzieży (OSP. z 11 marca 1924 III 338).

14. Pod pojęcie ukrywania podpada także pośredniczenie między sprawcami kradzieży a nabywcami rzeczy skradzionych, polegające w wyszukiwaniu nabywców, umawiania ceny, przedstawianiu nabywców sprawcom kradzieży, ułatwianiu im schadzek i porozumienia. Zamiar zysku nie jest wymogiem uczestnictwa w kradzieży (OSP. z 8 lutego 1924 III 294).

15 Przerobienie rzeczy skradzionej dla użytku czy to sprawcy kradzieży, czy innego uczestnika, jest również ukrywaniem. Dla istoty uczestnictwa w kradzieży jest obojętne, czy uczestnik nabył rzecz od sprawcy kradzieży czy innego uczestnika (OSP. z 18 kwietnia 1924 Kr. 684/23).

Kara.

§ 186. Jeżeli uczestnikowi wiadomo:

a) z kwoty lub wartości rzeczy albo z przebiegu kradzieży lub sprzeniewierzenia, że je popełniono w sposób, który je czyni zbrodnią, o ile ona nie polega tylko na osobistym przymociu sprawcy; albo

b) jeżeli kwota lub wartość wszystkich na kilka zawodów ukrytych, nabytych lub pozbytych rzeczy, pochodzących z kradzieży lub sprzeniewierzenia, przynosi razem dwieście złotych; albo

c) jeżeli kwota lub wartość wszystkich ukrytych, nabytych lub pozbytych rzeczy, pochodzących z kradzieży lub sprzeniewierzenia, przynosi razem pięćdziesiąt złotych, a sprawca był już karany dwa razy za zbrodnię lub przekroczenie uczestnictwa w kra-

dzieży lub sprzeniewierzeniu — uczestnictwo winno być karane więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku, a w miarę wielkości kwoty, podstępu i szkody zrządzonej — aż do lat pięciu.

do § 186. UWAGA. Ustępy b) i c) tego paragrafu otrzymały brzmienie powyższe na mocy ustawy z dnia 16 marca 1920 Nr 26 poz. 158 DURP. Kwoty podane w tej ustawie wynosiły w punkcie b) tysiąc koron, a w punkcie c) trzysta koron austr.; ustawa z 25 lutego 1921 Nr 23 poz. 125 DURP. zmieniła sumy ad b) na pięć tysięcy marek, ad c) na tysiąc marek; ustawa z 5 sierpnia 1922 Nr 66 poz. 598 DURP. podwyższyła sumę ad b) do pięćdziesiąt tysięcy marek a ad c) do dziesięć tysięcy marek; ustawa z 11 sierpnia 1923 Nr 90 poz. 704 DURP podwyższyła sumę w punkcie b) do dwóch milionów marek, zaś w punkcie c) do pięćset tysięcy marek; § 2 rozporządzenia z 17 grudnia 1923, poz. 1121 DURP. w punkcie b) do stu a w punkcie c) do dwudziestu pięciu milionów marek; rozp. R. M. z 21 stycznia 1924 Nr 9 poz. 89 DURP. podwyższyło sumę w punkcie b) do dwustu milionów marek, zaś w punkcie c) do pięćdziesiąt milionów marek, wreszcie rozp. R. M. z 16 czerwca 1924 Nr 52 poz. 529 DURP. wprowadziło sumy pod b) i c) podane.

1. Różnica między istotą lit. a. a lit. b. § 186 uk. polega na tem, że lit. a. konstruuje karygodność uczestnictwa na karygodności czynu głównego; gdy tymczasem lit. b.—nie bacząc na karygodność ozynu głównego — czyni zależną właściwość zbrodniczą uczestnictwa tylko od wartości ukrytej, nabytej lub zbytej rzeczy czy to ob uno acto, czy też z kilku czynów. Do poczytania karalności wystarcza dolus eventualis (O. z 2/1 1911 Kr. II 370/10 ZbNr 3783).

2. Wartość skradzionej rzeczy, jak dalece od niej karygodność kradzieży zależy, musi być znana uczestnikowi w przypadku § 186 a uk.; dolus eventualis uczestnika nie wystarcza (O. z 18/1 1890 Nr 9984 ZbNr 1326, odmiennie O. z 2/1 1911 Kr. II 370/10 ZbNr 3783).

3. Nie sprzeciwia się zastosowaniu § 186 lit. a. uk. podporządkowanie czynu przestępnego, w którym uczestniczono,

pod sankcję karną z § 463 uk. (O. z 1/6 1894 Nr 4806 ZbNr 1757).

4. Do poczytania uczestnictwa w kradzieży (§ 185, 186a austr. uk.), popełnionego przez ukrywanie i pozbycie skradzionej rzeczy, może wystarczyć dolus superveniens. Sprawca taki nie może się zasłaniać obawą przed odpowiedzialnością karno-sądową jako nieodpornym przymusem z § 2 lit. g. uk. (OSP. z 25 listopada 1921 II 581).

5. Przepis § 186 lit. b. uk. ma zastosowanie także do jednorazowego faktu ukrycia, nabycia lub pozbycia rzeczy, o których uczestnik wie, że pochodzą z kradzieży lub sprzeniewierzenia, jeżeli wartość ich przewyższa oznaczoną w tym przepisie granicę (OSP. z 16 maja 1923 II 528).

Bezkarność kradzieży i sprzeniewierzenia wskutek czynnego żalu.

§ 187. Karalność wszelkiej kradzieży i wszelkiego sprzeniewierzenia ustaje, jeżeli nawet na naleganie poszkodowanego sam sprawca z czynnego żalu, a nie trzecia osoba za niego, wynagrodzi całą szkodę z czynu powstałą, zanim sąd lub inna władza zwierzchnicza dowie się o jego winie.

Tosamo stosuje się także do uczestnictwa; jednak wystarcza do uniewinnienia, jeżeli uczestnik w kradzieży lub sprzeniewierzeniu przed wykryciem go przez władzę wynagrodził całkowicie z uczestnictwa swego wynikłą szkodę, o ile ów udział w niej da się ustalić.

1. Nie skrucha sama przez się, lecz działanie w skrusze, ujawniające się w naprawieniu szkody, stanowi przyczynę uwalniającą od kary w myśl § 187 uk. Nie może na tę przyczynę powołać się uczestnik, jeżeli nie współdziałała stosownie do okoliczności w wynagrodzeniu całkowitej szkody przez drugiego uczestnika (O. z 8/4 1893 Nr 1161 ZbNr 1629).

2. Motyw zapobieżenia dochodzeniu karnemu nie wyklucza znamienia dobrowolnego wynagrodzenia szkody (O. z 2/5 1884 Nr 2552 ZbNr 634).

3. Tylko w dobrowolnem wynagrodzeniu szkody powinna skrucha się ujawnić; złożenia deklaracji swej winy nie potrzeba (OPlen. z 18/3 1886 Nr 14305 ZbNr 901 i z 13/11 1894 Nr 13342 ZbNr 1770).

4. „Na naleganie poszkodowanego“ wynagrodzona szkoda tylko wtedy jest przyczyną uchylającą karalność, kiedy sprawca mógł swobodnie i skutecznie odmówić wynagrodzenia szkody (O. z 7/2 1896 Nr 14369 ZbNr 1970). „Naleganie poszkodowanego“ z zagrożeniem przyaresztowania uchyla karalność w myśl § 187 uk., jeżeli sprawca szkodę wskutek tego wynagrodził (O. z 21/2 1910 Kr. I 401/9).

5. Zwrot skradzionej rzeczy wskutek bezpośredniego przydybania sprawcy na kradzieży przy widocznej niemożności lub beznadziejności ukrycia rzeczy nie uzasadnia czynnego żalu z § 187 uk. (O. z 30/10 1911 Kr. II 218/11 ZbNr 3884).

6. Nie ma czynnego żalu z § 187 uk., jeżeli złodziej, zanim jeszcze zdołał ukryć zdobycz, podczas ucieczki przez okradzionego dopadnięty wydaje temuż rzecz skradzioną (OSP. z 28 stycznia 1920 I 204).

7. Sprawca kradzieży nie może korzystać z bezkarności z § 187 uk., jeżeli poszkodowany nawet po upływie dłuższego czasu spotkawszy sprawcę i widząc rzecz swoją w jego dzierżawie odbiera ją wśród okoliczności takich, że sprawca nie mógł odmówić wydania. (OSP. z 15 września 1922 Kr. 358/21).

8. Usiłowanie kradzieży wyklucza czynny żal z § 187 uk. (O. z 30/4 1909 Kr. VI 146/8 ZbNr 3606).

9. Przez wyraz „władza zwierzchnicza“ rozumie § 187 uk. tylko owe publiczne organa, które powołane są do autorytatywnego działania odnośnie do zabezpieczenia własności przed bezprawnymi zamachami i odnośnie do ich ściania (O. z 29/11 1886 Nr 5622 ZbNr 997 i z 2/4 1887 Nr 14734).

10. Jeżeli cywilny oddział sądowy dowiedział się o karalnym zawinieniu sprawcy, to nie ma już bezkarności z § 187 uk. (O. z 29/4 1911 Kr. II 28/11).

11. Sędzia powiatowy jest władzą zwierzchniczą w myśl § 187 uk. nawet wtedy, kiedy dowie się o bezprawiu w postępowaniu dyscyplinarnem (O. z 7/4 1888 Nr 13525 ZbNr 1135 i z 17/11 1899 Nr 11430).

12. „Władzą zwierzchniczą“ jest także starosta, jeżeli poszkodowany żąda jego interwencji dla odzyskania zabranej rzeczy (O. z 6/10 1906 Nr 3769).

13. Urząd gminny jest władzą zwierzchniczą, jeżeli jako władza bezpieczeństwa dochodzi istoty czynu przestępnego (O. z 21/3 1904 Nr 16788 ZbNr 2933).

14. Naczelnika gminy należy uważać za władzę zwierzchniczą, jeżeli nawet w zakresie swych obowiązków jako zarządca majątku gminnego dowie się o bezprawiu (O. z 8/11 1902 Nr 3624 ZbNr 2780).

15. Inspektor podatkowy nawet w stosunku do urzędnika podatkowego, popełniającego sprzeniewierzenie pieniędzy podatkowych, nie jest władzą zwierzchniczą (O. z 18/12 1886 Nr 9759 ZbNr 1015).

16. Niewłasnowolnemu sprawcy, nie posiadającemu środków, którymi mógłby w myśl §§ 151 i 246 kc. swobodnie rozporządzać, nie można odmówić przywileju z § 187 uk. tylko dlatego, że jego zastępca prawny wynagrodził szkodę z majątku niewłasnowolnego. (O. z 7/6 1887 Nr 6171 ZbNr 1068). Niewłasnowolny musi jednak współdziałać w wynagrodzeniu szkody (O. z 14/12 1907 Nr 11518) i o nie się starać (O. z 5/1 1911 Kr. I 304/10).

17. Nie ma żadnego znaczenia, skąd dowiedziała się władza o winie sprawcy; w szczególności nie wymaga się, aby poszkodowany wymienił nazwisko sprawcy (O. z 8/5 1896 Nr 3531 ZbNr 1946).

18. Nie wystarcza dla przyczyny wykluczającej karalność zaofiarowanie przez sprawcę wynagrodzenia szkody, a którego przyjęcia poszkodowany odmawia. Jest rzeczą sprawcy postąpić w myśl § 1425 kc. (O. z 30/1 1904 Nr 6264 ZbNr 2918).

19. Kaucja umowna dla pokrycia ewentualnych roszczeń okradzionego nie jest zwrotem szkody z § 187 uk. (O. z 30/9 1911 Kr. V 321/11 ZbNr 3877).

20. Do wynagrodzenia szkody należy także zmniejszenie wartości rzeczy przez jej używanie po ukradzeniu (O. z 25/6 1906 Nr 6132 ZbNr 3197); nie należy zaś zapłacenia procentów zwłoki (O. z 31/3 1884 Nr 14591 ZbNr 627).

21. Przez żądanie zwrotu sumy, wypłaconej poszkodowanemu jako wynagrodzenie szkody w drodze ugody, nie traci sprawca znowu uzyskanej już według § 187 uk. bezkarności (O. z 24/5 1907 Nr 6698 ZbNr 3339).

22. Paserowi przysługuje bezkarność, jeżeli skradzioną rzecz, uszkodzoną przez złodzieja, oddaje w tym stanie, w jakim ją otrzymał (O. z 13/11 1885 Nr 9354 ZbNr 842).

23. Przyczyna wykluczająca karalność czynu skutkuje także odnośnie do przekroczenia z § 477 uk. (O. z 10/11 1894 Nr 7613 ZbNr 1860).

24. Porzucenie korzyści z kradzieży odniesionej nie czyni jeszcze zadość wymogowi zwrotu szkody z § 187 uk. (OSP. z 27 kwietnia 1923 Kr. 669/22).

25. Zastosowaniu § 187 uk. nie stoi na przeszkodzie okoliczność, że sprawca kradzieży nie zwrócił poszkodowanemu wydatków poniesionych na poszukiwanie skradzionych rzeczy, ani też stwierdzenie, że zwrot rzeczy nastąpił z obawy przed odpowiedzialnością (OSP. z 27 kwietnia 1923 II 648).

26. Samo wskazanie sprawcy kradzieży nie uzasadnia zastosowania § 187 uk., gdyż czynny żal objawić się ma w dobrowolnym wynagrodzeniu szkody, a nie w wykryciu sprawcy, chociażby to wskazanie sprawcy przyczyniło się do odzyskania skradzionych rzeczy (OSP. z 30 maja 1923 Kr. 343/22).

27. Do zaistnienia czynnego żalu nie wystarcza samo wyjawienie przed stroną poszkodowaną uczestnika, któremu następnie rzeczy skradzione odebrano przy pomocy policji (OSP. z 26 października 1923 III 115).

28. Ugoda obejmująca jedynie przyrzeczenie zwrotu szkody nie czyni jeszcze zadość wymogom czynnego żalu. Żal ten ujawnić się musi w dotrzymaniu zobowiązań przyjętych w ugodzie, w rzeczywistym zwrocie szkody w terminie oznaczonym ugodą. Temu wymogowi ustawy nie odpowiada też ani poręczenie osoby trzeciej, ani zwrot szkody przez ręcyciela, ani zastaw (OSP. z 19 marca 1924 Kr. 590/23).

29. Czynny żal polegający na dobrowolnym wynagrodzeniu szkody musi być wynikiem wolnej woli sprawcy. Nie ma zatem czynnego żalu, jeżeli sprawca wynagrodził szkodę pod przymusem (OSP. z 16 maja 1924 Kr. 200/24)

§ 188. Jeżeli więc poszkodowany doniósł władzy o popełnionej u siebie kradzieży, nie mogąc wskazać sprawcy nawet na podstawie dalekich poszlak, a sprawca szkodę wynagrodził, zanim władza się dowiedziała, że on jest sprawcą, to w każdym razie sprawca wolny jest od kary; natomiast nie ma zastosowania postanowienie poprzedniego paragrafu;

a) jeżeli złodziej przez okradzionego w czasie ucieczki ujęty, zanim rzecz skradzioną ukrył, zwraca ją na jego żądanie lub porzuca podczas pościgu; albo

b) jeżeli sprawca zobowiąże się w pewnym oznaczonym czasie szkodę wynagrodzić poszkodowanemu, jednak układu nie dotrzyma, a poszkodowany następnie zrobi doniesienie; albo

c) jeżeli wśród tych okoliczności przy zawarciu układu tylko część rzeczy skradzionych zwrócił; albo

d) jeżeli sprawca zwraca część rzeczy skradzionych przed wykryciem przez władzę, zaś co do reszty ofiaruje ugodę, lecz poszkodowany nie wchodzi w żadne układy i każe przyaresztować sprawcę.

lit. a. 1. Tutaj przyjmuje się, że ścigany sprawca dlatego tylko pozbywa się rzeczy skradzionej, że jej ukrycie jest niemożliwe lub w wysokim stopniu nieprawdopodobne (OPlen. z 3/1 1895 Nr 15324 ZbNr 1861).

2. Nie ma bezkarności, jeżeli sprawcy, bezpośrednio po czynie ściganemu i ujętemu, towarzyszy kradzieży wyrzywa rzecz skradzioną i oddaje ją poszkodowanemu w zamiarze otrzymania za to podarunku (O. z 7/7 1881 Nr 5960 ZbNr 360).

lit. b. 1. Wyrażenie „ugoda“ nie ma służyć jako prawnicze techniczne określenie szczególnego stosunku umownego, lecz obejmuje każde, porozumienie się, zmierzające do wynagrodzenia szkody w myśl § 187 uk., bez względu na to, pod jaką kategorię umów dałoby się ono podporządkować (O. z 23/2 1888 Nr 14092 ZbNr 1126).

2. Nie wystarcza układ, który całkiem ogólnikowo zapewnia wynagrodzenie szkody, wynikłej z czynu karalnego, jeszcze nieznaney i dopiero ustalić się mającej (O. z 8/11 1902 Nr 3624 ZbNr 2780).

3. Okres czasu odpowiada pojęciu „pewnego oznaczonego czasu“ tylko wtedy, kiedy może być dla niego ustalony natychmiast również kres ostatni (O. z 27/7 1887 Nr 5006 ZbNr 1086). Takim wymogom nie odpowiada przyrzeczenie zapłaty „wedle możności“ (O. z 12/4 1880 Nr 1749 i z 26/5 1887 Nr 3792 ZbNr 1064), „wedle sił“ (O. z 17/10 1907

Nr 11724) lub „skoro się dorobi“ (O. z 17/12 1906 Nr 8714).

4. Sprawca traci prawo z § 187 uk., jeżeli wystawionego wekslu dla wynagrodzenia szkody pokrzywdzonemu nie wykupuje w dniu płatności (O. z 16/6 1894 Nr 5224 ZbNr 1825), chyba, że pokrzywdzony przyjął weksel wyraźnie jako gotówkę (O. z 18/9 1880 Nr 6450).

lit. c. Jeżeli poszkodowany zawiera z kilku współwinnymi układ obejmujący całkowitą szkodę, mocą którego każdy z nich ma pewną część przyrzeczonej całej kwoty odszkodowania uiścić, to karalność ustaje odnośnie do tych współwinnych, którzy zapłacili przypadającą na nich sumę (O. z 22/10 1881 Nr 6752 ZbNr 374).

Jeżeli zaś tylko jeden lub drugi z kilku współsprawców zobowiązał się do wynagrodzenia przypadającego na niego udziału w szkodzie, to nie przysługuje mu bezkarność z § 187 uk. dopóty, dopóki nie przyrzeczono wynagrodzenia całkowitej szkody (O. z 15/4 1907 Nr 434 ZbNr 3345).

Kradzieże i sprzeniewierzenia, które uważa się za przekroczenia.

§ 189. Jakie wreszcie niewymienione tutaj kradzieże lub sprzeniewierzenia i uczestnictwo w nich, jak również wogóle kradzieże i sprzeniewierzenia, zdarzające się między małżonkami, rodzicami, dziećmi i rodzeństwem, dopóki żyją we wspólnem gospodarstwie domowem, należy uważać za przekroczenia, to zawierają przepisy drugiej części ustawy (§ 463).

1. Przyczyna uprzywilejowania t. zw. kradzieży „familijnej“ tkwi tak w niedość ścisłem rozróżnianiu między „mojem“ a „twojem“ w stosunkach rodzinnych, jak we względzie na cześć i dobro rodziny oraz na stosunki moralności i pietyzmu, panujące wśród członków rodziny (O. z 19/11 1891 Nr 13880 ZbNr 1505).

2. Uprzywilejowanie, według którego same przez się zbrodnicze kradzieże i sprzeniewierzenia są przekroczeniami, ogranicza się tylko do krewnych wyliczonych w § 463 uk. Krewni innych stopni, żyjący we wspólnem gospodarstwie

domowem, podpadają w razie zachodzącej istoty zbrodni pod postanowienia części I uk., oprócz tego zaś pod § 525 uk. (O. z 15/5 1891 Nr 3489 ZbNr 1446 i z 27/10 1899 Nr 7407).

3. Wyrazy „rodzice“ i „dzieci“ obejmują w ogóle wstępnych i zstępnych (§ 42 kc.) bez względu na to czy pokrewieństwo pochodzi z prawego lub nieprawego łoża (OPlen. z 19/11 1891 Nr 13880 ZbNr 1505).

4. Pasierbowi pokrzywdzonego przysługuje również ten przywilej (OPlen. z 4/ 12 1894 Nr 14432 ZbNr 1838).

5. Uprzywilejowanie z § 463 uk. warunkuje stosunek złodzieja nie do posiadacza (dzierżyciela), lecz do właściciela skradzionej rzeczy (O. z 13/3 1899 Nr 1534 ZbNr 2316 i z 21/8 1911 Kr. I 213/11 ZbNr 3855).

6. „Życie we wspólnem gospodarstwie domowem“ znaczy dzielić z członkami rodziny utrzymanie i mieszkanie. Czasowych przerw nie należy w ogóle uwzględniać, a tem mniej w razie ich regularnego powtarzania się oraz w stosunku małoletniego do domu rodzicielskiego. Młodzieniec oddany poza dom dla nauki, lecz czasowo odwiedzający swych rodziców, żyje podczas odwiedzin we „wspólnem gospodarstwie domowem“ (O. z 3/9 1880 Nr 6030 ZbNr 274).

ROZDZIAŁ XXII.

O rozboju.

Rozbój.

§ 190. Winnym rozboju staje się, kto zadaje gwałt osobie, aby zawładnąć jej rzeczą ruchomą lub wogóle cudzą, bez względu na to, czy gwałt zadaje czynną zniewagą albo tylko groźbą.

1. Nie wymaga się przemocy (*vis absoluta*) do istoty rozboju; wystarcza tylko zadanie gwałtu (*vis compulsiva*). (O. z 8/1 1887 Nr 12241 ZbNr 1019). Jeżeli gwałt objawia się w formie groźby, to musi zwracać się przeciw ciału i życiu, a zło musi być bezpośrednio zagrożone; w tej to bezpośredniości tkwi znamię, odróżniające rozbój od wymuszenia (O. z 6/4 1899 Nr 3655 ZbNr 2333).

2. Jeżeli cudza rzecz ruchoma, którą zamierza się zabrać natychmiast przez zadanie gwałtu, nie znajduje się na miejscu czynu, lecz dopiero trzeba ją przynieść, to należy poczytać wymuszenie według § 98 lit. a uk., nie zaś rozbój (O. z 4/4 1903 Nr 2820 ZbNr 2820).

3. Gwałt przez „czynną zniewagę“ w myśl § 190 uk. może polegać także na podstępem oszołomieniu osoby (O. z 20/5 1910 Kr. I 107/10 ZbNr 3708).

4. Nie jest konieczną cechą zbrodni rabunku z § 190 uk., aby napadnięty stawił sprawcom rzeczywisty fizyczny opór (OSP. z 17 stycznia 1920 I 444).

Kara.

§ 191. Już samą taką groźbę należy karać ciężkiem więzieniem od lat pięciu do dziesięciu, chociażby nawet wyszła tylko od jednego człowieka i pozostała bez skutku.

§ 192. Jeżeli zaś zagrożono w towarzystwie jednego lub kilku sprawców rozboju, albo bronią morderczą, albo jeżeli rzeczywiście po groźbie rzecz zrabowano, należy wyrzec ciężkie więzienie od lat dziesięciu do dwudziestu.

Okoliczność obciążająca „bronią morderczą“ dotyczy wszystkich uczestników rozboju, chociażby jeden lub drugi niezbrojony brał w nim udział (O. 21/11 1881 Nr 8984).

§ 193. Taką samą karę stosuje się również wtedy, kiedy zadano czynnie gwałt osobie, jakkolwiek nie dokonano rozboju.

§ 194. Jeżeli jednak także dokonano przedsięwziętego rozboju przy użyciu gwałtu, karą jest ciężkie więzienie obostrzone od lat dziesięciu do dwudziestu.

Rozbój jest dokonany, jeżeli groźba lub czynna zniewaga doprowadziła do odbioru cudzej rzeczy; nie wymaga się,

aby sprawca przywłaszczył sobie cudzą rzecz (O. z 24/1 1903 Nr 16035 ZbNr 2803).

§ 195. Jeżeli zaś podczas rozboju zraniono lub skaleczono kogo w ten sposób, iż wskutek tego odniósł ciężkie uszkodzenie ciała (§ 152), albo jeżeli wprowadzono kogo w stan pełen udręki długotrwałem znęcaniem się lub niebezpiecznymi pogrózkami, należy karać każdego współdziałającego ciężkiem więzieniem dożywotniem.

1. Zagrożona kara dożywotniego więzienia odnosi się tylko do tych, którzy brali udział w zadaniu uszkodzenia (O. z 30/4 1880 Nr 1420 ZbNr 254, odmiennie O. z 24/11 1876 Nr 9850 ZbNr 134).

2. Usiłowane morderstwo rabunkowe należy karać w razie okoliczności obciążających z § 195 uk. nie według § 138, lecz według § 195 uk. (O. z 5/11 1892 Nr 11126 ZbNr 1647).

3. Dalsza współwina w morderstwie rabunkowym podpada jednak karze z § 137 uk.; kara z § 195 uk. wymaga bezpośredniego udziału w gwałtownym czynie rozbójniczym (O. z 23/6 1906 Nr 8971 ZbNr 3097).

Uczestnictwo w rozboju.

§ 196 Kto rzecz, o której wiedział, że pochodzi z rozboju, chociażby nawet niską kwotę albo rzecz małej wartości, ukrywa, pozbywa lub nabywa, staje się winnym zbrodni uczestnictwa w rozboju i będzie karany ciężkiem więzieniem od jednego roku do lat pięciu.

1. Przywłaszczenie sobie sumy, pochodzącej ze sprzedaży zrabowanych rzeczy, nie podpada pod uczestnictwo w rozboju. Zasada *pretium succedit in locum rei* nie ma zastosowania w prawie karnem (O. z 12/12 1877 Nr 11499).

2. § 196 uk. nie zawiera cechy zamierzonej chęci zysku i nie można jej też z definicji rozboju wydedukować (O. z 7/12 1875 Nr 13 58 ZbNr 92).

ROZDZIAŁ XXIII.

O oszustwie, oszukańczej krydzie i pokrzywdzeniu cudzych wierzycieli.

Oszustwo.

§ 197 Kto wprowadza w błąd drugiego podstępem przedstawieniem lub działaniem, skutkiem czego ma ktokolwiek ponieść szkodę, czyto państwo, gmina lub inna osoba, w swej własności lub w innych prawach, albo kto w tym zamiarze lub w sposób dopiero wspomniany wyzyskuje błąd lub nieświadomość drugiego, popełnia oszustwo, bez względu na to, czy skłoniła go do tego chęć zysku, namiętność, zamiar przysporzenia komu nieprawej korzyści albo jakikolwiek bądź inny zamiar uboczny.

Uwaga. Pierwotny napis: „o oszustwie“ zmienił art. X, punkt I rozp. ces. z 10 grudnia 1914 Nr 337 Dpp.

1. Podstępne wyłudzenie rzeczy zdeponowanej należy zakwalifikować jako oszustwo na depozytarjuszu popełnione (O. z 16/1 1911 Kr. V 880/10).

2. T. z. „furtum usus“ może w razie zachodzącego zamiaru wyrządzenia szkody uzasadnić oszustwo (O. z 29/4 1911 Kr. III 39/11).

3. Złożoną fałszywą przysięgę przed władzą administracyjną celem pokrzywdzenia jej władzy karania należy karać jako zbrodnię (o ile zachodzą warunki z § 200 uk.) albo jako przekroczenie oszustwa, nie zaś jako przekroczenie z § 320 lit. e. uk. (OPlen. z 23/5 1889 Nr 3167 ZbNr 1264).

4. Ochrona prawna z tego przepisu ustawy wynikająca nie da się ograniczyć tylko do praw majątkowych (OPlen. z 20/11 1894 Nr 13735 ZbNr 1855).

5. Również prawa osobiste, o których część pierwsza kc. nie wspomina, mogą być przedmiotem oszukańczej szkody (O. z 23/1 1896 Nr 13917 ZbNr 1936).

6. Nieprawdziwe okoliczności, których nie można natychmiast rozpoznać bez głębszego zastanowienia się i zbadania a które zdolne są wywołać wiarę w fałszywe przedstawienia, odpowiadają pojęciu podstępu, a zwłaszcza tam, gdzie nie ma zwyczaju badania tych okoliczności według zwykłych zasad przyjętych w interesach lub życiu towarzyskiem (OPlen. z 2/7 1901 Nr 9141 ZbNr 2624).

7. Niewypełnienie przyrzeczenia umownego nie wystarcza do istoty oszustwa, chociażby nawet dla zatajenia zwłoki przed uprawnionym zaistniały nieprawdziwe oświadczenia zobowiązanego (OPlen. z 6/12 1888 Nr 11241 ZbNr 1224).

8. Kto po zaciągnięciu długów opuszcza swe miejsce pobytu bez zawiadomienia wierzycieli, nie jest jeszcze oszustem; chyba że w chwili zaciągania długów był zdecydowany nie płacić i nie zaspokoić wierzycieli przez potajemne wydalenie się do niewiadomego miejsca pobytu (OPlen. z 4/7 1893 Nr 7863 ZbNr 1714).

9. W zaskarżeniu nieuprawnionego roszczenia, w podaniu nieprawdziwych okoliczności faktycznych w sporze cywilnym, o ile nie popiera się ich sfalszowaniem środków dowodowych, nie można dopatrzeć się przekręcenia lub zatajenia prawdy dla wprowadzenia w błąd sędziego (OPlen. z 17/9 1901 Nr 12864 ZbNr 2646).

10. Kto wsiada do pociągu kolejowego bez biletu w zamiarze darnej jazdy, dopuszcza się oszustwa (OPlen. z 2/1 1907 Nr 21194 ZbNr 3281). Kto cudzy bilet wolnej jazdy kolejowej daje w kasie kolejowej przestępować, aby użyć go dla darnej jazdy, dopuszcza się oszustwa. Uprawniony do wolnej jazdy, odstępujący drugiemu swój bilet, również odpowiada za oszustwo (OPlen. z 15/12 1887 Nr 12067 ZbNr 1118). Użycie przez drugą osobę abonamentowego biletu jazdy, imiennego i według zastrzeżenia nieprzenośnego, wyrządza kolei szkodę oszukańczą (OPlen. z 3/9 1901 Nr 12607, ZbNr 2638). Winnym oszustwa staje się, kto posługuje się kolejowym biletem jazdy, użytym przez inną osobę aż do urzędowego zanotowania na nim przerwy w podróży a wyłącznie uprawnioną do dalszej jazdy (OPlen. z 13/4 1904 Nr 5445 ZbNr 2946).

11. Szkada nie może w oszustwie polegać na ubytku w zysku, do którego poszkodowany nie miał prawa (O. z 7/12 1910 Kr. II 423/10).

12. Zamiar wyrządzenia szkody w myśl § 197 uk. nie jest identyczny z zamiarem przysporzenia sobie korzyści majątkowej (O. z 2/3 1909 Kr. V 150/9 ZbNr 3562).

13. Oszustwo jest dokonane, kiedy wprowadzenie w błąd udało się Jeżeli chybiło celu, można poczytać tylko usiłowanie oszustwa (O. z 3/3 1879 Nr 13981 i wiele innych).

14. Zdatość zastosowanego środka oszukańczego (co najmniej in abstracto) i możliwość szkody przewiduje również usiłowanie oszustwa (OPlen. z 20/11 1894 Nr 13735 ZbNr 1855 i OSP. z 27/3 1923 III 34).

15. Jeżeli sprawca kradzieży sprzedaje rzecz skradzioną, wprowadzając nabywcę w błąd, jakoby był jej właścicielem, zajdzie zbieg kradzieży z oszustwem, o ile sprawca działał podstępnie i mógł narazić nabywcę na szkodę (§ 367 kc.) (OSP. z 23 listopada 1921 Kr. 367/21).

16. Patrz O. pod 8. przy § 68.

17. Do istoty oszustwa wystarczy, jeżeli podstępne działanie sprawcy zdolne było do wprowadzenia w błąd. Wywołany błąd poszkodowanego lub jego nieświadomość nie muszą być tego rodzaju, iżby poszkodowany w żaden sposób nie mógł poznać prawdziwego stanu rzeczy względnie o nim się dowiedzieć. Do pojęcia szkody w rozumieniu § 197 uk. należy także i utracony zysk, do którego poszkodowany ma już prawo (OSP. z 6 kwietnia 1921 I 308).

18. Kto na blankiecie poświadczenia przynależności zaopatrzonemu już podpisem naczelnika gminy i pieczęcią, wpisuje w celach oszukańczych osobę, do gminy odnośnej nie przynależną, dopuszcza się zbrodni oszustwa z §§ 197 i 199 d. uk. przez sfałszowanie dokumentu publicznego (OSP. z 27 września 1923 II 716).

19. Ogólny nadzór państwowy nie pokrywa się jeszcze z pojęciem prawa w rozumieniu § 197 uk. Nadzór państwowy ma jedynie na celu ochronę i realizację praw służących państwu; dopiero takie konkretne prawo może być przedmiotem oszukańczego zamiaru sprawcy. Do praw takich należy prawo normowania osobowego ruchu granicznego z państwami ościennymi (OSP. z 9 stycznia 1924 III 206).

Przepisy o lichwie.

1. Rozporządzenie ces. z 12 października 1914
275 Dpp.

(weszło w życie 20 października 1914).

O lichwie.

Nieważność umowy lichwiarskiej.

§ 1. Umowa jest nieważna, jeżeli kto wyzyskuje lekkomyślność, przymusowe położenie, słaby rozum, niedoświadczenie lub wzruszenie umysłu drugiego przez to, że pozwala sobie lub trzeciej osobie za świadczenie przyrzec lub oddać wzajemne świadczenie, którego wartość majątkowa jest w rażącej sprzeczności z wartością jego świadczenia.

Lichwa karalna.

§ 2. 1. Kto rozmyślnie wyzyskuje w udzieleniu lub przedłużeniu kredytu lekkomyślność, przymusowe położenie, słaby rozum, niedoświadczenie lub wzruszenie umysłu drugiego przez to, że pozwala sobie lub trzeciej osobie przyrzec lub oddać wzajemne świadczenie, którego wartość majątkowa jest w rażącej sprzeczności z wartością jego świadczenia;

2. kto rozmyślnie nabywa lichwiarską pretensję, aby ją wydobyć albo przenieść na drugiego;

3. kto rozmyślnie wydobywa lichwiarską pretensję albo przenosi na drugiego,

będzie karany za występpek ścisłym aresztem od trzech miesięcy do jednego roku.

§ 3. 1. Sprawca, który upozoruje interes i który pozwala sobie zapewnić świadczenie lichwiarskich korzyści przysięgą, słowem honoru lub podobnem zaręczeniem, albo uzyskuje tytuł egzekucyjny dla nieistniejącej jeszcze pretensji;

2. kto nabywa powstałą lub zabezpieczoną w ten sposób lichwiarską pretensję, aby ją wydobyć lub przenieść na drugiego, albo kto ją wydobywa lub przenosi na drugiego;

3. sprawca, który jest ponownie recydywistą albo dopuszcza się czynu zarobkowo,

będzie karany za występpek ścisłym aresztem od sześciu miesięcy do jednego roku.

4. Sprawca, który trudni się zarobkowo lichwą, będzie karany za zbrodnię więzieniem od jednego roku do lat pięciu, jeżeli wyrządził ciężką krzywdę znaczniejszej liczbie osób.

§ 4. 1. Kto rozmyślnie wyzyskuje przy zawarciu, zmianie lub pośrednictwie interesu prawnego, którego przedmiotem jest nabycie lub sprzedaż rzeczy albo prawa, lekkomyślność, przymusowe położenie, słaby rozum, niedoświadczenie lub wzruszenie umysłu drugiego przez to, że pozwala sobie przyrzec lub oddać wzajemne świadczenie, którego wartość majątkowa jest w rażącej sprzeczności do wartości jego świadczenia, będzie karany ścisłym aresztem od sześciu miesięcy do lat trzech, jeżeli czyn popełnia zarobkowo.

2. Sprawca będzie karany za zbrodnię więzieniem od jednego roku do lat pięciu, jeżeli znaczniejszej liczbie osób wyrządził ciężką krzywdę.

Grzywna, wydalenie i skutki prawne.

§ 5. We wszystkich przypadkach można obok kary na wolności nałożyć grzywnę aż do dwudziestu tysięcy złotych. Również można wyrzec wydalenie.

Skutki, wynikające według ustaw z zasądzenia za przekroczenie oszustwa stosuje się również do występku lichwy.

Uwaga: pierwotna suma wynosiła 20.000 K. Kwotę dwudziestu tysięcy złotych wprowadził § 9 rozp. R. M. z 21 stycznia 1924 Nr 9 poz. 89 DURP.

Wyzyskanie słowa honoru.

§ 6. Kto pozwala sobie przyrzec przez kogo, dla którego złamanie słowa honoru może pociągnąć za sobą utratę publicznego urzędu lub służby, wypełnienie zobowiązania z interesu kredytowego pod słowem honoru lub za podobnem zaręczeniem, będzie karany przez sąd za przekroczenie ścisłym aresztem

od jednego tygodnia do sześciu miesięcy. Można nałożyć obok kary na wolności grzywnę do dwóch tysięcy złotych. Można również wyrzec wydalenie.

Uwaga: pierwotnie 2.000 k. Kwotę 2.000 zł. wprowadzono § 9 rozp. z 21 stycznia 1924, poz. 89 DURP.

Skutki prawne nieważności umowy lichwiarskiej.

§ 7. *Jeżeli umowa według poprzednich postanowień jest nieważna, ma każda ze stron zwrócić wszystko, co otrzymała dla swej korzyści z nieważnego interesu. Wszczególności należy zwrócić należytości w gotówce z ustawowemi odsetkami od dnia otrzymania bieżącemi, oddać rzeczy wręczone lub wartość ich wynagrodzić według chwili ich otrzymania, zwrócić wydatki niezbędne lub pożyteczne dla rzeczy poniesione oraz zapłacić stosowne wynagrodzenie za używanie i zmniejszenie w międzyczasie wartości rzeczy. Jeżeli okaże się z obliczenia obustronnych roszczeń nadwyżka dla jednej ze stron przypadająca, odpowiada za nią uzyskane zabezpieczenie dla roszczenia umownego.*

Postanowienia o postępowaniu.

§ 8. *Sąd karny ma wyrzec na żądanie pokrzywdzonego nieważność interesu, z którego wynikało skazanie za lichwę, a jeżeli wystarczają wyniki postępowania karnego, ma wyrzec dalsze skutki prawne nieważności.*

Jeżeli wyniki postępowania karnego nie wystarczają do wyrzeczenia skutków prawnych nieważności interesu, to odsyła się sprawę na cywilną drogę sporu przy utrzymaniu w mocy uzyskanego zabezpieczenia, która to droga przysługuje tak interesowanemu prywatnemu jak oskarżonemu.

§ 9. *Na żądanie sądu karnego, w którym zawisto postępowanie o lichwę, ma sędzia cywilny każdej chwili wstrzymać postępowanie, dotyczące rzekomego roszczenia.*

Jeżeli w toku postępowania w sądzie cywilnym zajdzie podejrzenie o lichwę, może sąd przerwać proces (§ 191 pc.)

lub egzekucję aż do ukończenia postępowania karnego. Sąd może pozwolić według swego uznania w czasie przerwy na tymczasowe zarządzenie, albo w razie zaistnienia tytułu egzekucyjnego na egzekucję na zabezpieczenie roszczenia.

§ 10. Postanowienie §§ 1, 7 i 9 należy zastosować również do interesów, które zawarto przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia, chyba że powstałe z tych interesów roszczenia już wypelniono przedtem albo ustalono orzeczeniem sądownym lub innym tytułem egzekucyjnym.

Wejście w życie niniejszego rozporządzenia.

§ 11. Niniejsze rozporządzenie cesarskie wchodzi w życie w siódmy dzień po jego ogłoszeniu. W tym dniu traci ustawa z 28 maja 1881 Nr 47 Dpp. swoją moc prawną odnośnie do zwalczania nieuczciwego postępowania w interesach kredytowych.

1. Zaniechanie wydobycia pretensji lichwiarskiej mimo niezapłacenia procentów, nie jest przedłużeniem kredytu w myśl § 2 l. 1 rozp. z 12 października 1914 Nr 275 Dpp. Uprawianie lichwy z dłużnikiem przez udzielenie kredytu przed wejściem w życie rozp. o lichwie należy ocenić według § 1 ust. o lichwie z 28 maja 1881 Nr 47 Dpp. (O. z 31/5 1917 Kr. III 32/17 ZbNr 4435).

2. Brak majątku lub przeciążenie długami u biorącego pożyczkę nie wyklucza możliwości wywołania lub powiększenia zniszczenia gospodarczego dłużnika przez pożyczkę lichwiarską (O. z 24/5 1918 Kr. I 157/18 ZbNr 4560).

2. Ustawa o lichwie wojennej

z dnia 2 lipca 1920 Nr 67 poz. 449 DURP. w brzmieniu ustawy z dnia 5 sierpnia 1922 Nr 69 poz. 618 DURP. ze zmianami wprowadzonymi § 2 rozporządzenia z dnia 22 października 1923 Nr 109 poz. 858 DURP., § 2 rozporządzenia z dnia 17 grudnia 1923 Nr 135 poz. 1121 DURP. § 18 rozporządzenia z dnia 21 stycznia 1924 Nr 9 poz. 89 DURP. i § 1 p. 10 rozporządzenia z dnia 16 czerwca 1924 Nr 52 poz. 529 DURP., wydrukowana w osobnem wydaniu księgarni Hoesticka, oznaczonem Nr 13.

3. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 czerwca 1924 Nr 56 poz. 574 DURP. o lichwie pieniężnej.

(weszło w życie dnia 30 czerwca 1924).

Na zasadzie art. 1 ust. 13 ustawy z dnia 11 stycznia 1924 r. o naprawie Skarbu Państwa i reformie walutowej (Dz. U. R. P. Nr 4, poz. 28) i zgodnie z uchwałą Rady Ministrów z dnia 28 czerwca 1924 r. zarządzam co następuje:

§ 1. Niewolno wymawiać sobie i pobierać w stosunkach kredytowych pieniężnych korzyści majątkowych w formie procentu lub jakiegokolwiek innej formie przewyższających 24⁰/₀ od sta rocznie w gotówce lub we wartości.

§ 2. Minister Skarbu władny jest w drodze rozporządzeń ustanawiać najwyższe granice korzyści majątkowych, które wolno wymówić i pobierać przedsiębiorstwom, trudniącym się czynnościami bankowymi przy załatwianiu poszczególnych czynności, należących do zakresu obrotu pieniężnego.

§ 3. Umowy o korzyści majątkowe przekraczające granice określone w § 1, lub w rozporządzeniach wydanych na zasadzie § 2, są nie ważne co do nadwyżki przewyższającej te granice, o ile nieważność w szerszym rozmiarze nie jest w obowiązujących ustawach przewidziana.

§ 4. Przedsiębiorstwa trudniące się czynnościami obowiązane są przedstawiać władzom skarbowym II instancji, w obrębie których mają siedzibę, wykazy najwyższych korzyści majątkowych, procentów, prowizyj i t. p., pobieranych przez nie za udzielone pożyczki oraz pobierane przy załatwianiu każdego rodzaju czynności.

§ 5. Minister Skarbu oznaczy terminy, w jakich wykazy wymienione w § 4 mają być przedstawione oraz wyda poszczególne przepisy, odnoszące się do ich sporządzenia.

§ 6. Winni wymawiania sobie lub pobierania korzyści majątkowych (odsetek, prowizyj i t. p.) przekraczających najwyższe granice ustanowione w § 1 lub na zasadzie § 2 niniejszego rozporządzenia, a w braku ustanowienia tychże granic — korzyści majątkowych wyższych od przedstawionych w myśl §§ 4 i 5 niniejszego rozporządzenia będą karani — o ile dany czyn nie stanowi przestępstwa zagrożonego surowszą karą — aresz-

tem do 4 tygodni i grzywną do 5 tysięcy złotych lub jedną z tych kar.

Właściwe do orzekania są sądy powiatowe (pokoju).

§ 7. Winni nieprzedstawienia we właściwym terminie wykazów wymienionych w § 4 będą karani grzywną do wysokości jednego tysiąca złotych, wymierzoną przez władzę skarbową II instancji.

W orzeczeniu należy przewidzieć na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny karę zastępczego aresztu według słusznego uznania, jednak nie ponad dwa tygodnie.

Od orzeczenia karnego można w ciągu dni siedmiu od dnia doręczenia orzeczenia wnieść na ręce władzy skarbowej II instancji odwołanie do właściwego sądu okręgowego, który rozstrzyga prawomocnie przy odpowiednim zastosowaniu przepisów dotyczących odwołań od wyroków sądów powiatowych (pokoju). Sąd okręgowy nie może jednak uchylić orzeczenia z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania. Wniesienie odwołania nie wstrzymuje ściągnięcia grzywny, atoli aresztu zastępczego nie można wykonać przed prawomocnością orzeczenia.

§ 8. Ministrowi Skarbu przysługuje prawo kontroli korzyści majątkowych (odsetek, prowizyj i t. p.) pobieranych przez przedsiębiorstwa wymienione w § 2.

Sposób wykonania powyższej kontroli oznaczy Minister Skarbu. Wykonanie jej może być powierzone organom administracji skarbowej lub korporacjom prawa publicznego (izbom handlowo-przemysłowym) lub też związkowi instytucji kredytowych.

Winni wzbronienia wstępu do lokalu przedsiębiorstw wymienionych w § 2 osobom delegowanym przez władze skarbowe do przeprowadzenia kontroli zgodnej z rozporządzeniem Ministra Skarbu lub nieprzedstawienia tymże osobom posiadanych ksiąg, dokumentów i innych dowodów zawierających wiadomości potrzebne dla przeprowadzenia kontroli będą karani — o ile dany czyn nie stanowi przestępstwa zagrożonego karą surowszą — według § 6 niniejszego rozporządzenia.

§ 9. Przepisy obowiązujących dotychczas ustaw karnych i cywilnych w przedmiocie lichwy pozostają nie naruszone.

§ 10. Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierza się Ministrowi Skarbu, a co do §§ 6 — 8 nadto Ministrowi Sprawiedliwości.

§ 11. *Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą do dnia 1 lipca 1925 r.*

Okoliczności, przez które oszustwo staje się zbrodnią.

§ 198. Oszustwo staje się zbrodnią albo z jakości czynu albo z wysokości szkody.

a) jakość czynu.

§ 199. Pod warunkami § 197 staje się oszustwo zbrodnią z samej jakości czynu:

a) jeżeli kto we własnej sprawie w sądzie oświadczył gotowość złożenia fałszywej przysięgi lub rzeczywiście złożył fałszywą, albo jeżeli starał się o fałszywe świadectwo, w sądzie złożyć się mające, albo jeżeli fałszywe świadectwo zaofiarował lub złożył w sądzie, chociażby nawet nie mieściło w sobie równocześnie zaofiarowania lub złożenia przysięgi.

b) jeżeli kto przybiera fałszywie charakter publicznego urzędnika albo zmyśla urzędowe polecenie lub otrzymane szczególne upoważnienie władzy publicznej;

c) jeżeli w publicznym obrocie używa fałszywej lub mniejszej, cechowanej lub niecechowanej miary lub wagi;

d) jeżeli kto podrabia lub fałszuje publiczny dokument, albo przez zakład publiczny wprowadzone ocechowanie: stempel, pieczęć lub próbę;

e) jeżeli kto graniczniki, wbite dla oznaczenia granic, usuwa lub przesuwa;

f) uchylony art. X rozp. ces. z 10 grudnia 1914 Nr 337 Dpp. i zastąpiony §§ 205 lit. a i b uk.

lit. a. 1. Nie zależy na prawdziwości obojętnych i ubocz-

nych okoliczności (n. p. na czasie uiszczonej zapłaty). (O. z 16/2 1880 Nr 12363).

2. Zeznania osoby, która brała udział w czynie karalnym a przesłuchana została przez sąd mylnie w charakterze świadka zamiast w charakterze podejrzanego, nie ulegają sankcji z § 199a uk., o ile dotyczą udziału tej osoby w czynie (O. z 28/10 1907 Nr 7794 ZbNr 3392).

3. Umówiona przez strony przysięga według § 205 p. c., jeżeli jest fałszywa, czyni sprawcę odpowiedzialnym z §§ 197 i 199 lit. a. uk. (O. z 26/4 1909 Kr. III 14/9 ZbNr 3584).

4. Odpowiedzialność z § 199 lit. a. uk. jest również wtedy uzasadniona wskutek złożonych przez stronę procesową fałszywych zeznań pod przysięgą, kiedy zeznanie zgodne z prawdą pociągnęłoby dochodzenie karne przeciw stronie zeznającej (O. z 15/1 1910 Kr. V 490/9).

5. Pojęcia „staranie się” według § 199 lit. a. uk. a „podżeganie” według § 5 uk. nie pokrywają się; pierwsze jest obszerniejsze i może być wyrazem także takiego działania, którego nie można jeszcze uznać za podżeganie (O. z 14/12 1895 Nr 10126 ZbNr 1908 i z 7/11 1904 Nr 10439).

6. Do „starania się” w myśl § 199 lit. a. uk. nie wymaga się intensywniejszego wpływania na świadka; zwykła prośba, aby zeznał nieprawdę, wystarcza (O. z 6/2 1891 Nr 10785 ZbNr 1392).

7. Do karalności ubiegania się o fałszywe świadectwo nie wymaga się prawnej, lecz tylko abstrakcyjnej możliwości sądowego złożenia świadectwa. Nie wymaga się zatem, aby sprawa już w sądzie toczyła się (O. z 9/11 1895 Nr 7932 ZbNr 1930) albo aby świadka już sąd zawezwał (O. z 22/10 1906 Nr 13172 ZbNr 3237 i wiele innych).

8. Osoba do złożenia świadectwa niezdolna (§ 151 p. 3 pk.) jest również przedmiotem ubiegania się o fałszywe świadectwo (O. z 31/10 1910 Kr. 327/10).

9. Całkiem ogólnikowe żądanie od świadka, aby przeciw obwinionemu „nie nie zeznał” (O. z 12/6 1896 Nr 4777 ZbNr 1998) albo aby „zeznał na korzyść obwinionego” (O. z 4/3 1912 Kr. V 788/11) może być istotą ubiegania się o fałszywe świadectwo, które również zachodzi wtedy, kiedy prosi się świadka, aby w razie ponownego przesłuchania podtrzymał swe pierwotne zeznania (O. z 31/8 1885 Nr 4176 ZbNr 810).

10. Przedsięwzięte ubieganie się o fałszywe świadectwo przez osobę pośrednią można uznać za dokonaną zbrodnię z § 199 lit. a. uk. dopiero wtedy, kiedy ta osoba rzeczywiście zwróciła się do świadka w tym celu (O. z 4/12 1899 Nr 9110 ZbNr 2420, z 15/10 1906 Nr 6075 i z 9/4 1910 Kr. III 197/9).

11. Świadectwem nie jest każde wyjaśnienie, udzielone sądowi na jego zapytanie, lecz jest niem dopiero to zeznanie, które złożono w procesowej formie zeznań świadków (O. z 6/7 1906 Nr 7774 ZbNr 3223).

12. Świadectwo z § 199 lit. a. uk. obejmuje oględziny przez znawcę dokonane (§ 124 pk.), nie zaś także orzeczenie (O. z 10/2 1902 Nr 9545 ZbNr 2740).

13. Złożone fałszywe świadectwo: w sprawie dyscyplinarnej przed sędzią w tym celu delegowanym (O. z 24/11 1893 Nr 10467 ZbNr 1685), w sprawie o pokątne pisarstwo (O. z 16/2 1889 Nr 14767 ZbNr 1248 i inne), w postępowaniu niespornem udzielone sądowi wyjaśnienie w myśl § 2 p. 5 patentu ces. z 9/8 1854 Nr 208 Dpp. (O. z 1/3 1900 Nr 1810 ZbNr 2443) podpada sankcji z § 199 lit. a. uk.

14. Zeznania świadka, złożone w dochodzeniu przed protokolantem, nie są świadectwem „przed sądem“ złożonym (O. z 22/10 1909 Kr. IX 108/9, przeciwne z 25/2 1911 Kr. II 429/10).

15. Nie wolno słuchać w postępowaniu cywilnym jako świadka osoby w drodze karnej zasądzonej w kwestji popełnionego przez nią czynu przestępnego; nie odpowiada ona za § 199 lit. a. uk. (O. z 1/7 1889 Nr 5479 ZbNr 1258).

16. Zaniedbanie pouczenia świadka o przysługującym mu prawie z § 153 p. k. odmówienia zeznań nie zwalnia świadka od obowiązku zeznania prawdy pod sankcją z § 199 lit. a. uk. (O. z 21/10 1911 Kr. II 191/11).

17. W postępowaniu wdrożonym w myśl § 355 p. k. nie jest uwolniony oskarżony świadkiem, lecz obwinionym; fałszywe zeznania w tej roli złożone nie podpadają pod sankcję z § 199 lit. a. uk. (O. z 19/11 1904 Nr 12036 ZbNr 3007).

18. Fałszywe świadectwo może polegać na rozmyślnem zamilczeniu okoliczności faktycznych (O. z 18/1 1886 Nr 12382 ZbNr 872, z 1/6 1907 Nr 3952 i z 30/11 1907 Nr 13067).

19. Odpowiedź świadka na pytania ogólne (generalia) podpada pod sankcję z § 199 lit. a. uk. (O. z 6/9 1886 Nr 5407 ZbNr 958 i z 18/1 1908 Nr 15396).

20. Fałszywe świadectwo jest karalne, chociażby zeznanie na mocy końcowego ustępu § 152 pk. było nieważne (O. z 12/7 1883 Nr 4859 ZbNr 563 i z 2/12 1904 Nr 14495).

21. Złożone w sądzie karnym fałszywe świadectwo jest karalne, jeżeli nawet świadek w postępowaniu cywilnym korzystał z przysługującego mu prawa z § 321 p. c. odmówienia zeznań (O. z 28/9 1903 Nr 13530 ZbNr 2896).

22. Aż do ukończenia przesłuchania (§§ 105 i dalsze pk.) uzasadniają fałszywe zeznania świadka tylko usiłowanie z § 199 lit. a. uk.; przez ich odwołanie może uzyskać bezkarność (§ 8 uk.) (O. z 1/4 1887 Nr 685 ZbNr 1048). Jeżeli świadek po odroczeniu dalszego przesłuchania go odwołuje następnie złożone fałszywe zeznanie, jest wolny od kary (O. z 5/12 1910 Kr. V 499/10 ZbNr 3776). Dotyczy to również zeznań złożonych w postępowaniu cywilnym (O. z 20/3 1902 Nr 12687 ZbNr 2734, O. z 6/9 1900 Nr 4630 ZbNr 2490 i z 16/11 1900 Nr 9494).

23. Fałszywe świadectwo nie wymaga wcale udowodnienia podstępnego przedstawienia ani zamiaru wyrządzenia szkody (O. z 6/10 1879 Nr 6997 i z 18/1 1908 Nr 15396).

24. Zasady ogólne o współwinie (podzeganium i pomocy) stosują się do złożonego w sądzie fałszywego zeznania. Podzégacz odpowiada według §§ 5 i 199 lit. a. uk., nie zaś za ubieganie się o fałszywe świadectwo (O. z 27/2 1891 Nr 11870 ZbNr 1421 i z 28/12 1908 Kr. I 245/8 ZbNr 3544).

25. Zeznanie znawcy, przez sąd ustanowionego, podpada pod pojęcie „świadectwa“ (§ 199 a. uk.), bez względu na to, czy rozchodzi się o oględziny, czy też o orzeczenie (O. z 11/6 1917 Kr. III 33/17 ZbNr 4440).

26. Złożone po przedstawieniu dobrodziejstwa prawnego z § 190 wojsk. pk. (§ 153 pk.) fałszywe zeznanie uzasadnia mimo podejrzenia o współudział w czynie karalnym, co do którego przesłuchanie się odbyło, zbrodnię z §§ 197 i 199 a. uk. (O. z 7/12 1917 Kr. I 302/17 ZbNr 4477).

27. Skierowana do świadka prośba, aby przed sądem „zecznował łagodnie“ (dla oskarżonego), może wyczerpywać ustawowe cechy zbrodni starania się o fałszywe świadectwo z §§ 197 i 199 lit. a. uk. (OSP. z 1 października 1920 I 343).

28. Już samo wysłanie listu o treści, usiłującej skłonić adresata do złożenia fałszywych zeznań przed sądem, przedstawia się jako usiłowanie zbrodni oszustwa, jeżeli list nie

doszedł do rąk adresata z powodu przypadku lub obcej przeskody. Kwalifikacja według § 9 uk. jest tu wykluczona. Przestępstwo to jest dokonane, jeżeli list doręczono adresatowi, chociażby staranie się o fałszywe świadectwo skutku nie odniosło (OSP. z 20 października 1922 Kr 413/22).

29. Dochodzenia dyscyplinarne, przez sąd prowadzone należy ze stanowiska przepisu § 199 lit. a postawić na równi z czynnościami czysto sądowymi (OSP. z 11 maja 1923 III 204).

lit. b. Temu przepisowi ustawy podpada, kto dla celów oszukańczych przybiera charakter: ajenta cywilnego władzy bezpieczeństwa (O. z 19/11 1904 Nr 15436 ZbNr 3015), funkcjonariusza kolejowego (w czapce urzędowej) dla uzyskania wolnego przejazdu koleją (O. z 22/4 1904 Nr 17560 ZbNr 2950), opiekuna lub współopiekuna (O. z 16/1 1904 Nr 2036 ZbNr 2908 i z 16/1 1904 Nr 2198).

lit. c. 1. „Miar i wag“ używa się tylko wtedy w „publicznym obrocie“, kiedy odważenie lub odmierzenie odbywa się w lokalu przeznaczonym dla prowadzenia przedsiębiorstwa (O. z 28/3 1881 Nr 15 ZbNr 322 i inne). „Publicznym obrotem“ może być: sprzedaż zarobkowa produktów rolnych przez producenta (O. z 10/2 1902 Nr 9545 ZbNr 2740), sprzedaż na jarmarku (O. z 3/12 1888 Nr 8420 ZbNr 1223), sprzedaż domokrężna (O. z 16/11 1891 Nr 6512, ZbNr 1471).

2. § 199 lit. c. wymaga miar i wag, które rozpoznać można z formy ich zewnętrznej. Dokonane oszustwo przez użycie kawałków metali lub kamieni podpada pod §§ 197 i 200, względnie 461 uk. (O. z 1/7 1875 Nr 3772 ZbNr 72).

3. Do zasądzenia za oszustwo z § 199 lit. c. uk. (użycie fałszywych ciężarek do wagi) potrzeba szczególnie ustalenia zamiaru wyrządzenia szkody (O. z 22/10 1912 Kr. II 391/12 ZbNr 3983).

lit. d. 1. Różnica między §§ 199 lit. d. a 320 lit. f. uk. nie tkwi w stopniu wprowadzenia w błąd, lecz w tem, że § 199 przewiduje zamiar wyrządzenia szkody, zaś § 320 go wyklucza (O. z 25/11 1898 Nr 14331 ZbNr 2278, z 15/4 1910 Kr. IX 17/10 i z 30/9 1911 Kr. II 211/11). Fałszerstwo bezwzględnie niezdolne do wprowadzenia w błąd nie podpada ani pod § 199 lit. d., ani pod § 320 lit. f. uk. (O. z 10/9 1910 Kr. I 249/10).

2. W przeciwieństwie do § 320 lit. f. wymaga § 199

lit. d. uk. ustalenia przewidzianego w § 197 uk. złęgo zamiaru (oszukańczego). Istocie tego zamiaru nie odpowiada wogóle wyrządzenie szkody prawu państwowego nadzoru (Nr 5027 ZbNr 73), lecz wyrządzenie szkody samemu celowi, do jakiego dąży nadzór państwowy, (O. z 25/6 1881 Nr 2937 ZbNr 354), wstrzymanie władzy od jakiego konkretnego zarządzenia, któreby nakazywała świadomość zatajonego wskutek fałszerstwa rzeczywistego stanu rzeczy (O. z 7/7 1881 Nr 6111 ZbNr 361 i inne).

3. Fałszerstwem jest: fałszerstwo paszportu bydłowego dla uzyskania przewozu kolejną zwierząt, nieposiadających paszportu (O. z 4/12 1891 Nr 12579 ZbNr 1517 i z 15/12 1906 Nr 14516), dla spędu bydła nieogładanego na jarmark (O. z 12/4 1907 Nr 18340), dla większej ilości zwierząt, niż paszport pierwotnie opiewał (O. z 23/2 1901 Nr 16230 ZbNr 2567 i z 23/2 1907 Nr 14635); fałszerstwo karty myśliwskiej dla przedłużenia czasu trwania prawa polowania (O. z 18/5 1907 Nr 1357); fałszerstwo legitymacji dla udaremnienia zarządzeń przeciw włóczęgostwu (O. z 31/1 1903 Nr 69 ZbNr 2794); fałszerstwo książki służbowej, lecz tylko dla pokrzywdzenia pewnego konkretnego prawa (O. z 18/11 1911 Kr. II 256/11); fałszerstwo świadectwa szkolnego, wydanego przez publiczny zakład naukowy, dla uzyskania przemysłu koncesjonowanego (O. z 9/12 1880 Nr 8527), dla uzyskania posady przy kolei państwowej (O. z 3/2 1896 Nr 12352 ZbNr 1937); podrobienie publicznego dokumentu dla uzyskania metryki pochodzenia z prawego łoża (O. z 14/1 1897 Nr 13278 ZbNr 2039); fałszerstwo publicznego dokumentu dla przedłożenia go funkcjonariuszowi sądowemu celem wstrzymania egzekucji (O. z 23/9 1911 Kr. VII 48/11, z 15/1 1912 Kr. I 308/11); fałszerstwo paszportu dla emigracji celem uchylecia się od służby wojskowej (O. z 7/11 1892 Nr 10307 i z 8/8 1900 Nr 10358).

4. Dokumentem publicznym jest: odpis z metryk ślubu, wystawiony przez prowadzącego metryki (O. z 23/1 1896 Nr 13917 ZbNr 1936); przekaz pocztowy w swej osnowie urzędowej (O. z 13/5 1907 Nr 21080 ZbNr 3347); świadectwo nauki lub pracy (§ 81 ust. przem.), potwierdzone przez zarząd stowarzyszenia (cechu) (O. z 11/5 1900 Nr 1710 ZbNr 2467); książka robotnicza, jeżeli potwierdzono w niej wpis w myśl rozp. min. z 16/9 1883 Nr 26701 i jeżeli fałszerstwa dokonano w zamiarze wyrządzenia szkody (OPlen. z 13/11 1906 Nr 17506

ZbNr 3257); książka służbowa, jeżeli świadectwo służby potwierdził w niej urząd gminny (OPlen. z 3/2 1904 Nr 1649 ZbNr 2906); paszport bydlęcy, chociażby czas trwania jego mocy obowiązującej upłynął (O. z 12/5 1900 Nr 3371); świadectwo moralności wydane przez naczelnika gminy (O. z 3/3 1879 Nr 13451) lub poświadczenie przez urząd gminny autentyczności podpisu na wekslu (O. z 2/12 1911 Kr. 226/11); książka zdrowia prostytutek (O. z 16/6 1900 Nr 1357 ZbNr 2469); książka wkładkowa, wydana przez pocztową kasę oszczędności (O. z 21/4 1887 Nr 216 ZbNr 1052); bilet kolejowy państwowej kolei (O. z 10/6 1911 Kr. III 32/11 ZbNr 3840) lub bilet roczny wydany przez dyrekcję państwowej kolei (O. z 4/11 1911 Kr. III 93/11 ZbNr 3876); legitymacja robotnicza, poświadczona przez władzę publiczną, celem uzyskania zniżki kolejowej (O. z 13/1 1912 Kr. II 312/11).

5. Pojęcie fałszerstwa dokumentu przewiduje, że dopiero stwarza się nieprawdziwą, dotychczas jeszcze nieistniejącą osnowę jego, albo że prawdziwą formę lub treść zmienia się przez zniekształcenie, wytarcie lub dodatki i to w sposób wobec prawa doniosły (O. z 3/3 1879 Nr 13451).

6. Przedmiotowa istota czynu nie zachodzi już w chwili przedsięwziętego w złym zamiarze podrobienia lub fałszerstwa, lecz w chwili użycia w tym zamiarze sfałszowanego dokumentu dla wprowadzenia w błąd (OPlen. z 18/10 1904 Nr 15400).

7. Wyciągi kontowe pocztowej kasy oszczędności są dokumentami publicznymi; fałszerstwo ich podpada pod § 199 lit. d (§ 320 lit. f) uk. (O. z 12/6 1913 Kr. II 176/13 ZbNr 4072).

8. Patrz OSP. pod. 17. przy § 197.

lit. e. 1. Wymagany zamiar końcowy dla istoty czynu przestępnego (§ 197 uk.) odnosi się do zabrania lub usunięcia (O. z 6/9 1906 Nr 13635) środka dowodowego, jakim sąsiad rozporządza; nie wymaga się, aby zamiar był skierowany ku wyrządzeniu szkody w własności gruntu (O. z 14/6 1897 Nr 11288 ZbNr 2056).

2. Pojęciu usunięcia graniczników równa się podstępne zasypywanie dziur, które strony kazały wykopać dla ustalenia granic na mocy aktu umownego (O. z 4/1 1901 Nr 13800 ZbNr 2535).

3. Do istoty sfałszowania granic nie potrzeba zamiaru końcowego, skierowanego ku wyrządzeniu szkody we własności

gruntu (O. z 26/6 1912 Kr. IV 426/11 ZbNr 3946); potrzeba zaś działania w celu wprowadzenia w błąd (O. z 5/1 1914 Kr. IV 343/13 ZbNr 4110), potrzeba zamiaru wyrządzenia szkody we własności lub w innych prawach (O. z 11/12 1914 Kr. III 112/14 ZbNr 4201).

b) wyższa kwota.

§ 200. Inne oszustwa stają się zbrodnią, jeżeli szkoda, jaką wyrządzono, albo ku której zły zamiar skierowano, przenosi kwotę dwieście złotych.

do § 200. Uwaga. Ustawa z dnia 16 marca 1920 Nr 26 poz. 158 DURP. podwyższyła kwotę dwustu koron do tysiąca koron austr.; ustawa z 25 lutego 1921 Nr 23 poz. 125 DURP. zmieniła tę sumę na pięć tysięcy marek; ustawa z 5 sierpnia 1922 Nr 66 poz. 598 DURP. podwyższyła sumę do pięćdziesięciu tysięcy marek; ustawa z 11 sierpnia 1923 Nr 90 poz. 704 DURP. podwyższyło sumę do dwóch milionów marek; § 2 rozporządzenia z 17 grudnia 1923, poz. 1121 DURP. do stu milionów marek; rozp. R. M. z 21 stycznia 1924 Nr 9 poz. 89 DURP. podwyższyło do sumy dwustu milionów marek, wreszcie rozp. R. M. z 16 czerwca 1924 Nr 52 poz. 529 DURP. wprowadziło sumę w tekście ustawy podaną.

1. Dla poczytania wyrządzonej szkody wystarcza dolus eventualis (O. z 4/2 1893 Nr 14953 ZbNr 1644 i z 2/11 1903 Nr 15170).

2. Patrz O. pod 8. przy § 68.

Główne rodzaje oszustwa, które stają się zbrodnią ze względu na wyższą kwotę.

§ 201. Nie można wprowadzić wszystkich rodzajów oszustwa wyliczyć w ustawie z powodu ich zbyt wielkiej różnorodności. W szczególności jednak staje się winnym zbrodni ze względu na dopiero co wymienioną kwotę:

a) kto sporządza fałszywe prywatne dokumenty lub fałszuje prawdziwe; kto dokumenty wcale nie do niego albo nie wyłącznie do niego należące na szkodę drugiego niszczy, uszkadza lub zataja; kto podrobione lub sfałszowane publiczne papiery kredytowe, tudzież kto fałszywe monety bez porozumienia się z fałszerzami lub uczestnikami świadomie w obieg puszcza;

b) kto nadużywa niedołęstwa umysłowego drugiej osoby, zaślepiając ją zabobonem lub innym podstępem, w celu wyrządzenia jej szkody lub trzeciej osobie;

c) kto znalezione lub przez pomyłkę mu oddane rzeczy umyślnie ukrywa i sobie przywłaszcza, co jednak nie ma zastosowania do ukrycia znajdującego skarbu;

d) kto przybiera fałszywe imię, stan lub charakter, przedstawia się za właściciela cudzego majątku albo innym fałszywym pozorem się zasłania, aby sobie przysporzyć bezprawny zysk, wyrządzić komu szkodę na majątku lub prawach albo go nakłonić do szkodliwych czynności na jakie nie byłby się zgodził bez spełnionego na nim oszustwa;

e) kto posługuje się w grze fałszywymi kostkami, fałszywymi kartami, podstępem porozumieniem się albo innymi podstępami zabiegami.

lit. a. 1. Fałszerstwo lub zniszczenie dokumentów prywatnych nie jest zniszczeniem wartości, lecz zniekształceniem względnie usunięciem środka dowodowego; dolus z § 201 lit. a uk. nie wymaga celu poza to sięgającego (O. z 17/11 1900 Nr 7946 ZbNr 2529).

2. Zapiski kredą na biurku lub na tabliczce należy zaliczyć do tych dokumentów (O. z 5/12 1908 Kr. II 217/8 ZbNr 3528).

3. Przedłożenie fałszywego dokumentu dla uchylecia się

przed grożącą grzywną jest oszustwem (O. z 8/3 1907 Nr 20873 ZbNr 3337).

4. Fałszerstwo podpisów na wekslu bez zamiaru wyrządzenia szkody nie należy podporządkować pod §§ 197 i 201 lit. a uk. (O. z 27/9 1910 Kr. II 339/10).

lit. c. 1. Należy postąpić według § 201 lit. c uk. również z tym, kto rzecz przez drugiego znalezionej umyślnie ukrywa i sobie przywłaszcza (O. z 20/8 1909 Kr. I 154/9, ZbNr 3609).

2. Nie każda z przywłaszczenia znalezionej rzeczy odnie-siona korzyść uzasadnia istotę czynu z § 201 lit. c uk.; tylko rzecz znalezionej jest sama przez się przedmiotem tego przestępstwa, nie zaś uzyskana za nią cena (O. z 28/1 1907 Nr 13024).

3. Istoty t. z. kradzieży rzeczy znalezionej nie wyczerpuje już ukrycie rzeczy znalezionej, lecz dopiero ukrycie w celu przywłaszczenia, zatem animus rem sibi habendi (O. z 9/1 1892 Nr 13979).

4. Postanowienie § 201 lit. c uk. stosuje się również do ukrycia lub przywłaszczenia rzeczy przez drugiego znalezionej (O. z 27/10 1893 Nr 8382, z 5/10 1894 Nr 7499 i z 28/1 1907 Nr 13024).

5. Ze względu na wartość rzeczy znalezionej (lub otrzymanej) wystarcza dla poczytania zbrodni dolus eventualis (O. z 9/1 1893 Nr 13263 i z 31/1 1906 Nr 1324 ZbNr 3151).

6. Zawarte w § 201 lit. c uk. znamię rzeczy „znalezionej“ jest cechą przedmiotową. Oszustwa zatem dopuszcza się nie tylko bezpośredni znalazca, ale także ten, kto rzecz przez inną osobę znalezionej, wiedząc o tem, ukrywa i sobie przywłaszcza (OSP. z 2 marca 1923 Kr 159/23).

7. Rzecz przez zapomnienie pozostawiona nie wychodzi jeszcze temsamem z posiadania tego, który rzecz zapomniał, jak długo wie, gdzie ją pozostawił i ma faktyczną możliwość wzięcia jej ponownie w swe władanie (OSP. z 30 maja 1923 Kr 489/22).

8. Kto świadomie pomaga znalazcy w sprzedaży rzeczy znalezionej, dopuszcza się współwiny w oszustwie (OSP. z 17 października 1923 III 43).

9. Jeżeli sprawca kradzieży popełnionej w stanie zupełnego opilstwa, po ustaniu tego stanu zatrzymuje rzecz skradzioną

w zamiarze wyrządzenia szkody właścicielowi, odpowiada nadto za oszustwo (OSP. z 18 czerwca 1924 Kr. 50/24).

lit. d. Przepis ten zawiera wszystkie ustawowe znamiona oszustwa (O. z 17/12 1886 Nr 12352 ZbNr 1011), jak również znamiona podstępu oraz wywołania i wyzyskania błędu (O. z 3/11 1879 Nr 9841 i z 18/1 1886 Nr 6891).

Kara za zbrodnię oszustwa.

§ 202. Karą za oszustwo jest w zasadzie więzienie od sześciu miesięcy do jednego roku, zaś w razie obciążających okoliczności od jednego roku do lat pięciu.

§ 203. Jeżeli jednak kwota lub wartość, którą sprawca zbrodnią sobie przysporzył, albo na jaką zamiar swój skierował, przenosi kwotę dwóch tysięcy złotych, albo jeżeli zbrodniarz popełnił oszustwo ze szczególną śmiałością lub chytryością, albo jeżeli popadł w nałóg oszustwa, karą jest ciężkie więzienie od lat pięciu do dziesięciu.

do § 203. Uwaga. Ustawa z 16 marca 1920 Nr 26 poz. 158 DURP. podwyższyła kwotę dwóch tysięcy koron do dziesięciu tysięcy koron austr.; ustawa z 25 lutego 1921 Nr 23 poz. 125 DURP. zmieniła tę sumę na pięćdziesiąt tysięcy marek; ustawa z 5 sierpnia 1922 Nr 66 poz. 598 DURP. podwyższyła tę sumę do pięćset tysięcy marek; ustawa z 11 sierpnia 1923 Nr 90 poz. 704 DURP. podwyższyła sumę do dwudziestu milionów marek; § 2 rozporządzenia z 17 grudnia 1923 poz. 1121 DURP. do miljarda marek; rozp. R. M. z 21 stycznia 1924 Nr 9 poz. 89 DURP. podwyższyło sumę do dwóch miliardów marek; wreszcie rozp. R. M. z 16 czerwca 1924 Nr 52 poz. 529 DURP. wprowadziło sumę w tekście ustawy podanej.

Oszustwo ze szczególną śmiałością i oszustwo nałogowe nie są same przez się zbrodniami, lecz tylko w razie zaistnienia kwalifikacji z §§ 199 i 200 uk. i tylko wtedy należy

je karać w myśl § 203 uk. (O. z 9/2 1912 Kr. VIII 98/11 i z 13/2 1912 Kr. I 75/12).

§ 204. Jeżeli popełniono zbrodnię oszustwa krzywoprzysięstwem (§ 199 lit. a), należy skazać oszusta na karę ciężkiego więzienia na okres w § 202 i 203 podany, a jeżeli krzywoprzysięstwem wyrządził bardzo poważną szkodę, do lat dwudziestu; stosownie do okoliczności nawet na dożywotnie ciężkie więzienie.

Podany tutaj wyższy wymiar kary stosuje się także do zaprzysiężonego fałszywego zeznania (O. z 2/12 1892 Nr 12028 i z 2/12 1893 Nr 11291), lecz nie odnosi się do przypadku ubiegania się o fałszywe świadectwo (O. z 3/8 1909 Kr. VIII 58/9).

Oszustwa, za przekroczenia uważane.

§ 205. Oszustwa, co do których nie zachodzi żadna z wymienionych w §§ 199 i 200 okoliczności, należy uważać i karać jako przekroczenia według przepisów, znajdujących się w drugiej części niniejszej ustawy.

Oszukańcza kryda.

§ 205a. 1. Kto rozmyślnie udaremnia lub ukróca zaspokojenie swych wierzycieli lub niektórych z nich przez to, że zataja, usuwa, pozbywa lub uszkadza część składową swego majątku, upozoruje lub uzna nieistniejące zobowiązanie swe lub umniejsza swój majątek, będzie karany więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku, a przy okolicznościach obciążających od jednego roku do lat pięciu.

2. Należy wyrzec ciężkie więzienie od lat pięciu do dziesięciu, jeżeli zachodzą okoliczności szczególnie obciążające.

Jeżeli dłużnikiem jest spółka, spółdzielnia lub stowarzyszenie, należy te postanowienia zastosować do organów przedsiębiorstwa, które dopuściły się czynu.

Jeżeli dopuści się czynu samodzielny kierownik interesów dłużnika, to należy również do niego zastosować te postanowienia.

Udaremnienie lub ukrócenie zaspokojenia wierzycieli zachodzi, chociażby było możliwe w drodze procesu zaczepienie czynności prawnej i uchylenie zaszłego skutku (O. z 4/1 1918 Kr. VII 40/17 ZbNr 4480).

Pokrzywdzenie cudzych wierzycieli.

§ 205b. 1. Kto bez porozumienia się z dłużnikiem rozmyślnie zataja, usuwa, pozbywa lub uszkadza część składową jego majątku albo kto dochodzi nieistniejącego prawa do majątku dłużnika, aby przez to na szkodę wierzycieli albo niektórych z nich przysporzyć nieprawą korzyść majątkową sobie, dłużnikowi lub trzeciej osobie, będzie karany więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku, a przy okolicznościach obciążających od jednego roku do lat pięciu.

2. Należy wyrzec ciężkie więzienie od lat pięciu do dziesięciu, jeżeli zachodzą okoliczności szczególnie obciążające.

Wierzyciel nie podlega karze, jeżeli w świadomości przeciążenia się długami przez dłużnika swoją istniejącą i płatną pretensję w momencie dla siebie pomyślnym wydobywa lub uzyskuje dla niej zabezpieczenie (O. z 13/12 1917 Kr. V 398/14 ZbNr 4481).

do § 205 a i b. Uwaga. Obydwa te przepisy wprowadziło rozp. ces. z 10 grudnia 1914 Nr 337 Dpp.

ROZDZIAŁ XXIV.

O dwużeństwie.

Dwużeństwo.

§ 206. Jeżeli osoba zaślubiona zawiera małżeństwo z osobą drugą, dopuszcza się zbrodni dwużeństwa.

1. Istota tej zbrodni, tkwiącej w etycznym pierwiastku monogamji, polega na tem, że nadużyciem uroczystej formy zawarcia małżeństwa nadaje się pozory małżeństwa prawnie niedozwolonemu, cudzołożnemu związkowi (O. z 29/9 1882 Nr 3103).

2. Ustawa karna mówiąc w §§ 206 i 207 o osobie „zaślubionej“ wyrzekła zarazem przesłanki tej zbrodni, t. j. że pierwsze małżeństwo ważnie zawarto i jeszcze trwa. Rozstrzygająca jest tylko ważność pierwszego małżeństwa, co do drugiego wystarcza formalność zawarcia małżeństwa. Nie cechą zbrodni, lecz tylko skutkiem ustalenia jej przedmiotowego stanu faktycznego jest nieważność drugiego małżeństwa (O. z 12/4 1880 Nr 977 ZbNr 237 i z 5/2 1887 Nr 13232).

3. Z pod pojęcia usiłowania według §§ 8 i 206 uk. nie uchyla się uzyskanie zapowiedzi drugiego małżeństwa z punktu widzenia czyto czynności przygotowawczej czyto zastosowania bezwzględnie niezdatnego środka (O. z 15/5 1905 Nr 2862 ZbNr 3074).

4. Zły zamiar sprawcy dwużeństwa (§ 206 uk.) polega w tem, że mimo świadomości trwania pierwszego związku małżeńskiego zawiera związek drugi (OSP. z 15 marca 1922 I 475).

§ 207. Tej samej zbrodni dopuszcza się osoba, która będąc sama stanu wolnego zawiera świadomie małżeństwo z osobą zaślubioną.

Kara.

§ 208. Karą za tę zbrodnię jest więzienie od jednego roku do lat pięciu. Jeżeli zbrodniarz przed oso-

bą, z którą zawarł powtórnie małżeństwo, zataił swój stan małżeński, należy go zasądzić na ciężkie więzienie.

Kara podana w drugim zdaniu tego przepisu odnosi się także do usiłowanej zbrodni (O. z 16/7 1888 Nr 5490 ZbNr 1171).

ROZDZIAŁ XXV.

O oszczerstwie.

Oszczerstwo.

§ 209. Kto oskarża kogo przed władzą o zmyśloną zbrodnię lub go w ten sposób obwinia, iż obwinienie jego mogłoby dać powód do śledztwa urzędowego, lub przynajmniej do dochodzenia przeciw obwinionemu, staje się winnym oszczerstwa.

1. Cechą odróżniającą czyny przestępne podane w §§ 209 i 487 uk. jest świadomość fałszywego doniesienia lub obwinienia, istotna tylko dla zbrodni oszczerstwa (OPlen. z 9/7 1901 Nr 9901 ZbNr 2615).

2. Wyraz „oskarżać“ w § 209 uk. nie ma znaczenia technicznego wyrazu „denuntiare“; znaczy tylko tyle, co twierdzić przed władzą, że ktoś popełnił jaką zbrodnię. To twierdzenie może mieć formę zeznania sądowego (O. z 5/11 1906 Nr 14733 ZbNr 3252).

3. Całkiem ogólnikowe obwinienie, niepolegające na pewnych konkretnych okolicznościach, nie wystarcza do uzasadnienia istoty czynu (O. z 14/10 1881 Nr 9103).

4. Ustawa nie wymaga, aby obwinienie mogło pociągnąć za sobą ukaranie obwinionego. Obwinienie jest karalne również wtedy, kiedy dotyczy czynu, którego prawo ścigania zgłosił skutek przedawnienia (O. z 19/4 18895 Nr 2125 ZbNr 1867) lub skutek amnestji (O. z 4/4 1876 Nr 1127).

5. Obwinienie o sprawstwo kradzieży, chociażby pozbawione dostatecznej podstawy, nieostrożne a nawet lekkomyślne,

mogłoby wystarczyć do odpowiedzialności za obrazę czci z § 487 uk., nie pokrywa się jednak jeszcze ze złym zamiarem z § 209 uk., polegającym na świadomym zmyśleniu zarzutu, stanowiącego treść obwinienia. Zły zamiar sprawcy polega w tem, że wbrew swej wiedzy zmyśla zarzut i świadomie fałszywie obwinia o zbrodnię (OSP. z 21 lutego 1922 I 557).

Kara.

§ 210. Karą na oszczercę jest w zasadzie ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu; należy ją jednak do lat dziesięciu przedłużyć, jeżeli

a) oszczerca posługiwał się szczególną chytryością, aby obwinienie uwiarygodnić; albo

b) naraził obwinionego na większe niebezpieczeństwo; albo

c) oszczerca jest służącym, domownikiem lub podwładnym spotwarzanego; albo jeżeli urzędnik dopuścił się oszczerstwa w swem urzędowaniu.

ROZDZIAŁ XXVI.

O pomocy danej zbrodniarzom.

Pomoc do zbrodni

§ 211. Już w § 5 wyjaśniono, że przyczynieniem się do zbrodni popełnia się tensam rodzaj zbrodni, jakiej staje się winnym bezpośredni sprawca. Ale także ten, kto daje pomoc zbrodniarzowi, staje się sam winnym zbrodni w następujących przypadkach:

a) *przez złośliwe zaniechanie przeszkodzenia.*

§ 212. *Przypadek pierwszy.* Jeżeli kto zaniecha ze złośliwości przeszkodzić zbrodni, chociaż mógł

łatwo przeszkodzić bez narażenia na niebezpieczeństwo siebie samego, członków swej rodziny (§ 216) lub osób będących pod jego prawną pieczę.

1. Złośliwe nieprzeszkodzenie czynowi, przedmiotowo będącemu zbrodnią, pociąga odpowiedzialność z § 212 uk., chociażby nawet nie można pociągać zbrodni sprawy z przyczyn podmiotowych. To też przewidziana kara w § 212 uk. stosuje się do przedmiotowej właściwości zbrodni (O. 14/1 1899 Nr 15613 ZbNr 2299).

2. Istota czynu w § 212 uk. przewidziana może polegać również na tylko biernem zachowaniu się, jeżeli zachodzi złośliwość i reszta wymogów § 212 uk. (O. 3/11 1906 Nr 15660 ZbNr 3263).

3. Zastosowanie przepisu § 212 uk. o złośliwym zaniechaniu przeszkodzenia zbrodni wykluczone jest wtedy, kiedy oskarżony w sposób w § 5 uk. określony przyczynił się do popełnienia zbrodni. Wtedy musi się przyjąć współwinę w zbrodni głównej, która pochłania cechy zbrodni z § 212 uk. (OSP. z 23 listopada 1923 III 118).

Kara.

§ 213. Przy zbrodniach zdrady stanu, szpiegostwa, nieuprawnionego werbunku, obchodzenia się z człowiekiem jak z niewolnikiem, należy takie zaniechanie uważać za współwinę i karać w sposób w §§ 60, 67, 92 i 95 podany. Przy innych zbrodniach należy karać winnego więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku; jeżeli zaś karą na czyn nałożoną jest kara śmierci lub dożywotne więzienie, ciężkiem więzieniem od jednego roku do lat pięciu.

b) przez zatajenie.

§ 214. Przypadek drugi. Jeżeli kto przed władzą śledczą zataja wskazówki, służące do wykrycia

zbrodni lub sprawcy, t. z. stara się rozmyślnie przeszkodzić lub przynajmniej utrudnić w ich ujawnieniu, albo ukrywa przed nią zbrodniarza, albo udziela pomocy znanym sobie zbrodniarzom, albo ułatwia im schadzki, mogąc temu łatwo przeszkodzić.

1. Udzielenie pomocy z § 214 uk. odnosi się do czynu przestępnego drugiej osoby; kto jest podejrzany albo o popełnienie czynu albo o uczestnictwo w nim, nie może być pociągnięty do odpowiedzialności z tego przepisu ustawy (O. z 20/11 1897 Nr 11266 ZbNr 2146), chyba że w zamiarze udzielenia pomocy przedsięwziął czyny, które utrudniają ściganie karne drugiej osoby (O. z 22/8 1900 Nr 11683 ZbNr 2499 i z 13/2 1905 Nr 19224 ZbNr 3057).

2. Zatajenie wskazówek jest tylko wtedy karalne, kiedy popierany popełnił zbrodnię; nie wymaga się, aby popierający uważał go za winowajcę; wystarczy, że wiedział o śledzeniu za nim przez nią władzę krajową (O. z 16/11 1895 Nr 9108 ZbNr 3141).

3. „Władzą śledczą“ w myśl § 214 (§ 307) uk. jest władza do prowadzenia dochodzeń obowiązana (O. z 12/10 1901 Nr 4576 ZbNr 2564 i z 30/4 1908 Nr 14033). Rozumie się przez nią władzę krajową (O. z 16/11 1895 Nr 9108 ZbNr 1922).

4. Przez „ukrycie zbrodniarza“ rozumie się każdy czyn, zmierzający do usunięcia zbrodniarza z oczu władzy śledczej, a zatem również wystaranie się o paszport w tym celu, aby zbrodniarza nieujętego nie zaskoczono lub aby umożliwić mu ucieczkę zagranicę (O. z 9/2 1891 Nr 8118 ZbNr 1405).

Kara.

§ 215. O ile przypadek zaniechania doniesienia nie dotyczy zbrodni zdrady stanu, szpiegostwa lub bezprawnego werbunku i nie uzasadnia współwiny w tych to zbrodniach (§§ 61, 67 i 92), należy tającego karać więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku, stosownie do niebezpieczeństwa wskutek zatajenia zbrodniarza

i stosownie do szkodliwości powstałej przez danie mu pomocy, a w razie dania mu kryjówki lub ułatwienia schadzek, ciężkiem więzieniem do lat pięciu.

§ 216. Jednak nie można karać za takie zatajenie krewnych i powinowatych zbrodniarza w linii wstępnej i zstępnej, tudzież jego rodzeństwa, dzieci rodzeństwa, lub jeszcze bliżej z nim spokrewnionych, jego małżonka, rodzeństwa małżonka jego i małżonków jego rodzeństwa.

1. Małżeństwo rytualne żydowskie nie uzasadnia stosunku powinowactwa (O. z 11/3 1889 Nr 13833 ZbNr 1259).

2. Wyjątkowe stanowisko osób w § 216 uk. wymienionych uwalnia je tylko od odpowiedzialności za czyny przez nie popełnione; odpowiadają zaś za czyny rozmyślnie przedsięwzięte pod ich wpływem przez osoby inne (O. z 10/7 1907 Nr 8628 ZbNr 3375).

c) przez pomoc do ucieczki uwięzionego za zbrodnię.

§ 217, T r z e c i p r z y p a d e k. Jeżeli kto ułatwia uwięzionemu z powodu zbrodni podstępem lub gwałtem możliwość ucieczki albo stawia przeszkody władzy śledczej w ponownem ujęciu zbiega.

1. Nie wymaga się, aby czyn karalny z § 217 uk. zwracał się przeciw pewnemu, ku ujęciu zbiegłego zmierzającemu zarządzeniu władzy; utrudnienie ujęcia w ogóle wystarcza. Przeoczenie ułatwiająca ucieczkę zbiegłego nawet za własne jego pieniądze i w własnym ubraniu wyczerpuje istotę czynu (O. z 19/3 1910 Kr. VII 2/10 ZbNr 3731).

2. Na wypadek wspólnej ucieczki kilku więźniów są tylko te czyny towarzyszków więzienia karalne, które świadomie podjęli tylko w tym celu, aby umożliwić ucieczkę drugiego towarzysza. Upřednie ukaranie dyscyplinarne czynu nie wyklucza następnego ukarania sądowego (O. z 29/8 1911 Kr. VIII 85/11, ZbNr 3861 i OSP. z 18 czerwca 1924 Kr. 226/24).

Kara.

§ 218. Jeżeli pomoc dał obowiązany do czuwania nad uwięzionym, albo jeżeli wiedział dający pomoc, że uwięziony jest obwiniony lub zasądzony za zbrodnię zdrady stanu, fałszerstwa papierów kredytowych lub monet, morderstwa, rozboju lub podpalenia, należy zbrodniarza karać ciężkiem więzieniem, a mianowicie jeżeli dał pomoc uwięzionemu za zbrodnię zdrady stanu lub fałszerstwa papierów kredytowych, od lat pięciu do dziesięciu, zaś w innych tutaj wymienionych przypadkach od jednego roku do lat pięciu.

§ 219. Jeżeli więzień jest w śledztwie lub odbywa karę za inną zbrodnię, nie zaś za zbrodnię w poprzednim paragrafie wymienione, a ten, który mu dał pomoc, nie miał szczególnego obowiązku strzeżenia go, karą jest więzienie od sześciu miesięcy do jednego roku.

d) przez ukrycie zbiega wojskowego lub inną daną mu pomoc.

§ 220. P r z y p a d e k c z w a r t y. Jeżeli kto bez poprzedniego porozumienia się udziela wydatnej pomocy (§ 222) zbiegłemu ze służby wojskowej żołnierzowi lub słudze wojskowemu (zbiegowi, dezenterowi) przez wskazanie drogi, przebranie, ukrywanie, przez danie mu zamieszkania u siebie, lub w jakikolwiekby inny sposób i tem ułatwia dalszą jego ucieczkę, albo utrudnia wyśledzenie i ujęcie zbiega.

Uwaga: §§ 220 do 222 zostały uchylone art. 114 L. 4 ustawy z 23 maja 1924, poz. 609 DURP. o powszechnym obowiązku służby wojskowej i zastąpione art. 96 tejże ustawy.

1. Dezercja jest przestępstwem ciągłym; kończy się ona faktycznie dopiero z chwilą powrotu dezercera do swego od-

działu wojskowego. Przewidzianej w § 220 uk. pomocy staje się winnym, kto udziela dezterterowi środków do ustalenia lub kontynuowania swego bezprawnego pobytu (O. z 5/10 1906 Nr 9670).

2. Również rodzice stają się winnymi zbrodni z § 220 uk. przez ukrycie lub utrzymywanie u siebie swego syna z wojska zbiegłego (O. z 27/2 1885 Nr 13622 ZbNr 748).

Kara.

§ 221. Takiego pomocnika należy oprócz tego, że ma zapłacić w kasie wojskowej dwieście złotych, karać więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku. Jeżeli jednak udzielił tej pomocy ukrywaniem przez dłuższy okres, kupnem munduru, broni, konia lub innych części uzbrojenia, albo z chęci zysku, albo wśród innych szczególnie obciążających okoliczności, karą jest ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu. Jeżeli winowajca nie może uiścić zapłaty w kasie wojskowej, należy dłuższą karę wymierzyć lub obostrzyć, a okoliczność, że zbiega znowu ujęto, nie może w niczem zmienić niniejszego postanowienia.

Uwiedzenie żołnierza do naruszenia obowiązków służbowych i pomoc w zbrodniach wojskowych.

§ 222. Kto obowiązany do c. k. służby wojskowej, chociaż sam żadnego takiego zobowiązania nie ma, uwodzi, wzywa, zachęca lub stara się uwieść do wiaromnego opuszczenia służby wojskowej (dezercji) albo do jakiegokolwiek innego według obowiązujących c. k. wojsko ustaw karnych za zbrodnię uważanego naruszenia ślubowanej przysięgą wierności, posłuszeństwa, czujności, lub innych obowiązków służby wojskowej, albo mu udziela pomocy w jakikolwiek sposób w po-

pełnieniu zbrodni wojskowej, tego ścigają i karzą sądy wojskowe według osobnych w tym względzie wydanych przepisów.

UWAGA: Właściwość sądów wojskowych doznała zmiany przepisem § 57 ustawy z 20 maja 1869, Dpp. Nr 78.

1. Cywilny sędzia karny, mający orzec według § 222 uk., jest, niezawisłe od orzeczenia sądu wojskowego, powołany do rozstrzygnięcia pytania, czy czyn, do którego uwiedziono lub udzielono pomocy, uzasadnia zbrodnię wojskową (O. z 6/8 1886 Nr 4788 ZbNr 950).

2. Zbrodnię wojskową dezercji można dlatego popełnić również poza czynną służbą wojskową w czasie, kiedy dezert nie podlegał sądownictwu wojskowemu (O. z 6/8 1886 Nr 4788 ZbNr 950).

ROZDZIAŁ XXVII.

O umorzeniu zbrodni i kar.

Sposoby umorzenia zbrodni.

§ 223. Zbrodnia umarza się:

- a) przez śmierć zbrodniarza,
- b) przez odcierpienie kary,
- c) przez darowanie kary,
- d) przez przedawnienie.

a) śmierć zbrodniarza.

§ 224. Śmierć sprawcy przed rozpoczęciem dochodzenia lub po niem (§ 227), przed wydaniem lub po wydaniu wyroku, uchyla wprawdzie dalsze postępowanie przeciw zbrodniarzowi i wykonanie kary; (jednak wyrok już ogłoszony oddziałyna na utratę według § 27 pod b prawa swobodnego rozporządzania majątkiem).

UWAGA: patrz ustawę z 15/11 1867 Nr 131 Dpp. odnośnie do zdania końcowego tego przepisu.

Jeżeli oskarżony umrze przed załatwieniem zażalenia nieważności, staje się ono bezprzedmiotowe i należy umorzyć dalsze postępowanie (OPlen. z 29/9 1903 Nr 13848 ZbNr 2889).

b) odcierpienie kary.

§ 225. Jeżeli zbrodniarz odcierpiął wyrzeczoną przeciw niemu karę, należy uważać zbrodnię za umorzoną. Ukarany nabywa znowu wszystkie powszechne prawa obywatelskie, o ile ich utraty nie obejmują skutki zasądzenia, wymienione w §§ 26 i 27, albo nie są z niem związane według § 25. Nie może więc nikt mu przeszkadzać lub ubliżać w używaniu tych praw. Również nie należy, dopóki prowadzi żywot uczciwy, wypominać mu przeszłości ani lżyć go z powodu niej w jakikolwiek sposób.

UWAGA: patrz ust. 15/11 1867 Nr 131 Dpp. odnośnie do skutków zasądzenia.

Wykonaniem nieważnego wyroku z powodu bezwzględnej niewłaściwości nie umarza się czyn przestępny. Nie może karalność zbrodni zgasnąć dlatego, że sąd powiatowy dopatrzył się w stanie faktycznym sprawy przekroczenia i kazał wykonać karę za nie nałożoną (O. z 15/4 1882 Nr 11999 ZbNr 443 por. §§ 363 L. 4 i 475, ust. 2 pk.).

Ustawa z 21 marca 1918 Nr 108 Dpp. o umorzeniu zasądzenia.

§ 1. (1) Przyznaje się umorzenie zasądzenia skazanemu, poprzednio sądownie nieposzlakowanemu, jeżeli szkodę czynem wyrażoną wynagrodził wedle sił swoich i aż do upływu pewnego terminu nie był ponownie zasądzony.

(2) Jednak nie przeszkadza umorzeniu wcześniejsze lub późniejsze zasądzenie za występki lub przekroczenie, jeżeli czyn

karalny, będący ich przyczyną, wedle okoliczności jest mało-
znaczny i nie polega na niegodziwym sposobie myślenia.

(3) Umorzenie zasądzenia jest wykluczone, jeżeli wyrok
opiewa na karę surowszą niż na jednoroczną karę na wolności,
chyba że czym karalny należy do zbrodni wyliczonych w ustępie
drugim § 6 ustawy z 15 listopada 1867 Nr 131 Dpp.

§ 2. (1) Termin wynosi:

1. piętnaście lat, jeżeli uznano zasądzonemu winnym
zbrodni, chyba że zbrodnia należy do zbrodni wyliczonych
w ustępie drugim § 6 ustawy z 15 listopada 1867 Nr 131 Dpp;

2. dziesięć lat, jeżeli go zasądzono za zbrodnie wyliczone
w ustępie drugim § 6 ustawy z 15 listopada 1867 Nr 131 Dpp.
albo na karę aresztu przenoszącą sześć miesięcy;

3. pięć lat we wszystkich innych przypadkach.

(2) Termin poczyna biec od chwili wykonania kary albo
darowania jej w drodze łaski.

(3) Nie należy wliczyć do terminu czasu przytrzymania
w zamkniętym zakładzie.

§ 3. Jeżeli zasądzenie jest umorzone, to uważa się ska-
zanego nadal za sędownie nieposzlakowanego, o ile temu nie
przeszkadza drugie jeszcze nieumorzone zasądzenie. Jest uwol-
niony od obowiązku podania zasądzenia na zapytanie sądu albo
innej władzy. Prawa trzecich osób, uzasadnione w skazaniu,
pozostają nietknięte.

§ 4. (1) Umorzenie zasądzenia należy zapisać w aktach
karnych, w karcie karnej urzędu rejestru kar i w zapiskach
władz administracyjnych. Umorzonego zasądzenia nie wolno
podać w wypisach karty karnej albo w świadectwach moral-
ności, ani w nich w jakikolwiek bądź inny sposób uwidocznić.

(2) Jeżeli karta karna obejmuje tylko jedno jedyne za-
sądzenie, a wyrok nie opiewa na surowszą karę, niż na jedno-
roczną karę na wolności, to nie należy więcej tego zasądzenia
uwidocznić w wypisach kart karnych i świadectwach moral-
ności, chociażby nawet nie było umorzone, jeżeli od wykona-
nia kary albo od ulaskawienia upłynęło lat piętnaście.

§ 5. (1) O umorzeniu zasądzenia rozstrzyga trybunał, który
orzekł w pierwszej instancji albo w którego okręgu znajduje
się sąd powiatowy, orzekający w pierwszej instancji.

(2) Prokurator ma zarządzić potrzebne dochodzenia od-
nośnie do prośby zasądzonemu z uniknięciem wszelkiego rozgłosu

i z możliwem oszczędzeniem czci zasądzonemu. Jeżeli dowie się z innego powodu o faktach, które — bez potrzeby dalszych dochodzeń — mogą uzasadnić umorzenie zasądzenia, to ma uczynić z urzędu wnioski na umorzenie.

(3) Sąd rozstrzyga uchwałę na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu prokuratora. Jeżeli sąd uważa, że szkody jeszcze wedle sił nie wynagrodził zasądzony, to ma mu podać kwotę zapłacić się mającą przed rozstrzygnięciem i wyznaczyć stosowny termin do jej złożenia. Zasądzonemu i prokuratorowi służy zażalenie przeciw rozstrzygnięciu. Należy je wnieść w przeciągu dni trzech i oddziaływa odraczająco.

§ 6. W przypadkach nieprzewidzianych w ustawie służy cesarzowi zarządzenie umorzenia zasądzenia.

§ 7. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia *).

c) darowanie kary.

§ 226. O ile wymierzoną karę darowano, darowanie kary ma tensam skutek, co jej odcierpienie.

UWAGA: patrz ustawę z dnia 4 maja 1920 poz. 230 DURP. o przywróceniu praw utraconych wskutek przestępstw politycznych i wojskowych i sprostowanie na str. 698 DURP. z r. 1920.

*Ustawa z 24 maja 1921 Nr 42 poz. 261 DURP. w przedmiocie amnestji z powodu uchwalenia ustawy Konstytucyjnej Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 marca 1921 r. **).*

Art. 1. Dla upamiętnienia aktem łaski uchwalenia Ustawy Konstytucyjnej Rzeczypospolitej Polskiej udziela się sprawcom, współwinnym i uczestnikom przestępstw, popełnionych przed dniem 17 marca 1921 roku, amnestji na zasadach, określonych w niniejszej ustawie, choćby karę orzeczono dopiero po tym dniu.

*) Wydana dn. 27 marca 1918.

***) ogłoszona dn. 29 maja 1921.

Art. 2. Amnestja dotyczy przestępstw, należących do właściwości sądów karnych, zarówno powszechnych, jak i wojskowych, oraz do właściwości władz administracyjnych.

Art. 3. Amnestja nie stosuje się jednak wcale do następujących przestępstw, należących do właściwości sądów karnych powszechnych lub wojskowych:

a) szpiegostwa lub innego karygodnego działania na rzecz obcego, a na szkodę Państwa Polskiego;

b) umyślnego pozbawienia życia człowieka, lub umyślnego trwałego uszkodzenia ciała lub takiegoż upośledzenia zdrowia ludzkiego, jeśli przestępstwa te popełniono z pobudek osobistego zysku;

c) rozboju, względnie rabunku;

d) fałszowania pieniędzy i papierów kredytowych;

e) stręczenia do nierządu i innych wypadków ciągnięcia zysku z nierządu drugiej osoby;

f) przemycania za granicę Państwa waluty i papierów wartościowych, tudzież innych przedmiotów, których wywóz jest zakazany;

g) lichwiarskiego wyzysku;

h) tajnego gorzelnictwa, jeśli czyn jest zbrodnią;

i) przestępstw natury karno-skarbowej;

j) przestępstw, popełnionych przez publicznych urzędników i osoby wojskowe, jeśli czyn ulega karze w myśl ustawy z 30 stycznia 1920 r. (Dz. Ust. Nr 11 poz. 60), ustawy z 18 marca 1921 r. (Dz. Ust. Nr 30 poz. 177) lub ustawy z 1 sierpnia 1919 r. (Dz. Pr. Nr 64 poz. 386);

k) dezercji lub innego uchylania się od służby wojskowej, jeśli sprawca w tym celu opuścił granice Państwa, lub przebywał w tym celu za granicą.

Amnestja nie dotyczy również przestępstw, popełnionych z chęci zysku, a należących do właściwości władz administracyjnych, tudzież wszystkich spraw, należących do właściwości władz karno-skarbowych, oraz kar porządkowych lub dyscyplinarnych za przewinienia służbowe.

Art. 4. W granicach, określonych w niniejszej ustawie, puszczają się w niepamięć i przebacza:

a) wykroczenia administracyjne i porządkowe bez względu na rodzaj i wymiar kary, w ustawie przewidziany;

b) przestępstwa, za które ustawa przewiduje niezależnie

od kar dodatkowych, jako karę najsurowszą grzywnę lub karę pozbawienia wolności, nie przenoszącą trzech miesięcy, lub jedną z tych kar.

Postępowanie karne w powyższych sprawach nie będzie wdrażane, a wdrożone będzie umorzone.

Art. 5. W granicach, określonych w niniejszej ustawie, darowuje się prawomocnie orzeczone, a niewykonane w całości lub części:

a) kary administracyjne i porządkowe, bez względu na rodzaj i wymiar;

b) grzywny i kary pozbawienia wolności, orzeczone przez sąd w rozmiarze, nie przenoszącym trzech miesięcy;

c) połowę orzeczonej przez sąd kary pozbawienia wolności, gdy karę tę orzeczono w rozmiarze powyżej trzech miesięcy, lecz nie przenoszącym jednego roku;

d) jedną trzecią część orzeczonej przez sąd kary pozbawienia wolności, gdy karę tę orzeczono w rozmiarze, przenoszącym rok jeden, z tem jednak, iż pozostałe dwie trzecie orzeczonej kary nie mogą przenosić lat dziesięciu.

Ogranicza się do lat dziesięciu karę dożywotniego pozbawienia wolności.

Zamienia się karę śmierci na karę piętnastoletniego ciężkiego więzienia (domu karnego).

W granicach niniejszej ustawy darowuje się w zupełności wszelkie inne kary, niewykonane w całości lub w części, w szczególności wszelkie kary dodatkowe, z wyjątkiem kar, wpływających na rzecz uszkodzanego, oraz z wyjątkiem umieszczenia w zakładach wychowawczo-poprawczych.

Art. 6. W granicach, określonych w niniejszej ustawie, odnośnie do przestępstw, popełnionych wyłącznie lub w przeważającej mierze z pobudek politycznych, społecznych i ekonomicznych:

a) puszcza się w niepamięć i przebacza czyny, popełnione treścią druku, bez względu na rodzaj i wymiar kary, w ustawie przewidzianej, lub prawomocnie orzeczonej, wraz z karami dodatkowymi; postępowanie karne w powyższych sprawach nie będzie wdrażane, a wdrożone będzie umorzone;

b) puszcza się w niepamięć i przebacza czyny, za które ustawa przewiduje, niezależnie od kar dodatkowych, jako najsurowszą karę, pozbawienie wolności do jednego roku, tudzież

darowuje się kary prawomocnie orzeczone w powyższym rozmiarze, wraz z karami dodatkowemi; postępowanie karne w powyższych sprawach nie będzie wdrażane, a wdrożone będzie umorzone;

c) w razie orzeczenia kary powyżej jednego roku, a nie przynoszącej lat dziesięciu, darowuje się połowę orzeczonej kary;

d) wszelkie inne kary pozbawienia wolności ogranicza się do lat pięciu;

e) karę śmierci zamienia się na dziesięć lat ciężkiego więzienia (domu karnego).

Jeśli jednak czyn, zgodnie z zamiarem sprawcy, pociągnął za sobą pozbawienie życia człowieka, albo uszkodzenie ciała lub upośledzenie zdrowia ludzkiego, zniszczenie obcej własności w większym rozmiarze lub okolicznościach szczególnie niebezpiecznych, albo gdy świadomie fałszywe obwinienie pociągnęło za sobą pozbawienie osobistej wolności — stosują się jedynie ulgi, przewidziane w art. 5.

Art. 7. O ile w art. 3 inaczej nie postanowiono, puszcza się w niepamięć i przebacza przestępstwa wojskowe, przewidziane w kodeksie wojskowym, tudzież darowuje się niewykonane w całości, lub w części kary, prawomocnie orzeczone, za te przestępstwa, bez względu na rodzaj i wymiar, wraz z karami dodatkowemi; postępowanie karne w powyższych sprawach nie będzie wdrażane, a wdrożone będzie umorzone.

Jeśli jednak czyn taki jest przestępstwem z chęci zysku, albo przestępstwem przeciw obowiązkowi subordynacji wojskowej, polegającym na czynnym targnięciu się na przełożonego, albo dezercją, za którą kodeks wojskowy przewiduje karę śmierci, wówczas stosuje się art. 6 p. b), c), d), e).

Art. 8. W razie zbiegu przestępstwa, ulegającego amnestji, z przestępstwem, nie ulegającym amnestji, kara, orzeczona z uwzględnieniem zbiegu, względnie kara łączna, będzie złagodzona według słusznego uznania sędziego; przepis niniejszy nie wyklucza umorzenia w myśl postanowień niniejszej ustawy toczącego się postępowania sądowego odnośnie do poszczególnych zbiegających się przestępstw.

Art. 9. Odnośnie do przestępstw, wymienionych w art. 5 p. b), art. 6 i 7, skutki karno-sądowego skazania i kary na czci ustają najpóźniej z chwilą odcierpienia kary.

Skutki karno-sądowego skazania i kary na czci, łączące

się ze skazaniem przez sądy karne państw zaborczych, ustają po upływie lat pięciu po odciernieniu kary, jeśli skazany w tym czasie nie popełnił żadnego przestępstwa, polegającego na winie umyślnej, za które wymierzono mu karę pozbawienia wolności przez sześć miesięcy lub karę surowszą; postanowienia prawne dla skazanego korzystniejsze pozostają w mocy.

Art. 10. W wypadkach, w których nie stosuje się art. 4 p. b), sąd może postępowanie umorzyć, lub postępowania nie wdrażać, jeśli według okoliczności danego wypadku należałoby, niezależnie od kar dodatkowych, wymierzyć karę pozbawienia wolności w rozmiarze, nie przenoszącym trzech miesięcy, lub karę łagodniejszą. W powyższych wypadkach sąd może postępowanie umorzyć, lub postępowania nie wdrażać jedynie za zgodą prokuratora, a sąd powiatowy lub pokoju jedynie za zgodą prokuratora przy sędzię okręgowym.

Przepisy niniejszego artykułu stosują się odpowiednio do przestępstw, wymienionych w art. 6 i art. 7 ust. 2, jeśli należałoby wymierzyć karę, nie przenoszącą jednego roku pozbawienia wolności lub karę łagodniejszą.

Art. 11. Umorzenie w myśl niniejszej ustawy toczącego się postępowania będzie z mocy samego prawa uchylone, jeśli osoba, przeciw której toczyło się postępowanie, oświadczy w ciągu miesiąca po zawiadomieniu, że domaga się przeprowadzenia tego postępowania.

Art. 12. Przepisy ustawy niniejszej, dotyczące umorzenia kar, prawomocnie orzeczonych, stosują się również do przestępstw, ściganych z oskarżenia prywatnego, na wnioski lub z upoważnienia; natomiast do tych przestępstw nie stosują się przepisy, dotyczące umorzenia lub zaniechania postępowania karnego.

Art. 13. Postanowienia niniejszej ustawy stosują się do osób, które odnośnie do popełnionego przestępstwa korzystały z ogólnego, lub szczególnego aktu łaski, jedynie wówczas i o tyle, o ile poprzedni akt łaski przyznawał im ulgi w mniejszym rozmiarze.

Art. 14. Amnestję odnośnie do kar, prawomocnie orzeczonych, stosuje władza zarządzająca wykonanie wyroku.

W sprawach, należących do właściwości sądu okręgowego, wątpliwości w zastosowaniu amnestji rozstrzygać należy na wniosek prokuratora lub stron na posiedzeniu niejawnem

(gospodarczem) po wysłuchaniu prokuratora, o ile orzeczenie nie zapada na rozprawie głównej; to samo postępowanie stosuje się z urzędu lub na wniosek w razie zbiegu przestępstw (art. 8), tudzież na wniosek prokuratora w wypadkach art. 10. Od decyzji można wnieść zażalenie w ciągu miesiąca po zawiadomieniu do sądu w toku instancji przełożonego, który rozstrzyga ostatecznie.

W sprawach, należących do właściwości sądów powiatowych lub pokoju, od decyzji sędziego można wnieść zażalenie w ciągu miesiąca po zawiadomieniu do sądu okręgowego, który rozstrzyga ostatecznie. Poza rozprawą główną sędzia pokoju orzeka bez udziału ławników.

Art. 15. W zakresie sądownictwa wojskowego stosuje się do postępowania odpowiednio art. 14.

Art. 16. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

*Ustawa z dnia 6 lipca 1923 Nr 71 poz. 555 DURP.
w przedmiocie amnestji z powodu uznania granic Rzeczypospolitej.**

Art. 1. Dla upamiętnienia uznania granic wschodnich Rzeczypospolitej udziela się sprawcom, współwinnym i uczestnikom przestępstw, popełnionych do dnia 30 marca 1923 r. włącznie, amnestji na zasadach, określonych w niniejszej ustawie, choćby karę orzeczono dopiero po tym dniu.

Art. 2. Amnestja dotyczy przestępstw, należących do właściwości sądów karnych zarówno powszechnych, jak wojskowych, oraz do właściwości władz administracyjnych.

Art. 3. Amnestja nie stosuje się do następujących przestępstw, należących do właściwości sądów karnych powszechnych lub wojskowych:

a) szpiegostwa lub innego karygodnego działania na szkodę Państwa Polskiego, a na rzecz obcego państwa, lub w porozumieniu z osobą, w interesie obcego państwa działającą;

b) przestępstw, ujawniających dążenie do rozpowszechniania zasad ustroju komunistycznego, lub do ułatwienia wprowadzenia w Rzeczypospolitej Polskiej takiego ustroju, jeśli

* Ogłoszona dn. 24 lipca 1923.

sprawca w chwili popełnienia czynu ukończył lat 17;

c) świadomie fałszywego obwinienia przed władzami b. państw zaborczych, lub innych obcych państw, a także przed jakimikolwiek siłami uzbrojonymi, znajdującymi się w walce z wojskiem polskim, o przestępstwa popełnione na szkodę tych państw lub sił zbrojnych, albo o nieprzychylnie zachowanie się względem nich;

d) umyślnego pozbawienia życia człowieka niezależnie od pobudek lub umyślnego ciężkiego uszkodzenia ciała, lub takiego upośledzenia zdrowia ludzkiego, jeśli przestępstwa te popełniono z pobudek osobistego zysku, jednakże wyłączeniem tem nie będą objęte przestępstwa pozbawienia życia, popełnione w stanie afektu;

e) rozboju, względnie rabunku;

f) fałszowania pieniędzy i papierów kredytowych;

g) stręczenia do nierządu i innych wypadków ciągnięcia zysku z nierządu drugiej osoby;

h) przekroczeń przepisów, dotyczących regulowania obrotu pieniężnego z krajami zagranicznymi oraz obrotu obcemi walutami, a także przemycania zagranicę przedmiotów, których wywóz jest zakazany;

i) lichwiarskiego wyzysku;

j) tajnego gorzelnictwa, jeśli czyn jest zbrodnią;

k) przestępstw natury karno-skarbowej;

l) dezercji i innego uchylenia się od służby wojskowej, jeśli sprawca w tym celu opuścił granicę Państwa, lub w tym celu przebywał zagranicą; postanowienie to jednak nie odnosi się do przestępstw, popełnionych przed dniem 30 marca 1923 roku przez osoby narodowości niepolskiej, pochodzące z okręgu sądu apelacyjnego we Lwowie, o ile przed upływem jednego miesiąca od dnia ogłoszenia tej ustawy zostały ujęte, lub stały się do dyspozycji właściwej władzy celem wykonania obowiązku służby wojskowej;

m) przestępstw, popełnionych z pobudek zysku: 1) przed upływem lat 5 od skazania za inne przestępstwo, popełnione z tych samych pobudek, lub 2) przez osoby, trudniące się nałogowo działalnością występłą; postanowienia te nie dotyczą przestępstw popełnionych z nędzy;

n) przestępstw, popełnionych przez osoby, które wydano państwu obcemu na zasadzie układu w przedmiocie wydania,

lub wzajemnej wymiany, oraz przez osoby, które przed ogłoszeniem niniejszej ustawy oświadczyły swą zgodę na takie wydanie.

Amnestja nie dotyczy również przestępstw, ulegających karze administracyjnej w myśl ustawy z dnia 2 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr 67 poz. 449) oraz spraw, należących do właściwości skarbowych władz administracyjnych i sądów karno-skarbowych, tudzież kar dyscyplinarnych za przewinienia służbowe z wyjątkiem nagany; wyłączone są również z pod amnestji przewinienia porządkowe i dyscyplinarne osób wojskowych, przewidziane w przepisach wojskowych.

Art. 4. W granicach, określonych w niniejszej ustawie, puszcza się w niepamięć i przebacza:

a) wykroczenia administracyjne i porządkowe bez względu na rodzaj i wymiar kary, tudzież przestępstwa, skierowane do dyscyplinarnego ukarania w myśl art. 128 Rozp. Rady Ministrów z 10 maja 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr 59 poz. 368);

b) przestępstwa, za które ustawa przewiduje, niezależnie od kar dodatkowych, jako karę najsurowszą grzywnę lub karę pozbawienia wolności, nie przenoszącą 3 miesięcy, lub jedną z tych kar.

Postępowanie karne w tych sprawach nie będzie wdrażane, a wdrożone będzie umorzona.

Art. 5. W granicach, określonych w niniejszej ustawie:

1) darowuje się prawomocnie orzeczone, a w całości lub części niewykonane:

a) kary administracyjne i porządkowe bez względu na rodzaj i wymiar, kary dyscyplinarne, nagany za przewinienia służbowe, tudzież kary dyscyplinarne, wymierzone w myśl art. 128 Rozp. Rady Ministrów z dnia 10 maja 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr 59 poz. 368);

b) grzywny i kary pozbawienia wolności, orzeczone przez sąd w rozmiarze, nie przenoszącym 3 miesięcy, a jeśli czyn popełniono z nędzy — w rozmiarze, nie przenoszącym jednego roku;

c) połowę orzeczonej przez sąd kary pozbawienia wolności, gdy karę orzeczono w rozmiarze powyżej 3 miesięcy, lecz nie przenoszącym jednego roku;

d) jedną trzecią część orzeczonej przez sąd kary pozbawienia wolności, gdy karę orzeczono w rozmiarze, przenoszą-

cym rok jeden; w tym wypadku jednak pozostałe dwie trzecie orzeczonej kary nie mogą przenosić lat 10;

2) ogranicza się do lat 10 karę dożywotniego pozbawienia wolności;

3) zamienia się karę śmierci na karę 15-letniego ciężkiego więzienia (domu karnego);

4) darowuje się w zupełności wszelkie inne kary, nie wykonane w całości lub w części, w szczególności kary dodatkowe i nawijzki za przestępstwa leśne, z wyjątkiem ogłoszeń w druku, nakazanych wyrokiem w sprawach o obrazę czci, oraz umieszczenia w zakładach wychowawczych poprawczych; do kar dodatkowych na czci stosuje się postanowienia art. 9.

Art. 6. *W granicach, określonych w niniejszej ustawie, puszcza się w niepamięć i przebacza przestępstwa, wyphywające wyłącznie lub w przeważającej mierze z pobudek narodowościowych, politycznych, religijnych, społecznych, lub społeczno-gospodarczych.*

Darowuje się kary, orzeczone za te przestępstwa, bez względu na ich rodzaj i wymiar; postępowanie karne za te czyny nie będzie wdrażane, a wdrożone będzie umorzone.

Amnestja zupełna, niniejszym artykułem określona, nie stosuje się jednak do przestępstw umyślnych, które pociągnęły za sobą, lub według zamiaru sprawcy pociągnąć miały: pozbawienie życia człowieka, ciężkie uszkodzenie ciała, lub zdrowia człowieka, lub uszkodzenie cudzej własności w większym rozmiarze, lub w okolicznościach szczególnie niebezpiecznych.

Odnosnie do osób, które, dopuściwszy się przestępstw ulgających zupełnej amnestji z mocy niniejszego artykułu, wyjechały poza granice Państwa, lub takie przestępstwa popełniły zagranicą i do 30 marca 1923 r. włącznie nie powróciły w granice Rzeczypospolitej, postępowanie karne nie będzie wdrażane, a wdrożone będzie umorzone jedynie z mocy zarządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej, wydanego dla poszczególnego wypadku.

Art. 7. *O ile w art. 3 inaczej nie postanowiono, puszcza się w niepamięć i przebacza przestępstwa, przewidziane w kodeksie wojskowym, tudzież darowuje się niewykonane w całości, lub w części kary, prawomocnie orzeczone, za te przestępstwa, bez względu na rodzaj i wymiar, wraz z karami*

dotatkowemi; postępowanie karne w powyższych sprawach nie będzie wdrażane, a wdrożone będzie umorzone.

Jeśli jednak czyn taki jest przestępstwem z chęci zysku, albo przestępstwem przeciw obowiązkom subordynacji wojskowej, polegającym na czynnem targnięciu się na przełożonego, albo dezercją, za którą kodeks wojskowy przewiduje karę śmierci, wówczas mają zastosowanie postanowienia art. 5.

Fuszcza się w niepamięć i przebacza wszelkie inne w poprzednich postanowieniach tej ustawy nie wyłączone, a rozpoczęte najpóźniej w dniu 30 marca 1923 r. dezercje i uchylenia się od służby wojskowej, o ile sprawca przed upływem jednego miesiąca od dnia ogłoszenia tej ustawy został ujęty, lub stawił się do dyspozycji właściwej władzy celem wykonania obowiązków służby wojskowej.

Art. 8. W razie zbiegu przestępstwa, ulegającego amnestji, z przestępstwem, nie ulegającym amnestji, kara, orzeczona z uwzględnieniem zbiegu, względnie kara łączna, będzie złagodzona według słusznego uznania sędziego; przepis niniejszy nie wyklucza umorzenia w myśl postanowienia niniejszej ustawy toczącego się postępowania sądowego odnośnie do poszczególnych zbiegających się przestępstw.

Art. 9. W wypadkach, objętych art. 5 punkt b), art. 6 ustęp pierwszy i ostatni i art. 7, niezdolność, będąca skutkiem karno-sądowego skazania, lub kary dodatkowe na czci ustają z chwilą odcierpienia kary, a jeśli według postanowień tej ustawy wykonanie kary zaniechano, natychmiast z mocy samej ustawy.

Art. 10. W wypadkach, w których nie stosuje się art. 4 p. b), sąd może postępowanie umorzyć, lub postępowania nie wdrażać, jeśli według okoliczności danego wypadku należałoby, niezależnie od kar dodatkowych, wymierzyć karę pozbawienia wolności w rozmiarze, nie przenoszącym trzech miesięcy. W powyższych wypadkach sąd może postępowanie umorzyć, lub postępowania nie wdrażać jedynie za zgodą prokuratora, a sąd powiatowy lub pokoju jedynie za zgodą prokuratora przy sędzie okręgowym.

Przepisy niniejszego artykułu stosuje się odpowiednio do przestępstw popełnionych z nędzy (art. 5. p. b)), jeśli należałoby wymierzyć karę, nie przenoszącą jednego roku pozbawienia wolności.

Art. 11. Umorzenie w myśl niniejszej ustawy toczącego się postępowania będzie z mocy samego prawa uchylone, jeśli osoba, przeciw której toczyło się postępowanie, oświadczy w ciągu miesiąca po zawiadomieniu o zastosowaniu amnestji, że domaga się przeprowadzenia tego postępowania.

Art. 12. Przepisy ustawy niniejszej, dotyczące umorzenia kar, prawomocnie orzeczonych, stosują się również do przestępstw, ściganych z oskarżenia prywatnego, na wniosek lub z upoważnienia; natomiast do tych przestępstw nie stosują się przepisy, dotyczące umorzenia, lub zaniechania postępowania karnego.

Art. 13. Postanowienia niniejszej ustawy stosują się do osób, które korzystały z ogólnego, lub szczególnego aktu łaski, jedynie wówczas i o tyle, o ile poprzedni akt łaski przyznawał im ulgi w mniejszym rozmiarze.

Art. 14. Amnestję stosuje władza, zarządzająca wykonanie wyroku, względnie orzeczenia, o ile jej nie zastosowano już przy wydaniu wyroku względnie orzeczenia.

W sprawach, należących do właściwości sądu okręgowego, wątpliwości w przedmiocie amnestji rozstrzygać należy na wniosek prokuratora lub stron na posiedzeniu niejawnem (gospodarczem) po wysłuchaniu prokuratora; to samo postępowanie stosuje się z urzędu lub na wniosek prokuratora w wypadkach, przewidzianych w art. 10. Od decyzji można wnieść zażalenie w ciągu miesiąca od jej doręczenia na piśmie. Zażalenie wnieść należy do sądu, w toku instancji przełożonego, który rozstrzyga ostatecznie.

W sprawach, należących do właściwości sądów powiatowych lub pokoju, zażalenie w tym samym terminie wnieść należy do sądu okręgowego. Poza rozprawą główną sędzia pokoju orzeka zawsze bez udziału ławników.

Art. 15. W zakresie sądownictwa wojskowego, tudzież w postępowaniu przed władzami administracyjnymi stosuje się odpowiednio art. 14.

Art. 16. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrom: Sprawiedliwości, Spraw Wojskowych i Spraw Wewnętrznych.

Art. 17. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

d) przedawnienie.

§ 227. Przedawnieniem umarza się zbrodnia i kara, jeżeli przeciw winowajcy od chwili popełnionej zbrodni, albo w przypadku, kiedy skutek niej już wdrożono dochodzenie, od chwili wyroku, którym prawomocnie go uwolniono, w okresie niniejszą ustawą przepisany nie wdrożył dochodzenia żaden sąd krajowy karny. Przedawnienie przeto przerywa się, jeżeli wydano przeciw sprawcy jako podejrzanemu wezwanie, rozkaz dostawienia lub uwięzienia, albo wydano uchwałę śledztwo wdrażającą, albo jeżeli już przesłuchano lub uwięziono go jako obwinionego; albo ścigano go w pogoni lub listami gończymi.

1. Przedawnienie należy jako instytucję prawa publicznego uwzględnić z urzędu i w każdej instancji (OPlen. z 23/11 1875 Nr 10857 ZbNr 90 i z 25/5 1883 Nr 723 ZbNr 558).

2. Jeżeli ściga się czyn przestępny dopiero po upływie okresu przedawnienia, sędzia nie może ograniczyć się do rozpatrzenia kwestji czynu i winy, lecz musi również poddać rozwadze kwestję warunków przedawnienia (§§ 229 i 231 k. k.) (O. 10/3 1885 Nr 13503, ZbNr 754).

3. Do rozstrzygnięcia kwestji przedawnienia jest sędzia wyłącznie powołany również w postępowaniu przed sądem przysięgłych (bez współdziałania przysięgłych). (O. z 8/7 1875 Nr Nr 1576, z 25/5 1883 Nr 723 ZbNr 558 i z 26/1 1881 Nr 13366 ZbNr 600).

4. W przestępstwach powtarzanych rozpoczyna się bieg przedawnienia od ostatniego czynu (O. z 30/9 1878 Nr 7176 i z 6/5 1882 Nr 927 ZbNr 449); w przestępstwach ciągłych (delicta facti continui) z zakończeniem się stanu bezprawnego działania lub zaniechania (O. z 11/12 1880 Nr 10953 ZbNr 302).

5. Trwanie stanu bezprawnego, powstałego z czynu karalnego (np. z oszustwa), nie wystarcza do nadania mu cechy przestępstwa ciągłego (O. z 1/2 1900 Nr 14427 ZbNr 2437).

6. W przestępstwach, których zaistnienie zależy od spełnienia obligatio ad faciendum, nie rozpoczyna bieć przedaw-

nienie dopóty, dopóki istnieje obowiązek działania i może być spełniony (OPlen. z 12/2 1895 Nr 1600 ZbNr 1874).

7. Bieg przedawnienia zbrodni nie może się rozpocząć, dopóki albo pierwsze małżeństwo albo bigamiczny stosunek nie zostanie rozwiązany (O. z 11/12 1880 Nr 10953 ZbNr 302 i 27/1 1899 Nr 15940).

8. Czynności przerywających bieg przedawnienia nie wylicza ustawa karna wyczerpująco, lecz tylko przykładowo (O. z 28/2 1896 Nr 283 ZbNr 1972).

9. Wezwanie do przesłuchania w charakterze podejrzanego przerywa przedawnienie, jeżeli nawet nastąpiło przed wdrożeniem śledztwa wstępnego lub doręczeniem aktu oskarżenia (O. z 11/4 1881 Nr 858).

10. Ustawa nie wymaga do przerwy w przedawnieniu doręczenia wezwania obwinionemu albo wykonania rozkazu doprowadzenia lub przyaresztowania (OPlen. z 18/10 1864 Nr 302, ks. jud. kar. Nr 17).

11. Jeżeli sądowy akt śledczy przerwał przedawnienie, to (pomijając tutaj postanowienia ustawy prasowej) może nowe przedawnienie rozpocząć się dopiero z chwilą, kiedy ściganie obwinionego zakończyło się wyrokiem uwalniającym lub umorzeniem wdrożonego przeciw niemu postępowania (OPlen. z 9/6 1896 Nr 6310 ZbNr 2030).

12. Wniosek prokuratora (na wdrożenie dochodzenia wstępnego) nie przerywa przedawnienia (O. z 27/6 1879 Nr 3776). Również przedłożenie przez niego aktu oskarżenia jako jednostopna czynność oskarżyciela nie może samo przez się wywołać przerwy. Skutek taki zależy dopiero od zarządzenia sędziowskiego odnośnie do aktu oskarżenia (O. z 25/5 1894 Nr 3505 ZbNr 1729).

13. Przewidziane w § 208 pk. zarządzenie sędziowskie odnośnie do wniesionego bezpośrednio aktu oskarżenia (§ 90 pk.) z pominięciem sądowego dochodzenia przerywa bieg przedawnienia (O. z 11/9 1902 Nr 2470 ZbNr 2762).

14. Przedawnienie czynu karalnego nie przerywa się przez wdrożenie dochodzenia karnego przeciw temu samemu sprawcy o inny czyn przestępny (O. z 5/10 1911 Kr. I 134/11 ZbNr 3870).

15. Jeżeli wdrożenie śledztwa przerwało przedawnienie, to bieg przedawnienia rozpoczyna się na nowo w przypadku umo-

rzenia postępowania karnego według § 412 pk. dopiero od chwili wyroku, prawomocnie uwalniającego oskarżonego (O. z 20/11 1908 Kr. V 470/8 ZbNr 3509).

16. Dla oceny, czy karalność czynu nie zgasła przez przedawnienie, bierze się w rachubę przy § 355 pk. moment orzeczenia uwalniającego, w § 356 pk. zaś moment wydania wyroku karnego jako ów termin, od którego na nowo zaczęło biec przerwane przedawnienie (O. 22/9 1899 Nr 9169 ZbNr 2391).

17. Zarządzenie sędziego śledczego, że należy obwinionemu doręczyć akt oskarżenia, bezpośrednio wniesiony bez uprzedniego dochodzenia sądowego, przerywa przedawnienie w myśl §§ 227 i 531 uk. (O. z 16/1 1915 Kr. VI 189/14 ZbNr 4221).

§ 228. Czas przedawnienia oznacza się:

a) dla zbrodni, zagrożonych karą dożywotniego więzienia, na lat dwadzieścia;

b) dla zbrodni, na które ustawa nakłada karę od lat dziesięciu do dwudziestu, na lat dziesięć, a dla wszystkich innych zbrodni na lat pięć.

1. Okres przedawnienia stosuje się do wymiaru kary, jaką za czyn przestępny ze względu na konkretne jej ukształtowanie się należałoby nałożyć; kara, jakąby sędzia w poszezególnym przypadku wyrzekł, nie wchodzi w rachubę (OPlen. z 20/12 1881 Nr 10475, ZbNr 396 i OSP. z 2/10 1923 III 113).

2. Decydującą jest kwalifikacja czynowi ostatecznie nadana. Nie wpływa na tymczasowe spoczywanie przedawnienia załatwienie przez drugi sąd kwestji, czy nie należałoby zastosować surowszego przepisu co do kary (OPlen. z 16/8 1887 Nr 5712 ZbNr 1101).

3. Jeżeli w danym przypadku nie zachodzą warunki, któreby czyn poddały wyższemu wymiarowi kary, nie wpływa ten wymiar wcale na okres przedawnienia (OPlen. z 23/11 1875 Nr 10857 ZbNr 90 i O. z 29/12 1881 Nr 10475 ZbNr 396).

4. W przypadkach § 269a uk. należy okres przedawnienia liczyć nie według § 228, lecz według § 532 uk. (OPlen. z 22/9 1896 Nr 11199 ZbNr 2032).

5. Każde ze zbiegających się przestępstw, podlegających różnym okresom przedawnienia, przedawnia osobno, tak, że

karalność jednego przestępstwa może zgasnąć przez przedawnienie, gdy tymczasem karalność drugiego jeszcze trwa (O. z 8/5 1908 Kr. VII 15/8 ZbNr 3465).

§ 229. Przedawnienie służy jednak tylko temu, kto:

- a) ze zbrodni nie ma żadnych więcej korzyści;
- b) szkodę według sił swych wynagrodził, o ile na to pozwala istota zbrodni;
- c) z kraju nie uszedł i
- d) w czasie do przedawnienia wymaganym nie popełnił żadnej innej zbrodni.

lit. a. Przyczyna ta, uchylająca karalność (§ 229a), nie ma zastosowania w czynach karnych, w których osiągnięta korzyść nie polega na pieniądzach lub na wartości pieniężnej (OPlen. z 9/12 1880 Nr 11882 ZbNr 287).

lit. b. 1. Warunek wynagrodzenia szkody z § 229 lit. b. (§ 531) uk. obejmuje tylko zwrot bezpośrednio wyrządzonej szkody czynem przestępnym. Nie można za nią uważać uszczerbku w utrzymaniu, jakie pozostali po zabitym mieli za jego życia (O. z 28/5 1886 Nr 1708 ZbNr 927).

2. Nie jest warunkiem przedawnienia, aby pozostałym po zabitym dano utrzymanie w myśl § 1293 kc. (O. z 5/11 1883 Nr 8653 ZbNr 599).

3. Nie sprzeciwia się umorzeniu kary przedawnieniem, że warunek wynagrodzenia szkody wypełniono za współudziałem trzeciej osoby, która sprawcy dała do dyspozycji pieniądze za obowiązkiem zwrotu (O. z 30/5 1890 Nr 3366 ZbNr 1352).

4. Również w razie niezastnienia warunków z § 1425 kc. jest sędzia orzekający obowiązany przyjąć na rozprawie złożoną mu kwotę w celu wynagrodzenia szkody według § 229 b (§531 b) uk. i wziąć złożenie kwoty w rachubę przy rozstrzygnięciu kwestji przedawnienia przestępstwa (O. z 8/4 1896 Nr 3692 ZbNr 1949).

5. Winowajca, który dokładnie nie zna osoby poszkodowanej, może zadosyć uczynić warunkowi z § 229 (§ 531) lit. b uk. przez złożenie sumy odszkodowania do depozytu sądowego (§ 1425 kc.). (O. z 7/5 1897 Nr 2666 ZbNr 2083).

6. Zrzeczenie się przez poszkodowanego zwrotu nie jest wynagrodzeniem szkody z § 229 lit. b) uk. (O. z 1/12 1906 Nr 9401). Nawet zrzeczenie się zaszcze po częściowem wynagro-

dzeniu szkody przez sprawcę nie pozwala na zastosowanie § 229 lit. b. uk. (O. z 29/1 1900 Nr 11683 ZbNr 2436).

7. Warunek wynagrodzenia szkody można wypełnić nawet po wdrożeniu dochodzenia (O. z 6/11 1882 Nr 9046 ZbNr 498 i OPlen. z 22/10 1885 Nr 8678); wystarcza, aby wypełniono go aż do wydania wyroku (OPlen. z 22/10 1885 Nr 8678, z 20/11 1911 Kr. V 427/11 i OPlen. z 27/2 1912, Praes. 44/12).

8. Wyrazy „wedle sił“ znaczą „tyle, ile możliwe“ (o ile pozwalają stosunki majątkowe), (O. z 28/5 1910 Kr. V 108/10). Wyrażenie „wedle sił“ odnosi się do wysokości sumy odszkodowania, nie zaś terminu zwrotu szkody (O. z 12/12 1911 Kr. V 946/11 ZbNr 3875 i OPlen. z 27/2 1912 Praes. 44/12).

9. Obowiązek zwrotu szkody według §§ 229 b i 531 b. uk. nie obejmuje obowiązku zapłacenia nawiazki za ból (§ 1325 kc.), (O. z 25/9 1917 Kr. IV 214/17 ZbNr 4442).

10. Przepis § 229 lit. b. uk. wymaga jedynie, aby sprawca według sił swoich zwrócił tę szkodę materialną, bezpośrednio z natury przestępstwa wynikłą. Przy zbrodni zatem zgwałcenia nie wchodzi w rachubę ani ból, ani przestrasz ani wydatki na poród, z samym gwałtem w przyczynowym związku nie pozostające (OSP. z 14 sierpnia 1923 II 711).

lit. d. 1. Wskutek czynu przestępnego, popełnionego po przestępstwie, będącem przedmiotem oskarżenia, lecz już znowu przedawnionego, nie przepada oskarżonemu przyczyna przedawnienia, uchylająca karalność (OPlen. z 18/4 1893 Nr 4625 ZbNr 1695).

2. Orzeczenie sądowe musi stwierdzić czyn karalny, wykluczający w myśl §§ 229 lit. d i 531 lit. c skuteczność upływu czasu do przedawnienia potrzebnego (OPlen. z 25/2 1902 Nr 2822 ZbNr 2698 i z 11/11 1902 Nr 15068).

3. Jeżeli w okresie przedawnienia popełniono nowy czyn karalny, to w chwili popełnienia jego poczyna biec nowy okres przedawnienia (O. z 14/6 1911 Kr. II 185/11 ZbNr 3847).

Skutek.

§ 230. Przedawnienie pociąga za sobą ten skutek, iż nie ma więcej ani dochodzenia, ani kary z powodu takiej zbrodni.

Ograniczenie umorzenia przez przedawnienie.

§ 231. Zbrodni, zagrożonych karą śmierci, nie chroni przedawnienie przed dochodzeniem i ukaraniem.

Jeżeli jednak od chwili dokonania takiej zbrodni upłynął okres dwudziestoletni, a zachodzą warunki, w §§ 227 i 229 podane, należy wyrzec tylko karę ciężkiego więzienia od lat dziesięciu do dwudziestu.

§ 232. Odnośnie do zbrodni, na którą ustawa nakłada karę śmierci lub karę dożywotniego więzienia, obowiązuje za miernik przedawnienia dla osób, które w czasie swego współudziału w niej nie ukończyły jeszcze dwudziestego roku życia, tylko kara od lat dziesięciu do dwudziestu (§ 228 lit. b).

CZĘŚĆ DRUGA.

O występkach i przekroczeniach.

ROZDZIAŁ I.

O występkach i przekroczeniach w ogóle i o ich karaniu.

Nieznajomość niniejszej ustawy nie uniewinnia.

§ 233. Zawarte w tej części ustawy karnej występki i przekroczenia są bez wyjątku czynami lub zaniechaniami, które każdy może rozpoznać jako same przez się niedozwolone, albo takimi, gdzie sprawca obowiązany jest znać szczególne rozporządzenia, które przekroczył, według swego stanu, zawodu, zatrudnienia albo na podstawie swych stosunków. Nieznajomość więc niniejszej ustawy karnej nie może uniewinnić odnośnie do zamieszczonych w niej występków i przekroczeń.

1. Nieznajomość ustawy o własności literackiej i artystycznej równa się błędowi o ustawach karnych (O. z 26/5 1882 Nr 3113, ZbNr 455).

2. Handlarz jarmarczny, sprzedający druki, nie może powoływać się na nieznajomość odnośnych przepisów przemysłowych (OPlen. z 8/5 1891 Nr 2873, ZbNr 1443).

Obowiązki obcokrajowców.

§ 234. Również obcokrajowcy, przebywający w cesarstwie austriackim, mogą stać się winnymi tych występków i przekroczeń, ponieważ obowiązani są do zapoznania się w ogóle z powszechnymi rozporządzeniami, odnoszącymi się do publicznego bezpieczeństwa i porządku, a jeżeli prowadzą jakie interesy, ze szczególnymi rozporządzeniami, odnoszącymi się do tych interesów.

Natomiast nie należy obcokrajowców ani wydać za granicę ani karać w kraju, jeżeli w obcym państwie stali się winnymi jednego z czynów karalnych, przewidzianych w niniejszej części ustawy karnej.

Do obcokrajowca, który zagranicą podlegał do czynu karnego, tutaj popełnionego, nie odnosi się drugi ustęp § 234 uk.; należy z nim postąpić jak z krajowcem według austriackiej ustawy karnej (O. 27/4 1894 Nr 2610, ZbNr 1782).

O występkach i przekroczeniach krajowców za granicą.

§ 235. Za występkę i przekroczenia, popełnione przez krajowca za granicą, nie należy go nigdy po ujęciu w kraju wydać zagranicę, lecz należy postąpić według niniejszej ustawy karnej, jeżeli ich nie karano lub nie darowano im kary za granicą, nie bacząc na ustawy kraju, gdzie je popełniono.

Przepis ten ma zastosowanie także w tych przypadkach, gdzie wyrzeczono już karę, lecz jeszcze jej nie wykonano za granicą na krajowcu za tego rodzaju występkę lub przekroczenia. W żadnym przypadku nie należy wykonać w kraju wyroków zagranicznych władz karnych.

W zbrodniach popełnionych w przypadkowym opilstwie należy opilstwo poczytać za przekroczenie.

§ 236. Jakkolwiek nie można uznać za zbrodnię (§ 2 lit. c.) czynów, popełnionych w przypadkowym opilstwie, będących zresztą zbrodnią, to mimo to karze się w tym przypadku opilstwo jako przekroczenie (§ 523).

Karygodne czyny dzieci. Zbrodnie nieletnich od jedenastego do czternastego roku życia.

§ 237. Czyny karygodne, popełnione przez dzieci do ukończonego dziesiątego roku życia, należy pozostawić domowemu tylko skarceniu; ale od rozpoczętego jedenastego do ukończonego czternastego roku życia karze się czyny, których nie poczytuje się tylko z powodu nieletności sprawcy za zbrodnię (§ 2 lit. d), jako przekroczenia (§§ 269 i 270).

Czyny same przez się bezprawne, chociażby bez złego zamiaru i wyrządzenia szkody, są występkami i przekroczeniami.

§ 238. Już czyn wbrew zakazowi popełniony, albo zaniechanie wbrew nakazowi zasłże jest występkiem lub przekroczeniem, o ile je niniejsza ustawa za takie uznaje, chociaż nie było ani złego zamiaru, ani też nie wynikała stąd szkoda lub uszczerbek.

§ 239. W ogóle należy stosować postanowienia w §§ 5 — 11 dla zbrodni wydane także do występków i przekroczeń, o ile ustawa nie zarządza w tym względzie w poszczególnych przypadkach odrębnych zmian, albo o ile nie są wynikiem szczególnych właściwości występkę lub przekroczenia.

ROZDZIAŁ II.

O karach za występki i przekroczenia w ogóle.

Rodzaje kar za występki i przekroczenia.

§ 240. Występki i przekroczenia, zamieszczone w niniejszej ustawie, karze się:

- a) grzywną;
- b) przypadkiem towarów, rzeczy zbywalnych, albo sprzętów;
- c) utratą praw i upoważnień;
- d) aresztem;
- e) (chłostą, uchyloną ustawą z 15 listopada 1367 Nr 131 Dpp.);
- f) wydaleniem z miejscowości, albo
- g) z kraju koronnego, albo
- h) z wszystkich krajów koronnych cesarstwa austriackiego.

Pieniądze, towary i sprzęty przypadają na rzecz funduszu ubogich.

§ 241. Kara zawiniona za występki i przekroczenia w pieniądzech, towarach, rzeczach zbywalnych lub sprzętach przepada zawsze na rzecz funduszu ubogich miejsca popełnienia czynu karalnego.

I. do § 241. UWAGA: Ustawa z 16 marca 1920 Nr 26 poz. 158 DURP. podwyższyła w art. 2 grzywny w koronach obowiązujące aż do jej ogłoszenia i wejścia w życie, pięciokrotnie; ustawa z 25 lutego 1921 Nr 23 poz. 125 DURP. postanowiła zastąpić grzywny, oznaczone kwotą stałą w koronach, dwudziestokrotną liczbą marek, oznaczone zaś w guldenach—czterdziestokrotną liczbą marek; ustawa z 5 sierpnia 1922 Nr 66 poz. 598 DURP. podniosła grzywny, oznaczone kwotą

stałą w koronach, do dwustokrotnej liczby marek, oznaczone w złotych reńskich do czterystokrotnej liczby marek; ustawa z 11 sierpnia 1923 poz. 704 DURP., rozp. z 22 października 1923, poz. 858, DURP. i z 17 grudnia 1923 poz. 1121 DURP. wprowadziły dalsze podwyżki, wreszcie postanowiło:

*Rozporządzenie Rady Ministrów z 21 stycznia 1924
Nr 9 poz. 89 DURP.*

„§ 1. Kwoty pieniężne ustalone ustawami z dnia 11 sierpnia 1923 (DURP. Nr 90 poz. 704, Nr 92 poz. 721 i Nr 92 poz. 722) oraz rozporządzeniami Rady Ministrów z dn. 22 października 1923 r. (DURP. Nr 109 poz. 858) i z dnia 17 grudnia 1923 r. (DURP. Nr 135 poz. 1121) zmienia się w sposób wskazany w następujących paragrafach, przyjmując zarazem za podstawę obliczenia złoty równy frankowi złotemu dla tych kwot pieniężnych, do których mają zastosowanie art. 1 i 9 cz. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 1923 r. (DURP. Nr 127, poz. 1044) i art. 1 cz. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 20 stycznia 1924 r. (DURP. Nr poz. 64)“.

Wszelkie zmiany kwot w zbrodniach i w §§ 522 i 532 podano przy odnośnych przepisach ustawy. Dlatego opuszcza się odnośne postanowienia § 7 Rozp. R. Min.

„§ 9. Ustęp 1 art. 2 ustawy z dnia 16 marca 1920 r. w przedmiocie zmiany niektórych postanowień ustaw karnych obowiązujących w b. zaborze austriackim (DURP. Nr 26 poz. 158) otrzymuje brzmienie następujące:

Najniższą i najwyższą granicą grzywien, przewidzianych w powszechnej ustawie karnej, w ustawach o postępowaniu karnem i w ustawach karnych dodatkowych ogłoszonych przed 1 stycznia 1920 r., tudzież grzywiny oznaczane w tych ustawach kwotą stałą w koronach, markach lub złotych polskich zastępuje się taką samą liczbą złotych, oznaczone zaś w złotych reńskich podwójną liczbą złotych“.

(Stosownie do powyższego § 9 podano w tekście ustawy grzywiny w złotych polskich).

Zob. rozp. z 16 czerwca 1924 poz. 529 DURP. w przedmiocie zmiany rozp. z 21 stycznia 1924 poz. 89 DURP..

II. do § 241. Ustawa z 16 marca 1920 Nr 26 poz. 158 DURP. postanawia w art. 2 p. 6:

Grzywny, orzeczone przez sądy za czyny karygodne, kwoty pieniężne, uznane przez sąd za przepadłe, oraz czysty dochód ze sprzedaży przedmiotów, uznanych przez sąd za przepadłe — wpływają do Skarbu Państwa i będą użyte na budowę i utrzymanie domów poprawy, domów pracy przymusowej i zakładów wychowawczych dla zaniedbanej młodzieży w b. zaborze austriackim, o ile obowiązujące przepisy niektórych grzywien, wpływających do Skarbu Państwa, już nie przeznaczają na inne cele.

Utrata praw i upoważnień; przeciw komu ją wyrzec należy.

§ 242. Utratę praw i upoważnień orzeka się przeciw osobom o tytule akademickim, albo przeciw osobom wykonującym urząd lub czynności na mocy uwierzytelnienia, przeciw tym, którzy jako obywatele wykonują rzemiosło lub przemysł albo na mocy uzyskanego pozwolenia władzy. Karę tę orzeka się albo na pewien czas albo na zawsze.

§ 243. Jeżeli należy wyrzec utratę przemysłu za występki lub przekroczenie, nie wolno pozwolić pod sądnemu w żaden sposób na zrzeczenie się przemysłu podczas dochodzenia albo przed wydaniem wyroku. Jeżeli w tym przypadku przemysł jest osobisty, to gaśnie prawo skazanego do samodzielnego wykonywania przemysłu całkowicie; jeżeli zaś przemysł był przywiązany do miejsca albo sprzedażny, traci skazany wprawdzie prawo jego wykonywania, ale w razie sprzedania go nie należy bezwarunkowo uznać uzyskanej za to ceny kupna za przepadłą.

Areszt. Pierwszy stopień.

§ 244. Kara aresztu ma dwa stopnie: pierwszy oznacza się jako areszt, bez dodatku, i polega na zamk-

nięciu w domu więziennym bez kajdan, przyczem pozostawia się skazanemu prawo wyboru zatrudnienia, jeżeli może postarać się o utrzymanie z własnych funduszków albo ze wsparcia swych krewnych.

Drugi stopień.

§ 245. Areszt drugiego stopnia oznacza się dodatkiem „areszt ścisły“. Również w nim trzyma się skazanego bez kajdan, jednak co do wyżywienia i roboty tak, jak wymaga tego urządzenie zakładów karnych, przeznaczonych dla takich skazańców według już obowiązujących albo jeszcze wydać się mających przepisów szczególnych.

Niewolno mu z nikim zetknąć się w nieobecności dozorca więzienia, ani też rozmawiać w języku dla niego niezrozumiałym.

Areszt domowy.

§ 246. Oprócz obu tych stopni aresztu można także skazać na areszt domowy, albo tylko za samem przyrzeczeniem niewydalania się, albo za postawieniem straży. Areszt domowy obowiązuje skazańca nie wydalać się z domu pod jakimkolwiek pozorem pod karą wykonania pozostałego jeszcze okresu aresztu w domu więziennym.

Najkrótszy i najdłuższy okres aresztu.

§ 247. W zasadzie najkrótszy okres aresztu wynosi dwadzieścia cztery godziny (§ 260 i 267), najdłuższy sześć miesięcy.

§ 248. (uchylony §§ 1, 2 i 10 a ust. z 15 listopada 1867 Nr 131 Dpp.).

Wydalenie.

§ 249. Wydalenie zarządza się z pewnej miejscowości albo kraju koronnego albo na czas oznaczony, albo stosownie do właściwości czynu przestępnego i okoliczności także na czas nieoznaczony.

Wydalenie ze wszystkich krajów koronnych cesarstwa austriackiego wyrzec można tylko przeciw cudzoziemcom.

1. Karę wydalenia można wyrzec tylko odnośnie do przestępstwa, któremu ustawa wyraźnie wydalaniem zagraża (OPlen. z 28/2 1889 Nr 15260 ZbNr 1255, OPlen. z 1/10 1895 Nr 11669, z 15/3 1910 Kr. IV 70/10).

2. Wydalenie z wszystkich krajów koronnych wolno wyrzec tylko raz na zawsze; sędzia nie jest uprawniony do wydalenia na pewien okres czasu (OPlen. z 3/6 1887 Nr 4094 ZbNr 1066).

Obostrzenie kar.

§ 250. Wyliczone tu rodzaje kar można także obostrzyć. Obostrzeniem w ogóle jest, jeżeli łączy się z poszczególnych kar kilka. Jednak zarządza się je tylko w tych przypadkach, gdzie je i w jakich rozmiarach niniejsza ustawa postanawia.

§ 251 i 252. (uchylone ust. pras. z 17/12 1862 Nr 6 Dpp. z r. 1863, § 34).

Obostrzenie aresztu.

§ 253. Z aresztem można połączyć także jedno albo równocześnie kilka następujących obostrzeń:

- a) post;
- b) cięższą pracę;
- c) wyznaczenie twardego łoża;
- d) trzymanie w odosobnionym areszcie;
- e) odosobnione zamknięcie w ciemnej celi.

f) (uchylony ust. z 15 listopada 1867 Nr 131 Dpp.).

Obostrzenie aresztu postem

§ 254. Jeżeli do aresztu pierwszego stopnia dodano obostrzenie postem, ogranicza się skazańca do wiktu, przepisanego dla aresztu drugiego stopnia (§ 245). W razie obostrzenia aresztu drugiego stopnia należy ograniczyć skazańca w niektórych dniach tylko do chleba i wody; nie może to jednak być częściej niż dwa razy na tydzień.

Twarde łóżo.

§ 255. Wolno ograniczyć skazańca do twardego łóża tylko w dniach przegrodzonych i nie częściej niż dwa razy na tydzień (§ 21).

Areszt odosobniony.

§ 256. Zamknięcie w odosobnionym areszcie (§ 22) nie śmie trwać nieprzerwanie dłużej niż czternaście dni, a następnie dopiero można je znowu stosować po upływie miesiąca.

Ciemna cela.

§ 257. Odosobnionego zamknięcia w ciemnej celi (§ 23) nie wolno stosować bez przerwy ponad dwadzieścia cztery godziny, a potem dopiero po upływie tygodnia, zaś w czasie całego okresu kary najwyżej dziesięć razy.

§ 258. (uchylony ustawą z 15 grudnia 1867 Nr 131 Dpp.).

Nie można wogóle zamieniać rodzajów kary ani też uchylać ukarania na podstawie układu z poszkodowanym.

§ 259. Wogóle nie można ani zamieniać rodzaju kary, podanego dla każdego czynu karalnego, ani uchylać ukarania na podstawie układu z poszkodowanym.

Wyjątki.

§ 260. Jednak wśród następujących szczególnych okoliczności należy podaną w ustawie karę zmienić:

a) jeżeli grzywna przyniosłaby znaczny uszczerbek w stosunkach majątkowych albo w sposobie wyżywienia skazanego lub jego rodziny;

b) jeżeli wskutek okresu aresztu przepisanej ustawą, mogłoby zarobkowanie skazańca lub jego rodziny przepaść albo przynajmniej spowodzić w niem rozterkę.

(Ustęp dalszy w brzmieniu ustawy z 16 marca 1920, poz. 158 DURP.).

W przypadku pierwszym należy zamiast grzywny wymierzyć odpowiednią karę aresztu przy uwzględnieniu wysokości grzywny, wielkości przewinienia i stosunków osobistych skazanego. Kara aresztu, wstępująca w miejsce grzywny, wynosi najmniej jeden dzień, a najwyżej jeden rok; jeżeli jednak ustawa obok grzywny grozi alternatywnie karą na wolności w wymiarze poniżej jednego roku, to kara aresztu, wstępująca w miejsce grzywny, nie może przekraczać tego wymiaru. Kara aresztu, wstępująca w miejsce nieściągalnej grzywny lub nieściągalnej części grzywny, może na wniosek skazanego być zamieniona na obowiązek darmowego wykonania pracy na rzecz Państwa, powiatu lub gminy, o ile w czasie uczynienia tego wniosku istnieje

sposobność do takich prac, przyczem dwa dni robocze będą liczone najmniej za jeden dzień aresztu. Niewykonanie pracy w określonym przez sąd terminie po ciągnie za sobą bezzwłoczne wykonanie kary aresztu.

W drugim wypadku można czas trwania kary skrócić nawet poniżej najniższego ustawowego wymiaru kary, należy jednak areszt po myśli § 253 zaostrzyć. (Ustęp dalszy o chłóście uchylony ust. z 15 listopada 1867 Nr 131 Dpp.).

(Ustęp następujący dodany ustawą z 16 marca 1920, poz. 158 DURP.).

Kto w wykonaniu urzędu lub służby w poświadczeniu o wykonaniu pracy, dopuszczonej przez sąd w miejsce grzywny, świadomie potwierdza nieprawdę — będzie karany wedle § 103 powszechnej ustawy karnej za zbrodnię nadużycia władzy urzędowej.

§ 261. W razie okoliczności, zasługujących na szczególne względy, można również areszt pierwszego stopnia zamienić na grzywnę, odpowiednią stosunkom majątkowym winnego. Nie wolno jednak nigdy tej zamiany kary uzależnić od wyboru podsądnego.

1. Sędzia nie ma prawa zamiany kary aresztu, wyrzeczonej już w drodze nadzwyczajnego złagodzenia kary ścisłego aresztu, jeszcze na grzywnę lub areszt domowy (O. z 11/5 1907 Nr 1175 i z 28/11 1887 Nr 5984).

2. Zakaz reformationis in peius (§ 477 ust. 2 pk.) odnosi się również do kary na wolności, którą orzeka instancja apelacyjna w myśl § 266 pk., zamieniając nałożoną przez pierwszą instancję karę aresztu na grzywnę (rozp. min. z 11/2 1855 Nr 30 Dpp.), na wypadek jej nieściągalności (OPlen. z 19/1 1904 Nr 95 ZbNr 2989).

Kiedy można nałożyć areszt domowy.

§ 262. Dalej można zamiast aresztu pierwszego

stopnia nałożyć areszt domowy, jeżeli skazany jest nieposzlakowany, a wskutek wydalenia się z mieszkania doznałby przeszkody w oddaniu się swemu urzędowi, swym interesom lub zarobkowaniu.

Okoliczności obciążające.

§ 263. Za okoliczności obciążające tak występki jak przekroczenie należy uznać:

- a) dopuszczanie się czynu karygodnego przez dłuższy przeciąg czasu;
- b) powtarzanie go nawet wtedy, kiedy sprawcę za taki występki lub przekroczenie już karano;
- c) im większe niebezpieczeństwo z czynu karygodnego dało się przewidzieć; lub
- d) im większa stąd rzeczywiście wynikła szkoda;
- e) im donioślejszy zachodzi stosunek między winnym a poszkodowanym lub znieważonym;
- f) jeżeli młodzież lub inne ucziwe osoby uwiedziono;
- g) dano gorszący przykład w rodzinie; albo
- h) wywołano publiczne zgorszenie;
- i) jeżeli do wykonania czynu karalnego potrzeba było więcej czasu lub przygotowania, albo jeżeli trzeba było usunąć większe przeszkody;
- k) jeżeli winowajca był przywódcą lub innego rodzaju sprawcą czynu karalnego, popełnionego przez kilka osób;
- l) jeżeli popełnił kilka występki albo przekroczeń różnego rodzaju;
- m) jeżeli starał się dochodzenie przewlec albo w błąd wprowadzić zmyślonemi okolicznościami, a w szczególności:

n) w występkach i przekroczeniach przeciw obyczajności publicznej, jeżeli winowajca jest osobą mającą wychowanie i wyższe wykształcenie.

Okoliczności łagodzące.

§ 264. Natomiast należy uznać za okoliczności łagodzące:

a) wiek bliski nieletności, niedorozwój umysłowy, lub bardzo zaniedbane wychowanie;

b) poprzedni nieposzlakowany sposób życia;

c) jeżeli winowajcę drudzy uwiedli;

d) jeżeli działał z bojaźni albo w przecenianiu autorytetu, albo

e) w gwałtownem uniesieniu, albo

f) spowodowany koniecznością;

g) jeżeli poprzestał na usiłowaniu, chociaż było w jego mocy wykonanie czynu karygodnego, osiągnięcie z niego większej korzyści albo wyrządzenie większej szkody; albo

h) przysporzył sobie tylko mniejszą korzyść, albo

i) dobrowolnie wstrzymał się od wyrządzenia większej szkody;

k) jeżeli starał się szkodę wedle swych sił wynagrodzić;

l) jeżeli w czasie przesłuchania wyjawił z własnego popędu okoliczności, których poznanie umożliwiło zupełne odwrócenie albo zmniejszenie grożącej szkody.

Stosowanie okoliczności łagodzących lub obciążających.

§ 265. Przy wymiarze kary należy uwzględnić zachodzące okoliczności obciążające albo łagodzące, sto-

sownie do tego, czy jedno lub drugie przeważają; jednak w zasadzie należy wymierzyć karę w granicach ustalonych w ustawie dla poszczególnych występków lub przekroczeń, jak również nie można z powodu okoliczności łagodzących albo obciążających z zasady wyrzec żadnego innego rodzaju kary. Z powodu okoliczności obciążających można nadto zastosować postanowienia §§ 250, 252 i 253.

Nadzwyczajne prawo łagodzenia.

§ 266. Jeżeli przy występku albo przekroczeniu zbiega się kilka okoliczności łagodzących, a zwłaszcza takich, które zasadnie rokują nadzieję poprawy winnego, można zmienić tak areszt na łagodniejszy stopień, jak zejść z karą ustawową poniżej najmniejszego wymiaru.

Wliczenie aresztu śledczego do kary.

§ 266a. Należy stosować przepis § 55a. (ust. z 20 lipca 1912 Nr 141 Dpp.).

Gdzie zachodzą warunki § 266 uk., tam można ściśle podaną grzywnę, jak ową z § 386 uk., zmniejszyć poniżej ustawowy wymiar kary (OPlcn. z 25/2 1896 Nr 2129 ZbNr 1974).

O zbiegu kilku występków i przekroczeń.

§ 267. Jeżeli obwiniony popełnił kilka występków lub kilka przekroczeń, będących przedmiotem tego samego dochodzenia i osądzenia, albo jeżeli w taki sam sposób zbiegają się występkami z przekroczeniami, należy stosować ustawę, która nakłada najwyższą karę pośród temi czynami karygodnymi, jednak z uwzględnieniem reszty czynów.

Szczególne postanowienia wprowadzone w §§ 251 i 252 należy jednak zastosować w razie zbiegu kilku występków lub przekroczeń albo występków z przekroczeniami obok innej kary ustawowej także wtedy, kiedy choćby tylko jedną ze zbiegających się czynności karygodnych popełniono pismem drukowem.

Również w przypadku, gdzie chociażby tylko na jeden z tych zbiegających się czynów karygodnych nałożona była w tej lub innej ustawie grzywna, albo jedna z kar podanych w § 240 lit. b) i c), należy obok innej ustawowej kary wymierzyć winowajcy także tę karę odrębną.

1. Niezgodne z prawdą zapiski kuracjusza w karcie meldunkowej, dotyczące jego osobistych stosunków, celem bezprawnego zmniejszenia opłat (taksy kuracyjnej, taksy muzycznej) zarządowi należnych mogą uzasadnić w idealnym zbiegu obok przekroczenia z § 320 lit. e uk. jeszcze oszustwo (OPlen. z 30/10 1890 Nr 10317 ZbNr 1375).

2. Nie czas trwania kary, lecz jej rodzaj decyduje przy zastosowaniu § 267 uk. Wobec zwykłego aresztu jest nawet krótszy areszt ścisły karą surowszą (O. z 18/2 1911 Kr. III 911 ZbNr 3786).

3. Przez czynną zniewagę straży, połączoną z lekkim uszkodzeniem ciała, nie jest uzasadniony idealny zbieg przekroczeń z §§ 312 i 411 uk.; winowajcę należy ukarać za przekroczenie z § 312 uk. według ustępu drugiego § 313 uk. (O. z 24/3 1906 Nr 19875 ZbNr 3177).

4. Nieuzasadniczny jest idealny zbieg przewidzianych w §§ 335 i 431 uk. przestępstw przez zawinienie, wskutek którego obok ciężkiego uszkodzenia ciała lub śmierci człowieka wynikło jeszcze narażenie na niebezpieczeństwo (lub lekkie uszkodzenie ciała) drugich ludzi; należy wtedy postąpić według postanowienia karnego w § 335 uk. zawartego (O. z 31/1 1896 Nr 13308 ZbNr 1942).

5. Patrz O. przy § 35.

Dalsze skutki zasądzenia.

§ 268. Szczególne ustawy, tudzież polityczne i ko-

ścielne przepisy postanawiają, jakie wiązą się dalsze skutki z zasądzeniem za występki albo przekroczenie. W tych przypadkach, gdzie skazany posiada przemysł, patent okrętowy, albo uprawnienie do prowadzenia statku kabotażowego, należy stosować postanowienia w § 30 zamieszczone, o ile utraty takiego uprawnienia nie zarządza już i tak ustawa jako kary.

Patrz ust. z 15 listopada 1867 Nr 131 Dpp. przy § 16.

ROZDZIAŁ III.

O karaniu nieletnich.

Nieletni stają się winnymi wskutek zbrodni, którą a) poczytuje się im za przekroczenia z powodu nieletności, albo b) wskutek występków i przekroczeń samych przez się.

§ 269. Nieletni mogą w dwojaki sposób stać się winnymi:

a) przez czyny karalne, które ze swej właściwości byłyby zbrodniami, ale jeżeli małoletni je popełniają, będą karane według § 237 jako przekroczenia;

b) przez takie czyny karalne, które już same przez się są tylko występkami albo przekroczeniami.

1. W przypadku § 269 lit. a uk. wyrok opiewa nie na zbrodnię, jaką czyn przestępny ze względu na swą istotę przedstawia, lecz na „przekroczenie nieletnich“ (OPlen. z 31/10 1902 Nr 14358 ZbNr 2767).

2. Podane w § 269 lit. a. uk. przekroczenie wymaga u nieletniego złego zamiaru, potrzebnego dla pewnej zbrodni (np. w przypadku nierządu przeciw naturze woli sprawcy, skierowanej ku zaspokojeniu chuci). Jeżeli brak jest złego zamiaru, to w ogóle nie ma istoty czynu, którą nieletniemu poczytać można (O. z 30/1 1911 Kr. VII 77/10, ZbNr 3800).

Karanie pierwszych.

§ 270. Czyny karalne pierwszego rodzaju, popełnione przez nieletnich, należy karać stosownie do okoliczności zamknięciem w odosobnionem miejscu od jednego dnia do sześciu miesięcy. Karę tę można według § 253 obostrzyć.

1. Nie wolno wyrzec aresztu zamiast zagrożonego ustawą zamknięcia (OPlen. z 31/10 1902 Nr 14358 ZbNr 2767 i OPlen. z 4/2 1903 Nr 1275). Przekroczenie władzy karania przez wyrzeczenie aresztu zamiast zamknięcia uzasadnia nieważność wyroku (OPlen. z 4/2 1903 Nr 1275).

2. W stosunku do zamknięcia jest grzywna łagodniejszą karą; instancja odwoławcza nie jest zatem uprawniona w myśl § 477 pk. do nałożenia kary zamknięcia z urzędu zamiast błędnie wyrzeczonej grzywny przez pierwszą instancję (OPlen. z 28/ 12 1904 Nr 19126 ZbNr 3026).

Okoliczności, które przy wymiarze kary należy uwzględnić.

§ 271. Okoliczności, jakie należy uwzględnić przy wyrzeczeniu okresu kary i przy obostrzeniu, są;

- a) wielkość i jakość karygodnego czynu;
- b) wiek winowajcy, według tego, im bardziej zbliża się do kresu nieletności;
- c) jego usposobienie, według samodzielności widocznej tak z terażniejszego czynu jak i z poprzedniego zachowania się, według bardziej szkodliwych skłonności, złośliwości albo niepoprawności.

Z karą należy połączyć stosowną pracę i naukę duszpasterza.

§ 272. Z tem wykonaniem kary na nieletnich połączyć należy zawsze obok pracy dla sił ich stosownej odpowiednią celowi naukę duszpasterza albo katechety.

Występki i przekroczenia popełnione przez nieletnich należy pozostawić skarceniu domowemu, według okoliczności władzy bezpieczeństwa.

§ 273. Karygodne czyny drugiego rodzaju, popełnione przez nieletnich, pozostawia się w ogóle skarceniu domowemu, a w braku jego, albo w razie wyłaniających się szczególnych okoliczności skarceniu i zarządzeniu przez władzę bezpieczeństwa.

1. W przypadkach § 273 uk. nie wolno sądowi karnemu orzekać również o winie nieletniego; sąd nie powinien w swych czynnościach urzędowych posunąć się dalej, niż potrzeba do uznania swej niewłaściwości i do przesłania akt władzy opiekuńczej lub władzy bezpieczeństwa. Władza polityczna krajowa zarządza w tych przypadkach oddanie do zakładu poprawczego bez współdziałania sądu karnego, niepowołanego do wyrzeczenia dopuszczalności środków zapobiegawczych (OPlen. z 28/11 1893 Nr 13849 ZbNr 1746 i z 1/10 1895 Nr 11592).

2. W przypadkach z § 273 uk. sąd karny nie jest uprawniony do rozstrzygania roszczeń o odszkodowanie, z czynu przestępnego nieletniego powstałych (OPlen. z 9/5 1899 Nr 7113 ZbNr 2352).

ROZDZIAŁ IV.

O różnych rodzajach występków i przekroczeń.

Podział występków i przekroczeń.

§ 274. Czyny karygodne, które odnośnie do swej doniosłości i szkodliwego wpływu uznaje się tutaj za występki albo przekroczenia, dzielą się na następujące rodzaje:

1. Czyny karygodne przeciw bezpieczeństwu publicznemu.

§ 275. Czyny karygodne przeciw publicznemu bezpieczeństwu, mianowicie przeciw publicznemu spokojowi

i porządkowi, przeciw publicznym zakładom i urządzeniom dla bezpieczeństwa publicznego i przeciw obowiązkom urzędu publicznego.

2. Przeciw bezpieczeństwu poszczególnych ludzi.

§ 276. Czyny karygodne, sprowadzające niebezpieczeństwo albo szkodę dla bezpieczeństwa poszczególnych ludzi, mianowicie dla osobistego bezpieczeństwa życia, zdrowia albo też ciała, bezpieczeństwa własności albo zarobkowania; bezpieczeństwa czci i dobrej sławy; albo bezpieczeństwa innych praw.

3. Przeciw publicznej obyczajności.

§ 277. Występki i przekroczenia, które obrażają publiczną obyczajność.

ROZDZIAŁ V.

O występkach i przekroczeniach przeciw publicznemu spokojowi i porządkowi.

Występki i przekroczenia przeciw publicznemu spokojowi i porządkowi.

§ 278. Występkami i przekroczeniami przeciw publicznemu spokojowi i porządkowi są:

- a) zbiegowisko;
- b) udział w tajnych stowarzyszeniach albo zakazanych związkach i zatajanie członków stowarzyszeń dozwolonych;
- c) poniżenie zarządzeń władz i podburzanie przeciw władzom państwowym lub gminnym, albo przeciw po-

szczególnym organom rządu, przeciw świadkom albo znawcom;

d) podburzanie do nieprzyjaznych kroków przeciw narodowościom, stowarzyszeniom religijnym, korporacjom itp.

e) zniewaga prawnie uznanego kościoła albo stowarzyszenia religijnego;

f) krzewienie sekty religijnej ogłoszonej przez państwo za niedozwoloną;

g) publiczne poniżanie instytucji małżeństwa, rodziny, własności, albo pochwalanie czynów bezprawnych lub niemoralnych;

h) uszkodzenie grobowców, otwarcie grobów, wywleczenie albo znieważenie zwłok i kradzieże na tego rodzaju przedmiotach;

i) danie pomocy do występku albo przekroczenia;

k) rozszerzanie nieprawdziwych wieści niepokojących albo przepowiedni;

l) bezprawne obwieszczenia;

m) składki albo subskrypcje celem udaremnienia skutków prawnych czynów karygodnych.

a) Zbiegowisko. Kto ponosi w niem winę.

§ 279. Występku zbiegowiska staje się winnym, kto wzywa kilku ludzi do udzielenia pomocy albo do oporu przeciw jednej z osób w § 68 wymienionych, zajętych wykonaniem polecenia władzy, albo pełnieniem swego urzędu lub służby. Karą jest ścisły areszt od jednego do sześciu miesięcy.

1. Wezwanie musi być zwrócone do kilku t. j. conajmniej do dwóch ludzi; nie wymaga się, aby wezwanie pociągało za sobą jakie konkretne zagrożenie publicznemu spokojowi lub porządkowi (O. z 14/6 1901 Nr 1799 ZbNr 2620).

2. Pojęcie „wzywania“ w myśl § 279 uk. obejmuje każde działanie sprawcy, za pomocą którego ten świadomie popycha więcej ludzi do wspólnej pomocy lub do oporu przeciwko jednej z osób w § 68 uk. wymienionych, wykonaniem obowiązku swego urzędu lub służby zajętych (OSP. z 19 maja 1920 I 205).

Współwinni.

§ 280. Takiej samej karze podpada, kto daje posłuch takiemu wezwaniu i przyłącza się do wzywającego dla pomocy lub oporu.

Obowiązek ojca rodziny w razie zbiegowiska.

§ 281. Jeżeli wskutek publicznego niepokoju wydano rozkaz, że każdy ze swymi domownikami ma pozostać w domu, staje się każdy winnym występku zbiegowiska, kto bez ważnej przyczyny wychodzi z domu, a przede wszystkim ojciec rodziny albo ktokolwiek jest głową rodziny, jeżeli nie zatrzyma o ile możliwości w domu swoich domowników.

Kara na ojca lub głowę rodziny; na tych, którzy wśród takich okoliczności wydalają się z domu.

§ 282. Karą na ojca lub głowę rodziny jest areszt od tygodnia do miesiąca. Tak samo należy karać tych, którzy wśród takich okoliczności wydalili się z domu, chociażby w zaburzeniu pokoju nie brali udziału.

Kara na tych, którzy podczas zbiegowiska nie są posłuszni urzędnikom albo straży.

§ 283. Kto podczas zbiegowiska wywołanego jakkolwiek inną przyczyną, niż tą, wskutek której ono

staje się zbrodnią, nie jest posłuszny urzędnikom albo straży, wzywającym tłum do rozejścia się, staje się również winnym występku zbiegowiska i należy go karać aresztem od tygodnia do miesiąca.

1. Zbiegowisko w rozumieniu karnem oznacza zebranie się tłumu ludzi, który może narazić spokój i porządek publiczny. W §§ 279, 281 i 283 uk. mieszczą się trzy różne przestępstwa, od siebie niezależne. Do zastosowania § 283 nie potrzeba, aby zbiegowisko powstało w sposób w § 279 uk. podany (OPlen. z 4/12 1894 Nr 14382 ZbNr 1846).

2. Pięć lub dziesięć osób nie tworzy tłumu (O. z 27/12 1881 Nr 11556); zgromadzenie się nawet pięciu osób może być zbiegowiskiem, jeżeli naraża na niebezpieczeństwo spokój i porządek publiczny (O. z 17/3 1911 Kr. VIII 185/10 ZbNr 3816).

3. Postanowieniu karnemu z § 283 uk. podpada, kto nie daje bezzwłocznie posłuchu zwróconemu do tłumu rozkazowi władzy do rozejścia się (O. 9/3 1901 Nr 15489 ZbNr 2642). Rozmyślne powolne oddalanie się jest nieposłuszeństwem dla rozkazu władzy (O. z 27/3 1909 Kr. II 361/8).

4. Nieposłuszeństwo dla rozkazu władzy opuszczenia miejsca zgromadzenia należy karać nie według §§ 283 i 284 uk., lecz według §§ 14 i 19 ustawy z 15 listopada 1867 Nr 135 Dpp. (O. z 17/10 1910 Kr. II 271/10 ZbNr 3758 i O. z 27/5 1911 Kr. II 70/11 ZbNr 3848).

Na tych, którzy wdają się z urzędnikiem lub strażą w kłótnię lub sprzeczkę.

§ 284. Jeżeli kto w czasie takiego odmówienia posłuszeństwa wdał się w kłótnię lub sprzeczkę z urzędnikiem albo strażą, karą jest ścisły areszt jednomiesięczny, który w razie zachodzących okoliczności należy obostrzyć.

b) Udział w tajnych stowarzyszeniach.

§ 285. Wszelkie zawiązywanie tajnych stowarzyszeń jest zakazane, bez względu na to, w jakim celu

je się zakłada i pod jaką nazwą lub formą istniały lub istnieją. Udział w tajnym stowarzyszeniu czyni winnym występku.

**Jakie związki należy uważać za tajne
stowarzyszenia.**

§ 286. Za tajne stowarzyszenia należy uważać każdy związek kilku osób:

a) jeżeli rozmyślnie zataja się przed władzą jego istnienie;

b) jeżeli jego istnienie wprawdzie jest wiadome, lecz tai się albo jego urządzenie i statuty, albo podaje się jako rzeczywiście obowiązujące inne urządzenie, lub inne cele.

**Kto staje się winnym współdziałania w tajnym sto-
warzyszeniu.**

§ 287. Współdziału w tajnym stowarzyszeniu staje się winnym każdy krajowiec:

a) który stara się założyć lub rzeczywiście zakłada takie stowarzyszenie;

b) stara się o pozyskanie członków dla tajnego stowarzyszenia krajowego lub zagranicznego;

c) kto jest przełożonym albo członkiem krajowego lub zagranicznego tajnego stowarzyszenia;

d) utrzymuje korespondencję z takim stowarzyszeniem;

e) w zebraniach takiego stowarzyszenia uczestniczy w jakimkolwiek charakterze;

f) dla zebrań jego świadomie swój dom albo mieszkanie wynajmuje albo używa; wreszcie

g) urzędnik, obowiązany z mocy swego urzędu do

doniesienia, mający wiadomość o istnieniu tajnego stowarzyszenia albo o jego zebraniach, a zaniedbując urządowego doniesienia do władzy.

do § 287. Patrz OSP. poz. 5) przy § 58.

Kara na założycieli tajnego stowarzyszenia, agitatorów i przełożonych.

§ 288. Kara za ten występki jest różna stosownie do jakości udziału. Założycieli tajnego stowarzyszenia, agitatorów i przełożonych należy skazać na areszt ścisły od trzech miesięcy do jednego roku.

Na tych, którzy są obecni na zebraniach lub biorą udział w inny sposób.

§ 289. Tych, którzy są obecni na zebraniach tajnego stowarzyszenia, albo w nich biorą udział za pomocą korespondencji lub w jakikolwiek inny sposób, należy karać pierwszy raz aresztem od jednego do trzech miesięcy, w razie powtórzenia ścisłym aresztem od trzech miesięcy do sześciu.

Na tych, którzy nie będąc członkami stowarzyszenia swego domu lub mieszkania użyczą lub wynajmują.

§ 290. Kto świadomie swego domu lub mieszkania dla zebrań tajnego stowarzyszenia użyczą lub wynajmuje, będzie, jeżeli nie jest członkiem stowarzyszenia, skazany na areszt od jednego do trzech, w razie powtórzenia na areszt ścisły od trzech do sześciu miesięcy. Ponadto jeżeli dom albo mieszkanie było wynajęte, przepada czynsz najmu.

Jeżeli są członkami stowarzyszenia.

§ 291. Jeżeli umożliwiający zebrania tajnych stowarzyszeń w swoim domu lub mieszkaniu jest zarazem członkiem stowarzyszenia, należy go ukarać, oprócz przypadkiem umówionego czynszu najmu, ścisłym aresztem od jednego do trzech, w razie powtórzenia do sześciu miesięcy.

Kara na urzędnika, który zaniecha doniesienia.

§ 292. Kara na urzędnika, który wbrew swemu obowiązki urzędowemu zaniecha zrobić doniesienie o wiadomem mu tajnem stowarzyszeniu, albo o zebraniach, jest ścisły areszt od jednego do trzech, a w razie powtórzenia do sześciu miesięcy.

Jeżeli zaś wiadome mu zebrania tajnego stowarzyszenia powtarzały się przez dłuższy czas i wskutek tego powstało niebezpieczeństwo dla publicznego porządku, należy nałożyć w miarę długiego czasu i okoliczności karę ścisłego aresztu od sześciu miesięcy do jednego roku.

Karalność obcokrajowców.

§ 293. Obcokrajowcy stają się także winnymi tego występku, o ile podczas swego pobytu w tych krajach;

- a) starają się zakładać tajne stowarzyszenia;
- b) podejmują się zabiegów o członków dla krajowego albo zagranicznego tajnego stowarzyszenia;
- c) odbywają u siebie zebrania tajnych stowarzyszeń, albo
- d) swego domu albo mieszkania użyczają albo wynajmują na zebrania tego rodzaju;
- e) przyczyniają się zapomocą listów albo w innej

drodze do połączenia się krajowych tajnych stowarzyszeń i ich członków z zagranicznymi.

Kara.

§ 294. Karą na obcokrajowca jest we wszystkich przypadkach, wymienionych w § 293, areszt od jednego do sześciu miesięcy, w razie obciążających okoliczności ścisły areszt od sześciu miesięcy do roku. Po ukończeniu kary należy obcokrajowca wydalić z wszystkich krajów koronnych.

Kara na cudzoziemców, jeżeli z zagranicy zakładają tajne stowarzyszenia, albo do niego zbierają członków.

§ 295. Również jeżeli cudzoziemiec starał się z zagranicy założyć w tutejszych krajach tajne stowarzyszenie, albo zbierać członków dla tajnego stowarzyszenia, należy na niego w razie ujęcia go nałożyć karę w § 294 podaną.

Obowiązek przełożonych, urzędników i innych odnośnie do tego, co do stowarzyszenia należy.

§ 296. W razie wykrycia tajnego stowarzyszenia są jego przełożeni i urzędnicy obowiązani okazać i wydać władzy wszystkie dokumenty i korespondencje, należące do stowarzyszenia. Kto cokolwiek z tego, co do stowarzyszenia należy, zatrzymuje lub ukrywa, będzie karany ścisłym aresztem od tygodnia do miesiąca. Kasy i sprzęty stowarzyszenia przypadają.

Wzywianie lub zbieranie członków dla stowarzyszenia, po odmówieniu zezwolenia lub po rozwiązaniu, oraz dalsza działalność takiego stowarzyszenia.

§ 297. Wzywianie albo zbieranie do stowarzyszenia, któremu odmówiono zezwolenia, albo które już wprawdzie istniało, lecz przez władzę zostało rozwiązane, tudzież w ogóle dalszą działalność stowarzyszenia przez władzę rozwiązanego należy karać jako występki aresztem, w razie powtórzenia ścisłym aresztem od trzech do sześciu miesięcy, o ile ta działalność nie podpada surowszym postanowieniom §§ 286 i 288.

Współudział w takim stowarzyszeniu.

§ 298. Jako członek takiego stowarzyszenia podpada karze każdy, kto mimo odmówienia zezwolenia na założenie, albo mimo zarządzonego przez władzę jego rozwiązania nie przestaje uiszczać wkładek albo w inny sposób działać na rzecz stowarzyszenia, bywa na jego zebraniach, albo w tym celu swego domu albo mieszkania używa lub odnajmuje.

Taki współudział należy karać jako przekroczenie grzywną od stu do sześciuset złotych, albo aresztem od jednego do trzech miesięcy.

Rozmyślne zatajenie członków dozwolonego stowarzyszenia.

§ 299. Przełożeni dozwolonego stowarzyszenia, którzy na zapytanie władzy rozmyślnie zatajają członków, stają się winnymi przekroczenia i należy nałożyć na nich grzywnę od stu do sześciuset złotych.

c) Poniżanie zarządzeń władz i podburzanie przeciw władzom państwowym albo gminnym, przeciw poszczególnym organom rządu, przeciw świadkom albo znawcom.

§ 300. Kto publicznie, albo wobec kilku ludzi, albo w drukach, rozpowszechnianych rycinach, wizerunkach lub pismach stara się lżeniem, wyszydzaniem, nieprawdziwymi twierdzeniami lub przekręcaniem faktów poniżyć zarządzenia lub orzeczenia władz, albo w ten sposób podburzyć drugich do nienawiści, pogardy albo bezpodstawnych zażaleń przeciw władzom państwowym lub gminnym albo przeciw poszczególnym organom rządowym odnośnie do ich urzędowania, albo przeciw świadkom lub znawcom odnośnie do ich zeznań przed sądem, staje się winnym występku podburzania, jeżeli ta działalność nie przedstawia się jako czyn karygodny cięższą karą zagrożony, i należy go karać aresztem od jednego do sześciu miesięcy.

Gdyby na wyrażenie zgody na tego rodzaju zażalenia zbierał podpisy albo składki lub wzywał do nich, należy karę obostrzyć.

Można również autora takiego zażalenia wydrzeć z miejscowości, albo z całego kraju koronnego, a jeżeli jest cudzoziemcem, także z wszystkich krajów koronnych cesarstwa.

Wyraz „władza“, użyty w pierwszym zdaniu tego paragrafu, obejmuje władze załatwiające interesy rządu (§ 101 ust. 2 uk.), nie zaś władze kościelne. Duchowni są organami rządowymi tylko, o ile spełniają funkcje państwowe, np. prowadzą metryki (O. z 10/7 1896 Nr 5662 ZbNr 1983).

Przekroczenie wzywania do bezpodstawnych zażaleń. Kara.

§ 301. Kto w jakimkolwiek zamiarze, szczególnie

zaś z chęci zysku, wzywa i nakłania strony do swawolnych, bezpodstawnych zażaleń, już w ustawowej drodze instancji odrzuconych, albo w tym względzie dopuszcza się wymuszenia pieniędzy, staje się winnym przekroczenia i należy go karać aresztem do jednego miesiąca.

d) Podburzanie do kroków nieprzyjaznych przeciw narodowościom, stowarzyszeniom religijnym, korporacjom i t. p.

§ 302. Kto drugich nawołuje, zachęca lub usiłuje uwieść do nieprzyjaznych kroków przeciw różnym narodowościom (ludom), przeciw stowarzyszeniom religijnym albo innym stowarzyszeniom, przeciw poszczególnym klasom albo stanom społecznym, albo przeciw korporacjom prawnie uznanym, albo wogóle mieszkańców państwa do wrogich przeciw sobie stronnictw, staje się winnym występku, o ile ta działalność nie przedstawia się jako czyn karygodny cięższą karą zagrożony, i będzie karany ścisłym aresztem od trzech do sześciu miesięcy.

1. Wyraz „klasy“ odnosi się do każdej grupy osób, które z powodu jednakiego stanowiska albo jednakich zapatrywań, interesów lub celów można uważać za zjednoczone i dlatego pod wspólną nazwą jako całość wzięte odróżniają się zewnątrznie od innych osób lub grup; a więc odnosi się także do partji jako do zwolenników pewnego politycznego kierunku (OPlen. z 27/10 1896 Nr 12384 ZbNr 1988 i z 27/10 1896 Nr 12385 ZbNr 1989).

2. Jako „kroki nieprzyjazne“ (przeprowadzenie hasła „swój do swego“ w obrocie handlowym) należy uważać również bojkot (OPlen. z 27/10 1896 Nr 12384 i z 27/10 1896 Nr 12385 ZbNr 1988 i 1989).

3. Patrz OSP. pod 3. przy § 58.

e) *Zniewaga prawnie uznanego kościoła albo stowarzyszenia religijnego.*

§ 303. Kto publicznie lub wobec kilku ludzi, albo w druckach, rozpowszechnianych rycinach lub pismach wyszydza albo stara się poniżyć nauki, zwyczaję lub urządzenia kościoła albo stowarzyszenia religijnego, prawnie w państwie uznanego, albo służyć religijnego obraża podczas wykonywania czynności służbie Bożej poświęconych, albo zachowuje się nieprzyzwoicie podczas publicznego wykonywania obrzędów religijnych w sposób dla drugich gorszący, staje się winnym występku, o ile sposób tego postępowania nie stanowi zbrodni zniewagi religji (§ 122), i należy go karać ścisłym aresztem od jednego do sześciu miesięcy.

1. Ochrona prawna dotyczy wyznania religijnego, prawnie w państwie uznanego jako takie, a nie tylko poszczególnych jego nauk (O. z 9/12 1892 Nr 10950 ZbNr 1600). Nauki, zwyczaję i urządzenia prawnie uznanego kościoła lub stowarzyszenia religijnego podpadają pod tę ochronę prawną (O. z 3/2 1893 Nr 14656 ZbNr 1611).

2. Urządzeniem kościoła katolickiego jest papieństwo (O. z 1/3 1900 Kr. V 181/8 i z 22/1 1912 Kr. VII 87/11); kto je wyszydza lub usiłuje poniżyć, wykracza przeciw § 303 uk. Powołanie się na druki, których nie zakwestjonowano, jako na źródło karygodnych enuncjacji nie usprawiedliwia (O. z 28/1 1905 Nr 13904 ZbNr 3055).

3. „Urządzeniem“ kościoła jest: list pasterski biskupa katolickiego (O. z 19/1 1900 Nr 14337 ZbNr 2434); misja duchowna dla kaznodziejstwa, udzielania sakramentów pokuty i ołtarza (O. z 4/12 1897 Nr 12668 ZbNr 2143); budynek dla służby bożej przeznaczony (dom modlitwy). (O. z 30/11 1885, Nr 10994 ZbNr 854).

4. Wyszyczenie i poniżenie stanu kapłańskiego w znaczeniu społecznem i zarzut zachowania się celibatawri nieodpowiadającego nie uzasadnia istoty z § 303 uk. (O. z 11/3 Kr. III 195/10).

5. Tylko dla „poniżenia“ wymaga się w § 303 uk. woli wywołania pewnego skutku; dla innych rodzajów popełnienia tego przestępstwa wystarczy świadomość, że czyn ma właściwości w tym paragrafie przewidziane (O. z 16/1 1911 Kr. IV 188/10).

6. Sługa duchowny jest zajęty wykonywaniem służby bożej, jeżeli przywdział zewnętrzne oznaki swego urzędu i gotuje się do wykonania służby bożej, a dopóty należy go za takiego uważać, dopóki znowu nie złoży oznak kościelnych z powodu ukończenia czynności duchownych (OPlen. z 14/7 1896 Nr 8064 ZbNr 2000).

7. Nie potrzeba dla zaistnienia istoty przestępstwa obrazy czci tego rodzaju, jaki przewiduje przekroczenie przeciw bezpieczeństwu czci; przedmiotem ochrony prawnej nie jest cześć prywatna sługi duchownego, lecz autorytet kościelny, w jaki jest uposażony w czasie wykonywania służby bożej (O. z 18/4 1891 Nr 1054 ZbNr 1426 i z 11/5 1891 Nr 2822).

8. Wykonywanie prawa dyscyplinarnego przez proboszcza w kościele nie uzasadnia przedmiotowej istoty czynu z § 303 uk. (O. z 22/9 1906 Nr 10358 ZbNr 3227).

9. Publiczne wykonywanie praktyk religijnych nie jest przywiązane do pewnego miejsca (O. z 16/11 1906 Nr 11845 ZbNr 3261). Jako publiczne wykonywanie praktyk religijnych kończy się pogrzeb z chwilą złożenia zwłok do grobu i rozjęcia się konduktu pogrzebowego (O. z 5/5 1893 Nr 2926 ZbNr 1658).

10. Według swej istoty przedstawia się wyszydzenie tylko jako środek do poniżenia, które wymaga zamiaru. Świadomość sprawcy, że jego czyny lub oświadczenia są zdolne do wystawienia pewnego przedmiotu na pośmiewisko, nie uzasadnia sama przez się zamiaru (O. z 27/11 1917 Kr. VII 55/17 ZbNr 4469).

*f) Krzewienie sekty religijnej, przez państwo za nie-
dozwoloną uznanej.*

§ 304. Również staje się winnym występku i będzie karany aresztem od jednego do trzech miesięcy, kto w celu założenia albo krzewienia stowarzyszenia

religijnego (sekty), uznanego przez rząd za niedozwolone, zwołuje zebrania, ma wykłady lub je ogłasza, zbiera wyznawców, albo jakąkolwiek inną przedsiębiorze czynność, do tego celu zmierzającą.

g) Publiczne poniżenie instytucji małżeństwa, rodziny, własności, albo pochwalanie bezprawnych lub niemoralnych czynów.

§ 305. Kto w sposób w § 303 podany poniżej lub zachwiać usiłuje instytucję małżeństwa, rodziny lub prawne pojęcia o własności, albo nawołuje, zachęca lub usiłuje uwieść do niemoralnych lub ustawami zakazanych czynów, albo je zachwala, albo usiłuje usprawiedliwić, staje się winnym występku, o ile to nie przedstawia się jako czyn surowszą karą zagrożony, i będzie karany aresztem od jednego do sześciu miesięcy. Jeżeli jednak jeden z występków w §§ 300 i 302—305 podanych popełniono drukiem, można w miarę ich niebezpieczeństwa i zamierzonego większego rozpowszechnienia, powiększyć karę do roku ścisłego aresztu, a w tym przypadku można również winowajców wydalić z miejscowości lub z kraju koronnego, a jeżeli są obcokrajowcami, z wszystkich krajów koronnych cesarstwa.

1. § 305 uk. różni się tem od § 9 uk., że w § 9 uk. przewiduje się oddziaływanie intelektualne na wywołanie pewnego konkretnego czynu przestępnego, gdy tymczasem tutaj wchodzi w rachubę tylko ogólne, teoretyczne i abstrakcyjne podniety do czynów niemoralnych i bezprawnych (O. z 1/2 1907 Nr 13914 i z 22/2 1907 Nr 10326).

2. Postanowienie karne z § 305 uk. zwraca się przeciw usiłowaniu obalamucenia w zapatrywaniach etycznych i prawnych; nie wymaga się do istoty czynu, aby ono rzeczywiście zaszło (O. z 16/4 1898 Nr 3128 ZbNr 2200).

3. Przez „własność“ w myśl § 305 uk. należy rozumieć instytucję własności polegającą według kodeksu cywilnego na instytucji indywidualnej własności prywatnej (O. z 22/3 1901 Nr 17662 ZbNr 2594).

h) uszkodzenie grobowców, otwarcie grobów, zabranie albo znieważenie zwłok i kradzieże na tego rodzaju przedmiotach.

§ 306. Kto ze złośliwości lub swawoli uszkadza grobowce przeznaczone dla zwłok ludzkich, otwiera bezprawnie groby, i stamtąd albo z innych miejsc na przechowanie przeznaczonych zabiera samowolnie zwłoki ludzkie lub ich poszczególne części, albo dopuszcza się znieważenia zwłok ludzkich, staje się winnym występku i należy go karać ścisłym aresztem od jednego do sześciu miesięcy. Z grabieżami zaś popełnionymi z chęci zysku na grobowcach, w grobach albo na zwłokach, należy postąpić jak z kradzieżami (§ 172 i 460).

1. Nie względy zdrowotności publicznej były w postanowieniu karnem § 306 uk. miarodajne; wymienione tutaj czyny uznał ustawodawca za karalne tak ze względu na połączoną z nimi zazwyczaj obrazę uczuć religijnych, jak ze względu na ujawnione przez nie zaprzeczenie uczuć ludzkich i dobrych obyczajów, jak również ze względu na uszanowanie pietyzmu członków rodziny (O. z 6/11 1880 Nr 8536 ZbNr 281).

2. Wyraz „grobów“ obejmuje w myśl ustawy wszystko, co bezpośrednio z grobami jest połączone i służy do oznaczenia osoby pochowanej, albo do wyrażenia przez rodzinę przywiązania do niej (O. z 23/1 1885 Nr 12951 ZbNr 732).

3. Do istoty występku wymaga się świadomości i zamiaru znieważenia człowieka nieżywego (O. z 30/6 1894 Nr 5659 ZbNr 1799 i z 23/11 1901 Nr 7499 ZbNr 2673).

i) Danie pomocy do występku albo przekroczenia.

§ 307. Kto w sposób w §§ 214 i 217 podany staje

się winnym dania pomocy do występku lub przekroczenia, popełnia przekroczenie i należy go ukarać w pierwszym przypadku aresztem od ośmiu dni do trzech miesięcy, w drugim do miesiąca.

k) Rozszerzanie fałszywych i niepokojących wieści i przepowiedni.

§ 308. Kto za pomocą publicznego ogłoszenia (przez przybicie na murach, publiczne mowy albo wykłady itp.) rozsiewa lub rozszerza nieprawdziwą wieść, niepokojącą bezpieczeństwo publiczne, nie mając dostatecznej podstawy wierzyć w jej prawdziwość, albo podobną rzekomą przepowiednię, staje się winnym przekroczenia i należy go karać aresztem od ośmiu dni do trzech miesięcy.

Pojęciu publicznego ogłoszenia odpowiada tylko to krzewienie lub rozpowszechnianie pogłoski (przepowiedni), które zdolne jest ją podać szybko do wiadomości ludności i ją rozpowszechnić (O. z 3/6 1889 Nr 1103 ZbNr 1252 i OPlen. z 21/4 1897 Nr 4723 ZbNr 2075).

l) Bezprawne ogłoszenia.

§ 309. Kto w sposób w poprzednim paragrafie podany ogłasza głosowanie sędziów lub wiadomości z rozpraw sądowych albo innych władz publicznych, o ile ogłoszenie jest ustawą zakazane, albo kto fałszywie rozgłasza lub rozpowszechnia jakieś obwieszczenie jako zarządzenie władzy publicznej, którego całkowite lub częściowe sfalszowanie było mu wiadome lub prawdopodobne z przyczyn dostatecznych, staje się winnym przekroczenia, o ile w tem nie mieści się czyn kary-

godny cięższą karą zagrożony, i należy go karać aresztem od jednego do trzech miesięcy.

m) Składki albo subskrypcje dla udaremnienia prawnych skutków czynów karygodnych.

§ 308 Kto w sposób w § 308 podany urządza lub ogłasza składki albo subskrypcje na pokrycie lub wynagrodzenie szkody z powodu przepadku kaucji, grzywien i odszkodowań za czyny karne, staje się winnym przekroczenia i należy go karać aresztem od czternastu dni do trzech miesięcy.

Jeżeli zaś jeden z czynów w §§ 308—310 wymienionych popełniono drukiem, należy go karać jako występpek ścisłym aresztem od jednego do sześciu miesięcy.

ROZDZIAŁ VI.

O przekroczeniach przeciw zakładom i urządzeniom publicznym, dotyczącym bezpieczeństwa powszechnego.

Przekroczenie uwiedzenia urzędnika do nadużycia władzy urzędowej.

Kara.

§ 311. Kto stara się uwieść urzędnika podarunkami do stronnictwośc lub do naruszenia swego obowiązku urzędowego, popełnia przekroczenie, o ile to nie przedstawia się jako zbrodnia w § 105 podana, albo inne przekroczenie ustawy cięższą karą zagrożone, i należy go karać aresztem od jednego do sześciu miesięcy.

Nadto złożony ma być podarunek, ofiarowany lub rzeczywiście dany, na rzecz skarbu państwa; podarunek taki względnie jego wartość będzie użyta na budowę i utrzymanie domów poprawy, domów pracy przymusowej i zakładów wychowawczych dla zaniedbanej młodzieży w b. zaborze austriackim.

(Zdanie 2 § 311 dodano art. 2, L. g ustawy z 16 marca 1920, DURP. poz. 158).

1. Nie wymaga się do istoty § 311 uk. rzeczywistego lub usiłowanego wręczenia podarunku; wystarcza zaofiarowanie podarunku (O. z 13/2 1886 Nr 14612 ZbNr 861).

2. Usiłowane skłonienie kontrolera skarbowego zapomocą podarunku do zaniechania sporządzenia opisu czynu w przedmiocie zatajenia wódki stanowi przekroczenie z § 311 uk. (OSP. z 14 marca 1924 Kr. 565/23).

Zniewaga publicznych urzędników, sług, stróżów, funkcjonariuszy kolejowych i t. p.

§ 312. Każdą czynną albo słowną zniewagę osób w § 68 wymienionych, zajętych wykonaniem polecenia władzy albo pełnieniem swego urzędu lub służby, należy karać jako przekroczenie, o ile nie mieści się w niej czyn karny surowszą karą zagrożony.

1. Do zastosowania tego przepisu ustawy potrzeba, aby obraza nastąpiła w czasie wykonywania służby, nie zaś, aby odnosiła się do wykonywania służby (OPlen. z 12/1 1888 Nr 13871 ZbNr 1121).

2. Obraza organu publicznego musi nastąpić przez osobę na miejscu czynu obecną w czasie wypełniania przez niego zlecenia urzędowego lub w czasie wykonywania urzędu lub służby (od osoby do osoby). (OPlen. z 15/5 1895 Nr 259 ZbNr 1876).

3. Tak zwany animus iniuriandi nie stanowi części składowej istoty czynu przestępnego (O. z 16/10 1885 Nr 7638 ZbNr 823).

4. „Czynną“ nie jest zniewaga dlatego, że nastąpiła nie słowami, lecz zachowaniem się symbolicznie działającym; jest

nią tylko wtedy, kiedy polega na czynie zwróconym przeciw ciążu znieważonego (O. z 21/10 1887 Nr 8490 ZbNr 1105).

5. Należy uznać za czynną zniewagę szeszucie swego psa przeciw organowi urzędowemu, zajętemu wykonaniem swej służby (O. z 2/3 1895 Nr 15496).

6. Odezwanie się obrońcy w toku rozprawy głównej do oskarżyciela publicznego, że uczyniony przez tegoż obrońcom zarzut, iż dążą do odroczenia rozprawy, „jest niegodnym zastępcy oskarżyciela publicznego“, a taksamo wyrażenie się „wara prokuratorowi od celi oskarżonego“ stanowią przekroczenie z § 312 uk. (OSP. z 13 marca 1923 II 527).

Kara.

§ 313. Słowne zniewagi należy karać aresztem od trzech dni do miesiąca, zaś czynne od jednego do sześciu miesięcy.

Jeżeli jednak zniewaga pociągnęła za sobą skutki i rzeczywiście przeszkodziła wykonaniu zlecenia władzy albo pełnieniu urzędu lub służby, należy winnego skazać na ścisły areszt od trzech do sześciu miesięcy.

Inne wmieszanie się w wykonywanie służby publicznej.

§ 314. Kto nie dopuści się przewidzianej w § 312 zniewagi, a w inny sposób wmieszają się dla przeszkodzenia jednej z wymienionych tamże osób w pełnieniu swego urzędu lub służby albo w wypełnieniu rozkazu władzy, staje się winnym przekroczenia i należy go karać aresztem od jednego dnia do miesiąca.

UWAGA: zobacz rozporządzenia min. spr. wewn. z dnia 2 marca 1920 poz. 159 DURP. i z 30 kwietnia 1920 ZbNr 339 DURP. w przedmiocie mundurów i uzbrojenia policji państwowej.

1. Wspólne cechy § 81 uk. i § 314 uk. polegają na tym samym przedmiocie i zamiarze. Znamieniem odrębnym jest

użycie gwałtu, którego wymaga się w § 81, a wyklucza się w § 314 (O. z 16/2 1883 Nr 12081 i z 17/12 1901 Nr 15101).

2. Podmiotem przekroczenia z § 314 uk. może być również ten, przeciw któremu wykonanie urzędu lub służby albo wypełnienie zlecenia urzędowego jest zwrócone (OPlen. z 13/12 1892 Nr 14643 ZbNr 1657).

Uszkodzenie patentów i rozporządzeń i t. p. Kara.

§ 315. Przekroczenia staje się również winnym, kto zdziera, zabiera, rozdziera, wala lub w inny sposób uszkadza patenty, rozporządzenia, pieczęcie władz państwowych lub gminnych, albo pod jakąkolwiek nazwą lub formą przybite lub wystawione dokumenty, przez władzę podpisane, dla ich ogłoszenia. Jeżeli to przekroczenie pochodzi jedynie z lekkomyślności i swawoli, karą jest areszt od dwudziestu czterech godzin do tygodnia. Jeżeli zaś okaże się w toku dochodzenia zamiar albo zelżenia władzy albo przeszkodzenia w ogłoszeniu i wypełnieniu zarządzenia, karą jest ścisły areszt od jednego do trzech miesięcy. Stosownie do przypadku i sprawy można przedłużyć ścisły areszt do sześciu miesięcy.

Rozporządzeniem w myśl § 315 uk. jest każda nie ujęta w formę ustawy emanacja woli władzy, która żąda posłuszeństwa. Ogłoszenia tego rodzaju, pochodzące czyto od władz państwowych czyto od władz gminnych, chroni ten przepis ustawy, chociaż nie są przeznaczone do opublikowania. T. z. karty upominalne rady szkolnej, przypominające obowiązek oddania do szkoły młodzieży w wieku szkolnym, należą do takich rozporządzeń (OPlen. z 6/6 1900 Nr 7582 ZbNr 2482).

Zdjęcie publicznych pieczęci. Kara.

§ 316. Samowolne albo bezprawne zdjęcie publicznych pieczęci urzędowych, pod których zamknięciem

znajdują się pisma lub inne przedmioty, należy karać jako przekroczenie aresztem od jednego do trzech miesięcy, jeżeli dopuszczono się go tylko ze swawoli albo lekkomyślnej ciekawości.

Jeżeli zaś dopuszczono się tego na znak lekceważenia publicznych zarządzeń albo celem samowolnego osiągnięcia rzekomego swego prawa lub jakiego nienawistnego zamiaru, należy je karać ścisłym aresztem od jednego do sześciu miesięcy.

Do publicznych pieczęci urzędowych należą nietylko pieczęcie władz państwowych, lecz także pieczęcie gmin, publicznych zakładów naukowych, probostw i notarjuszów publicznych.

Uszkodzenie oświetlenia publicznego. Kara.

§ 317. Kto latarnię ustawioną dla publicznego oświetlenia rozmyślnie rozbija albo w inny sposób uszkadza, będzie karany za to przekroczenie aresztem od trzech dni do miesiąca.

Uszkodzenie mostów, śluz, grobli i t. p. tudzież przedmiotów wspomnianych w § 85 lit c) oraz swawolne uszkodzenie telegrafów państwowych. Kara.

§ 318. Swawolne zniesienie albo uszkodzenie mostu, śluzy, tamy, okucia lub poręczy, albo jakiegokolwiek budowli, któremi umacnia się brzegi rzek i potoków albo zabezpiecza się stoki gościńców i dróg albo mostów, należy w miarę zaszczej wielkiej swawoli albo wywołanej szkody karać jako przekroczenie aresztem od jednego do trzech miesięcy.

Takiej samej karze podpada także każde uszkodzenie przedmiotów wspomnianych w § 85 lit. c) tu-

dzień podany w § 89 sposób działania przeciw telegrafom państwowym, jeżeli nastąpiło tylko ze swawoli, lekkomyślności, albo z zawinionego niedbalstwa.

Połączoną ewentualną kradzież z takim uszkodzeniem należy odrębnie karać.

Przepis ustawy zagraża karą nie swawolnym uszkodzeniom w ogóle, lecz tylko uszkodzeniom dotyczącym tam podanych przedmiotów (OPlen. z 28/12 1904 Nr 19150 ZbNr 3023).

Uszkodzenie ustawionych znaków ostrzegawczych. Kara.

§ 319. Dalej jest przekroczeniem usunięcie albo rozmyślne uszkodzenie wszystkich znaków ostrzegawczych, które ustawiono dla zapobieżenia nieszczęściu, co w ogóle należy karać aresztem od trzech dni do trzech miesięcy; w razie zaszłej większej złośliwości i wynikłej szkody równie długim aresztem ścisłym.

Przekroczenia przeciw przepisom o meldowaniu przybyłych obcych i zmian co do mieszkańców, tudzież o innych fałszywych meldowaniach i wykazach.

§ 320. W miejscowościach, gdzie istnieją odrębne przepisy o zawiadomieniu władzy bezpieczeństwa o wszystkich mieszkańcach i obcych, należy nieprzestrzeganie tych przepisów, o ile w nich nic innego nie zarządzone, karać jako przekroczenie w następujących przypadkach:

a) Kara na właścicieli domów;

jeżeli właściciel domu, zarządca, sekwestrator albo kto wogóle domem zarządza, nie donosi w przepisany

czasie o zmianach dotyczących swych lokatorów. Karą jest według różnych miejscowości i dochodu z domu kwota dziesięć do stu złotych;

(Zob. rozp. z 15 lutego 1857, Nr 33 Dpp. o meldunkach i rozp. z 2 kwietnia 1858, Nr 51 Dpp. o przekroczeniu przepisów meldunkowych).

b) na podnajmujących;

kto pokoje podnajmuje tygodniowo lub miesięcznie albo przyjmuje na nocleg, a nie robi przepisanego doniesienia w przeciągu dwudziestu czterech godzin przy każdorazowej zmianie. Karą jest kwota dziesięć złotych, którą to karę należy podwoić w razie powtórzenia przekroczenia.

c) Kara na uprawnionych do przyjmowania w gospodę;.

Jeżeli oberżysta, uprawniony do przyjmowania obcych, tych, którzy pozostają przez noc, nie melduje przepisowo. Ukaranie jest takie same, jakie pod b) postanowiono.

d) na oberżystów do tego nieuprawnionych;

jeżeli w szynkowni, nieuprawnionej do przyjmowania w gospodę, przyjmuje się kogo na noc. Karą pierwszy raz jest grzywna w kwocie dziesięć złotych, drugi raz tasama kara obok aresztu przez tydzień, trzeci raz odebranie przemysłu szynkarskiego.

Również, pomijając te odrębne przepisy, należy karać jako przekroczenie:

e) Kara na meldujących się fałszywie;

jeżeli kto w karcie meldunkowej przybiera fałszywe nazwisko, fałszywy stan, fałszywe zajęcie lub podaje inne fałszywe okoliczności, albo wogóle władzę policyjną albo inną jaką władzę państwową lub gminną, z wyjątkiem dochodzeń sądowych karnych, o których istnieją odrębne postanowienia prawne, fałszywem podaniem swego nazwiska, miejsca urodzenia, stanu, albo innych swych stosunków w ten sposób podchodzi, że wskutek tego można w błąd wprowadzić nadzór publiczny. Obojętne jest przy tem, czy spowoduje niem nieprawdziwe zapiski w paszportach albo innych dokumentach, przez władze mu wystawionych, albo wreszcie, nawet nie bacząc na przedłożone paszporty i dokumenty, podaje władzy publicznej na zapytanie fałszywe daty co do swej osoby.

Karą jest areszt od trzech dni do miesiąca. Jeżeli w dochodzeniu okaże się, że przestępca rzeczywiście zamierzał władzę w błąd wprowadzić, karą będzie równie długi areszt ścisły. W razie wyłonienia się wątpliwości co do okoliczności albo osoby należy przestępcę po odcierpieniu kary wydalić z miejscowości, obcokrajowca zaś stosownie do okoliczności nawet z wszystkich krajów koronnych cesarstwa austriackiego.

UWAGA: patrz ust. z 11 maja 1920 poz. 251 DURP. i rozp. wykonawcze z 20 listopada 1920 poz. 743 DURP. w przedmiocie uznania nazwisk przybranych podczas służby wojskowej.

f) Na podrabiaczy albo fałszerzy dokumentów publicznych;

Jeżeli kto podrabia albo fałszuje dokument pu-

bliczny bez złego zamiaru, w § 197 wymaganego. Karą jest areszt od trzech dni do miesiąca.

g) na posługujących się cudzym dowodem osobistym;

Jeżeli kto w życiu codziennym posługuje się cudzym paszportem lub innym urzędowym dowodem osobistym, albo w tym celu daje swój dowód osobisty drugiemu, o ile tego nie uczyniono dla wykonania innego przekroczenia, występku lub zbrodni. Karą jest ścisły areszt od trzech dni do miesiąca. W razie szczególnych wątpliwości co do okoliczności albo osoby przestępcy, należy go po odcierpieniu kary, jeżeli jest krajowcem, wydalić z miejscowości, zaś obcokrajowca wedle okoliczności nawet ze wszystkich krajów koronnych państwa.

Za niemeldowanie służby nie karze sąd służbodawcy za przekroczenie z § 320 uk., lecz karze władza polityczna (policyjna) w myśl rozp. min. spr. wewn. i najwyż. władzy polic. z 15 lutego 1857 Nr 33 Dpp. (OPlen. z 28/10 1886 Nr 6970, z 13/5 1903 Nr 7005 ZbNr 2830 i z 23/6 1908 Kr. II 161/8).

lit. e. 1. Również ścigany za czyn przestępny dopuszcza się przekroczenia z § 320 lit. e uk., jeżeli melduje się fałszywie (O. z 21/9 1911 Kr. II 272/11), albo przytrzymany przez organ bezpieczeństwa publicznego podaje fałszywe nazwisko (O. z 9/3 1883 Nr 419 ZbNr 530 i z 30/4 1908 Nr 15491). Do podania swego nazwiska prawdziwego nie jest obowiązany wobec ścigającej go władzy policyjnej (O. z 6/7 1908 ZbNr 3483).

2. Za „przypadek sądowego dochodzenia karnego“ w myśl § 320 lit. e uk. należy uważać również dochodzenia i czynności urzędowe władzy bezpieczeństwa publicznego i jej organów przeciw osobom, które sąd podejrzewa o czyn karalny. Ocena jednak, czy o taki czyn się rozchodzi, nie zależy od uznania sprawcy, lecz raczej wyłącznie od przedmiotowego zbadania sędziowskiego (O. z 20/7 1909 Kr. I 267/9 ZbNr 3625). Bezkarne są jednak tylko owe fałszywe zeznania, które składa obwi-

niony w dochodzeniu przeciw niemu prowadzonym; nie uprawnia go zaś do fałszywego meldowania się wdrożone przeciw niemu wogóle jakie postępowanie karne (O. z 21/9 1911 Kr. II 272/11).

3. Przedmiotową istotę czynu z § 320 lit. e uk. uzasadniają tylko tam podane fałszywe daty; sama tylko odmowa dat nie podpada temu przepisowi ustawy (OPlen. z 9/1 1907 Nr 21618 ZbNr 3297).

lit. f. 1. Jeżeli okaże się, że przedsięwzięte fałszerstwo publicznego dokumentu w zamiarze oszukańczym, lecz bez wyrządzenia rzeczywistej szkody, było niezdolne do wywołania szkody, to należy czyn osądzić według § 320 lit. f uk., nie zaś według 199 lit. d uk. (O. z 20/7 1894 Nr 7086 ZbNr 1759).

2. Zamiaru wprowadzenia w błąd, chociażby nie w celu wyrządzenia szkody (§ 197 uk.), wymaga również § 320 lit. f uk. (OPlen. z 22/12 1896 Nr 14799 ZbNr 2028).

Kara na rzemieślników przyjmujących czeladników bez książeczki wędrowniej (świadcstwa).

§ 321. Rzemieślnik, który przyjmuje do roboty czeladnika niezaopatrzonego w przepisana książeczkę wędrowną, albo tam, gdzie książeczki wędrowne jeszcze nie istnieją, w zwykłe świadectwo, będzie karany za to przekroczenie pierwszy raz karą w kwocie dziesięć złotych, drugi raz podwojeniem tej grzywny, trzeci raz aresztem do miesiąca, w razie okoliczności podejrzanych nawet utratą rzemiosła.

Por. ustawę z 8 stycznia 1920 poz. 17 DURP. o zniesieniu książki robotniczej.

§ 79 ustawy z dnia 8 marca 1885 Nr 22 Dpp., dotyczący zmiany i uzupełnienia ustawy przemysłowej, nie uchylił przepisu karnego z § 321 uk. (OPlen. z 19/12 1889 Nr 11229 ZbNr 1323).

§ 322 uchylony rozp. min. z 31 maja 1857 Nr 104 Dpp.

Powrót wygnanego albo wydalonego ze wszystkich krajów koronnych. Kara.

§ 323. Jeżeli wygnany (§ 25) z powodu zbrodni ze wszystkich krajów koronnych cesarstwa austriackiego, albo wydalony z powodu występku lub przekroczenia przez sąd karny (§ 249), lub ze względów policyjnych przez władze bezpieczeństwa wraca pod jakimkolwiek pozorem do jednego z tych krajów, dopuszcza się swym powrotem przekroczenia i będzie karany pierwszy raz aresztem od jednego do trzech miesięcy, w razie powtórzenia ścisłym aresztem od trzech do sześciu miesięcy.

1. Sędzia ma zbadać w razie oskarżenia o przekroczenie z § 323 uk. tylko istotę prawną, formalną zasadność orzeczenia o wydaleniu (wygnaniu). (OPien. z 16/12 1902 Nr 16990 ZbNr 2787).

2. Przekroczenie z § 323 uk. jest przestępstwem ciągłym, trwającym dopóty, dopóki bezprawny stan istnieje. Przez zamążpójście niewiasty wygnanej za krajowca stan ten ustaje; od tej chwili rozpoczyna się przedawnienie (O. z 4/2 1907 Nr 15259).

Powrót wydalonego z kraju koronnego albo miejscowości. Kara.

§ 324. Wydalony z jakiego kraju koronnego albo z pewnej oznaczonej miejscowości przez sąd karny (§ 249), albo z jakichkolwiek powodów przez władze państwowe lub gminne na zawsze lub na pewien okres, popełnia w pierwszym przypadku, jeżeli kiedykolwiek, w drugim przypadku, jeżeli przed upływem oznaczonego okresu powraca, przekroczenie i będzie karany aresztem od jednego do trzech miesięcy, w razie ponownego ujęcia go równie długim aresztem ścisłym.

1. Czy orzeczenie wydalające (ust. z 27 lipca 1871 Nr 88 Dpp.) obejmuje w skutkach prawnych również miejscowości poza obrębem urzędowania władzy orzekającej położone, nie ma żadnego znaczenia dla zastosowania § 324 uk., jeżeli władza dla owych miejscowości właściwa przychyliła się do tego orzeczenia i zawiadomiono o tem stronę interesowaną jeszcze przed wydaniem (OPlen. z 6/6 1893 Nr 6591 ZbNr 1654).

2. Uzasadnione w art. III ust. z 5 marca 1862 Nr 18 Dpp. prawo gmin do wydalania zapewnia im również § 324 uk. (OPlen. z 31/10 1889 Nr 7376 ZbNr 1304).

3. Podstawa prawna orzeczenia wydalającego (art. III ust. z 5 marca 1862 Nr 18 Dpp) stosuje się do okoliczności w czasie jego wydania zachodzących; późniejsze zmiany odnośnie do osoby wydalonej zasze mogą stać się tylko przyczyną uchylecia orzeczenia. Dopóki orzeczenie obowiązuje, należy karać według § 324 uk. powrót do zamkniętego dla tej osoby obszaru, chociażby nastąpił tylko w przejeździe albo z niedbalstwa (OPlen. z 13/5 1896 Nr 5642 ZbNr 1960). Trybunał Administracyjny wiedeń. wypowiedział wielokrotnie zapatrywanie w swych orzeczeniach (O. z 28/1 1905 Nr 982), że prawo wydalania przysługujące gminom zawiera tylko uprawnienie wydania zakazu zamieszkania w gminie, nie zaś również zakazu przemijającego pobytu w gminie (rozp. min. sprawiedliwości z 19/12 1905 Nr 21517).

Pozłacanie albo posrebrzanie monet i podrabianie monet albo publicznych papierów kredytowych bez oszukańczego zamiaru.

§ 325. Kto bez zamiaru podejścia kogo (§ 106, 114, 118 i 197) monety obiegowe albo też z obiegu wycofane pozłaca lub posrebrza, albo monety pamiątkowe, medale, sztony do gry, albo jakiegokolwiek wyroby; również kto adresy, ogłoszenia albo wogóle druki w taki sposób sporządza, że przy pobieżnem obejrzeniu można je łatwo uważać za monety obiegowe, albo za publiczne papiery kredytowe, staje się winnym przekro-

czenia i będzie karany aresztem od jednego do trzech miesięcy oraz utratą wszystkich bezprawnych wyrobów.

Wyraz „obiegowe“, użyty w § 325 uk. nie odnosi się do publicznych papierów kredytowych (OPlen. z 3/1 1901 Nr 17373 ZbNr 2546).

Nieprawne utrzymywanie stępy lub tłoczni. Kara.

§ 326. Kto utrzymuje tak zwaną stępę albo tłocznę, a nie dostał na nie zezwolenia władzy ani wyraźnie ani przez pozwolenie na wykonywanie przemysłu lub fabrykacji, do których stępy albo tłocznie są potrzebne, ten staje się winnym przekroczenia, i będzie oprócz przepadku stępy lub tłoczni pierwszy raz karany aresztem od ośmiu dni do miesiąca, w razie powtórzenia przekroczenia oprócz jednomiesięcznego aresztu także utratą przemysłu, jeżeli jest przemysłowcem.

§ 327. (Uchylony ustawą z 7 czerwca 1912 Nr 118 Dpp.).

Bezprawny wyrób jednego z poprzednio wymienionych przyrządów.

§ 328. Taksamo należy karać tego, kto sporządza jeden z przyrządów w § 326 wymienionych bez uprawnienia do wykonywania przemysłu lub fabrykacji tego rodzaju przyrządów, albo bez otrzymania na to polecenia lub zezwolenia władzy.

Wyrób punc, stempli albo modeli do podrabiania monet. Kara.

§ 329. W tensam sposób należy karać jako przekroczenie wyrób i używanie bez zezwolenia władzy punc, stempli albo modeli do odlewów o jakiegokolwiek

formie, zapomocą których można wyrabiać odciski lub plastyczne odbitki pieniędzy według prawnego stempla obiegowego w kraju lub zagranicą, chociażby były przeznaczone do zabawy, do ozdoby lub w ogóle do jakiegokolwiek zresztą dozwolonego celu.

Bezprawne sporządzenie pieczęci urzędowych. Kara.

§ 330. Kto sporządza publiczną pieczęć urzędową (§ 316) bez polecenia urzędu, który nią się posługuje, albo kto sporządzoną wydaje komu innemu, niż urzędowi, który jej wykonanie polecił, staje się winnym przekroczenia i będzie karany pierwszy raz aresztem od tygodnia do miesiąca, w razie powtórzenia przekroczenia jednomiesięcznym aresztem, a jeśli jest przemyślnym, także utratą przemysłu.

UWAGA: zobacz art. 2 ustawy z 1 sierpnia 1919 poz. 416 DURP. o godłach i barwach R. P.

Patrz. art. 24 — 29 ustawy z 28 maja 1920 poz. 285 DURP. o polskich statkach handlowych morskich, dotyczące bezprawnego używania polskiej handlowej bandery, i rozp. R. M. z 14 grudnia 1920 poz. 55 DURP. o wymiarach bandery.

ROZDZIAŁ VII.

O przekroczeniach przeciw obowiązkom urzędu publicznego.

Karanie publicznych urzędników, sług, straży i t. p., dopuszczających się podczas wykonywania swego urzędu lub służby czynnej zniewagi.

§ 331. Jeżeli jedna z osób w § 68 wymienionych pozwała sobie podczas wykonywania swego urzędu albo

służby na czynną zniewagę (w czem mieszczą się w szczególności aresztowania w innych, aniżeli w ustawie podanych przypadkach), staje się winną przekroczenia i będzie pierwszy raz karana aresztem od trzech dni do miesiąca, drugi raz również długim aresztem ścisłym.

Uwaga: Patrz § 6 ustawy z 27 października 1862, Nr 87 Dpp. i § 4 ustawy z 27 października 1862, Nr 88 Dpp.

Z słownemi zniewagami, których dopuści się jedna z osób w § 68 uk. wymienionych w czasie wykonywania urzędu lub służby, należy postąpić, nie naruszając ewentualnej odpowiedzialności dyscyplinarnej, nie według § 12 rozp. ces. z 20 kwietnia 1854 Nr 66 Dpp., lecz według postanowień Rozdziału XII części II uk. (OPlen. z 29/4 1896 Nr 4991 ZbNr 1976 i OPlen. z 3/11 1897 Nr 13009).

Okoliczności obostrzające karę.

§ 332. Jeżeli czynną zniewagę popełniono wśród okoliczności powodujących lub przynajmniej mogących spowodować zbiegowisko, karą jest ścisły areszt od jednego do trzech miesięcy.

Kara na tego, kto bez zamiaru oszukańczego udaje publicznego urzędnika lub sługę.

§ 333. Kto bez oszukańczego zamiaru (§ 199 lit. b) udaje publicznego urzędnika lub sługę, albo kto bezprawnem noszeniem munduru nadaje sobie pozory publicznego urzędnika lub wojskowego, staje się winnym przekroczenia i będzie karany aresztem od trzech dni do miesiąca.

Bezprawne noszenie orderów i innych zaszczytnych odznaczeń

§ 334. Kto bezprawnie nosi krajowe lub zagraniczne ordery albo zaszczytne odznaczenia, popełnia przekroczenie i podpada grzywnie od dwudziestu do dwustu złotych.

UWAGA: Ustawa z dnia 24 lipca 1919 Nr 61 poz. 363 DURP. „o Policji Państwowej“ postanawia w art. 37: „Funkcjonariusz policji, winny samowolnego opuszczenia służby bez uzyskania uprzedniego zwolnienia ze swego urzędu od właściwej władzy, ulegnie w drodze sądowej karze więzienia od trzech do sześciu miesięcy. Na ziemiach, gdzie obowiązuje austriacka ustawa karna, czyn ten stanowi występki, ulegający karze ścisłego aresztu od trzech do sześciu miesięcy“.

ROZDZIAŁ VIII.

O występkach i przekroczeniach przeciw bezpieczeństwu życia.

Ogólny przepis o występkach i przekroczeniach przeciw bezpieczeństwu życia.

§ 335. Każda czynność albo zaniechanie, co do których działający może mieć świadomość już na podstawie ich naturalnych, przez każdego łatwo rozpoznalnych skutków, albo na mocy ogłoszonych przepisów szczególnych, albo wskutek swego stanowiska, urzędu, zawodu, rzemiosła, zatrudnienia, albo wogóle wskutek swych szczególnych stosunków, że one zdolne są wywołać lub powiększyć niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia lub ciała ludzkiego, jeżeli wskutek tego wynikło ciężkie uszkodzenie ciała człowieka (§ 152), należy karać w osobie każdego winowajcy jako przekroczenie

aresztem od jednego do sześciu miesięcy; wtedy jednak, kiedy skutek tego wynikła śmierć człowieka, jako występki ścisłym aresztem od sześciu miesięcy do roku.

1. Występek z § 335 uk. mogą uzasadniać również czyny, które same przez się podpadają pod § 430 uk. (O. z 1/10 1886 Nr 8066).

2. Pomoc udzieloną samobójcy należy karać jako samodzielne przestępstwo według § 335 uk. (O. z 16/11 1907 Nr 11567 ZbNr 3395).

3. Kobieta chociaż nawet tylko w przypadkach wyjątkowych obejmująca funkcje akuszki, odpowiada według § 335 uk. za brak potrzebnych do tego wiadomości i zdolności (O. z 26/2 1910 Kr. V, 538/9).

4. Czy istnieje związek przyczynowy między skutkiem a za winę poczytanym czynem lub zaniechaniem, należy ocenić według zasad § 134 uk. (O. z 25/10 1889 Nr 6775 ZbNr 1277).

5. Do zastosowania § 335 uk. nie wymaga się, aby można przewidzieć ciężkie uszkodzenie ciała lub śmierć człowieka (O. z 11/10 1895 Nr 6179 ZbNr 1880).

6. Właściciel przedsiębiorstwa odpowiada za karalne zaniechanie swego pracownika tylko o tyle, o ile nie uczynił zadość swemu własnemu obowiązkowi, którego nieprzestrzeganie jest w związku przyczynowym ze skutkiem bezprawnym, spowodowanym zawinieniem pracownika (O. z 14/11 1902 Nr 17854 ZbNr 2680).

7. Brak przepisów jezdnych nie uwalnia rowerzysty od odpowiedzialności za wypadki, które spowodowała jego szybka i nieostrożna jazda (OPlen. z 4/12 1894 Nr 14384 ZbNr 1821).

8. Właściciel przedsiębiorstwa fabrycznego, który powierzył ruch fabryki zastępcy, chociaż zastrzegł sobie kierownictwo główne, odpowiada za culpa in eligendo; jak dalece jest poza tem odpowiedzialny, o tem decyduje ustawa przemysłowa i okoliczności poszczególnego konkretnego przypadku. Bez względu na obowiązek nadzoru ruchu przedsiębiorstwa we wszystkich kierunkach nie dotyczy go (O. z 5/2 1901 Nr 17777 ZbNr 2553).

9. Właściciel przedsiębiorstwa nie może zasłaniać się przed odpowiedzialnością karną za nieprzestrzeganie przepisów przemysłowych co do bezpieczeństwa dla życia, zdrowia lub ciała ludzkiego powierzeniem nadzoru nad ruchem przedsiębiorstwa za-

stępcy, niezgłoszonemu u władzy (O. z 11/2 1897 Nr 14823 ZbNr 2048).

10. Do odpowiedzialności karnej można pociągnąć za czyn lub zaniechanie nieletniego z §§ 335 do 337 i 431 uk. osobę do jego nadzoru obowiązującą tylko pod warunkiem, że dowodnie zawiniła mimo swej świadomości w myśl § 335 uk. zaniechanie pewnych, okolicznościami nakazanych zarządzeń (OPlen. z 26/3 1902 Nr 3720 ZbNr 2710).

11. Oskarżona nie może być zasądzona za § 335 uk. na mocy werdyktu sądu przysięgłych, zatwierdzającego pytanie w kierunku dzieciobójstwa z wyłączeniem zamiaru zabicia dziecka (O. z 29/12 1884 Nr 12229, ZbNr 723).

12. Werdykt sądu przysięgłych, potwierdzający pytanie główne w kierunku zabójstwa z wyłączeniem zamiaru nieprzyjaznego, nie wyczerpuje warunków z § 335 uk. (O. z 3/2 1879 Nr 11674).

13. Patrz OSP. przy § 2 pod 3).

14. Nie ma cech z § 335 uk. w tem, że sprawca w pośpiechu za złodziejem, który kradł mu siano, w nocy potknął się, a ratując się przed upadkiem ścisnął rękę, trzymającą rewolwer, i spowodował strzał (OSP. z 29 sierpnia 1923 II 712).

Szczególne przypadki.

§ 336. Przepis poprzedniego paragrafu należy szczególnie stosować wtedy, kiedy wynikła śmierć albo ciężkie uszkodzenie ciała wskutek jednego z następujących przewinień:

a) przez nieostrożne trzymanie węgla zarzącego się w zamkniętych ubikacjach;

b) przez zaniechanie koniecznej ostrożności w jeździe po wodzie;

c) niedopilnowanie wydanych przepisów o parowcach, maszynach parowych i kotłach parowych, albo wogóle koniecznej i szczególnej ostrożności;

d) nieostrożność przy kadzeniu siarką i zastosowaniu narkotyków;

e) nieumieszczenie znaków ostrzegawczych przy ustawianiu żelaznych łapek, sideł, wilczych dołów i samostrzałów;

f) zaniechanie szczególnych przepisów o wytwarzaniu, przechowywaniu, sprzedaży, przewozie i użyciu przyborów do ogni sztucznych, kapsli do strzelania, spłonek, krzesiw i zapalek, tudzież wszystkich przez potarcie łatwo zapalnych przedmiotów, prochu strzelniczego i materiałów wybuchowych (bawelny strzelniczej), w szczególności także przez to, że tego rodzaju przedmioty potajemnie dopakowano do przesyłek pocztowych lub kolejowych;

g) nieprzestrzeżenie ostrożności przepisanych dla ruchu kopalni.

UWAGA: patrz art. 5 ustawy z 31 maja 1921, poz. 303 DURP. i ust. z 6 grudnia 1921 poz. 786 DURP. o nadzorze nad kotłami parowymi tudzież ustawę z 22 czerwca 1923 poz. 559 DURP. w przedmiocie substancji i przetworów odurzających.

Przepisy w razie zabicia lub ciężkiego uszkodzenia ciała wskutek przewinienia wśród okoliczności szczególnie niebezpiecznych.

§ 337. Jeżeli dopuszczono się czynu albo zaniechania, mających być poczytane w myśl § 335 za przewinienie odnośnie do przedmiotów podanych w §§ 85 lit. c, 87 i 89 albo wśród wspomnianych tam okoliczności szczególnie niebezpiecznych, należy je karać jako występki ścisłym aresztem od sześciu miesięcy do dwóch lat, jeżeli wskutek tego zaszło tylko ciężkie uszkodzenie ciała, a w razie wynikłej wskutek tego śmierci człowieka do trzech lat.

1. Osądzeniu z § 337 uk. podpada pod warunkami z § 335 uk. również zamknięcie drzwi wagonu kolejowego, jeżeli spo-

wodowało ciężkie uszkodzenie ciała człowieka (O. z 18/10 1902 Nr 4267 ZbNr 2769 i z 6/2 1909 Kr. III 168/8).

2. Motor benzynowy należy uważać za równy maszynie parowej w myśl § 85 lit. c (§ 337) uk. Maszyny pracujące, chociażby nawet połączone z maszyną parową, nie należą do maszyn z § 85 lit. c. (O. z 3/4 1909 Kr. II 340/8 ZbNr 3576).

3. Pod warunkami z § 55 lit. b uk. podpada pod § 337 uk. wogóle każde zaniechanie przezorności dla ruchu kopalnianego przepisanej, chociażby nie dotyczyło urządzenia kopalnianego w właściwym tego słowa znaczeniu (O. z 10/12 1880 Nr 10687 ZbNr 300).

4. Przemęczenie się funkcjonariusza kolejowego może wykluczyć winę w myśl §§ 335 i 337 uk. (O. z 19/12 1910 Kr. I 289/10).

Przepisy o kąpaniu się w rzekach, stawach i t. d.

§ 338. Kto kąpie się w rzekach albo stawach poza miejscami w tym celu przez władzę wyznaczonemi, albo wbrew zakazowi wydanemu przez władzę i podanemu do publicznej wiadomości, jak również kto w porze zimowej ślizga się na lodzie poza miejscami na to przeznaczonemi, wreszcie kto powążył się mimo to wejść na lód w czasie, kiedy to z powodu grożącego niebezpieczeństwa jest zakazane, będzie za to przekroczenie karany aresztem od trzech dni do miesiąca.

Przepis dla niezamężnych kobiet brzemiennych.

§ 339. Niezamężna kobieta brzemienna musi do rozwiązania zawezwać do pomocy akuszerkę, akuszera, albo inną jaką kobietę godną zaufania. Jeżeliby jednak rozwiązanie ją zaskoczyło lub doznała przeszkody w wezwaniu pomocy, albo poroniła, albo też dziecko żywo urodzone zmarło w przeciągu dwudziestu czterech godzin od chwili urodzenia się, jest obowiązana donieść o swem rozwiązaniu osobie uprawnionej do wykony-

wania położnictwa, albo też, gdzie takiej osoby nie ma, osobie urzędowej, i pokazać jej przedwczesny płód albo nieżywe dziecko.

1. Przepis § 339 uk. należy stosować tylko. do przypadków ciąży z nieprawego łoża; urodzenie przez wdowę dziecka z prawego łoża, pogrobowca, tutaj nie należy (O. z 12/3 1910 Kr. V 823/9 ZbNr 3704).

2. Zachowanie się zamężnej kobiety wbrew § 339 uk. nie podpada pod ten przepis ustawy, jeżeli nawet wspólność małżeńska została zniesiona przez rozdział od stołu i łoża i dziecko pochodzi z nieprawego łoża (OPlen. z 13/3 1900 Nr 3537 ZbNr 2457).

3. Ochrona prawna z § 339 uk. obejmuje poronienia i przedwczesne porody (OPlen. z 19/12 1899 Nr 18132 ZbNr 2415).

4. Przewidziane w drugim przypadku § 339 uk. doniesienie o porodzie należy bezwzględnie zrobić, skoro tylko stan położnicy na to pozwala. Przez „zatajenie“ należy rozumieć niezastosowanie się do przepisu § 339 uk. (O. z 31/5 1917 Kr. III 64/17 ZbNr 4434).

5. Kobieta zamężna, chociażby od lat kilku z mężem we wspólności małżeńskiej nie żyjąca, nie może być uznana winną przekroczenia z § 339 uk. (OSP. z 20 czerwca 1923 II 529, zgodne z OPlen. pod 2.).

Kara za zatajenie porodu.

§ 340. Zatajenie porodu wbrew temu przepisowi będzie karane po wyzdrowieniu tającej jako przekroczenie ścisłym aresztem od trzech do sześciu miesięcy.

Nieostrożna jazda. Kara.

§ 341. Kto z nieostrożności wskutek jazdy zaprzęgiem albo jazdy konnej kogo zabije albo na ciele ciężko uszkodzi, będzie karany według § 335.

Nieostrożnością jest również jazda szybka wbrew wydanym przepisom; nie potrzeba do tego jeszcze jakiej innej nieprzeorności (O. z 13/5 1907 Nr 14).

Szybka jazda. Kara.

§ 342. Jeżeli dochodzenie wykaże, że do wypadku przyczyniła się szybka jazda zaprzęgiem albo jazda konna, należy tę okoliczność uważać jako obciążającą i przy wymiarze kary trzeba szczególnie to jeszcze uwzględnić, co w § 427 przepisano przeciw szybkiej jeździe zaprzęgiem i jeździe konnej.

UWAGA: patrz ustawę z 7 października 1921 poz. 656 DURP. o przepisach porządkowych na drogach publicznych i wydane na jej podstawie rozporządzenia, np. o ruchu samochodów i innych pojazdów mechanicznych poz. 587/22 i 304/23, o przepisach porządkowych poz. 407/22 i o karach za przekroczenie tych przepisów poz. 378/23.

Bezprawne wykonywanie w sposób zarobkowy sztuki lekarskiej i felczerskiej. Kara.

§ 343. Kto bez studjów lekarskich i bez ustawowego uprawnienia do udzielania pomocy chorym w charakterze lekarza albo felczera trudni się tem w sposób zarobkowy, a szczególnie stosowaniem magnetyzmu zwierzęcego lub życiowego, albo gazów eterowych (narkotyzowania), staje się wskutek tego winnym przekroczenia i będzie karany aresztem według okresu, w jakim uprawiał ten niedozwolony proceder, tudzież według wielkości szkody przez to wyrządzonej, ścisłym aresztem od jednego do sześciu miesięcy; zaś w razie śmierci człowieka, jego przewinieniem spowodowanej, za występek z § 335.

UWAGA: zobacz regulamin szkół położnych, wydany rozp. min. zdrowia publicz. z 17 września 1920 poz. 651 DURP. oraz zobacz ust. z 2 grudnia 1921 poz. 763 DURP. w przedmiocie wykonywania praktyki lekarskiej.

1. Bezprawne zawodowe wykonywanie akuszerji w miejscach, gdzie łatwo można wezwać egzaminowane akuszerki, należy karać, o ile nie zachodzą przyczyny z §§ 335 lub 431 uk., nie według § 343 uk. w drodze sądowej, lecz tylko w drodze politycznej w myśl rozp. min. spr. wewn. z 6/3 1854 Nr 57 Dpp. (OPlen. z 26/10 1897 Nr 13111 ZbNr 2152).

2. Przez naukę lekarską można rozumieć w myśl § 343 uk. według ustawy z 17 lutego 1873 Nr 25 Dpp. tylko uzyskanie dyplomu doktorskiego medycyny (OPlen. 21/5 1901 Nr 7376 ZbNr 2607).

3. Przepis § 343 uk. odnosi się tylko do ludzi, nie do zwierząt (OPlen. z 1/6 1881 Nr 15165 ZbNr 343).

4. Zarobkowym trudnieniem się jest uzyskanie przez powtarzanie zabiegów lekarskich dochodów, chociażby nawet nie regularnych i nie stałych (OPlen. z 3/5 1898 Nr 6100 ZbNr 2209).

Kara na obcokrajowca.

§ 344. Jeżeli podsądny jest obcokrajowcem, należy go wydalić po ukończeniu kary z wszystkich krajów koronnych cesarstwa.

Przewinienia w aptekarstwie.

§ 345. Aptekarz, dzierżawca lub odpowiedzialny kierownik apteki, zastępca, któremu poruczono kierownictwo apteki, pomocnik aptekarski i lekarz upoważniony do utrzymywania apteki domowej, którzy z zaniedbaniem szczególnych przepisów, obowiązujących pod względem przechowywania, przyrządzania i wydawania środków leczniczych, tudzież pod względem utrzymywania apteki w ogólności, dopuszczają się jakiego czynu lub zaniechania karalnego według § 335 i mogącego spowodować lub powiększyć niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia lub ciała człowieka, będą karani za prze-

kroczenie grzywną od dziesięciu do tysiąca złotych albo aresztem od trzech dni do trzech miesięcy, a gdyby z tego czynu wynikło ciężkie uszkodzenie ciała lub śmierć człowieka, będzie wymierzona kara według § 335.

Karom tym podpadają aptekarze i inne osoby odpowiadające za prowadzenie apteki także wtedy, kiedy stały się winnymi zaniedbania należytego nadzoru nad siłami pomocniczymi, zatrudnionymi w aptece.

Jeżeli czynu karalnego według postanowień kar-nych § 335 dopuszczono się wskutek braku umiejętności lub sprawności, których potrzeba do wykonania zawodów lub uprawnień, wspomnianych w ustępie pierwszym, należy winnemu obok nałożonej kary zabronić wykonywania zawodu albo uprawnienia dopóty, dopóki nie udowodni usunięcia tego braku.

UWAGA: Patrz rozp. min. zdrowia publicz. z 27 listopada 1923 poz. 1057 DURP. w przedmiocie wydawania z aptek środków leczniczych.

§§ 346—353 uchylone § 67 ustawy aptekarskiej z 18 grudnia 1906 Nr 50 Dpp. z r. 1907.

Bezprawna sprzedaż wewnętrznych albo zewnętrznych środków leczniczych. Kara.

§ 354. Oprócz aptek uprawnionych tudzież aptek domowych uwierzytelnionych lekarzy i felcerów na wsi zakazana jest bez osobnego w tym względzie udzielonego zezwolenia władzy sprzedaż wewnętrznych i zewnętrznych środków leczniczych, co do których wydawania istnieją szczególne zarządzenia ograniczające. To przekroczenie należy karać aresztem od jednego do trzech miesięcy; jeżeli wykonywano sprzedaż kilka

miesiący, obostrzeniem aresztu, a jeżeli dochodzenie wykazało szkodliwe następstwa sprzedaży takich leków, ścisłym aresztem od jednego do sześciu miesięcy.

Przestępcy należy również zabrać wszelkie zapasy.

§ 355. Również jest sprzedawca obowiązany pod groźą obostrzenia kary wydać władzy wszelkie zapasy gotowych leków, materiałów i przyrządów. Obcokrajowców, winnych tego przekroczenia, należy wydalic z wszystkich krajów koronnych cesarstwa.

Przewinienie lekarza z nieuctwa.

§ 356. Lekarz, który w leczeniu chorego popełnił takie błędy, iż z nich widoczne jest nieuctwo, staje się winnym przekroczenia, jeżeli wskutek tego wynikło ciężkie uszkodzenie ciała, a występku, jeżeli wynikła śmierć chorego, i dlatego należy mu wzbronit wykonywania praktyki lekarskiej dopóty, dopóki przy ponownym egzaminie nie wykaże, iż braki w wiadomościach uzupełnił.

1. Lekarzowi należy wzbronit praktyki lekarskiej szczególnie wtedy, kiedy wywołał skutki z § 335 uk. przez „niezręczną operację“ (O. z 4/11 1887 Nr 6857 ZbNr 1108).

2. Dla uwolnienia się od kary w § 356 uk. przewidzianej nie może lekarz uprawniony do wykonywania swego zawodu powołać się na to, że zaszedł bład w leczeniu odnośnie do specjalności (np. leczenie choroby uszu), która nie należy do obowiązkowych studjów medycznych (O. z 1/5 1891 Nr 13958 ZbNr 1441).

Zawinienie felczera z nieuctwa.

§ 357. Tę samą karę należy zastosować także do felczera, który niezręczną operacją na chorym wywołał następstwa w poprzednim paragrafie wspomniane.

Zaniebanie chorego przez lekarzy lub felczerów. Kara.

§ 358. Jeżeli lekarz lub felczer objął leczenie chorego, a potem można mu udowodnić, że istotnie go zaniedbał z rzeczywistą szkodą dla jego zdrowia, należy nałożyć na niego za to przekroczenie grzywnę od stu do czterystu złotych. Jeżeli z tego wynikło ciężkie uszkodzenie albo nawet śmierć chorego, należy zastosować przepis § 335.

Lekarz nie odpowiada również według § 431 uk. za niewywołujące skutków z § 358 uk. zaniebanie chorego, będącego w jego leczeniu (OPlen. z 2/1 1896 Nr 15315, ZbNr 1941).

Zaniechanie doniesienia przez lekarzy o podejrzanych wypadkach śmierci lub chorób. Kara.

§ 359. Lekarze, felczerzy, aptekarze, akuszerki i oglądacze zwłok są obowiązani bezwzględnie donieść władzy o każdym przypadku choroby, zranienia, porodu albo śmierci, w których zachodzi podejrzenie zbrodni lub występku, albo wogóle gwałtownego uszkodzenia przez drugich wywołanego. Zaniebanie takiego doniesienia będzie karane jako przekroczenie grzywną od dwudziestu do dwustu złotych.

Obowiązek zawiadomienia spoczywa bezpośrednio na osobach w tym paragrafie wymienionych; pozostawienie zawiadomienia woli trzeciej osoby, nawet uszkodzonej, nie odpowiada temu obowiązkowi (OPlen. z 22/3 1904 Nr 4218 ZbNr 2930).

Zaniebanie chorego przez jego rodzinę. Kara.

§ 360. Jeżeli się okaże, że ci, którzy powinni pielegnować chorego z obowiązków naturalnych lub na

siebie przyjętych, wcale nie dostarczyli mu niezbędnej pomocy lekarskiej tam, gdzie można było o nią się postarać, stają się winnymi przekroczenia i stosownie do okoliczności należy ich karać aresztem od jednego do sześciu miesięcy.

Bezprawny handel trucizną. Kara.

§ 361. Kto bez wyraźnego pozwolenia władzy handluje arsenikiem, albo jakimkolwiek rodzajem trucizny, albo też towarami uznanymi przez szczególne przepisy za równe truciznom, dopuszcza się przekroczenia i będzie karany grzywną od dziesięciu do stu złotych albo aresztem od jednego do ośmiu dni, o ile w następnych paragrafach nie ma odrębnych postanowień karnych.

Kara na handlarza do tego nieuprawnionego, chociaż nawet przestrzega przepisy prawne.

§ 362. Handlarz lub kramarz, posiadający zwykły sklep lub kram, a sprzedający bezprawnie truciznę, chociaż nawet przestrzega przepisy prawne, wydane o sprzedaży trucizn, będzie karany za to przekroczenie przy pierwszym przydybaniu go na tem oprócz utraty towarów zawierających truciznę stosownie do swego stanu majątkowego grzywną od pięćdziesięciu do dwustu złotych, drugi raz oprócz zdwojonej grzywny jeszcze jednomiesięcznym aresztem, zaś trzeci raz należy wyrzec utratę przemysłu.

Jeżeli ich nie przestrzegają.

§ 363. Jeżeli nieuprawniony do sprzedaży trucizn handlarz albo kramarz sprzedaje trucizny bez prze-

strzegania przepisanych ostrożności, traci zaraz przy pierwszym przydybaniu go swoją kartę przemysłową, a jeżeli okaże się w dochodzeniu, że niedozwolony handel uprawiał w ten sposób już od dłuższego czasu, należy go karać ścisłym aresztem od jednego do trzech miesięcy. Jeżeli jednak wskutek tego kto stracił życie albo na ciele ciężko uszkodzony został, należy z winowajcą postąpić według § 335.

Nieprawny handel domokrażców trucizną. Kara.

§ 364. Wędrowni kramarze albo tak zwani domokrażcy, którzy obnoszą arsenik biały lub żółty, truciznę na szczury lub myszy, truciznę na muchy, mączkę arsenikową dla bydła, trutkę na ryby (ziarnka kukielu) albo inne towary zawierające truciznę, do puszczają się przekroczenia i będą karani obok utraty trucizn i uprawnienia do domokrażstwa ścisłym aresztem od jednego do sześciu miesięcy według tego, czy dłużej niedozwoloną sprzedają się trudnili i nią nawet szkodę wyrządzili.

Nieostrożność w sprzedaży trucizny.

§ 365. U aptekarzy i tych handlarzy, którzy są należycie uprawnieni do handlu truciznami, należy każde zaniechanie ostrożności, nakazanej rozporządzeniami o sprzedaży trucizn, tudzież każde w §§ 366 — 368 podane niedbalstwo karać jako przekroczenie.

Wydawanie komu trucizny bez przepisanego zezwolenia. Kara.

§ 366. W szczególności należy wtedy, kiedy wydano truciznę temu, kto nie wykazuje się przepisa-

nem zezwoleniem, wyrzec pierwszy raz grzywnę od dziesięciu do stu złotych, drugi raz utratę przemysłu.

Zaniedbanie prowadzenia księgi zapisków. Kara.

§ 367. Jeżeliby w dochodzeniu stwierdzono, że dla sprzedaży trucizn nie prowadzi się odrębnej księgi zapisków, gdzie ma się dokładnie zapisywać osoby, którym, czas, kiedy truciznę wydano i zezwolenie, za którego okazaniem można tylko sprzedać truciznę, zaniedbanie takie będzie pierwszy raz karane grzywną od dwudziestu do stu złotych, drugi raz do dwustu złotych, w razie dalszego takiego postępowania utratą przemysłu.

Niedbalstwo w przechowywaniu i odosobnieniu trucizny. Kara.

§ 368. Jeżeli napotka się niedbalstwo w należytem odosobnieniu trucizn od innych towarów, albo w oznaczeniu naczyń albo w ich zamknięciu, wówczas kierownik handlu albo apteki staje się za to odpowiedzialnym. Samo zaniedbanie tej ostrożności należy przy pierwszym przydybaniu karać grzywną od dziesięciu do pięćdziesięciu złotych, a przy dalszem należy karę tę podwoić.

Kara, jeśli kto wskutek tego poniósł szkodę.

§ 369. Jeżeli takie zaniedbanie pociągnęło za sobą ten skutek, że zaszła rzeczywista zamiana trucizn i wskutek tego stracił kto życie, albo doznał ciężkiego uszkodzenia ciała, zaniedbanie takie należy karać według § 335.

**Przepis dla przemysłowców, używających trucizny.
Kara za nieprzestrzeganie.**

§ 370. W przemysłach, używających trucizny albo materiałów truciznę zawierających, powinien majster, albo w ogóle kierownik zawsze mieć je w swem przechowaniu, a w razie przesyłki przestrzegać istniejące w tym względzie szczególne przepisy. Zaniedbanie tych ostrożności, jeżeli nikt wskutek tego nie poniósł szkody, należy karać jako przekroczenie aresztem od trzech dni do miesiąca; jeżeli jednak kto wskutek tego stracił życie albo doznał ciężkiego uszkodzenia ciała, należy karać według § 335.

Materiałami zawierającymi truciznę są w myśl § 370 substancje, których używanie nawet w małych dawkach naraża na niebezpieczeństwo zdrowie ludzkie (O. z 15/6 1906 Nr 5672 ZbNr 3202).

Kara za sprzedaż nieznanych materiałów.

§ 371. Karze w § 368 podanej podpada każdy kupiec, który puszcza w obieg jakikolwiek towar, tak zwane materiały drogueryjne, których rodzaj, chociażby nie był przeznaczony dla użytku lekarskiego, przedtem nie był wcale znany i przez władzę nie badany.

Wyrób albo naprawa podejrzanej broni. Kara.

§ 372. Kto wyrabia broń szczególnymi przepisami zakazaną albo wogóle przez swe właściwości podejrzaną, albo kto nie zatrzyma broni o takich właściwościach, do naprawy przyniesionej, i o tem nie doniesie władzy, będzie karany za to przekroczenie aresztem od trzech dni do miesiąca; gdyby jednak taką bronią kogo cięż-

ko na ciele uszkodzono albo zabito, należy karać według § 335.

Zaniedbanie schowania nabitej strzelby. Kara.

§ 373. Myśliwy lub ktokolwiek ma w domu nabitą strzelbę, jest obowiązany do schowania jej przed dziećmi i innymi nieostrożnymi i niedoświadczonymi osobami. Jeżeli tej ostrożności zaniedbano i wskutek tego poniósł kto szkodę, wówczas należy karać to zaniedbanie jako przekroczenie aresztem od tygodnia do miesiąca, a areszt należy w miarę większego niedbalstwa obostrzyć; jeżeli zaś kto doznał ciężkiego uszkodzenia ciała albo został zabity, należy karać według § 335.

Nieostrożnymi i niedoświadczonymi osobami nie są tylko osoby, których nie można pociągnąć do odpowiedzialności lecz także te, których właściwości psychiczne mogą łatwo wzbudzić troskę, iż będą działać w sposób z § 373 uk. (O. z 10/9 1906 Nr 3799).

Kara za nieostrożny wystrzał ze strzelby.

§ 374. Tę samą karę należy wyrzec w miarę szkodliwych następstw przeciw temu, kto bez złego zamiaru, nie upewniwszy się przedtem, że strzelba nie jest nabita, do drugiego z niej wystrzelił.

Niedokładne doniesienie o czasie śmierci. Kara.

§ 375. Kto przy oglądaniu zwłok niedokładnie doniesie o czasie czyjej śmierci i przez to spowoduje wcześniejsze pogrzebanie lub sekcję zmarłego, niż to ustawa przepisuje celem zapobieżenia pogrzebaniu albo sekcjonowaniu pozornie zmarłych, będzie karany za to przekroczenie ścisłym aresztem od jednego do sześciu miesięcy.

Zaniedbanie należnego dozoru nad dziećmi i nad takimi osobami, które nie są w stanie same strzec się przed niebezpieczeństwem. Kara.

§ 376. W ogóle wykonujący nadzór z naturalnych lub przyjętych obowiązków nad dziećmi lub innymi ludźmi, którzy nie są w stanie sami niebezpieczeństwo przewidzieć i przed niem się ustrzec, odpowiadają za niedbalstwo w wypełnieniu tego obowiązku. Jeżeli zatem dziecko albo człowiek doznał ciężkiego uszkodzenia ciała albo został zabity, należy karać według przepisu § 335 tego, komu udowodniono brak należyj staranności.

Stosowanie odwaru z makówek u dzieci.

§ 377. Pod temi samemi warunkami należy wymienione osoby skazać na tę samą karę, zwłaszcza za stosowanie odwaru z makówek u dzieci.

Kara, jeżeli dzieci pozostawiono samym sobie w miejscach niebezpiecznych. Obostrzenie kary w razie zatajenia nieszczęśliwego wypadku.

§ 378. Tak samo należy postąpić z osobami, obowiązanemi do opieki albo dozoru nad dzieckiem, jeżeli dziecko będące pod ich opieką lub nadzorem poniosło śmierć, albo doznało ciężkiego uszkodzenia ciała wskutek pozostawienia go sobie samemu w miejscu dla dzieci niebezpiecznem. Karę tę należy obostrzyć, jeżeli nieszczęśliwy wypadek, jaki się dziecku wydarzył, zatajono.

Kara na mamki sprośną chorobą dotknięte i ją tające.

§ 379. Jeżeli kobieta świadoma, że jest dotknięta

sprośną albo wogóle zakaźną chorobą, objęła służbę mamki i zamilczy albo zatai tę okoliczność, będzie karana za to przekroczenie trzymiesięcznym ścisłym aresztem.

Zaniechanie postawienia znaków ostrzegawczych podczas budowy. Kara.

§ 380. Jeżeli podczas budowy zaniedbano ustawienia przepisanych znaków ostrzegawczych, należy budowniczego, albo w ogóle tego, kto nadzoruje budowę, za każdy przypadek takiego przekroczenia skazać na karę od dwudziestu do stu złotych. Jeżeli kto wskutek tego zaniedbania poniósł szkodę, należy stosownie do istoty wypadku oprócz grzywny nałożyć areszt od jednego do trzech miesięcy. Jeżeli zaś stąd wynikła śmierć albo ciężkie uszkodzenie ciała człowieka, należy stosować przepis § 335.

Zaniechanie doniesienia o grożącym zawaleniu się. Kara, chociaż nawet zawalenie się nie nastąpiło.

§ 381. Właściciel domu, budynku, albo ten, komu nad nim dozór powierzono, jest obowiązany, jeżeli jaka część domu grozi zawaleniem, bezzwłocznie wezwać budowniczego do zbadania i tymczasowego zabezpieczenia. Jeżeli potem okaże się, że tej ostrożności, jaka według orzeczenia znawców budownictwa była konieczna, zaniechano, należy, chociaż nawet zawalenie się nie zaszło, karać to zaniechanie jako przekroczenie grzywną od pięćdziesięciu do czterystu złotych.

Jeżeli wskutek zawalenia się doznał kto uszkodzenia lub poniósł śmierć.

§ 382. Jeżeli zawalenie się rzeczywiście zaszło,

a przytem nikt szkody nie poniósł, należy podwyższyć karę na sto do tysiąca złotych. Jeżeli jednak wskutek zawalenia się poniósł kto śmierć albo doznał ciężkiego uszkodzenia ciała, należy stosować karę z § 335.

Kara na budowniczego, któremu zawaliło się rusztowanie albo budowa.

§ 333. Budowniczy, prowadzący budowę przy pomocy rusztowania, albo mający ubezpieczyć części budynku podporami, będzie w razie zawalenia się takiego rusztowania albo budynku karany za to przekroczenie pierwszy raz od pięćdziesięciu do czterystu złotych. Drugi raz należy go obok kary pieniężnej zobowiązać, aby w przyszłości posługiwał się do swej budowy pomocą drugiego budowniczego pod karą utraty uprawnień budowniczego.

Jeżeli wskutek tego poniósł kto śmierć albo doznał ciężkiego uszkodzenia ciała.

§ 384. Jeżeli przy takim zawaleniu się poniósł kto śmierć lub doznał ciężkiego uszkodzenia ciała, należy budowniczego zasądzić nie tylko na grzywnę od stu do tysiąca złotych i oprócz tego postąpić z nim według § 335, lecz należy także zabronić mu prowadzenia budowy dopóty, dopóki przed znawcami nie wykaże, że swoje wiadomości w dziale budownictwa dostatecznie uzupełnił.

Przestępstwo wymienione w §§ 383 i 384 uk. jest zawsze tylko przekroczeniem; jeżeli zawalenie się rusztowania pociągnęło za sobą śmierć lub ciężkie uszkodzenie ciała, to zbiega się to przekroczenie z występkiem lub przekroczeniem z § 335 uk. (O. z 22/5 1909 Kr. II 380/8 ZbNr 3589 i z 22/11 1909 Kr. IV 142/9).

W razie wielkiego nieuctwa budowniczego.

§ 385. Jeżeli zaś okaże się w dochodzeniu o wypadek w poprzednim paragrafie nadmieniony wielkie nieuctwo budowniczego, należy mu zaraz przy pierwszym zawaleniu się zakazać dalszego jakiegokolwiek prowadzenia budowy.

Kara za przedwczesne wprowadzenie się do świeżo wybudowanych domów albo sklepów.

§ 386. Kto w miastach, albo gdzie istnieją odnośne przepisy, do świeżo wybudowanego domu albo sklepu wprowadza się albo pozwala innym wprowadzić się, zanim władza udzieliła pozwolenia po dokonanych oględzinach, będzie za to przekroczenie karany stosownie do okoliczności aresztem od trzech dni do miesiąca albo utratą półrocznego czynszu najmu.

§ 387. uchylony § 51 ustawy 29 lutego 1880 Nr 35 Dpp. o zarazach bydłych.

Niedozwolone trzymanie szkodliwych zwierząt. Kara.

§ 388. Nikomu nie wolno trzymać bez szczególnego zezwolenia władzy zwierząt dzikich albo wogóle z natury swej szkodliwych. Nieprzestrzeganie tego przepisu jest przekroczeniem i nietylko należy szkodliwe zwierzę natychmiast usunąć, lecz także na właściciela stosownie do okoliczności nałożyć grzywnę od dziesięciu do pięćdziesięciu złotych.

Jeżeli kto wskutek tego doznał uszkodzenia.

§ 389. Jeżeli kto doznał uszkodzenia przez takie zwierzę, trzymane bez pozwolenia władzy, należy sto-

sownie do szkody podwyższyć grzywnę na pięćdziesiąt do dwustu złotych.

Kara za zaniedbanie strzeżenia dzikiego zwierzęcia, trzymanego za zezwoleniem władzy.

§ 390. Jednak nawet wtedy, kiedy władza udzieliła pozwolenia na trzymanie dzikiego zwierzęcia, jest właściciel zawsze odpowiedzialny za bezpieczne jego trzymanie. Jeżeli kto wskutek tego doznał uszkodzenia, należy zaniedbanie takiego strzeżenia karać jako przekroczenie grzywną od dwudziestu do stu złotych.

Zaniedbanie strzeżenia złośliwych zwierząt domowych. Kara.

§ 391. Każdy właściciel zwierzęcia domowego jakiegokolwiek rodzaju, którego złośliwa natura jest mu znana, musi je w domu tudzież w razie użycia go poza domem tak strzec i pilnować, aby nikt nie doznał uszkodzenia. Zaniedbanie tej przeczności jest przekroczeniem i będzie karane nawet w razie niedoznanego uszkodzenia grzywną od dziesięciu do pięćdziesięciu złotych, a w razie rzeczywistego uszkodzenia od dwudziestu do stu złotych.

Kara za ich szczucie lub drażnienie.

§ 392. Jeżeli się okaże w dochodzeniu o uszkodzenie przez zwierzę zadane, że ktoś wywołał wypadek szczuciem, drażnieniem albo wogóle jakim rozmyślnem przyczynieniem się, staje się sprawca winnym przekroczenia i będzie karany aresztem przez tydzień, który według okoliczności należy obostrzyć.

ROZDZIAŁ IX.

O występkach i przekroczeniach przeciw zdrowiu.

Zagrożenie zdrowia przez zakaźne choroby.

§ 393. Kto dopuszcza się jakiego czynu lub zaniechania, którem może przewidzieć (§ 335), że może spowodować rozszerzenie się jakiej zakaźnej choroby, a przez to niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzkiego, będzie karany za przekroczenie grzywną od dziesięciu do tysiąca złotych, albo aresztem od trzech dni do trzech miesięcy, a jeżeli z tego czynu wynikło ciężkie uszkodzenie ciała albo śmierć człowieka, będzie karany według § 335. Jeżeli czyn popełniono wśród szczególnie niebezpiecznych okoliczności, należy zastosować kary z §§ 337 i 432.

UWAGA: patrz ust. z 5 lipca 1919 poz. 402 DURP. w przedmiocie zwalczania chorób zakaźnych oraz innych chorób, występujących nagminnie, oraz dalsze rozporządzenia na mocy art. 4 tej ustawy wydane w przedmiocie obowiązku zgłaszania chorób zakaźnych.

Zob. polsko-rumuńską konwencję sanitarną z 20 grudnia 1922 poz. 636 i 637 DURP. z r. 1923.

§§ 394—397. uchylone ustawą z 14 kwietnia 1913 Nr 67 Dpp., która wprowadziła także powyższy tekst § 393 uk.

Zanieczyszczanie studzien, cystern i t. d. Kara.

§ 398. Kto do studni, cysterny, rzeki albo strumienia, których woda służy pewnej miejscowości do picia albo gotowania, wrzuca padlinę albo wogóle coś takiego, co mogłoby wodę zanieczyścić albo uczynić

szkodliwą dla zdrowia, popełnia przekroczenie i będzie karany aresztem od trzech dni do miesiąca, a w razie widocznej wielkiej swawoli lub złośliwości także z obstrzeniem.

Wyraz „strumień“ obejmuje również wodociągi; „miejscością“ jest wszelkie osiedlenie się ludzi. Przez „picie lub gotowanie“ określa ustawa wogóle przeznaczenie wody dla użytku ludzkiego; przez „wrzucanie“ wszelką domieszkę, a więc także pranie lub płukanie bielizny, czyszczenie zwierząt zabitych i t. d. Wystarcza możliwość abstrakcyjna uszkodzenia zdrowia (OPlen. z 20/3 1891 Nr 2305 ZbNr 1756).

Sprzedaż mięsa z bydła przepisowo nieogładanego. Kara.

§ 399. Jeżeli w przemyśle uprawnionym do sprzedaży mięsa surowego albo w jakikolwiek sposób przyrządzonego lub gotowanego sprzedano coś z bydła przepisowo nieogładanego, karą jest za to przekroczenie pierwszy raz prócz utraty nieogładanego mięsa albo pobranych zań pieniędzy kwota od pięćdziesięciu do czterystu złotych; w razie powtórnego przekroczenia należy grzywnę podwoić; w trzecim przypadku należy winowajcę pozbawić przemysłu i uznać za niezdolnego na zawsze do wykonywania tego rodzaju przemysłu.

1. Podmiotem przekroczenia może być: kramarz, uprawniony do sprzedaży mięsa surowego (OPlen. z 4/2 1902 Nr 1336 ZbNr 2689); spółdzielnia zakupująca mięso hurtownie dla sprzedaży detalicznej swym członkom (OPlen. z 7/2 1905 Nr 1948 ZbNr 3035).

2. Kara aresztu (§ 266 pk.) nie zastępuje przepadku pieniędzy za mięso pobranych (OPlen. z 18/5 1897 Nr 5934 ZbNr 2087).

§§ 400, 401 i 402 uchylone § 51 ustawy z 29 lutego 1880 Nr 35 Dpp., w której miejsce wstąpiła ustawa z 6 sierpnia 1909 Nr 177 Dpp.

§§ 403—408 uchylone § 32 ust. z 16 stycznia 1896 Nr 89 Dpp. z r. 1897.

ROZDZIAŁ X.

O innych przekroczeniach naruszających bezpieczeństwo ciała albo jemu zagrażających.

§§ 409 i 410 uchylone § 49 u. wojsk. z 11 kwiet. 1889 Nr 41 Dpp.

UWAGA: zob. obecnie art. 92 i 93 ustawy z 23 maja 1923 poz. 609 DURP. o powszechnym obowiązku służby wojskowej.

Rozmyślne i w bójkach zadane uszkodzenie ciała.

§ 411. Rozmyślne i w bójkach zadane uszkodzenia ciała należy karać jako przekroczenia wtedy, kiedy nie można w nich dopatrzeć się czynu karalnego, zagrożonego cięższą karą (§§ 152 i 153), a kiedy pociągnęły za sobą przynajmniej widoczne znaki i skutki.

1. Znakami widocznymi w rozumieniu § 411 uk. są wszelkie zewnętrzne oznaki zmian patologicznych, bez względu na to, czy można je było zaraz spostrzec lub je tylko lekarz badający rozpoznał (O. z 20/4 1911 Kr. I 20/11 ZbNr 3818).

2. § 411 uk. mówi o skutkach wogóle bez bliższego określenia rodzaju i stopnia ich. Wystarcza zatem każde jak najmniejsze zaburzenie zdrowia lub każda niezdolność do pracy zawodowej (O. z 14/12 1877 Nr 10548).

3. Odnośnie do przekroczenia z § 411 uk. może aberratio delicti uzasadnić usiłowanie przestępstwa w każdym razie w zbiegu z wywołanym skutkiem zawinionym. Usiłowanie przekroczenia zachodzi, jeżeli sprawca w zamiarze lekkiego uszkodzenia ciała (więc cum dolo directo w przeciwieństwie do tylko nieprzyjaznego zamiaru, zmierzającego wogóle do znieważenia) przedsięwziął czyn do rzeczywistego wykonania wiedzący, a jego wykonaniu zapobiegły przyczyny w § 8 uk. podane (O. z 19/9 1890 Nr 5811 ZbNr 1358).

4. Rozmyślnie zadane przez małżonka lekkie uszkodzenie ciała należy karać według § 419 uk., nie zaś według § 411 uk. (O. z 19/12 1908 Kr. II 241/8 ZbNr 3530 i z 18/5 1911 Kr. II 49/11).

Kara.

§ 412. Karą za to przekroczenie jest areszt od trzech dni do sześciu miesięcy stosownie do niebezpieczeństwa i złośliwości działania, częstszego powtarzania, zwłaszcza u nałogowych zawadjaków, do wielkości uszkodzenia i do właściwości osoby poszkodowanej.

Uszkodzenia w karceniu domowym.

§ 413. Prawa karcenia domowego nie można w żaden sposób posunąć aż do uszkodzenia na ciele osoby skarconej.

Dlatego należy karać jako przekroczenie podobne uszkodzenie dzieci przez swych rodziców, pupilów przez opiekunów, jednego małżonka przez drugiego, wychowawców i uczniów przez swych wychowawców i nauczycieli, terminatorów przez majstrów i służby przez służbowawców.

1. Postanowienia §§ 413 do 421 uk. nie mają zastosowania, jeżeli zachodzi przedmiotowa istota czynu, karalna według przepisów §§ 152 do 157 uk. jako zbrodnia ciężkiego uszkodzenia ciała (O. z 10/2 1913 Kr. VI 230/12 Nr 4034, przeciwne OSP. przy § 152 L. 8.).

2. Prawa karcenia, przysługującego rodzicom, nie można przenieść na drugie osoby (O. z 10/2 1910 Kr. I 366/9 ZbNr 3690).

Znieważanie dzieci przez rodziców. Kara.

§ 414. W razie srogiego obchodzenia się z dziećmi przez rodziców należy ich wezwać przed sąd i za-

rzucić im pierwszy raz z powagą i naciskiem nadużycie władzy i srogie wbrew naturze ich zachowanie się, drugi raz należy udzielić rodzicom nagany i dodać groźbę, że w razie ponownego znieważenia pozbawi się ich władzy rodzicielskiej, odbierze się im dziecko i wychowa się je na ich koszt w innej miejscowości.

§ 415. Za trzecim powrotem, albo jeżeli już pierwsze znieważenie było samo przez się bardzo ciężkie, albo usposobienie rodziców było tego rodzaju, że należałoby się dalej obawiać niebezpieczeństwa dla dziecka, należy natychmiast po raz pierwszy wyrzec karę powyżej zagrożoną i w tym celu porozumieć się z władzą względem zamianowania opiekuna.

§ 416. Jeżeli rodzice nie są w stanie ponosić kosztów wychowania, władza postara się o umieszczenie dziecka; znieważenie jednak ukarać należy obostrzonym aresztem; stosownie do jakości znieważenia nawet ścisłym aresztem od tygodnia do trzech miesięcy.

Znieważenie pupiłó w przez opiekunów. Kara.

§ 417. Karą za srogie obchodzenie się opiekuna z pupilem jest natychmiastowe za pierwszym razem usunięcie od opieki, a jeżeli sprawowanie jej było połączone z korzyścią, surowa nagana sądowa; w razie bezpłatnej opieki areszt od tygodnia do miesiąca.

§ 418. Jeżeli opiekun jeszcze raz dopuści się takiego znieważenia drugiego pupila, albo jeżeli już przy pierwszym znieważeniu zajdą okoliczności z § 415, należy go uznać za niezdolnego do dalszego sprawowania opieki, a przytem wyrzec karę, wymierzoną w § 416 rodzicom w takich przypadkach.

Wzajemne znieważanie się małżonków. Kara.

§ 419. Jeżeli małżonek znieważa drugiego w sposób w § 413 wspomniany, należy wezwać obydwie strony i po zbadaniu zniewagi udzielić surowej nagany stronie znieważającej; stosownie do okoliczności należy ukarać go aresztem od tygodnia do trzech miesięcy, a w razie powtórzenia obostrzeniem aresztu. Znieważonej stronie wolno jednak prosić o złagodzenie albo nawet o darowanie kary, co sędzia zawsze należyście uwzględni.

Prawo karcenia nie przysługuje mężowi wobec żony (O. z 19/12 1908 Kr. II 241/8 ZbNr 3530).

**Wychowanków przez nauczycieli i wychowanców.
Kara.**

§ 420. Wychowawców albo nauczycieli obojga płci, dopuszczających się zniewagi na swych wychowankach, należy karać pierwszy raz aresztem od trzech dni do miesiąca; powtórnie zaś oprócz podanej dopiero kary należy ich uznać za niezdolnych do dalszego sprawowania urzędu nauczycielskiego albo funkcji wychowawcy.

Służby i terminatorów przez służbodawców i majstrów.

§ 421. Znieważenie sług lub terminatorów przez służbodawcę lub majstra należy karać stosownie do stanu osoby pokrzywdzonej i wielkości zniewagi albo grzywną od dziesięciu do dwustu złotych albo aresztem od trzech dni do miesiąca; karę tę należy jednak obostrzyć w razie częstszego powtarzania, albo jeżeli rodzaj znieważenia zdradza szczególną srogość.

Kara za zastawianie ulic w porze nocnej wozami, beczkami i t. p.

§ 422. Jeżeli na placu publicznem, w ulicy, albo przed domem lub sklepem pozostawiono w porze nocnej jakiegokolwiek wozy, drzewo budulcowe albo inne materiały budowlane, towary, beczki, skrzynie lub wogóle coś takiego, co mogłoby narazić przechodniów na szkodę, należy karać winowajcę za to przekroczenie grzywną od dwudziestu do stu złotych albo aresztem od trzech do czternastu dni; w razie częstego powtarzania się należy karę obostrzyć.

UWAGA: patrz art. 22 ustawy z 7 października 1921 poz. 656 DURP. o przepisach porządkowych na drogach publicznych.

Kiedy należy ją nałożyć na oberżystę.

§ 423. Jeżeli to zdarzy się z wozami podróжных albo ciężarowemi, których zaprząg umieszczono w zajeździe, należy zawsze wyrzec karę przeciw oberżystcie.

Postępowanie w razie zachodzącej potrzeby pozostawienia tego rodzaju rzeczy w nocy na ulicy. Kara.

§ 424. Jeżeli zaś podczas budowy, w razie wielkiej wysyłki towarów, w czasie jarmarku, albo wskutek innych szczególnych okoliczności zachodzi potrzeba pozostawienia na ulicach i placach w nocy materiałów budowlanych, towarów albo wozów, należy o tem każdorazowo donieść miejscowej władzy bezpieczeństwa, a przytem ustawić znak ostrzegawczy z jednej lub dwóch latarni, w przeciwnym razie należy zaniechanie pierwszego lub drugiego karać jako przekroczenie według § 422.

Kara, jeżeli kto poniesie szkodę.

§ 425. Jeżeli kto w przypadkach w poprzednich trzech paragrafach wymienionych rzeczywiście poniósł już szkodę, należy karę obostrzyć, a jeżeli zaszedł jeden z przypadków w § 335 przewidzianych; należy czyn ten karny osądzić w myśl owego paragrafu.

Kara za wyrzucanie z okien i t. p. albo za zaniechanie umocowania ustawionych albo zawieszonych tam rzeczy.

§ 426. Kto w ulicach przed oknami, balkonami albo wogóle w swem mieszkaniu coś ustawia albo zawiesza bez dostatecznego zabezpieczenia przed upadkiem, albo kto coś wyrzuca z okna, balkonów lub wogóle z góry, przez co przechodnie mogą doznać uszkodzenia, należy go za to przekroczenie karać grzywną od dziesięciu do pięćdziesięciu złotych, albo aresztem od trzech dni do tygodnia. W razie lekkiego zranienia, spowodowanego spadnięciem, należy grzywnę podwoić, a areszt obostrzyć. Jeżeli wynikło ciężkie uszkodzenie ciała, albo nawet ktoś stracił życie, należy czyn ten karać według § 335.

Bezpieczeństwo ciała, do którego wyłącznie odnosi się wyraz „doznanie szkody“, może być naruszone nie mniej ilością rzeczy spadających lub wyrzuconych, jak ich jakością. Jest więc błędem prawnym ograniczenie sankcji prawnej tego paragrafu tylko do zrzucenia (wylania) substancji samych przez się szkodliwych (OPlen. z 17/12 1891 Nr 14656 ZbNr 1525).

Kara za szybką i nieostrożną jazdę zaprzęgiem albo jazdę konną. Na właściciela wozu.

§ 427. Za przekroczenie szybkiej, nieostrożnej ja-

zdy zaprzęgiem i jazdy konnej w miastach i innych okolicach, gęsto zamieszkałych lub licznie odwiedzanych, należy karać właściciela albo używającego wozu grzywną od pięćdziesięciu do dwustu złotych, jeżeli sam jest obecny i nie zakazał woźnicy szybkiej jazdy albo jeżeli sam, w sposób wspomniany szybko jedzie zaprzęgiem albo konno.

Przepis ten stosuje się również do rowerzystów. Jeżeli z szybką nieostrożną jazdą (również wierzchem) było połączone niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia lub ciała ludzkiego, to ma zastosowanie nie § 427, lecz § 431 uk. (OPlen. z 29/4 1896 Nr 4964 ZbNr 1978 i z 19/9 Nr 14921 ZbNr 3108).

Kara na woźnicę albo parobka.

§ 428. Jeżeli woźnica samoistnie albo wbrew zakazowi szybko jedzie, również jeżeli parobek albo fornał w okolicach mocno uczęszczanych sam szybko jedzie konno albo zaprzęgiem, należy karać woźnicę albo fornała aresztem od trzech do czternastu dni. W razie powtórzenia należy karę tę podwoić.

Przeciw właścicielowi pojazdów, który pozwala jeździć woźnicy niezgłoszonemu policji.

§ 429. Właściciela pojazdów, który najmuje do wożenia parobka niezgłoszonego policji, albo uznanego przez nią za niezdolnego, należy karać za to przekroczenie grzywną od pięćdziesięciu do stu złotych, a ponadto odpowiada jeszcze za wszelką szkodę, spowodowaną przez tego woźnicę.

Na woźniców lub parobków pozostawiających swoje konie na dworze bez dozoru.

§ 430. Woźnica lub parobek, zostawiający na dworze

bez dozoru zaprzężone wozy, albo konie niezaprzężone, które przez spłoszenie się lub w inny sposób mogą wyrządzić szkodę, stają się winnymi przekroczenia, i będą karani, chociażby szkoda nie wynikła, pierwszy raz aresztem od jednego do ośmiu dni, zaś po raz wtóry albo jeżeli rzeczywiście szkoda wynikła, obostrzonym aresztem do jednego miesiąca.

Czyny i zaniechania przeciw bezpieczeństwu ciała wogóle.

§ 431. Wogóle nie dadzą się wyliczyć wszystkie przekroczenia, któremi można naruszyć bezpieczeństwo ciała. Każde zatem działanie i zaniechanie, wymienione w §§ 335 do 337, należy nawet wtedy, kiedy żadnej rzeczywistej szkody nie wyrządziły, karać jako przekroczenie grzywną od dziesięciu do tysiąca złotych, albo aresztem od trzech dni do trzech miesięcy.

UWAGA: Przekroczenia przepisów ustawy o czasie pracy w przemyśle i handlu karane będą w myśl art. 18 ustawy z 18 grudnia 1919 poz. 7 DURP. z r. 1920 w drodze sądowej grzywną oznaczoną pierwotnie do kwoty 5000 mk. lub aresztem do 3 miesięcy.

1. Uszkodzenie ciała, które przy rozmyślnem zadaniu go przedstawiałoby istotę zbrodni tylko według § 153 lub § 155 lit. a uk., należy osądzić. Jeżeli popełniono je z niedbalstwa, nie według § 335 uk., lecz według § 431 uk. (O. z 26/1 1901 Nr 788 ZbNr 2555 i z 8/11 1901 Nr 6138).

2. W przeciwieństwie do zagrożonego karą w § 427 uk. abstrakcyjnego narażenia na niebezpieczeństwo wymaga § 431 uk., aby zawinione działanie lub zaniechanie wywołało konkretne niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia lub ciała ludzkiego (OPlen. z 19/9 1905 Nr 14921 ZbNr 3108 i OPlen. z 29/4 1896 Nr 4964 ZbNr 1978).

3. Do czynów lub zaniechań z §§ 335 do 337, któremi

kto siebie samego uszkadza lub naraża na niebezpieczeństwo, nie stosuje się postanowienie karne z § 431 uk. (OPlen. z 23/6 1903 Nr 9239 ZbNr 2852). To samo odnosi się do uszkodzenia siebie samego w zamiarze samobójczym (OPlen. z 27/3 1901 Nr 4272 ZbNr 2588).

4. Niedbalstwo samo przez się, a nie dopiero zaszły wypadek wywołuje karalność według tego przepisu ustawy (OPlen. z 7/1 1887 Nr 12707 ZbNr 1018). Zachodzące tylko abstrakcyjne narażenie się na niebezpieczeństwo nie wystarcza do zastosowania tego przepisu (O. z 26/3 1902 Nr 3720 ZbNr 2710).

5. Nagłe zatrzymanie pociągu kolejowego na linii kolejowej zapomocą sygnałów dla umożliwienia osobie, znajdującej się poza pociągiem, dostania się do niego może uzasadnić odpowiedzialność tej osoby z § 431 uk. (OPlen. z 20/2 1900 Nr 2440 ZbNr 2452).

6. Bezprawne chodzenie po linii kolejowej nie wystarcza samo przez się do zastosowania § 431 uk.; należy je karać tylko jako wykroczenie przeciw regulaminowi kolejowemu (OPlen. z 4/5 1892 Nr 5271 ZbNr 1573).

§ 432. Jeżeli zaś dopuszcza się tego rodzaju przewinienia podczas służby osoba zajęta przy ruchu kolei żelaznej, albo przy innych zakładach lub przedsiębiorstwach w § 85 lit. c) wymienionych, albo przy telegrafach państwowych, należy zawsze wyrzec ścisły areszt od trzech dni do trzech miesięcy, a w razie okoliczności bardzo obciążających do sześciu miesięcy, w miarę tego, jak wyższy stopień niedbalstwa stwierdzono, niebezpieczeństwo dla więcej ludzi zaistniało, liczniejsze uszkodzenia wynikły albo powstała wogóle większa szkoda.

Do środków komunikacyjnych, w § 85 lit. c) uk. wymienionych, należy również zaliczyć samochody bez względu na sposób ich uruchomienia. Postanowienie karne z § 432 uk. nie stosuje się jednak do właściciela samochodu, osobiście nim kierującego (OPlen. z 19/9 1905 Nr 14921 ZbNr 3108).

§ 433. W szczególności następujące jeszcze przekroczenia osób zajętych przy ruchu kolei żelaznych należy karać w tensam sposób:

a) otwarcie kolei przed otrzymaniem zezwolenia albo przed wypełnieniem przepisanych odnośnych warunków;

b) zaniechanie postawienia lub utrzymywania przepisanych celem zapobieżenia szkodzie ogrodzeń, żaków, tablic z zakazami i innych środków ochronnych oraz znaków ostrzegawczych;

c) zatrudnianie osób, które nie wykazały uzdolnienia wymaganego przepisami służbowymi, albo które od zajęcia, do jakiego je przeznaczono, zarząd państwowy wykluczył;

d) jazda albo zezwolenie na nią przy uszkodzonym, niebezpieczeństwem grożącym stanie kolei, albo parowozami, wagonami lub innymi środkami komunikacji, w takim stanie się znajdującymi.

ROZDZIAŁ XI.

O występkach i przekroczeniach przeciw bezpieczeństwu własności.

Przepisy dla zapobieżenia niedbalstwu w odwróceniu niebezpieczeństwa ognia.

§ 434. Wielka a często nieobliczalna szkoda wskutek pożarów wymaga, aby zaniechanie jakichkolwiek przepisów, wydanych dla odwrócenia niebezpieczeństwa ognia, uważano i karano jako przekroczenie.

Kara na budowniczych, murarzy albo cieśli, działających wbrew szczególnym przepisom o gaszeniu ognia lub o budowie.

§ 435. Budowniczy, murarz albo cieśla, który przy wykonaniu budowy albo przy zmianach rzecz tak buduje, czego zakazują z powodu niebezpieczeństwa ognia szczególne rozporządzenia o gaszeniu ognia albo o budowie, staje się winnym przekroczenia i oprócz tego, że jest obowiązany część wbrew przepisom wykonaną własnym kosztem rozebrać i przepisowo zrobić, będzie pierwszy raz karany grzywną od pięćdziesięciu do czterystu złotych.

Kara za powtórne przekroczenia.

§ 436. Jeżeli takie przekroczenie ponownie zawini, należy go karać podwójną grzywną, a trzeci raz zakazem wszelkiego dalszego prowadzenia budowy.

Kara na podmajstrzego i dozorcę budowy.

§ 437. Podmajstrzy albo dozorca budowy, w której wykonuje się coś wbrew przepisom wydanym dla odwrócenia niebezpieczeństwa ognia, nie powinien się dać użyć do budowy przepisom nieodpowiadającej; w przeciwnym razie będzie karany za to przekroczenie aresztem od trzech dni do czternastu.

Na trudniących się wyrobem albo stawianiem pieców.

§ 438. Garncarz, blacharz, ślusarz, albo ktokolwiek wyrabia piece, dopuszcza się przekroczenia, jeżeli stawia piec albo prowadzi rurę wbrew przepisowi wydanemu dla zapobieżenia niebezpieczeństwu ognia i będzie

karany grzywną od dziesięciu do pięćdziesięciu złotych. W razie powtórzenia należy karę podwoić, trzeci raz przekraczający traci swe uprawnienie.

Kara na czeladników stawiających piece, grożące niebezpieczeństwem ognia.

§ 439. Czeladnik, otrzymujący polecenie wystawienia pieca, grożącego niebezpieczeństwem ognia, albo prowadzenia takiej rury, nie powinien się do tego dać użyć, gdyż w przeciwnym razie będzie za to przekroczenie karany aresztem od trzech do czternastu dni.

Przeciw każdemu, kto wprowadza zmiany bez oględzin ogniowych i bez budowniczego.

§ 440. Jeżeli kto urządza bez budowniczego izbę na poddaszu albo wogóle wykonuje budowę, albo jeżeli wprowadza sobie zmiany w kominach, ogniskach, pale-niskach i piecach, do czego musi się przedtem przeprowadzić przepisane oględziny ogniowe, dopuszcza się przekroczenia i będzie karany grzywną od pięćdziesięciu do czterystu złotych. Jeżeli wybudował coś grożącego istotnie niebezpieczeństwem ognia, należy go znie-wolić, aby to zaraz usunął i wybudował w sposób ubezpieczający przed ogniem.

Kara na czeladników murarskich i ciesielskich, dających się do tego użyć.

§ 441. Czeladnika murarskiego albo ciesielskiego, dającego się użyć do takiej zmiany, należy karać za to przekroczenie aresztem od trzech do czternastu dni, a areszt ten należy obostrzyć, jeżeli sprawcę już raz za to ukarano.

Przeciw kominiarzom, zaniedbującym doniesienia o przedmiotach grożących niebezpieczeństwem ognia.

§ 442. Kominiarz, który w piecach, ogniskach lub paleniskach albo w kominach znajdzie coś grożącego niebezpieczeństwem ognia, jest obowiązany donieść o tem swemu majstrowi, albo gdzie cechów niema lub gdzie podczas ponownego czyszczenia znowu znajdzie coś grożącego niebezpieczeństwem ognia, bezpośrednio władzy bezpieczeństwa. Zaniechanie tego doniesienia jest w obu przypadkach przekroczeniem i będzie karane aresztem od jednego do ośmiu dni.

Przeciw majstrom kominiarskim, lekceważącym doniesienie czeladników.

§ 443. Majster kominiarski, który na doniesienie czeladnika zaniechał przeprowadzić oględziny, a jeżeli rzeczywiście napotkał niebezpieczeństwo ognia, zaraz o tem donieść właścicielowi albo zarządcy domu, a jeżeli ci temu nie zapobiegli, zrobić dalsze doniesienie władzy bezpieczeństwa, będzie karany za to przekroczenie grzywną od dziesięciu do stu złotych.

Jeżeli zaniechają doglądania należytego wymiatania kominów.

§ 444. Tego samego przekroczenia staje się winnym majster kominiarski, który z obowiązku swego rzemiosła zaniecha doglądać albo kazać doglądać od czasu do czasu należytego wymiatania kominów w swoim okręgu.

Handel prochem strzelniczym. Kara.

§ 445. Kupcy i kramarze, handlujący prochem strzelniczym, albo innemi towarami, grożącemi niebez-

pieczeństwem ognia, w § 336 lit. f) wymienionemi, i utrzymujący w swoich sklepach albo w swoim domu większe ich zapasy, niż na to zezwalają wydane osobne przepisy, albo przechowujący dozwolone zapasy nie według przepisów stają się winnymi przekroczenia i będą pierwszy raz karani utratą nadmiernych albo źle przechowanych zapasów oraz grzywną do pięćdziesięciu złotych; drugi raz oprócz tego przypadku podwojeniem grzywny; w razie przydybania po raz trzeci aresztem do miesiąca i utratą uprawnienia do handlu tego rodzaju przedmiotami.

Przemysły posiadające zapasy łatwo zapalnych materiałów.

§ 446. Kupcy i przemysłowcy, posiadający zapasy materiałów łatwo zapalnych jakiegokolwiek rodzaju i przechowujący je na strychach, albo wogóle w niepewnych miejscach, niezabezpieczonych murem albo przez należyte oddzielenie, stają się winnymi przekroczenia i będą stosownie do właściwości towaru i wielkości zapasów karani grzywną od pięćdziesięciu do tysiąca złotych.

Posiadający siano, słomę albo drzewo opałowe.

§ 447. Kto składa w innych miejscach zapasy siana, słomy albo drzewa opałowego, niż tam, gdzie znajdują się umyślnie do ich przechowania przeznaczone sklepy, albo składy, podpada za to przekroczenie karze w poprzednim paragrafie podanej.

Służba do palenia w piecach.

§ 448. Słudzy, trudniący się paleniem w piecu,

a suszący drzewo w piecach, dopuszczają się przekroczenia i będą za to karani aresztem od jednego do trzech dni, który w razie powtórzenia należy obostrzyć.

Chodzenie z niezabezpieczonym światłem po miejscach grożących ogniem.

§ 449. Parobka, woźnicę, dozorcę koni albo bydła, dziewczkę albo kogokolwiek spotka się z niezabezpieczonym światłem w stodole, w stajni, w drwalniach, albo w schowkach dla węgla, słomy, siana lub innych łatwo zapalnych przedmiotów, należy karać za to przekroczenie aresztem od jednego do ośmiu dni, który w razie powtórzenia obostrzy się.

Za to samo przekroczenie popełnione przez terminatorów, czeladników i inne osoby w służbie będące.

§ 450. Taksamo należy karać terminatorów, czeladników u handlarzy i przemysłowców, jak wogóle wszystkie osoby w służbie będące, udające się z niezabezpieczonym światłem do magazynu albo jakiego innego składu materiałów palnych.

Przeciw służbodawcom albo przemysłowcom, niedostarczającym niezbędnych latarni, albo osobiście dopuszczających się jednego z tych przekroczeń.

§ 451. Jeżeli w dochodzeniu okaże się, że służbodawcy albo przemysłowcy nie dostarczyli niezbędnych latarni, również oni stają się winnymi tego przekroczenia i będą karani grzywną od dziesięciu do stu złotych; a jeżeli służbodawca, kupiec lub przemysłowiec sam dopuścił się jednego z przekroczeń w poprzednich

dwóch paragrafach podanych, będzie skazany na grzywnę od pięćdziesięciu do tysiąca złotych.

Za palenie tytoniu w miejscach grożących niebezpieczeństwem ognia.

§ 452. Kto pali tytoń w stajni, w sklepie na siano lub słomę, albo w stodole, lub wogóle w miejscach, gdzie znajdują się łatwo zapalne rzeczy, będzie karany aresztem od jednego dnia do tygodnia, a karę tę należy wedle okoliczności także obostrzyć.

Za zaniedbanie ognia roznieconego na otwartem polu, albo w pobliżu stodoł, stogów i t. p.

§ 453. Kto roznieca ogień w pobliżu stodoły, stogu siana lub zboża, albo w pobliżu pola, gdzie plony albo jeszcze są na pniu, albo zżęte nie zostały jeszcze zwiezione, kto rozniecony w lesie ogień pozostawia bez dozoru, lub nie całkowicie zagaszony opuszcza, będzie za to przekroczenie karany aresztem od jednego dnia do tygodnia, a w razie większego niebezpieczeństwa nawet z obostrzeniem.

Za podróżowanie z pochodniami przez lasy, wsie i t. p.

§ 454. Jeżeli kto podróżuje albo jedzie z pochodniami, musi się je zgasić przed drewnianymi mostami i przed wsiami lub lasami pod karą stu do tysiąca złotych za każdy przypadek tego przekroczenia. Na przepis ten powinni pocztmistrze zwrócić szczególną uwagę obcych, podróżujących pocztą.

Obowiązek pocztylionów i woźniców.

§ 455. Pocztyljoni, woźnice i woźnice najemni są

obowiązani zapowiedzieć to ponownie podróżnym za każdym razem, skoro do takich miejsc się zbliżają, i nie ruszyć z miejsca, dopóki pochodni nie zgaszono, w przeciwnym razie stają się winnymi przekroczenia i będą karani aresztem od jednego do ośmiu dni, który wedle okoliczności należy obostrzyć.

§ 456. Jeżeli podróżny zmusi pogroźkami lub gwałtem pocztyljoną albo woźnicę do jazdy, wówczas winien donieść o zajściu w najbliższej miejscowości, gdzie się spodziewa znaleźć dostateczną pomoc. Tu powinien naczelnik gminy przesłuchać podróżnego sumarycznie, a jeżeli podróżny jest nieznany, żądać od niego zabezpieczenia kary, ale następnie nie przeszkodzić mu w dalszej podróży, lecz o całym zdarzeniu zaraz donieść sądowi.

Uprawnienie każdej osady, przez którą ktoś przejeżdża z pochodnią.

§ 457. Podobnie każda osada ma prawo podróżnego, przejeżdżającego z zapaloną pochodnią, bez wyjątku zatrzymać i o tem zaraz władzy donieść.

Kara za zatajenie wszczętego pożaru.

§ 458. Kto usiłuje zataić wszczęty pożar, albo kto zaniedbuje donieść o wybuchu pożaru u siebie, będzie za to przekroczenie stosownie do miejscowości i większego lub mniejszego niebezpieczeństwa wskutek zatajenia powstałego karany grzywną od dwudziestu do dwustu złotych.

Ogólne postanowienia karne o czynach albo zaniechaniach, wskutek których należy się wogóle obawiać niebezpieczeństwa ognia.

§ 459. Obok przypadków szczegółowo wyliczonych w poprzednich paragrafach należy wogóle także wszelkie inne czyny i zaniechania, wskutek których można łatwo niebezpieczeństwo ognia przewidzieć, jak: międlenie konopi albo lnu przy niezabezpieczonem świetle, strzelanie albo palenie ogni sztucznych w pobliżu domów i stodół, nieprzestrzeganie przepisanych szczególnych ostrożności przy wypadaniu iskier z parowozów na kolejach żelaznych podczas jazdy pociągów przez osady albo w pobliżu osad, przy stawianiu budynków w pobliżu kolei żelaznych siłą pary poruszanych itp. karać jako przekroczenia w miarę tego, jak są mniej lub bardziej podobne do poprzednich przypadków.

Drobniejsze kradzieże.

§ 460. Wszystkie kradzieże, które nie nadają się do ukarania jako zbrodnie według przepisów §§ 172 do 176, należy ukarać jako przekroczenia aresztem zwykłym albo ścisłym od tygodnia do sześciu miesięcy, a nawet stosownie do okoliczności karę obostrzyć.

Przekroczenia, podpadające pod ten przepis ustawy, przedawniają w przeciągu jednego roku (O. z 9/9 1905 Nr 9040 ZbNr 3118).

Pomniejsze sprzeniewierzenia i oszustwa.

§ 461. Taka sama kara dotyczy sprzeniewierzeń i oszustw, o ile nie zawierają w sobie znamion zbrodni, a to pierwsze według §§ 131 i 183, drugie według okoliczności w §§ 199, 200 i 201 wyliczonych.

Okres kary i obostrzenie jej przy tych przekroczeniach.

§ 462. Okres kary i obostrzenie jej należy oznaczyć stosownie do wysokości kwoty, widocznego postępu z czynu, złośliwości, niebezpieczeństwa i zaufania przez to bardziej nadużytego.

UWAGA:

Art. 7 ustawy z 6 maja 1924 poz. 492 DURP. i art. 14 ustawy z 18 lipca 1919 poz. 368 DURP. o odbudowie kraju postanawiają, że użycie na inne cele pożyczki, udzielonej na odbudowę budynków zniszczonych lub uszkodzonych wskutek działań wojennych oraz nieprowadzenie budowy bez dostatecznych powodów zwłoki będzie karane przez sądy powiatowe, o ile czyn ten według obowiązujących ustaw nie podpada karze surowszej.

Kradzieże i sprzeniewierzenia między małżonkami lub bliskimi krewnymi we wspólnem gospodarstwie domowem.

§ 463. Kradzieże i sprzeniewierzenia między małżonkami, rodzicami, dziećmi lub rodzeństwem, dopóki żyją we wspólnem gospodarstwie domowem, można karać według § 460 tylko wtedy, kiedy głowa rodziny tego żąda.

1. Przepis ten stosuje się również do małżonków, których wspólne gospodarstwo domowego nie zniosło orzeczenie rozdziału od stołu i łoża (O. z 31/10 1885 Nr 8222).

2. Również do dzieci córki nieprawego łoża poszkodowanego należy stosować § 463 uk. (O. z 28/3 1885 Nr 14107 ZbNr 766).

3. Syn kradnący pieniądze z kieszeni nieżyjącego już ojca, na którego sam mordercę nasadził, nie może korzystać z § 463 uk. (OSP. z 7 kwietnia 1920 II 173).

4. por. orzeczenia przy § 189.

Uczestnictwo w tych przekroczeniach.

§ 464. Uczestnictwo w kradzieżach i sprzeniewierzeniach jest przekroczeniem, o ile nie stanowi zbrodni według §§ 185 i 186.

Kara za uczestnictwo.

§ 465. Karę za uczestnictwo należy wogóle wymierzyć według § 460; szczególnie jednak należy wyznać surowszą karę przeciw tym, którzy nakłaniają do takich przekroczeń nieletnie albo wogóle na umyśle słabe osoby.

Kiedy ustaje ich karalność.

§ 466. Postanowienia zawarte w §§ 187 i 188 mają zastosowanie do kradzieży, sprzeniewierzeń i do uczestnictwa w nich również wtedy, kiedy są tylko przekroczeniami.

§ 467. (zamiast tego uchylonego paragrafu obowiązuje ust. z 26. grudnia 1895 Nr 197 Dpp. o prawie autorskim).

Przekroczenie złośliwego uszkodzenia cudzej własności. Kara.

§ 468. Złośliwe uszkodzenie cudzej własności, o ile nie stanowi zbrodni według przepisów §§ 85 i 89, należy karać jako przekroczenie aresztem od jednego do trzech miesięcy.

Ślusarze i t. p. sporządzający wytrychy. Kara.

§ 469. Ślusarze i inni pracujący przy pomocy ognia, którzy sporządzają dla nieznanymi osób wytrychy albo klucze ogólne, albo klucze według podejrzanych form lub tylko według odcisków, albo którzy bez zachowania przezorności i należytych wywiadów dorabiają klucze albo otwierają zamki nieznanymi osobom, majstrówie ślusarscy, którzy nie przechowują należycie wy-

trychów albo zawierzają niepewnym rękóm, tandeciarze, którzy klucze, wytrychy albo haki do otwierania kupują albo sprzedają, stają się winnymi przekroczenia i pierwszy raz będą karani grzywną od pięćdziesięciu do stu złotych; za powtórne przekroczenie należy karę podwoić; trzecie przekroczenie należy ukarać utratą przemysłu.

Robotnicy przemysłowi, czeladnicy rzemieślnicy albo słudzy, stający się winnymi tego przekroczenia bez wiedzy swego pracodawcy.

§ 470. Jeżeli robotnik przemysłowy, czeladnik rzemieślniczy albo służący, bez wiedzy swego pracodawcy albo majstra, staje się winnym jednego z przekroczeń powyżej wymienionych, należy go karać ścisłym aresztem do tygodnia. Drugi raz należy areszt obostrzyć, a skazanego, jeżeli jest cudzoziemcem, wydalic z wszystkich krajów koronnych cesarstwa.

Kara na tandeciarzy i domokrażców, kupujących od nieletnich.

§ 471. Tandeciarze, domokrażcy albo inni trudniący się przemysłem i handlem rzeczami już używanymi, odłożonemi lub starami, jeżeli coś kupują albo zamieniają u nieletnich dzieci, winni być za to przekroczenie stosownie do właściwości osoby i rzeczy karani grzywną od dziesięciu do stu złotych albo aresztem od jednego do dziesięciu dni.

Kara w razie częstszego przydybania.

§ 472. Przy powtórzeniu przekroczenia należy grzywnę podwoić, albo zwykłą grzywnę obostrzyć

aresztem od jednego do ośmiu dni, a według okoliczności jeszcze także go obostrzyć. Jeżeli z dalszego powtarzania przekroczeń okaże się, że nie nastąpiła poprawa, należy przestępców, jeżeli posiadają kartę przemysłową albo zezwolenie władzy, pozbawić ich tego; krajówców handlujących bez szczególnego zezwolenia należy wydalic na czas nieoznaczony z miejscowości, cudzoziemców zaś na stałe z wszystkich krajów koronnych cesarstwa.

Handlujący klejnotami i towarami galanteryjnymi, złotnicy i jubilerzy. Kara.

§ 473. Jeżeli handlującym klejnotami i tak zwanymi wyrobami galanteryjnymi, tudzież złotnikom i jubilerom, ani właściciel, jak z okoliczności domniemać się wolno, ani posłaniec właściciela nie zaofiarowuje do zakupu klejnotów lub wyrobów złotych i srebrnych, obowiązkiem ich jest przytrzymać rzecz i sprzedawcę, a jeżeli ów nie jest w stanie dostatecznie się wylegitymować, zarządzić odstawienie go do władzy. Zaniechanie tego przepisu jest przekroczeniem karalnym grzywną od pięćdziesięciu do dwustu złotych.

Kara, jeżeli nabyli podejrzany towar.

§ 474. Jeżeli ofiarowany im w ten sposób towar podejrzany nabyli, należy na kupującego stosownie do różnej wartości towaru nałożyć karę od stu do tysiąca złotych.

Przepis o topionem złocie i srebrze.

§ 475. Złotnicy i jubilerzy, którym kto ofiaruje do kupna topione złoto i srebro, nie oznaczone nazwiskiem

drugiego uprawnionego złotnika albo jubilera, są obowiązani przytrzymać sprzedawcę i spowodować odstawienie go do władzy.

Jeżeli tego zaniechają, albo nieoznaczone w ten sposób złoto i srebro nabędą, stosuje się za to przekroczenie karę w poprzednim paragrafie podaną.

UWAGA: patrz art. 3 ustawy z dnia 16 lipca 1920 poz. 470 DURP. o nadzorze nad przemysłem złotniczym i handlem wyrobami złotniczymi i rczp. M. P. H. z 29 listopada 1920 poz. 21 DURP. z r. 1921 o urzędach probierczych.

Obowiązek przytrzymania wogóle każdego podejrzanego sprzedawcy.

§ 476. Jednak nietylko kupcy i przemysłowcy, ale także każdy wogóle, jeżeli mu przyniesiono rzeczy do zakupu lub zastawu, które ze swych właściwości wzbudzają podejrzenie przeciw ofiarującemu, że je skradziono, ma wedle możliwości obowiązek go przytrzymać, i jeżeli się nie wykaże, spowodować jego odstawienie do władzy.

Kto zaniecha obowiązku z własnej winy, będzie karany według § 473.

Kara na kupującego podejrzanego towary.

§ 477. Taksamo popełnia każdy przekroczenie i podpada stosownie do wartości rzeczy grzywnie od pięćdziesięciu do tysiąca złotych, kto w sposób poprzednio wspomniany kupuje rzecz podejrzaną, albo pożyczka na nią pod zastaw.

1. Wyrazu „kupuje“ nie należy rozumieć w znaczeniu ściśnionem § 1053 kc., lecz oznacza nabycie pod tytułem odpłatnym wogóle; dlatego też w szczególności przyjęcie w miejsce zapłaty (O. z 10/2 1882 Nr 10075, ZbNr 415).

2. § 477 uk. używa wyrażenia „pożycza“ w znaczeniu obszerniejszem od pojęcia pożyczki i obejmuje tem wyrażeniem każdy interes kredytowy, a więc także sprzedaż na kredyt (OSP. z 7 czerwca 1922 II 582).

Kara za oszustwo popełnione przez pokrzywdzenie wbrew taryfom i taksom.

§ 478. Jeżeli w pewnych miejscowościach istnieją odrębne taryfy albo taksy dla sprzedaży pewnych towarów albo dla cen za pewne świadczenia, należy za bezprawne działanie przeciw nim przez pokrzywdzenie albo w użyciu miar lub wag, chociażby nawet były prawdziwe, albo w jakości lub cenie towarów lub świadczeń, karać według wydanych w tym względzie osobnych przepisów. Trzecie zaś tego rodzaju wykroczenie należy karać jako przekroczenie utratą przemysłu, jeżeli ono nie przedstawia się jako czyn karalny surowszą karą zagrożony.

UWAGA: Patrz: 1. ustawę o zwalczaniu lichwy wojennej z 2 lipca 1920 poz. 449 DURP. z dalszemi zmianami oraz 2. rozporządzenie z 27 listopada 1923 poz. 1057 DURP. w przedmiocie wydawania z aptek środków leczniczych i określania ich ceny.

§§ 479, 480 i 481 uchylone ustawą z 7 kwietnia 1870 Nr 43 Dpp. o prawie koalicji.

Kara na przemysłowców, ukrywających lub wzbraniających się wydać zapasy potrzebnych środków żywności.

§ 482. Jeżeli przemysłowcy, trzymający na sprzedaż towary, należące do koniecznych potrzeb codziennego życia, ukrywają swe zapasy, albo odmawiają sprzedaży jakiemukolwiek kupicielowi, stają się win-

nymi przekroczenia i w miarę tego, o ile towar bardziej był niezbędny, będą karani pierwszy raz grzywną od dwudziestu do stu złotych, drugi raz należy karę podwoić, zaś trzeci raz pociąga za sobą utratę przemysłu.

Postanowienie karne z § 482 uk. ma na celu zabezpieczenie codziennego utrzymania; nie można go stosować do odmowy sprzedaży konsumentom, chcącym nagromadzić większe zapasy.

Towary, któremi kupiec już prawnie roporządził gdzieindziej, nie wchodzi w rachubę (O. z 8/6 1915 Nr 4240). § 482 uk. nie ogranicza się tylko do środków żywności. Do potrzeb codziennego życia należy także materiał opały (O. z 12/7 1918 Kr. II 33/18 ZbNr 4506).

Kara, jeżeli to wywołało niepokoje.

§ 483. Gdyby przypadki wymienione w §§ 478, 479, 481 i 482 dały powód do publicznych niepokoїв, należy karę zwykłego aresztu, podaną za pierwsze trzy przypadki, zamienić na ścisły areszt, w przypadku zaś § 482 należy natychmiast wyrzec za pierwszym razem utratę przemysłu.

Jeżeli ukrywanie albo wzbranianie dzieje się podczas publicznych niepokoїв.

§ 484. Jeżeliby przytoczone w § 482 ukrywanie albo wzbranianie się działo się podczas publicznych niepokoїв, należy karać winnego, jeżeli jego czyn nie przedstawia się jako zbrodnia, oprócz utratą przemysłu jedno- do sześciomiesięcznym aresztem ścisłym.

Wyszczególnienie wierzyciela.

§ 485. Kto rozmyślnie w czasie swej niewypłacalności uwzględnia szczególnie jednego wierzyciela

w zamiarze, ażeby przez to pokrzywdzić drugich wierzycieli, będzie karany za występki ścisłym aresztem od trzech miesięcy do lat dwóch.

Wierzyciel, który przyjmuje zabezpieczenie lub zapłatę przysługującej mu wierzytelności, nie podpada karze.

Uwaga: Brzmienie §§ 485 do 486 lit. c wprowadzone zostało art. X rozp. ces. z 18 grudnia 1914 Nr 337 Dpp.

Kryda z niedbalstwa.

§ 486. 1) Dłużnik kilku wierzycieli, który z niedbalstwa staje się niewypłacalnym, w szczególności przez to, że uprawia nadmierny zbytek, lekkomyślnie lub w zbytniej mierze korzysta z kredytu lub go w taki sposób udziela, trwoni przedmioty majątkowe lub zawiera interes ryzykowny, który nie należy do prawidłowego prowadzenia jego przedsiębiorstwa albo jest w jaskrawej sprzeczności z jego stosunkami majątkowymi;

2) kto z niedbalstwa swym wierzycielom lub niektórym z nich wyrządza szkodę przez to, że świadom swej niewypłacalności zaciąga nowy dług, płaci dług, daje zastaw albo nie czyni na czas wniosku na nadzór nad przedsiębiorstwem, na postępowanie ugodowe, lub nie zgłasza upadłości,

będzie karany za występki ścisłym aresztem od trzech miesięcy do jednego roku.

3) Sprawca, który fałszuje, usuwa lub niszczy księgi swego przedsiębiorstwa, będzie karany ścisłym aresztem od sześciu miesięcy do lat trzech.

Nie ulega karze dłużnik, który podczas nadzoru nad przedsiębiorstwem lub w toku postępowania ugo-

dowego przedsiębiorze czynności prawne, dozwolone mu według przepisów o nadzorze nad przedsiębiorstwem lub według ordynacji ugodowej.

Wadliwe prowadzenie ksiąg przez dłużnika.

§ 486 a. Dłużnik kilku wierzycieli, który wbrew ustawowemu obowiązкови nie bilansuje w przepisany czasie swego majątku albo nie prowadzi ksiąg przedsiębiorstwa lub prowadzi je tak nieporządnie, iż nie dają przejrzystości stanu jego majątku, będzie karany za występpek aresztem od jednego do sześciu miesięcy, jeżeli stanie się niewypłacalnym.

Nierzetelne zabiegi podczas nadzoru nad przedsiębiorstwem, w postępowaniu ugodowym lub upadłościowym.

§ 486 b. 1) Kto rozmyślnie dochodzi wierzytelności nieistniejącej albo dochodzi wierzytelności w rozmiarach lub w pierwszeństwie, prawnie nieuzasadnionych, aby przez to uzyskać w postępowaniu ugodowym lub upadłościowym wpływ, który mu nie służy;

2) Wierzyciel, który za wykonanie prawa głosowania w pewnym określonym kierunku lub za zaniechanie wykonania prawa głosowania przyjmuje rozmyślnie dla siebie lub osoby trzeciej korzyść majątkową lub jej obietnicę, albo kto w tym celu użyzcza wierzycielowi korzyści majątkowej lub ją przyrzeka;

3) Wierzyciel, który bez zgody drugich wierzycieli za przyzwolenie na ugodę w postępowaniu ugodowym albo na ugodę przymusową przyjmuje dla siebie lub osoby trzeciej odrębną korzyść majątkową lub jej obietnicę, albo kto w tym celu rozmyślnie użyzcza wierzycielowi korzyści majątkowej lub ją przyrzeka,

będzie karany za występki aresztem od trzech miesięcy do jednego roku.

4) Osoba, ustanowiona do nadzoru nad przedsiębiorstwem, zarządca ugody i członek rady przybocznej w postępowaniu ugodowym, zarządca masy i członek wydziału wierzycieli w postępowaniu upadłościowym, którzy ze szkodą wierzycieli rozmyślnie przyjmują dla siebie lub kogoś trzeciego nienależną korzyść majątkową lub jej obietnicę, ulegną tej samej karze.

Wspólne postanowienia o odpowiedzialności kierowników przedsiębiorstw zarobkowych i pełnomocników.

§ 486 c. Jeżeli spółka, spółdzielnia lub stowarzyszenie w przypadkach §§ 485, 486, 486 a jest dłużnikiem, a w przypadku § 486 b wierzycielem lub dłużnikiem, należy stosować te postanowienia do organów przedsiębiorstwa, które dopuściły się czynu.

Jeżeli w przytoczonych przypadkach popełnia czyn prowadzący samodzielnie interesy dłużnika lub wierzyciela, należy również do niego stosować niniejsze postanowienia.

UWAGA: patrz art. 112 — 116 ustawy o spółdzielniach z 29 października 1920 poz. 733 DURP.

ROZDZIAŁ XII.

O występkach i przekroczeniach przeciw bezpieczeństwu czci.

Obraza czci: a) bezpodstawne obwinienie o zbrodnie występek albo przekroczenie.

§ 487. Obrazy czci staje się winnym:

a) Jeżeli kto drugiego obwinia fałszywie o zbrodnie, a obwinienie nie sięga tak daleko, aby nosiło na sobie

znamiona, wymagane w § 209 dla zbrodni oszczerstwa, albo jeżeli fałszywie obwinia kogo o występki lub przekroczenie.

do §§ 487—496. 1. Pomijając postanowienia wyjątkowe § 492 uk. może być przedmiotem obrazy czci tylko osoba fizyczna, a więc nie przedsiębiorstwo gospodarcze jako takie. Jeżeli zaś ataki są skierowane zarazem przeciw osobom współdziałającym w takim przedsiębiorstwie, to przysługuje im wtedy w każdym razie prawo skargi prywatnej (OPlen. z 12/3 1902 Nr 3602).

2. Przedmiotem obrazy czci może być również dziecko, które z rozpoczęciem uczęszczania do szkoły wkracza w krąg obowiązków (OPlen. z 5/5 1903 Nr 6823 ZbNr 2836).

3. Obraza czci w liście zamkniętym może uzasadnić odpowiedzialność §§ 487, 488 lub 491 uk. tylko wtedy, jeżeli wysyłający list był świadom tego, że treść listu z konieczności nie tylko sam obrażony, lecz także drugie osoby znać będą (OPlen. z 22/1 1901 Nr 868 ZbNr 2549).

4. Dopuszcza się obrazy czci, kto rozmyślnie, lekkomyślnie lub swawolnie narusza cześć drugiego, nie zaś również ten, kto zmuszony jest do podania okoliczności za prawdziwe przez niego uważanych celem strzeżenia uzasadnionych interesów i przy tem nie przekracza granic konieczności (OPlen. z 29/8 Nr 14615 ZbNr 3198).

5. Obwinienia, czci uwłaczające, przez osobę urzędową, w dobrej wierze, co do formy i treści w granicach prawnego strzeżenia interesów publicznych ujęte, nie uzasadniają jej odpowiedzialności za obrazę czci (OPlen. z 13/2 1894 Nr 1941 ZbNr 1747 i OPlen. z 5/2 1901 Nr 1174).

6. Obwinienia przez adwokata podniesione w granicach prawnego wykonywania swego zawodu (§ 9 ord. adw.), w dobrej wierze, nie wyczerpują istoty oszczerstwa (§§ 487, 488 uk.), chociażby nawet potem okazały się niezgodne z prawdą (OPlen. z 18/6 1901 Nr 8653 ZbNr 2625 i O. z 28/1 1908 Kr. I 19/8 ZbNr 3421).

do § 487. 1. Kto w doniesieniu rzuca podejrzenie na pewną osobę na podstawie okoliczności, przedstawionych zgodnie z prawdą, odpowiada tylko wtedy wobec prawa, jeśli, choć nie złośliwie, to przynajmniej z niedbalstwa obwinia niewinnego (OPlen. z 17/5 1892 Nr 6038 ZbNr 1528 i OPlen. z 6/10 1896 Nr 11677 ZbNr 1991).

2. Kto w dobrej wierze, zgodnie z prawdą, w doniesieniu o czynie karalnym podaje okoliczność, która rzuca podejrzenie o popełnienie tego czynu na drugiego, nie jest za to odpowiedzialny, jeżeli się okaże, że podejrzenie to było błędne (OPlen. z 15/5 1884 Nr 13780 ZbNr 640 i OPlen. z 13/5 1896 Nr 5643).

3. Obwinienie żony przez męża o stosunki cielesne z innymi mężczyznami podpada pod przepis § 487, a nie § 489 uk. Dowód prawdy (§ 490 uk.) jest więc dopuszczalny (OSP. z 3 listopada 1921 I 309).

b) bezpodstawne obwinienie o inne czyny hańbiące albo niemoralne.

§ 488 b) Kto też drugiego wogóle rozsiewaniem zmyślnych i przekręconych faktów po nazwisku albo na podstawie znamion do niego odnoszących się fałszywie obwinia o jaki czyn hańbiący i niemoralny, który jest zdolny w publicznej opinii wzbudzić przeciw niemu pogardę lub go poniżyć.

1. Publiczne obwinienie nie jest istotnym wymogiem przekroczeń w §§ 487 i 488 uk. podanych. Z charakterystyką obwinienia, zawartą w ustępie końcowym § 488 uk., nie jest połączone żądanie, aby obwinienie miało rzeczywiście wpływ lub mogło wywrzeć wpływ na opinię publiczną (OPlen. z 6/10 1896 Nr 11676).

2. Zarzut stroniczości podniesiony przeciw organowi władzy odnośnie do powierzonych mu czynności zawiera w sobie obwinienie o działanie wbrew obowiązkom i czci uwłaczające (OPlen. z 31/1 1899 Nr 1276 ZbNr 2309 i OPlen. z 30/5 1899 Nr 8165 ZbNr 2356).

3. Całkiem ogólnikowy zarzut, że przeciwnik procesowy działał bezprawnie, nie zawiera sam przez się karalnego naruszenia czci, lecz dopiero staje się niem w miarę towarzyszących okoliczności (OPlen. z 9/5 1905 Nr 7825 ZbNr 8077).

4. Opinia, wypowiedziana przez trzecią osobę o przemyślowcu, że jest niewypłacalny, że popadł w konkurs, wyczerpuje przedmiotową istotę czynu z § 488 uk. Jeżeli brak jest skwalifikowanego według § 489 uk. opublikowania, sprawca jest wolny od kary, jeżeli udowodni swoją przedmiotowo uza-

sadnioną dobrą wiarę (O. z 28/1 1908 Kr. II 16/8 ZbNr 3414 i z 29/9 1908 Kr. II 252/8 ZbNr 3501).

5. Obwinienia w dobrej wierze na mocy urzędowego za-
pytania władzy w wypełnieniu obowiązków obywatelskich ze-
znania prawdy nie mogą uzasadnić istoty czynu z § 488 uk.,
choćby nawet nie dała się udowodnić ich prawdziwość (O.
z 10/6 1908 Kr. V 324/8 ZbNr 3477).

6. Odnośnie do uprzedniego ubiegania się o kredyt należy
nieprawdziwe twierdzenie, że ubiegający się o kredyt nie posiada
żadnego majątku i nie zasługuje na kredyt, podporządkować
pod § 488 uk., nie zaś pod § 491 uk. (OPlen. z 21/11 1906
Nr 18479 ZbNr 3265).

*c) Rozgłaszanie innych faktów zniesławiających, chociaż
nawet prawdziwych z życia prywatnego i rodzinnego.*

§ 489. c) Kto w drukach, pismach rozpowszechnia-
nych lub w rycinach, albo kto nie będąc zniewolony do
tego szczególnymi okolicznościami, publicznie rozgłasza
przeciw drugiemu zniesławiające, chociażby nawet praw-
dziwe fakta z życia prywatnego lub rodzinnego.

1. Oświadczenia w pismach, wniesionych do władz pu-
blicznych, a temsamem według ustawowego porządku załatwia-
nia ich znane kilku osobom, należy uważać za oświadczenia
w „rozpowszechnianych pismach“, a zatem za „publiczne“. Oświadczenie należy uważać również wtedy za „publiczne“,
kiedy według zaszytych okoliczności dba się o to lub oczekuje
się z pewnością, iż treść tego oświadczenia musi rozpowszech-
nić się w szerokich kołach (OPlen. z 16/11 1882 Nr 9729
ZbNr 480 i O. 30/4 1907 Nr 5696 ZbNr 3342).

2. Czyny, będące w sprzeczności z ustawą karną, nie do-
znają opieki, jaką tutaj otacza się tajemnice prywatne i fa-
milijne (OPlen. z 9/3 1887 Nr 13871 ZbNr 1038 i OPlen.
z 13/5 1903 Nr 6830).

3. Dowód prawdy odnośnie do faktów z życia prywat-
nego i rodzinnego jest dopuszczalny, o ile sprawca jest zmu-
szony szczególnymi okolicznościami do podania ich do publicz-
nej wiadomości (O. z 11/12 1917 Kr. II 346/17 ZbNr 4484).

Jak dalece jest dopuszczalny dowód prawdy w poprzednich obwinieniach i może służyć do uniewinnienia.

§ 490. Jeżeli obwiniający rozgłasza jedno z obwinień wymienionych w §§ 437 i 488 w sposób w § 489 podany, podpada karze, jeżeli nie udowodni prawdziwości swoich twierdzeń, albo jeżeli obwinienie odnosi się do takiego czynu karalnego, który jedynie na żądanie trzeciego może być ścigany w drodze karnej. W ostatnim przypadku jak również odnośnie do faktów w § 489 wspomnianych nie należy go nigdy dopuścić do udowodnienia prawdziwości swych twierdzeń.

Jeżeli zaś jedno z obwinień w §§ 487 i 488 wymienionych wypowiedziano w inny sposób, niż w § 489 podany, obwiniający jest wolny od kary, jeżeli albo udowodni prawdziwość swych twierdzeń albo przynajmniej wykaże takie fakty, które dają dostateczną podstawę, aby móc przytoczone obwinienie uważać za prawdziwe.

1. Jeżeli oskarżony zaofiaruje w przypadku § 490 uk. dowód prawdy, to rzeczą sądu jest wezwać go do podania dokładnych faktów i środków dowodowych oraz o ile nie istnieje ustawowa przeszkoda, przedsięwziąć przeprowadzenie dowodów (OPlen. z 11/4 1899 Nr 5457 ZbNr 2345).

2. Nie jest rzeczą oskarżyciela prywatnego dowodzić według § 490 uk. nieprawdziwości podniesionego przeciw niemu obwinienia; oskarżony ma obowiązek udowodnienia, że obwinienie polega na prawdzie, albo w przypadku ustępu drugiego tego paragrafu, że obwinienie jego polega conajmniej na przedmiotowo uzasadnionej dobrej wierze (OPlen. z 28/12 1905 Nr 17640 ZbNr 3142).

3. Przewidziany w § 490 uk. dowód prawdy jest skuteczny, o ile go się przeprowadza w toku postępowania karnego, przeciw obwiniającemu wdrożonego. Nie można żądać, aby dla tego celu służącymi środkami dowodowymi już rozporządzano w chwili obwinienia (OPlen. z 2/10 1894 Nr 11860 ZbNr 1807).

4. Zaofiarowanemu dowodowi na fakt, że redaktor, połączony do odpowiedzialności w myśl art. III ust. z 15 paźdź. 1868 Nr 124 Dpp., sam napisał artykuł o „znamionach” występku przeciw bezpieczeństwu czci, nie można dlatego odmówić, że oskarżony posługiwał się wiadomościami zasięgniętymi od trzecich osób, które wydawały się godnymi zaufania (OPlen. z 10/5 1904 Nr 5994 ZbNr 2973).

5. Jeżeli pozwany według § 487 uk. jest uprawniony do oskarżenia o przestępstwo swemu przeciwnikowi procesowemu zarzucone (np. w przypadku § 503 uk.), to nie można z tego, że przestępstwo należy do skargi prywatnej, wydedukować uprawnienia do zabronienia mu prowadzenia dowodu odnośnie do owego przestępstwa (OPlen. z 16/2 1904 Nr 2380 ZbNr 2982).

6. Jeżeli twierdzenia, że ubiegający się o kredyt nań nie zasługuje, nie wyrażono w sposób w § 489 uk. wymieniony, to twierdzenie takie jest bezkarne, gdy twierdzący udowodni, że miał uzasadnioną podstawę do uważania twierdzenia swego za zgodne z prawdą (OPlen. z 21/11 1906 Nr 18479 ZbNr 3265).

7. Sędzia orzekający nie może bez wykroczenia przeciw zasadzie bezpośredniości postępowania karnego wydedukować nieprawdziwość pewnego obwinienia (§ 487 uk.) tylko z tej okoliczności, że przeprowadzone dochodzenie odnośnie do zarzuconego czynu umorzono (OPlen. z 26/10 1897 Nr 18011 ZbNr 2151 i OPlen. z 9/7 1901 Nr 9901 ZbNr 2615).

8. Jeżeli ściganie za przestępstwo, o jakie kogo obwiniono (§ 487 uk.), jest ustawą niedopuszczalne (np. z powodu nieletności obwinionego, przedawnienia i t. p.), to przeprowadzenie zaofiarowanych w myśl § 490 uk. środków dowodowych należy do sądu tego, który powołany jest do rozstrzygnięcia skargi prywatnej, chociażby nim był nawet sąd powiatowy, a zarzucony czyn był zbrodnią (OPlen. z 13/10 1896 Nr 11903 ZbNr 2035).

9. Jeżeli dowód w § 490 uk. przewidziany przeprowadza się przed sądem przysięgłych, to należy sformułować pytanie dodatkowe w tym kierunku, czy dowód się udał. Przez umieszczenie znamienia przestępnego „fałszywie” w pytaniu głównym, ułożonym w myśl §§ 487 lub 488 uk., nie staje się zbytecznym pytanie dodatkowe (O. z 10/11 1900 Nr 12185 ZbNr 2539 i OSP. z 10/6 1924 Kr. 176/24).

d) Inne publiczne zniewagi.

§ 491. d) Również dopuszcza się obrazy czci, kto drugiemu publicznie lub wobec kilku ludzi, w drukach, rozpowszechnianych paszkwilach lub rycinach jakiegokolwiek rodzaju czyto po nazwisku czy też przez znamiona do niego się odnoszące, bez przytoczenia pewnych faktów, zarzuca pogardliwe przymioty lub taki sposób myślenia albo naraża na publiczne pośmiewisko.

Jeżeli znieważający powołuje się w dochodzeniu karnem dla uzasadnienia swej zniewagi na czyny zniesławiające znieważonego, powinien prawdziwość swych twierdzeń udowodnić, aby być wolny od kary.

1. Zarzut podstępnego i niehonorowego zachowania się należy osądzić według § 491 uk. (a nie według § 488), jeżeli nie przedstawia się jako zmyślenie, lecz jako krytyka pewnego sposobu postępowania (OPlen. z 13/5 1896 Nr 5612 ZbNr 1977).

2. „Narazić na publiczne pośmiewisko“ w myśl § 491 uk. nie wymaga publicznego popełnienia czynu; wystarcza przed kilku ludźmi (O. z 15/3 1910 Kr. I 79/10 ZbNr 3694).

3. Odpowiedzialność według § 491 uk. może uzasadnić wystawienie na pośmiewisko osoby tylko wtedy, kiedy zawiera również poniżenie jej w opinii publicznej (OPlen. z 8/3 1904 Nr 3368 ZbNr 2926).

4. Przedmiotem przewidzianego w drugim ustępie § 491 uk. dowodu prawdy mogą być tylko takie zniesławiające czyny zelżonego, które są w związku z zarzuceniami mu pogardliwymi przymiotami lub sposobem myślenia (OPlen. z 5/2 1907 Nr 1466 ZbNr 3302).

§ 492. Wyliczonych w poprzednich §§ 487 do 491 czynów karalnych staje się również winnym, kto wymienione tam napaści zwraca przeciw rodzinom, władzom publicznym, albo poszczególnym organom rządu odnośnie do ich czynności urzędowych, przeciw praw-

nie uznanym korporacjom albo przeciw dobrej sławie zmarłego.

1. Prawnie uznane korporacje są przedmiotem przewidzianego w § 496 uk. przestępstwa obrazy czci (O. z 9/3 1910 Kr. VI 58/10 ZbNr 3698),

2. Do korporacji, a nie do władz publicznych należy izraelficka rada wyznaniowa (O. z 9/4 1918 Kr. II 152/18 ZbNr 4530).

Ustawa z 17 grudnia 1862 Nr 8 Dpp. z r. 1863, dotycząca niektórych uzupełnień powszechnej ustawy karnej.

Art. I. Zbrodni zdrady stanu, wymienionej w § 58 ust. b. powszechnej ustawy karnej, staje się w szczególności winnym także ten, kto przedsięwzięcie czyn, zmierzający do gwałtownej zmiany konstytucji Państwa.

Art. II. Kto publicznie lub przed kilku ludźmi, albo w druckach, rozpowszechnianych pismach lub rycinach stara się podburzyć do pogardy lub nienawiści przeciw Konstytucji Państwa, staje się winnym zrodni zakłócenia spokoju publicznego i nałoży się na niego karę podaną w § 65 powszechnej ustawy karnej.

Art. III. Kto publicznie lub przed kilku ludźmi, albo w drukach, rozpowszechnianych rycinach lub pismach stara się podburzyć drugich obelgami, szyderstwami, wiadomościami nieprawdziwymi lub przekręcaniem faktów, do nienawiści i pogardy przeciw jednej z obu izb rady państwa lub przeciw zgromadzeniu sejmu krajowego, staje się winnym występku przewidzianego w § 300 powszechnej ustawy karnej i będzie karany aresztem od jednego do sześciu miesięcy.

Art. IV. Kto zwraca swe napaści wymienione w art. III przeciw armji cesarskiej lub przeciw samodzielnemu jej oddziałowi, staje się winnym tego samego występku i będzie karany aresztem od jednego do sześciu miesięcy.

Dochodzenie sądowe wolno wdrożyć tylko za zgodą ministra wojny.

Art. V. Występki i przekroczenia przeciw bezpieczeństwu czci, podane w §§ 487—491, następnie w § 496 uk., należy ścigać z urzędu, jeżeli dopuszczono się ich przeciw jednej z obu izb rady państwa, przeciw sejmowi krajowemu, przeciw władzy publicznej, przeciw

armji cesarskiej, flocie cesarskiej, albo przeciw samodzielnemu oddziałowi jednej z tych dwóch ostatnich.

Dla ścigania za obrazę armji cesarskiej, floty cesarskiej, lub samodzielnego oddziału jednej z nich, należy uzyskać zezwolenie ministra wojny, albo ministra marynarki.

Za występki przeciw bezpieczeństwu czci, karalny według § 493 uk., jeżeli napaść była skierowana przeciw urzędnikowi lub słudze publicznemu, przeciw wojskowemu lub duchownemu, odnośnie do ich czynności zawodowych, dochodzenie sądowe dopuszczalne jest nie wyłącznie na żądanie obrażonego, lecz także prokurator może w okresie w § 530 uk. podanym wnieść oskarżenie w interesie publicznym.

Prokurator ma upewnić się tymczasowo co do przyzwolenia obrażonego, albo w razie niemożności przesłuchania go, co do przyzwolenia jego przełożonego lub jego bezpośredniej władzy wyższej.

Obrażonemu służy każdej chwili prawo przyłączenia się do oskarżenia, przez prokuratora wniesionego.

Art. VI. Kto przy wyborach dla wykonania praw politycznych kupuje lub sprzedaje głosy, albo w sposób podstępny fałszuje głosowanie lub wyniki jego, staje się winnym występku, o ile czyn nie przedstawia się jako czyn karalny surowiej, i będzie karany ścisłym aresztem od jednego do sześciu miesięcy.

Uwaga: Artykuł powyższy uchylony § 19 ust. o ochronie wolności wyborów i zgromadzeń z 26/1 1907 Nr 18 Dpp. Zobacz także dekret z 8/1 1919 poz. 96 DURP. o postanowieniach karnych za przeciwdziałanie wyborom do Sejmu i wykonywaniu obowiązków poselskich i art. 13 ustawy z 28/7 1922 poz. 591 DURP. (ord. wybor. do senatu).

Art. VII. Kto uchwałę oskarżenia, na podstawie której ma się odbyć rozprawa, lub akt oskarżenia, zanim oskarżenie na rozprawie głównej przedstawiono, kto treść dostarczonych do akt w toku śledztwa karnego dokumentów dowodowych albo zeznań obwinionego, świadków lub znawców przed ukończeniem śledztwa i przed zużytkowaniem ich na rozprawie głównej ogłosi drukiem, staje się winnym występku i będzie karany grzywną od 50 do 500 zlr.

UWAGA: obecnie według ustawodawstwa polskiego od 100 do 1000 zł.

Art. VIII. Kto z powodu toczącej się jeszcze rozprawy karnej pozwala sobie w druku na krytykę wartości środków dowodowych, wyrażenie przypuszczeń co do wyniku rozprawy albo na przekręca-

nie rezultatów procesu, które zdadne są do wywarcia na opinię publiczną wpływu, wyprzedzającego wyrok sądu, staje się winnym występku i będzie skazany na areszt od jednego do trzech miesięcy.

Art. IX. Każda drukiem ogłoszona wiadomość o planie i kierunku operacji wojskowych armji cesarskiej i floty cesarskiej, o ruchach, sile i miejscu postoju wojsk i okrętów, o stanie twierdz, wreszcie o przechowaniu lub transporcie potrzeb wojennych, jeżeli z właściwości lub panujących okoliczności można było poznać, że przez to interesy państwa na szwank narazić można było, albo jeżeli wydano osobny zakaz takich wiadomości *) uzasadnia występki, o ile w czynie nie można dopatrzeć się czynu karalnego surowiej, za który należy nałożyć na winowającą grzywnę od 50 do 500 złr. a w czasie już wybuchłej albo bezpośrednio grożącej wojny areszt od czterech dni do trzech miesięcy.

Przepis ten nie ma zastosowania do wiadomości, przez pisma oficjalne publicznie obwieszonych.

*) Por. rozp. z 25 lipca 1914 Nr 165 i z 3 sierpnia 1914, Nr 195 Dpp.

UWAGA: obecnie według ustawodawstwa polskiego od 100 do 1000 zł.

Uwaga: Powyższa ustawa dotyczyła także austr. ustawy karnej wojskowej i zawierała tak w napisie jak w tekście wzmiankę o niej oraz powołanie się na odnośne paragrafy, odpowiadające paragrafom ustawy karnej. Paragrafy te opuszczono w niniejszem wydaniu ze względu na wprowadzenie niemieckiego kodeksu karnego wojskowego z 20 czerwca 1872 Nr 173 Dpp. w sądownictwie wojskowym Rzecz. Pol. (Rozp. R. M. z 10 maja 1920 r. poz. 369 DURP.).

Kara.

§ 493. Wszelkie obrazy czci, podane w poprzednich §§ 487 do 492, należy karać w zasadzie jako przekroczenia aresztem od jednego do sześciu miesięcy; jeżeli zaś popełniono je drukiem, jako występki aresztem od sześciu miesięcy do roku.

Karze podpada nietylko pierwszy sprawca, lecz także każdy, kto taką obrazę czci usiłuje rozpowszechniać.

Ustęp trzeci tego paragrafu uchylony § 34 ust. prasowej z 17 grudnia 1862 Nr 6 Dpp. z r. 1863.

Aby odpowiadać z drugiego ustępu tego paragrafu, musi rozpowszechniający obelżywą wiadomość być świadom takiej jej właściwości i bezprawnego swego zachowania się (OPlen. z 23/1 1894 Nr 665 ZbNr 1744). Udzielenie wiadomości o czci uwłaczającym wyrażeniu się trzeciej osoby musi przedmiotowo być zdolne do przyczynienia się do jej większego rozpowszechnienia a podmiotowo musi jej towarzyszyć świadomość możliwości jej rozpowszechnienia (OPlen. z 7/3 1899 Nr 3316 ZbNr 2325 i OPlen. z 1/3 1904 Nr 3079 ZbNr 2979).

Szczególne okoliczności obciążające.

§ 494. Za okoliczności obrazę czci szczególnie obciążające należy uważać:

a) jeżeli dopuszczono się jej na zwierzchniku albo na mającym publiczny charakter zastępcy państwa, pozostającym z cesarstwem austriackim w uznanych stosunkach międzynarodowych;

b) jeżeli dopuszczono się jej przeciw temu, względem którego znieważający był szczególnie zobowiązany, albo wobec którego ma obowiązki szacunku;

c) jeżeli obrażony poniósł wskutek tego szkodę albo narażony był na niebezpieczeństwo dla swej wolności, znaczenia społecznego lub zarobkowania, albo doznał przeszkody w dochodzeniu innych praw.

Ściganie karne ma miejsce tylko na żądanie obrażonego.

§ 495. Jednak we wszystkich przypadkach podanych w §§ 487 — 494 należy przeprowadzić postępowanie i wyrzec karę tylko na żądanie strony obrażonej.

Jeżeli napaść była zwrócona przeciw dobrej sławie zmarłego, wówczas są uprawnieni jego krewni, małżon-

kwie, przysposobiciele i wychowawcy, przysposobieńcy i wychowańcy, pupile albo powinowaci w linii wstępnej lub zstępnej, rodzeństwo małżonka i małżonkowie rodzeństwa do żądania wdrożenia kroków karnych w obrobie pamięci zmarłego.

1. Jeżeli obraza zwraca się przeciw duchowieństwu wogóle (OPlen. z 9/12 1903 Nr 17455) albo przeciw ogółowi stanu urzędniczego (O. z 18/1 1884 Nr 12628 ZbNr 610), to każdy członek duchowieństwa lub stanu urzędniczego uprawniony jest do skargi prywatnej.

2. Ze śmiercią obrażonego gaśnie prawo ścigania karnego, uzasadnione w naruszeniu czci. Nie przysługuje jednak to prawo chociażby przez dalsze popieranie jeszcze przez obrażonego wszczętego dochodzenia karnego (nie naruszając postanowień § 495 uk.) nawet ustawowemu lub na podstawie pełnomocnictwa ustanowionemu zastępcy (OPlen. z 30/3 1897 Nr 3586 ZbNr 2080 i OPlen. z 29/11 1908 Nr 16285).

3. obrońca ustanowiony przez oskarżonego nie potrzebuje szczególnego pełnomocnictwa do żądania w imieniu oskarżonego ukarania współoskarżonego za obrazę oskarżonego popełnioną podczas rozprawy głównej (OSP. z 16/1 1924 III 296).

Publiczne obelgi & bo zniewagi.

§ 496. Kto kogo publicznie albo wobec kilku ludzi czynnie znieważa, albo, chociaż nawet w jego nieobecności, miota na niego wyrazy obelżywe, albo też głośno i tak, aby go słyszano, zniewagami grozi, jeżeli w tem nie mieści się czyn karygodny cięższą karą zagrożony, staje się winnym przekroczenia i będzie na żądanie obrażonego karany zwykłym aresztem od trzech dni do miesiąca. Należy jednak wyrzec ścisły areszt do trzech miesięcy, jeżeli zniewagi dopuszczono się w miejscu, nakazującym szczególnie przyzwoite zachowanie się, albo jeżeli zachowanie się świadczy za rozmyślnem lekceważeniem, zwróconem przeciw całym kla-

som albo stanom społeczności obywatelskiej, przeciw stowarzyszeniom religijnym lub narodowościom.

1. Gabinet urzędowy sędziego jest wskutek swego przeznaczenia miejscem, nakazującym szczególnie przyzwoite zachowanie się (OPlen. z 4/2 1903 Nr 1285 ZbNr 2795).

2. Cmentarz jest miejscem nakazującym szczególną przyzwoitość (O. z 27/6 1908 Kr. II 84/8 ZbNr 3472).

3. Obrzucenie przezwiskami na ulicy nie dopuszcza wyższego wymiaru kary z § 496 uk. (OPlen. z 5/12 1889 Nr 17783 Z5Nr 2416).

4. Prawnie uznane korporacje są przedmiotem przestępstwa z § 496 uk. (O. z 9/3 1910 Kr. VI 58/10 ZbNr 3698).

Zarzuty z powodu kary odcierpianej albo darowanej.

§ 497. Kto komu w zamiarze znieważenia go, z powodu odcierpianej albo też darowanej kary, albo temu, kogo po dochodzeniu karnem uznano za niewinnego, dopóki zachowuje się uczciwie, czyni zarzuty, będzie za to przekroczenie na żądanie znieważonego karany aresztem od jednego dnia do tygodnia.

Wiadomości rozszerzane o skardze o obrazę czci przez oskarżyciela prywatnego z powodu zawartej ugody wskutek przeproszenia oskarżonego nie uzasadniają zarzutu darowanej kary i przekroczenia z § 491 uk. (O. z 23/10 1917 Kr. I 405/17 ZbNr 4456).

Wydanie tajemnicy chorych przez lekarzy, felczerów i t. p.

§ 498. Lekarz, felczer, akuszer lub akuszerka, którzy wyjawiają tajemnice osoby swej pieczy powierzonej komu innemu, niż władzy urzędowo zapytującej, będą za to przekroczenie karani pierwszy raz zakazem wykonywania praktyki przez trzy miesiące, drugi raz przez rok, trzeci raz na zawsze.

Kara na aptekarzy za to przekroczenie.

§ 499. Jeżeli aptekarz dzieli się wiadomościami o poznanej z przymiesionych recept tajemnicy chorego z innemi osobami niż z władzą urzędowo zapytującą, dopuszcza się przekroczenia i będzie karany, jeżeli jest właścicielem albo prowizorem, każdorazowo grzywną od dziesięciu do stu złotych, pomocnik zaś aresztem od jednego do czternastu dni, który stosownie do okoliczności należy obostrzyć.

Por. § 11 rozp. z 29 maja 1911 Nr 103 Dpp.

ROZDZIAŁ XIII.

O występkach i przekroczeniach przeciw obyczajności publicznej.

Występki i przekroczenia przeciw obyczajności publicznej.

§ 500. Pieczołowitość ustawodawstwa nie zamierza ograniczyć pojęcia o naruszeniu obyczajności publicznej do tych tylko czynów, które same przez się są zdolne wzbudzić odrazę i publiczne zgorszenie; lecz rozszerza je także na czyny, które swą istotą przyczyniają się do krzewienia zepsucia obyczajów, tudzież na takie, z którymi połączone są nieporządki i rozpusta, jako zwykłe ich następstwo.

Według tego określenia należy karać w przypadkach tutaj wymienionych jako występki albo przekroczenia przeciw obyczajności publicznej: a) nierząd; b) rażące i publiczne zgorszenie wywołujące naruszenie moralności lub wstydlivosti; c) żebractwo d) gry zakazane; e) pijaństwo; f) inną większą nieobyczajność.

Nierząd między krewnymi albo powinowatymi.

§ 501. Nierząd między rodzeństwem własnym i przyrodnim, z małżonkami rodziców, dzieci lub rodzeństwa, należy karać jako przekroczenie aresztem od jednego do trzech miesięcy, który stosownie do okoliczności należy obostrzyć.

Tych, których w dochodzeniu rozpoznano jako uwodzicieli, należy skazać na ścisły areszt od jednego do trzech miesięcy. Po ukończeniu kary należy z urzędu postarać się o to, aby spółnotę winowajców zniesiono przez ich odosobnienie.

1. Nierząd z § 501 uk. między spowinowaconymi istnieje również wtedy, kiedy małżeństwo, które stwarza stosunek powinowactwa, było już rozwiązane w czasie dopuszczenia się nierządu wskutek śmierci jednego z małżonków (OPlen. z 5/7 1854 Nr 6929).

2. Pojęcie „nierządu“ nie ogranicza się do obcowania cielesnego lub aktu do niego podobnego, lecz raczej obejmuje jak podobne pojęcie z § 129 I lit. b uk., każde służące chuciom zmysłowym cielesne nadużycie ciała jednej z osób w tym przepisie przytoczonych (O. z 15/6 1906 Nr 4960 ZbNr 3209).

Cudzołóstwo. Kara.

§ 502. Osoba zaślubiona, dopuszczająca się cudzołóstwa, tudzież osoba niezaślubiona, z którą dopuszczono się cudzołóstwa, staje się winną przekroczenia i będzie karana aresztem od jednego do sześciu miesięcy; kobietę jednak należy surowiej ukarać wtedy, kiedy wskutek popełnienia cudzołóstwa mogłaby zajść wątpliwość co do prawości rodu.

1. Przedmiotowa istota czynu wymaga naturalnego obcowania cielesnego (OPlen. z 8/11 1904 Nr 16329 ZbNr 3003).

2. Usiłowanie karalne cudzołóstwa jest w pojęciu ustawy niewykluczone (O. z 10/3 1899 Nr 16618 ZbNr 2315).

Kiedy wdraża się dochodzenie o cudzołostwo.

§ 503. Cudzołostwa jednak, z wyjątkiem przypadku w § 510 wymienionego, nie można nigdy z urzędu karać ani dochodzić, lecz tylko na żądanie strony obrażonej. Nawet i ona nie jest potem uprawniona do takiego żądania, jeżeli obrazę, o której się dowiedziała, wyraźnie przebaczyła, albo jeżeli od czasu dowiedzenia się o niej nie wniosła z tego powodu skargi w przeciągu sześciu tygodni. Również wyrzeczona już kara gaśnie, skoro obrażona strona oświadczy, że chce z winowajcą znowu żyć wspólnie. Takie oświadczenie jednak nie uchyla wyrzeczonej już kary przeciw współwinnym.

Do skargi o cudzołostwo jest uprawniony obrażony małżonek, chociaż nawet jest małoletni (O. z 23/1 1886 Nr 13752).

Zbzczeszczenie małoletniej krewnej przez domownika. Kara.

§ 504. Domownika, który zbzcześci małoletnią córkę albo inną we wspólnem gospodarstwie domowem żyjącą małoletnią krewną ojca lub matki rodziny, należy karać za to przekroczenie, według jego stosunku do rodziny, ścisłym aresztem od jednego do trzech miesięcy.

Nierząd służącej w domu z małoletnim synem albo krewnym. Kara.

§ 505. Tę samą karę należy nałożyć na służącą, będącą w służbie u rodziny, skłaniającą w domu do nierządu małoletniego syna albo małoletniego krewnego.

Jednak obu tych przekroczeń dochodzi się i karze się je tylko na żądanie rodziców krewnych albo opieki.

Pohańbienie pod przyrzeczeniem małżeństwa.

§ 506. Uwiedzenie i pohańbienie niewiasty wskutek danego lecz niedotrzymanego przyrzeczenia małżeństwa należy karać jako przekroczenie ścisłym aresztem od jednego do trzech miesięcy. Oprócz tego zastrzega się pohańbionej prawo do odszkodowania.

1. Dla istnienia przestępstwa z § 506 uk. nie wymaga się, aby użyto przyrzeczenia małżeństwa (pod fałszywym pozorem); postanowienie niewypełnienia przyrzeczenia może być późniejsze od uwiedzenia i pohańbienia; w bezpodstawnym niewypełnieniu przyrzeczenia tkwi karalna przedmiotowa istota czynu (OPlen. z 3/10 1899 Nr 14698 ZbNr 2393).

2. Do istoty tego przekroczenia nie wystarcza już samo uwiedzenie lub pohańbienie pod przyrzeczeniem małżeństwa; należy również ustalić, że obwiniony wzbraniał się bezpodstawnie wypełnić przyrzeczenie (OPlen. z 18/4 1893 Nr 4388 ZbNr 1641).

3. Jeżeli uwodziciel jest żonaty, to wyczerpuje już karalną przedmiotową istotę czynu dokonane uwiedzenie pod przyrzeczeniem małżeństwa; nie można mu narzucić pytania, czy bezpodstawnie odmawia wypełnienia przyrzeczenia (O. z 22/12 1902 Nr 15009 ZbNr 2816).

4. Przedmiotowa istota przekroczenia z § 506 uk. nie ziszcza się dopóty, dopóki uwodziciel, gotów do zawarcia małżeństwa, doznaje przeszkody bez swej winy w wypełnieniu przyrzeczenia (OPlen. z 20/3 1906 Nr 4547 ZbNr 3173).

5. Odnośnie do małoletniego uwodziciela, któremu zastępca prawny i władza sądowa (§§49 i 52 kc.) odmawiają zezwolenia na poślubienie pohańbionej niewiasty, może przedmiotowa istota czynu z § 506 uk. zająć po minionej przeszkodzie, zatem dopiero wtedy, kiedy uwodziciel bezpodstawnie wzbrania się wypełnić przyrzeczenie po uzyskaniu usamowlnienia (OPlen. z 6/4 1904 Nr 5142 ZbNr 2937).

6. Jeżeli osoba, uwiedziona i pohańbiona pod przyrzeczeniem małżeństwa, wzbrania się poślubić uwodziciela, chętnego do zawarcia małżeństwa, to ukaranie z § 506 uk. może być wykluczone (OPlen. z 19/6 1904 Nr 7235 ZbNr 1735).

7. Uwiedzenie i pohańbienie wymaga, aby przyrzeczenie

małżeństwa było wyłącznym motywem oddania się uwiedzionej i zamiarem sprawy. Oddawanie się kobiety innym mężczyznom i świadomość tego po stronie uwodziciela wyklucza pohańbienie, o ile okaże się, że jest kobietą lekką i oddaje się mężczyznom bez szczególnych motywów (O. z 1'/5 1918 Kr. IV 107/18 ZbNr 4549).

Zawarcie małżeństwa wbrew ustawie bez dyspenzy. Kara.

§ 507. Kto tając znaną sobie przeszkodę w zawarciu małżeństwa bierze ślub bez uzyskania przedtem należytej dyspenzy, albo kto udaje się do obcego kraju, aby tam zawrzeć małżeństwo, według krajowych ustaw niedopuszczalne, staje się winnym przekroczenia i będzie karany ścisłym aresztem od trzech do sześciu miesięcy; uwodziciela zaś należy zawsze surowiej ukarać.

Areszt należy jeszcze obostrzyć, jeżeli jednej stronie zatajono przeszkodę i w ten sposób nakłoniono ją bez jej winy do zawarcia nieważnego małżeństwa.

Kara na rodziców, zmuszających dzieci do zawarcia małżeństwa według ustawy nieważnego.

§ 508. Tę samą karę należy nałożyć za przekroczenie na rodziców, zmuszających swe dzieci przez nadużycie swej władzy rodzicielskiej do zawarcia nieważnego według ustaw małżeństwa.

§§ 509, 510 i 511 uchylone § 9 ust. z 24 maja 1835 Nr 89 Dpp.

Stręczenie do nierządu.

§ 512. Winnymi przekroczenia stręczenia do nierządu stają się ci:

a) którzy dają u siebie mieszkanie lub wogóle przy-

tulek nierządnicom dla wykonywania swego zabronionego zatrudnienia;

b) którzy zajmują się za pieniądze doprowadzaniem takich osób;

c) którzy wogóle dają się użyć za pośredników do tego rodzaju zabronionego porozumienia się.

Użyte w § 512 uk. wyrażenie „zabronione zatrudnienie“, oznacza od czasu ustawy z 24 maja 1885 Nr 89 Dpp. czynność przez prawo niedozwoloną (OSP. z 29 listopada 1922 II 460).

UWAGA: patrz rozp. min. zdrowia publ. z 6 września 1922 poz. 715 DURP. o nadzorze nad nierządem.

Kara.

§ 513. Karą za to przekroczenie jest ścisły areszt od trzech do sześciu miesięcy; należy zaś go obostrzyć, jeżeli winowajcy trudnili się tem już od dłuższego czasu.

Kara za powtórne przekroczenie.

§ 514. Karaną już za stręczenie osobę należy w razie ponownego przydybania na tem wydalić po wykonaniu kary z dotychczasowego miejsca pobytu, a jeżeli jest obcą, z wszystkich krajów koronnych państwa.

Ułatwienie nierządu przez oberżystów albo szynkarzy i ich służbę. Kara.

§ 515. Jeżeli oberżyści lub szynkarze, oprócz w wymienionych w § 512 przypadkach przekroczenia stręczenia do nierządu dają sposobność do nierządu, stają się winnymi przekroczenia, i będą karani pierwszy raz grzywną od pięćdziesięciu do czterystu złotych. W razie dalszego zajmowania się tem ułatwieniem należy po-

zbawić ich przemysłu gospodniego lub szynkarskiego i uznać za niezdolnych do wykonywania nadal tego rodzaju przemysłu. Jeżeli przekroczenia tego staje się winną służba bez wiedzy oberżysty albo szynkarza, należy ją karać aresztem od ośmiu dni do trzech miesięcy.

Jeżeli w myśl tego przepisu wyrzeczono za powtarzanie udzielenia pomocy do nierządu pozbawienie i wykluczenie na zawsze od przemysłu gospodniego lub szynkarskiego, to nie można nałożyć na winowajcę jeszcze grzywny, zagrożonej za przypadek przekroczenia po raz pierwszy popełnionego (OPlen. z 30/1 1890 Nr 12348 ZbNr 1328).

Rażące i publiczne zgorzenie wywołujące naruszenie moralności lub wstydlivości.

§ 516. Kto rycinami lub sprośnemi czynami narusza obyczajność i wstydlivość rażąco i w sposób publicznie zgorzenie wywołujący, staje się winnym przekroczenia i będzie skazany na ścisły areszt od ośmiu dni do sześciu miesięcy. Jeżeli jednak takiego naruszenia dopuszczono się drukiem, należy je karać jako występki ścisłym aresztem od sześciu miesięcy do roku.

UWAGA: Patrz Międzynarodowe porozumienie dotyczące zwalczania wydawnictw pornograficznych, podpisane w Paryżu dnia 4 maja 1910, ogłoszone jako „Oświadczenie rządowe“ z dnia 24 stycznia 1922 pod poz. 167 DURP. z r. 1922, poz. 466 i 602 DURP. z r. 1923.

1. Akty czulości, jak obejmowanie, głaskanie i całowanie w miejscu publicznem przez mężczyznę obcej kobiety wbrew jej woli mogą uzasadniać odpowiedzialność z punktu widzenia obrazy czci; sprośne według § 516 uk. nie są (OPlen. z 19/12 1900 Nr 16786 ZbNr 2536).

2. Sprośny jest czyn pochodzący z podnieconego popędu płciowego i zmierzający do podniecenia popędu płciowego (niekoniecznie do jego zaspokojenia), a rażąco naruszający

obyczajność pod względem płciowym (OPlen. z 15/10 1891 Nr 11838. ZbNr 1490, O. z 26/11 1901 Nr 16066, z 29/9 1903 Nr 14116 i z 12/9 1904 Nr 8527).

3. Zachwalanie środków przeciw zapłodnieniu w reklamach podpada w pewnych okolicznościach pod przepis § 516 uk. jako rażące naruszenie moralności i wstydlivosti (O. z 19/4 1911 Kr. I 17/11).

4. Rzeczywiste wywołanie zgorszenia nie jest istotnym wymogiem przedmiotowej istoty czynu z § 516 uk.; konkretna właściwość czynu, mogącego wywołać zgorszenie, wystarcza (O. z 9/7 1891 Nr 6462 ZbNr 1470 i z 31/10 1901 Nr 7622 ZbNr 2661).

5. Właściwość czynu, mogącego wywołać publiczne zgorszenie, jest tylko przedmiotową cechą przestępstwa; nie wymaga zaś przedmiotowa istota czynu, aby sprawca był świadom właściwości tego czynu (O. z 18/5 1907 Nr 12). Musi jednak być conajmniej świadom tego, że czyn srośny może dojść do publicznej wiadomości (O. z 20/8 1910 Kr. I 141/10).

6. Sporządzenie dwóch odbitek szcztokowych druku o treści srośnej i przedłożenie ich prokuraturze oraz dyrekcji policji dla celów urzędowych mogłoby być jedynie usiłowaniem występku z § 516 uk. (O. z 20/1 1915 Kr. II 16/15 ZbNr 4223).

7. Do istoty przekroczenia z § 516 uk. nie potrzeba, aby czyn nierządny był publicznie dokonany; jeżeli jest zdolny do wywołania publicznego zgorszenia, to obojętnem jest, kto spowodował, że czyn ten, chociażby nie natychmiast, ujawnił się. Sąd skazując oskarżonego za zbrodnie zgwałcenia odnośnie do tego samego czynu i za przekroczenie z § 516 uk. nie przekracza przepisów §§ 262 i 267 pk. (OSP. z 14 grudnia 1923 III 159).

§§ 517—521 uchylone § 9 ust. z 24 maja 1885 Nr 89 Dpp.

Zakazane gry. Kara.

§ 522. Za wszelką grę hazardową albo wyłącznie losową, tudzież za wszelkie gry zakazane wyraźnie szczególnemi przepisami, podpadają tak wszyscy gra-

cze, jakoteż ten, kto w swem mieszkaniu grać pozwala, każdorazowo za to przekroczenie karze od dwudziestu do pięciu tysięcy złotych, z której potrącona trzecia część przypada donosicielowi, a gdyby sam podpadał karze, całkowicie nawet ją mu się daruje.

Obcokrajowców, podpadających karze za to przekroczenie, należy wydalić z państwa.

UWAGA: 1. Ustawa z 16 marca 1920 Nr 26 poz. 158 DURP. umieściła zamiast wyrażen: „od dziesięciu do dziewięćset złotych reńskich“ wyrazy: „od stu do stu tysięcy koron“; ustawa z 25 lutego 1921 Nr 23 poz. 125 DURP. zmieniła sumy na pięćset względnie pięćset tysięcy marek; ustawa z 5 sierpnia 1922 Nr 66 poz. 598 DURP. podwyższyła sumy do pięciu tysięcy względnie miliona marek; ustawa z 11 sierpnia 1923 Nr 90 poz. 704 DURP. podwyższyła grzywny na dwadzieścia tysięcy do czterdziestu milionów marek; rozp. R. M. z 17 grudnia 1923 Nr 135 poz. 1121 DURP. podwyższyło te stawki pięćdziesięciokrotnie a rozp. R. M. z 21 stycznia 1924 Nr 9 poz. 89 DURP. wprowadziło sumy od dwudziestu do pięciu tysięcy złotych, uwzględnione w tekście ustawy.

2. Patrz art. 11 i 12 ustawy z 26 marca 1920 poz. 180 DURP. w przedmiocie urzędzenia loterji i założenia polskiej państwowej loterji kłusowej.

1. Udział w loterjach pokątnych należy karać według § 522 uk.; nie sprzeciwia się temu ukaranie również przez władzę skarbową (OPlen. z 17/4 1890 Nr 1125 ZbNr 1344).

2. Dla przekroczenia z § 522 uk. nie stanowi przypadek pieniędzy do gry zakazanej użytych prawnie dopuszczalnego obostrzenia kary (OPlen. z 21/10 1886 Nr 6305 ZbNr 973).

Pijaństwo. Kara.

§ 523. Pijaństwo jako przekroczenie należy karać, jeżeli kto w stanie pijanym dopuścił się takiego czynu,

któryby mu poczytano za zbrodnię, gdyby go w tym stanie nie popełnił (§ 236). Karą jest areszt od jednego do trzech miesięcy. Jeżeli pijany wiedział z doświadczenia, że w stanie pijanym ulega gwałtownemu wzruszeniu umysłu, należy areszt obostrzyć, a w razie większego bezprawia wyrzec ścisły areszt do sześciu miesięcy.

1. Przedmiotowa istota czynu z § 523 uk. wymaga tylko zaistnienia przedmiotowych znamion zbrodni, a więc czynu, który zewnętrznie przedstawia się jako zbrodnia i byłaby poczytana sprawcy, gdyby dopuścił się jej w złym zamiarze (O. z 21/4 1900 Nr 18564, z 1/5 1909 Kr. II 345/8 i z 27/12 1910 Kr. I 281/10).

2. Również kradzież popełniona w stanie zupełnego pijaństwa może być podstawą wyrzeczenia winy z § 523 uk. Jeżeli sprawca zatrzymuje rzecz skradzioną po wytrzeźwieniu w zamiarze wyrządzenia szkody jej właścicielowi, staje się ponadto odpowiedzialnym z § 197 uk. (O. z 6/11 1909 Kr. II 180/9 ZbNr 3644).

3. § 523 uk. karze tylko zawinione pijaństwo, lecz wina tkwi już w świadomym użyciu napojów upajających (O. z 24/1 1910 Kr. IV 199/9 ZbNr 3725).

4. Również „patologiczne“ upicie się może być poczytane za winę w myśl § 523 uk. (O. z 27/12 1910 Kr. I 281/10), jeżeli sprawca zna swą małą odporność przeciw działaniu alkoholu, a mimo to używa go nadmiernie (O. z 13/1 1908 Nr 10490 i z 10/2 1908 Nr 13857 ZbNr 3434 i O. z 3/5 1918 Kr. II 22/17 ZbNr 4551).

5. W postępowaniu przed sądami przysięgłych musi pytanie, opiewające w kierunku § 523 uk., zawierać również moment winy, dotyczącej pijaństwa (O. z 24/1 1910 Kr. IV 199/9 ZbNr 3725). Zasądzenie jest dopuszczalne tylko na podstawie pytania wyraźnie ustalającego przedmiotową istotę czynu w myśl §§ 318 i 320 pk. (O. z 12/3 1883 Nr 13331 ZbNr 526, z 9/11 1904 Nr 15467, z 4/1 1911 Kr. V 873/10).

6. Zatwierdzenie pytania głównego w kierunku zbrodni i pytania dodatkowego w kierunku stanu zupełnego pijaństwa nie wystarcza do zastosowania postanowienia karnego z § 523 uk. (O. z 23/10 1901 Nr 14341 ZbNr 2665).

UWAGA: Patrz ust. z 23 kwietnia 1920 poz. 210 DURP. o ograniczeniach w sprzedaży napojów alkoholowych, dalej rozp. min. spr. wewn. z 3 sierpnia 1920 poz. 487 DURP., następnie ust. z 27 stycznia 1922 poz. 104 DURP., potem rozp. min. zdrowia publicz. z 10 kwietnia 1922 poz. 299 DURP., wreszcie rozp. min. zdrowia publicz. z 2 czerwca 1922 poz. 462 DURP.

Ustawa z 19 lipca 1877 Nr 67 Dpp., ważna tylko w Galicji, Lodomerji, Krakowie i na Bukowinie:

§ 1. Kto w restauracjach lub szynkowniach, na ulicy lub w innych miejscach publicznych znajduje się w stanie oczywistego, zgorzsenie wywołującego pijaństwa, albo kto w takich miejscach wprawia drugiego rozmyślnie w stan pijaństwa, będzie karany aresztem do jednego miesiąca lub grzywną do stu złotych.

Taka sama kara spotyka posiadacza restauracji lub szynkowni albo wykonawców ich zlecenia, którzy podają lub każą podać napoje wysokokowe gościom, którzy są pijani, lub z wyjątkiem przypadku konieczności oczywistym nieletnim, którzy nie są w towarzystwie osób starszych.

§ 2. Pretensje do gości za podane napoje wysokokowe w restauracjach i szynkowniach nie są zaskarżalne, jeżeli korzystający z kredytu w czasie podania nie zapłacił jeszcze temu samemu wierzycielowi długu wcześniejszego tego samego rodzaju.

Pretensje takie nie nadają się również do kompensaty z innymi pretensjami korzystającego z kredytu.

§ 3. Umowy o zastaw i poręczenie, zawarte dla umocnienia pretensji, którym odjęto prawo skargi w poprzednim paragrafie, są nieważne.

§ 4. Do pretensji do gości mieszkających w gospodach nie mają zastosowania postanowienia §§ 2 i 3 niniejszej ustawy.

§ 5. Kto postanowienia §§ 2 i 3 tej ustawy stara się obejść aktem pozornym lub tem, że pozwala sobie wystawić dokument, zwłaszcza zobowiązanie wekslowe, będzie karany aresztem od jednego tygodnia do dwóch miesięcy lub grzywną do czterystu złotych.

§ 6. Jeżeli ukarano kogo w ciągu roku za pijaństwo, temu może polityczna władza powiatowa zakazać na jeden rok uczęszczania do restauracji i szynkowni w miejscu jego zamieszkania i w najbliższej okolicy.

Przekroczenie tego zakazu będzie karane aresztem do jednego miesiąca lub grzywna do stu złotych.

§ 7. Prowadzącym restaurację i szynkownię, u których uprzednie kilkakrotne ukaranie za przekroczenia w ustępie drugim § 1 i w § 5 wymienione okazały się bezskutecznymi, może polityczna władza powiatowa odebrać na pewien czas lub na zawsze uprawnienie do prowadzenia interesu restauracyjnego lub szynkarskiego.

8. Tekst tej ustawy należy ogłosić publicznie w gminach kraju w sposób w miejscowości przyjęty.

Tekst ten należy we wszystkich restauracjach lub szynkowniach przybić w językach krajowych i utrzymywać w stanie czytelnym na miejscu w oczy wpadającym i dla każdego dostępnym. Za przekroczenie tego przepisu należy karać posiadacza lokalu grzywną do stu złotych.

§ 9. Do sądów powiatowych należy dochodzenie i karanie przekroczeń niniejszej ustawy.

Nałogowe pijaństwo. Kara.

§ 524. Nałogowe pijaństwo u rękodzielników i robotników dziennych, którzy pracują na dachach i rusztowaniach, albo którzy mają do czynienia z przedmiotami grożącymi niebezpieczeństwem ognia, tudzież u tej kategorii sług, których niedbalstwo łatwo może wywołać pożar, należy karać jako przekroczenie aresztem od jednego do ośmiu dni, w razie powtórzenia także do miesiąca, a według okoliczności nawet z obostrzeniem.

Nałogowe pijaństwo karze się wprowadzić z urzędu w przypadkach, które jako jawne doszły do wiadomości władzy, ponadto jednak tylko wtedy, kiedy majster lub służbodawca wniesie z tego powodu zażalenie do władzy.

Kiedy przypadki, podlegające zresztą skarceniu domowemu, stają się przekroczeniami przeciw obyczajności publicznej.

§ 525. Inne większe nieobyczajności jakoto: kradzieże i sprzeniewierzenia pomiędzy krewnymi, naruszenie wierności małżeńskiej, czynne naruszenie przez dzieci należnego szacunku dla rodziców, służ dla służbodawców i tym podobne, pozostawia się wprawdzie domowemu skarceniu dopóty, dopóki nie wyjdą poza obręb rodziny.

Jeżeli jednak te uchybienia doszły tak daleko, że rodzice, opiekunowie, wychowawcy, krewni, małżonkowie, służbodawcy i t. p. widzą się zniewolonymi do wezwania pomocy władz, wówczas stają się one przekroczeniami przeciw obyczajności publicznej. W takich przypadkach obowiązane są władze udzielić pomocy celem usunięcia nieporządków i po należytem zbadaniu taką karę wymierzyć, jaką według okoliczności uważają za najstosowniejszą dla osiągnięcia skutku.

1. Postanowienie karne § 525 uk. dotyczy wydarzeń wśród osób, żyjących we wspólnym związku rodzinnym, dla których domowa władza karcenia okazała się niedostateczną (OPlen. z 26/6 1894 Nr 7572 ZbNr 1815).

2. Podmiotem przekroczenia z § 525 uk. naruszenia wierności małżeńskiej może być tylko jeden z małżonków, lecz odpowiada interesowany extraneus według ogólnych zasad o współwinie i uczestnictwie (OPlen. z 8/11 1904 Nr 16329 ZbNr 2003).

3. Znieważenie macochy przez swego pełnoletniego pasierba, żyjącego z nią we wspólnem gospodarstwie domowem, podpada karze z § 525 uk. (O. z 25/2 1882 Nr 14387 ZbNr 426).

4. Naruszenie wierności małżeńskiej, nie posiadające kwalifikacji cudzołóstwa (§ 502 uk.) i dokonane dopiero po zniesieniu wspólnego pożycia małżeńskiego na mocy separacji sądowej, nie da się podporządkować pod ten przepis ustawy (OPlen. z 26/6 1894 Nr 7572 ZbNr 1815).

ROZDZIAŁ XIV.

O umorzeniu występków i przekroczeń oraz kar za nie.

Umorzenie występków i przekroczeń oraz kar za nie.

§ 526. Wymienione w niniejszej ustawie karnej występki i przekroczenia tudzież kary za nie umarzają się wskutek śmierci winowajcy; wskutek wykonania kary; wskutek darowania jej i wskutek przedawnienia.

Wskutek śmierci winowajcy.

§ 527. Śmierć winowajcy umarza wszelkie dochodzenie, a jeżeli już wyrok wydano, nawet wszelkie skutki jego, chyba, że orzeczono w nim o wynagrodzeniu lub odszkodowaniu.

Wskutek wykonania kary.

§ 528. Wykonana kara umarza występki i przekroczenia (§ 225).

Wskutek darowania kary.

§ 529. Darowanie kary przez powołaną do tego publiczną władzę albo uprawnionego do tego oskarżyciela ma taki sam skutek, jak kara wykonana.

§ 530. We wszystkich przypadkach, gdzie ściganie karne występku lub przekroczenia może nastąpić tylko na żądanie interesowanego, nie będzie uprawniony według ustawy do czynienia takiego wniosku miał więcej

do tego prawa, jeżeli wiadomy mu czyn karygodny wyraźnie przebaczył, albo jeżeli od czasu, kiedy się o czynie karalnym dowiedział, przez sześć tygodni nie wniósł o to skargi albo też czyn karny zgasił już wskutek przedawnienia. Jeżeli jednak uprawniony do oskarżenia odwoła swe żądanie ukarania jeszcze przed ogłoszeniem wyroku podsądnemu, umorzyć należy tak wszelkie dalsze dochodzenie i rozprawę karną, jak również wszelkie skutki wyroku choćby nawet już wydanego; jeżeli zaś takie odwołanie nastąpiło dopiero po ogłoszeniu chociażby nawet jeszcze nieprawomocnego wyroku, można to uważać w zasadzie (§ 503) tylko za przyczynę złagodzenia kary przez wyższą władzę, do której wyrok ten dostał się w drodze odwołania.

1. Decydującem dla poczynionych w §§ 503 i 530 uk. wyjątków od zasady postępowania z urzędu nie było (według zasady *minima non curat praetor*) względnie mniejsze znaczenie umieszczonych w tych przepisach czynów karalnych, lecz uzasadniona w tem mniejszem znaczeniu możność zwrócenia uwagi przedewszystkiem na interes prywatny obrażonego (OPlen. z 16/5 1894 Nr 5919 ZbNr 1841).

2. Sąd nie może na podstawie publicznego oskarżenia wyrzec winy, jeżeli okaże się, że czyn karny jest przestępstwem zastrzeżonem oskarżeniu prywatnemu (OPlen. z 16/8 1887 Nr 5658).

3. Sąd ma z urzędu zbadać, czy służy interesowanemu prawo skargi w myśl § 530 (503) uk. (OPlen. z 1/4 1886 Nr 14330).

4. Oskarżyciel prywatny nie może wysnuć prawa do nowej skargi z tego, że oświadczenie czci uwłaczające, będące przedmiotem oskarżenia, oskarżony powtórzył przed sądem z powodu dopuszczenia dowodu z § 490 uk. (OPlen. z 20/10 1891 Nr 12446 ZbNr 1495).

5. Jeżeli jedna z kilku osób, uprawnionych do skargi prywatnej, wniosła oskarżenie z tego samego czynu karalnego, to przysługuje drugim tylko prawo przyłączenia się do wdrożonego postępowania i to przyłączenia się tylko w tym stanie

rzeczy, w jakim sprawa znajduje się w chwili oświadczenia o przyłączeniu się. Wyrok wydany na podstawie skargi skutkuje zgaśnięcie prawa skargi także odnośnie do osób, które nie wniosły oskarżenia (OPlen. z 29/9 1903 Nr 13508 ZbNr 2882).

6. Mąż jako prawny zastępca żony jest uprawniony do wniesienia jej imieniem skargi prywatnej, o ile nie wyłaniają się wątpliwości co do jej przyzwolenia, ale wolno też żonie bezpośrednio samej zająć się skargą (O. z 26/11 1895 Nr 14107 ZbNr 1919).

7. Zastępca prawny małoletniego nie potrzebuje od małoletniego upoważnienia do wykonania prawa, przysługującego małoletniemu, wniesienia skargi prywatnej; wnosi i popiera skargę z mocy ustawy (OPlen. z 4/6 1903 Nr 8200 ZbNr 2851). Osoba nie mająca lat czternastu może wnieść i cofnąć skargę prywatną tylko przez swego zastępcę prawnego (OPlen. z 20/2 1890 Nr 13480 ZbNr 1334). Nie jest wzbronione samodzielne wystąpienie małoletniego w charakterze oskarżyciela prywatnego (O. z 25/1 1904 Nr 16697 ZbNr 2912).

8. Jeżeli prokuratura obejmuje zastępstwo oskarżyciela prywatnego (§ 46 pk.), to termin do wykazania jego przyzwolenia przysługuje jej aż do wydania wyroku (OPlen. z 16/1 1900 Nr 525 ZbNr 2426).

9. Termin sześciotygodniowy do wniesienia skargi zaczyna biec z chwilą, kiedy uprawniony dowiedział się o czynie karalnym i o osobie obwinionego (OPlen. z 16/5 1894 Nr 5919 ZbNr 1841). W przypadku powtarzania czynu karalnego zaczyna biec termin ten dopiero od ostatniego wykonania czynu przez sprawcę (O. z 19/12 1908 Kr. II 234/8 ZbNr 3538).

10. Obrzażenie, uzasadnione przez wniesienie fałszywej skargi prywatnej, nie jest przestępstwem ciągłym; nie można liczyć terminu z § 530 uk. dopiero od chwili odwołania tej skargi (OPlen. z 10/7 1894 Nr 8295 ZbNr 1823).

11. Wniosek i ściganie karne z powodu przestępstwa prywatnego jest skuteczny, jeżeli przedłożono go sądowi w terminie z § 530 (503) uk.; nie wymaga się, aby sąd był właściwy (OPlen. z 7/12 1897 Nr 14650 ZbNr 2170).

12. Skarga karna poszkodowanego, wniesiona w terminie z § 530 uk. do sądu pierwszej instancji dlatego, że uważał przestępstwo prywatne za zbrodnię (występek), zapewnia mu prawo ścigania karnego również w sądzie powiatowym, wstę-

pującym w miejsce sądu pierwszej instancji. Sąd winien ządać od poszkodowanego oświadczenia się, czy przyjmuje prawa i obowiązki oskarżyciela prywatnego, niezależnie już od terminu z § 530 uk. (OPlen. z 7/3 1894 Nr 2899 ZbNr 1766).

13. Doniesienie karne nie upewnia, że interesowany chce przyjąć prawa oskarżyciela prywatnego i połączoną z tem odpowiedzialność; doniesienie karne nie skutkuje jak skarga prywatna (porów. zwłaszcza §§ 46, 91, 112 i 457 pk.) (OPlen. z 18/3 1886 Nr 13835 ZbNr 900 i OPlen. z 25/11 1886 Nr 11824 ZbNr 991).

14. Odwołanie z § 530 uk. po odczytaniu werdyktu sądu przysięgłych wpływa tylko na łagodniejszy wymiar kary, nie zaś na uwolnienie od oskarżenia (O. z 15/2 1904 Nr 15877 ZbNr 2917). Odwołanie jest przyczyną złagodzenia kary nawet po prawomocności wyroku; postępowanie wtedy przepisuje § 410 pk. (OPlen. z 14/7 1891 Nr 8832 ZbNr 1474).

Odwołanie oddziaływa także wtedy na złagodzenie kary, kiedy skutek zastosowania prawa nadzwyczajnego złagodzenia kary i zamiany kary (§§ 283 i 464 p. 2 pk.) apelacja przeciw wymiarowi kary jest niedopuszczalna (OPlen. z 20/4 1898 Nr 5442 ZbNr 2207).

Odwołanie wniosku na ukaranie nie może jednak pociągnąć za sobą tego skutku, że nałoży się na oskarżyciela prywatnego, w kwestji winy wygrywającego, zwrot kosztów środków prawnych (§ 390 pk.). (O. z 15/6 1905 Nr 9674 ZbNr 3087).

15. Skargę prywatną musi się wnieść do sądu w terminie z § 530 uk.; wniesienie jej do prokuratury nie wystarcza (O. z 20/10 1917 Kr. II 173/17 ZbNr 4448).

16. Skarga prywatna, która zgasła już w toku postępowania w pierwszej instancji wskutek niejawienia się oskarżyciela prywatnego na rozprawie (o § 312 uk.) i nieprzedstawienia wniosku końcowego w myśl § 457 pk., nie może być na nowo podjęta w postępowaniu odwoławczem, przeprowadzonym z powodu odwołania oskarżyciela publicznego (OSP. z 2 października 1923 III 39).

17. Należy zaniechać postępowania karnego, wszczętego bez wniosku oskarżyciela, także wtedy, kiedy brak oskarżenia stwierdzono dopiero na rozprawie głównej (OSP. z 7 grudnia 1923 III 158).

Wskutek przedawnienia.

§ 531. Przez przedawnienie gaśnie dochodzenie i kara, jeżeli winowajca licząc od chwili popełnienia czynu karalnego albo w przypadku, jeżeli wskutek tego już znajdował się w śledztwie, od chwili wydania wyroku, którym prawomocnie go uwolniono, nie znajdował się pod śledztwem w jednym z krajowych sądów karnych w okresie niniejszą ustawą oznaczonym. Przedawnienie zatem przerywa się, jeżeli przeciw sprawcy jako obwinionemu wydano wezwanie, nakaz doprowadzenia albo nakaz przyaresztowania albo jeżeli go już jako podejrzanego przesłuchano lub przyaresztowano, albo ścigano w pogoni lub listami gończemi.

Jednak przytem sprawca, chcąc rościć sobie prawo do przedawnienia:

a) nie powinien mieć z występku albo przekroczenia żadnej więcej korzyści w rękę; dalej musi

b) o ile na to istota czynu karygodnego dozwala, wynagrodzić szkodę, którego to warunku nie wymaga się przy występkach i przekroczeniach przeciw bezpieczeństwu czci i

c) w okresie do przedawnienia oznaczonym nie dopuścił się ani zbrodni, ani występku lub przekroczenia.

1. Przekroczenie z § 320 lit. e uk. nie jest przestępstwem ciągłym; przedawnienie poczyna biec z chwilą jego popełnienia (O z 7/7 1898 Nr 7081 ZbNr 2224). Również przekroczenie z § 461 uk. nie jest przestępstwem ciągłym (O. z 11/10 1910 Kr. II 350/10 ZbNr 3754).

2. Obraza czci nie jest przestępstwem ciągłym. Falszywe obwinienie (§§ 487 i 488 uk.), wywołujące postępowanie dyscyplinarne przeciw pokrzywdzonemu, nie przesuwa początku biegu przedawnienia aż do zakończenia dochodzenia dyscyplinarnego (OPlen. z 24/10 1906 Nr 17113 ZbNr 3242).

3. Pośrednictwo w sprawach emigracyjnych, karalne w myśl ustawy z 21 stycznia 1897 Nr 27 Dpp., kończy się

faktycznie z wręczeniem biletu podróznego emigrantowi (karty okrętowej, biletu kolejowego). Z tą chwilą zaczyna biec dopiero przedawnienie (O. z 23/5 1911 Kr. VII 44/11 ZbNr 3836).

4. Według § 531 b uk. wymaga się do wynagrodzenia szkody nie tylko zwrotu rzeczy, lecz także wynagrodzenia za zawinione przez sprawcę uszkodzenie rzeczy (O. z 22/5 1918 Kr. V 128/18 ZbNr 4556).

Okres przedawnienia występków i przekroczeń.

§ 532. O ile w ustawie w poszczególnych przypadkach nie podano osobno krótszego okresu uprawniającego do korzystania z prawa skargi, wynosi okres przedawnienia występków i przekroczeń, za które nałożono w ustawie jako najwyższą karę areszt pierwszego stopnia bez obostrzenia lub grzywnę stu złotych, trzy miesiące; gdzie podano areszt pierwszego stopnia z obostrzeniem albo grzywnę czterystu złotych, sześć miesięcy; we wszystkich innych cięższą karą zagrożonych występkach i przekroczeniach, tudzież tam, gdzie ustanowiono jako karę utratę praw i upoważnień, cały rok.

UWAGA: Ustawa z 16 marca 1920 Nr 26 poz. 158 DURP. postanowiła, że w miejsce kwot pięćdziesiąt względnie dwieście złotych reńskich wstępują kwoty: pięćset względnie dwa tysiące koron austr.; ustawa z 25 lutego 1921 Nr 23 poz. 125 DURP. zmieniła sumy na dwa tysiące pięćset względnie dziesięć tysięcy marek; ustawa z 5 sierpnia 1922 Nr 66 poz. 598 DURP. podwyższyła sumy do dwadzieścia pięć tysięcy względnie sto tysięcy marek; ustawa z 11 sierpnia 1923 Nr 90 poz. 704 DURP. podwyższyła sumy do miljona i czterech miljonów marek; rozp. z 17 grudnia 1923 poz. 1121 DURP. podwyższyło te stawki pięćdziesięciokrotnie a rozp. R. M. z 21 stycznia 1924 Nr 9 poz. 89 DURP. podwyższyło sumy do stu złotych względnie czterystu złotych, które uwzględniono w tekście ustawy.

1. Okres przedawnienia stosuje się w razie alternatywnego zagrożenia przez ustawę grzywną lub karą aresztu do tego

rodzaju kary, do którego § 532 uk. przywiązuje dłuższy okres przedawnienia (OPlen. z 19/6 1894 Nr 7385 ZbNr 1768).

2. Przekroczenie z § 325 uk. przedawnia w przeciągu sześciu miesięcy (OPlen. z 8/5 1901 Nr 65 0 ZbNr 2606).

3. Przekroczenie z § 331 uk. przedawnia w przeciągu roku, jeżeli sprawca jest recydywistą (O. z 4/8 1908 Kr. II 211/8 ZbNr 3470).

4. Przedawniają :

przekroczenie z § 386 uk. w przeciągu roku (O. z 31/3 1903, Nr 4365, ZbNr 2821) ;

przekroczenie z § 399 uk. w przeciągu roku (O. z 20/2 1911 Kr. VII 84/10) ;

przekroczenie z § 460 uk. w przeciągu roku (O. z 9/9 1905 Nr 9040 ZbNr 3118) ;

przekroczenie z ustawy z 15 listopada 1867 Nr 134 Dpp. w przeciągu sześciu miesięcy (OPlen. z 19/6 1894 Nr 7385 ZbNr 1768) ;

5. O terminie przedawnienia z § 532 uk. decyduje kara zagrożona w ustawie za przestępstwo, w jego konkretnej formie w danej sprawie wyrokiem ustalone. Rozstrzygającą jest kara w ustawie zagrożona, a nie wysokość grzywny orzeczonej w drodze zamiany kary aresztu w myśl § 261 uk. (OSP. z 2 października 1923 III 113).

DODATEK I.

Przepisy

w przedmiocie zmian w kwotach pieniężnych określonych w ustawie karnej.

Ustawa z dnia 9 kwietnia 1910 Nr 73 Dpp. dotycząca wysokości kwot, miarodajnych dla karnego osądzenia czynu (ogłoszona dn. 16 kwietnia 1910):

Art. Ustawa karna z 27 maja 1852 Nr 117 Dpp. ulega zmianie przez następujące postanowienia:

1. W miejsce kwot podanych w §§ 85 lit. a, 173 175, 176, 179, 181 do 183 włącznie, 200 i 203 mają wstąpić następujące kwoty, a mianowicie w miejsce kwoty:

a) „pięciu złotych reńskich“ kwota „pięćdziesiąt koron“;

b) „dwudziestu pięciu złotych reńskich“ kwota „dwustu koron“;

c) „pięćdziesięciu złotych reńskich“ kwota „dwustu koron“;

d) „stu złotych reńskich“ kwota „tysiąca koron“;

e) „trzystu złotych reńskich“ kwota „dwóch tysięcy koron“.

2. § 174 ma brzmieć:

„Wskutek jakości czynu kradzież staje się zbrodnią:

I. Bez względu na kwotę,

a) jeżeli złodziej zaopatrzył się w broń lub w inne narzędzia, zagrażające osobistemu bezpieczeństwu;

b) jeżeli ujęty na kradzieży użył rzeczywiście gwałtu lub niebezpiecznej pogroźki przeciw osobie, aby utrzymać się w posiadaniu skradzionej rzeczy, albo

c) jeżeli wykonano kradzież podczas pożaru, powodzi lub innej klęski powszechnej, albo dotyczącej szczególnie okradzioną osobę.

II. Jeżeli wartość kradzieży przenosi pięćdziesiąt koron a zarazem popełniono kradzież:

a) w towarzystwie jednego lub kilku towarzyszków kradzieży;

b) w miejscu poświęconem służbie bożej;

c) rzeczy z pod zamknięcia;

d) drzewa zabranego z okolonych lasów, albo ze znacznem uszkodzeniem lasu;

e) ryb zabranych ze stawów;

f) zwierzyny zabranej albo z okolonych lasów albo ze szczególną śmiałością, albo przez sprawcę trudniącego się tem jak zwykłym rzemieślnikiem“.

3. § 184 ma brzmieć:

„Sprzeniewierzenie takie należy karać ciężkiem więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku; przy okolicznościach obciążających ciężkiem więzieniem od jednego roku do lat pięciu; jeżeli zaś wartość przenosi kwotę dwóch tysięcy koron, od lat pięciu do dziesięciu“.

4. § 186 lit. b. ma brzmieć:

„jeżeli kwota lub wartość wszystkich na kilka zawodów ukrytych, nabytych lub pozbytych rzeczy, pocho-

dających z kradzieży lub sprzeniewierzenia, przenosi kwotę dwustu koron, należy karać uczestnictwo więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku, według wielkości kwoty, podstępu i wyrządzonej szkody także do lat pięciu“.

Uwaga: Ustawa z dnia 16 marca 1920 Nr 26 poz. 158 DURP. zmieniła brzmienie tego ustępu b) § 186. Patrz § 186 w tekście ustawy.

5. W § 468 należy wstawić w miejsce: „aresztem od jednego dnia do jednego miesiąca“ wyrazy: „aresztem od jednego dnia do trzech miesięcy“.

Art. II. Ustawa niniejsza wchodzi w życie w dni piętnaście po dniu jej ogłoszenia.

Ustawa stosuje się do czynów karalnych, popełnionych przed wejściem jej w życie, o tyle, o ile winowajca podlegałby surowszemu wymiarowi według dawniej istniejących postanowień ustawowych.

Ustawa z dnia 16 marca 1920 Nr 26 poz. 158 DURP. w przedmiocie zmiany niektórych postanowień karnych obowiązujących w b. zaborze austriackim.
(ogłoszona dnia 27 marca 1920)

Art. 1. 1) Powszechną ustawę karną z dnia 27 maja 1852 r. (aust. Dz. u. p. Nr 117), względnie ustawę z dn. 9 kwietnia 1910 r. (Dz. u. p. Nr 73) zmienia się o tyle, iż w § 85a., 173, 183, 186b., i 200 wstępuje w miejsce kwoty dwieście koron — kwota tysiąc, w § 174 II, 175 II, 176 II i 181 w miejsce kwoty pięćdziesiąt koron — kwota dwieście pięćdziesiąt koron, w § 179, 184 i 203 w miejsce kwoty dwa tysiące koron — kwota dziesięć tysięcy koron, a w § 182 w miejsce kwoty tysiąc koron — kwota pięć tysięcy koron.

2) Ustęp 2 § 100 powszechnej ustawy karnej otrzymuje brzmienie następujące:

a) „Jeżeli zachodzą okoliczności obciążające, zwłaszcza jeżeli przez gwałt zadany lub przez niebezpieczne zagrożenie skrzywdzony był przez dłuższy czas udręczony, jeżeli grożono morderstwem lub podpaleniem; jeżeli uszkodzenie, którem grożono, lub szkoda, któraby mogła wyniknąć z wymuszonego świadczenia, znoszenia lub zaniechania, przynosi kwotę dziesięć tysięcy koron; jeżeli pogróżka była wymierzona przeciw całemu gminom lub powiatom — należy wymierzyć karę ciężkiego więzienia od jednego roku do lat pięciu“.

3) Część druga § 186 powszechnej ustawy karnej otrzymuje brzmienie następujące:

b) „jeżeli kwota lub wartość wszystkich na kilka zawodów ukrytych, nabytych lub pozbytych rzeczy, pochodzących z kradzieży lub sprzeniewierzenia, przynosi razem tysiąc koron; albo

c) jeżeli kwota lub wartość wszystkich ukrytych, nabytych lub pozbytych rzeczy, pochodzących z kradzieży lub sprzeniewierzenia, przynosi razem trzysta koron, a sprawca był już karany dwa razy za zbrodnię lub przekroczenie uczestnictwa w kradzieży lub sprzeniewierzeniu, — uczestnictwo winno być karane więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku, a w miarę wielkości kwoty, podstępu i szkody zrządzonej — aż do lat pięciu“.

4) W § 1 ustawy z dnia 25 maja 1883 r. (Dz. u. p. Nr 78) w przedmiocie przepisów karnych przeciwko udaremnieniu egzekucji przymusowych wstępuje w miejsce kwoty pięćdziesiąt złotych reńskich kwota tysiąc koron.

Art. 2. 1) Najwyższą granicą grzywien, przewi-

dzianych w powszechnej ustawie karnej i w dodatkowych ustawach karnych, tudzież grzywny, oznaczone w tych ustawach kwotą stałą, podwyższa się pięciokrotnie.

2) W § 221 powszechnej ustawy karnej w miejsce kwoty sto złotych reńskich wstępuje kwota tysiąc koron.

3) W § 522 powszechnej ustawy karnej w miejsce słów: „od dziesięciu do dziewięciuset złotych reńskich“ wstępują słowa: „od stu do stu tysięcy koron“.

4) Ustęp 2 § 260 powszechnej ustawy karnej otrzymuje brzmienie następujące:

„W przypadku pierwszym należy zamiast grzywny wymierzyć odpowiednią karę aresztu przy uwzględnieniu wysokości grzywny, wielkości przewinienia i stosunków osobistych skazanego. Kara aresztu, wstępująca w miejsce grzywny, wynosi najmniej jeden dzień, a najwyżej jeden rok; jeżeli jednak ustawa obok grzywny grozi alternatywnie karą na wolności w wymiarze poniżej jednego roku, to kara aresztu, wstępująca w miejsce grzywny nie może przekraczać tego wymiaru. Kara aresztu, wstępująca w miejsce nieściągalnej grzywny lub nieściągalnej części grzywny, może na wniosek skazanego być zamieniona na obowiązek darmego wykonania pracy na rzecz Państwa, powiatu lub gminy, o ile w czasie uczynienia tego wniosku istnieje sposobność do takich prac, przyczem dwa dni robocze będą liczone najmniej za jeden dzień aresztu. Niewykonanie pracy w zakreślonym przez sąd terminie pociągnie za sobą bezwzględnie wykonanie kary aresztu.

5) Kto w wykonaniu urzędu lub służby w poświadczeniu o wykonaniu pracy, dopuszczonej przez sąd w miejsce grzywny (ustęp 4), świadomie stwierdza nie-

prawdę — będzie karany wedle § 103 powszechnej ustawy karnej za zbrodnię nadużycia władzy urzędowej.

6) Grzywny, orzeczone przez sądy za czyny karygodne, kwoty pieniężne, uznane przez sąd za przepadłe, oraz czysty dochód ze sprzedaży przedmiotów, uznanych przez sąd za przepadłe — wpływają do Skarbu Państwa i będą użyte na budowę i utrzymanie domów poprawy, domów pracy przymusowej i zakładów wychowawczych dla zaniedbanej młodzieży w b. zaborze austriackim, o ile obowiązujące przepisy niektórych grzywien, wpływających do Skarbu Państwa, już nie przeznaczają na inne cele.

7) Postanowienie ustępu pierwszego § 75 ustawy z dnia 5 lipca 1912 r. (austr. Dz. u. p. Nr 128) o sile zbrojnej utrzymuje się w mocy.

8) Podarunki, o których mowa w § 104 i 105 powszechnej ustawy karnej, wpływają do Skarbu Państwa na cel powyżej pod L. 6 wymieniony.

9) W § 311 powszechnej ustawy karnej dodaje się następujące zdanie drugie:

„Nadto złożony ma być podarunek, ofiarowany lub rzeczywiście dany, na rzecz Skarbu Państwa; podarunek taki względnie jego wartość będzie użyta na budowę i utrzymanie domów poprawy, domów pracy przymusowej i zakładów wychowawczych dla zaniedbanej młodzieży w b. zaborze austriackim“.

Art. 3. W § 532 powszechnej ustawy karnej w miejsce kwot pięćdziesiąt względnie dwieście złotych reńskich wstępują kwoty: pięćset względnie dwa tysiące koron.

Art. 4. 1) Skazanych na dłuższą karę pozbawienia wolności można za ich zgodą uwolnić warunkowo z zarzknięcia, jeżeli odcierpieli w razie skazania na dożywot-

nie pozbawienie wolności najmniej piętnaście lat, w razie zaś skazania na czasowe pozbawienie wolności — dwie trzecie nałożonej na nich kary, w ciągu tego czasu dobrze się sprawowali, a wobec dawniejszego ich życia i innych stosunków osobistych można się spodziewać dalszego dobrego prowadzenia się, oraz jeżeli mają zapewnioną dostateczną i stałą sposobność do pracy, wystarczającej na ich utrzymanie, lub jeżeli stwierdzono, że ktoś dbać będzie o to, aby uwolnieni mieli schronienie i utrzymanie. Skazani na czasowe ciężkie więzienie lub więzienie, nie mogą być uwolnieni z zamknięcia przed odcierpieniem jednego roku, skazani na areszt lub areszt ścisły przed odcierpieniem sześciu miesięcy kary.

2) Warunkowe uwolnienie można każdej chwili odwołać, jeżeli uwolniony źle się prowadzi lub postępuje wbrew obowiązkom, jakie nałożono na niego przy uwolnieniu.

Odwołanie ma ten skutek, że na poczet wyrzeczonej kary nie będzie zaliczony czas, jaki upłynął od warunkowego uwolnienia do ponownego zamknięcia.

3) Decyzję w przedmiocie warunkowego uwolnienia tudzież odwołania uwolnienia wydaje Minister Sprawiedliwości po wysłuchaniu zdania prokuratora przy sądzie apelacyjnym i zarządu więzienia.

4) Warunkowo uwolniony może być oddany na czas próby pod nadzór władzy bezpieczeństwa lub odpowiedniej osoby, która oświadczy gotowość podjęcia się tego obowiązku.

5) władza bezpieczeństwa może zarządzić przytrzymanie uwolnionego z poważnych względów dobra publicznego, winna jednak postarać się natychmiast o decyzję w przedmiocie cofnięcia uwolnienia. Jeżeli przytrzymanie doprowadzi do odwołania uwolnienia—przyjmuje się, że odwołanie nastąpiło w dniu przytrzymania.

6) Jeżeli oznaczony czas kary upłynął bez odwołania uwolnienia warunkowego — kara uchodzi za odcierpianą.

Art. 5. Ustawa niniejsza wchodzi w życie w b. zaborze austriackim po upływie dni 14 po jej ogłoszeniu i stosuje się także do czynów karygodnych, przedtem popełnionych, o ile podsądny, wedle przepisów dawniejszych podlegałyby traktowaniu surowszemu.

Uwaga: Ustawa powyższa ogłoszona dnia 27 marca 1920 r. Do ustawy powyższej wydane zostało rozporządzenie wykonawcze Ministra Sprawiedliwości z 6 kwietnia 1920 r. Nr 31 poz. 185 DURP. obejmujące działy: I. Wykonanie pracy zamiast aresztu. II. Grzywny i kwoty uznane za przepadłe i III. Warunkowe uwolnienie. Tekst działu II. doznał sprostowania na str. 514 DURP. z r. 1920 i zmiany rozp. z 8 czerwca 1923 Nr 59 poz. 431 tudzież sprostowaniem na str. 886 DURP. z r. 1923.

Ustawa z dnia 25 lutego 1921 Nr 23 poz. 125 DURP. zmieniająca ustawę z 16 marca 1920 r. w przedmiocie zmiany niektórych postanowień ustaw karnych obowiązujących w b. zaborze austriackim (Dz. ust. Nr 26 poz. 158) tudzież § 7 austr. ustawy o postępowaniu karnem (austr. Dz. Ust. Nr 119 r. 1873).

(ogłoszona dnia 12 marca 1921)

Art. 1. Ustęp 1 art. 1 ustawy z dnia 16 marca 1920 r. (Dz. Ust. Nr 26 poz. 158) otrzymuje brzmienie następujące:

1) Powszechną ustawę karną z dnia 27 maja 1852 r. (austr. Dz. Ust. Nr 117), względnie ustawę z dnia 9 kwietnia 1910 r. (austr. Dz. Ust. Nr 73) zmienia się o tyle, iż w § 85a, 173, 183 i 200 wstępuje w miejsce kwoty: „dwieście koron“ — kwota „pięć tysięcy marek“, w § 174 II, 175 II, 176 II i 181 w miejsce kwoty:

„pięćdziesiąt koron“ — kwota: „tysiąc marek“, w § 179, 184 i 203 w miejsce kwoty: „dwa tysiące koron“ — kwota: „pięćdziesiąt tysięcy marek“, a w § 182 w miejsce kwoty: „tysiąc koron“ — kwota: „dwadzieścia pięć tysięcy marek“.

W ustępie 2 tegoż artykułu w miejsce kwoty: „dziesięć tysięcy koron“ wstępuje kwota: „pięćdziesiąt tysięcy marek“.

W ustępie 3 tegoż artykułu w miejsce kwoty: „tysiąc koron“ wstępuje kwota: „pięć tysięcy marek“, w miejsce kwoty: „trzysta koron“ — kwota „tysiąc marek“.

W ustępie 4 tegoż artykułu w miejsce kwoty: „tysiąc koron“ wstępuje kwota: „pięć tysięcy marek“.

Art. 2. Ustęp 1 art. 2 ustawy z dnia 16 marca 1920 (Dz. Ust. Nr 26 poz. 158) otrzymuje brzmienie następujące:

„Najwyższą i najniższą granicę grzywien, przewidzianych w powszechnej ustawie karnej, w ustawach karnych dodatkowych i w ustawie o postępowaniu karnem, tudzież grzywiny, oznaczone w tych ustawach kwotą stałą w koronach, zastępuje się dwudziestokrotną liczbą marek, oznaczone zaś w guldenach — czterdziestokrotną liczbą marek.

Postanowienie niniejsze nie dotyczy przepisów karnych, wydanych przez władze polskie“.

W ustępie 2 tegoż artykułu w miejsce kwoty: „tysiąc koron“ wstępuje kwota: „pięć tysięcy marek“.

W ustępie 3 tegoż artykułu w miejsce słów: „od stu do stu tysięcy koron“ wstępują słowa: od pięciuset do pięciuset tysięcy marek“.

Art. 3. W art. 3 ustawy z dnia 16 marca 1920 r. (Dz. Ust. Nr 26 poz. 158) w miejsce słów: „pięćset

względnie dwa tysiące koron“ wstępują słowa: „dwa tysiące pięćset względnie dziesięć tysięcy marek“.

Art. 4. opuszczony, dotyczy zmiany ustawy o postępowaniu karnem.

Art. 5. Ustawa niniejsza obowiązuje w b. dzielnicy austriackiej i stosuje się także do czynów karygodnych, popełnionych przed wejściem w życie niniejszej ustawy, o ile podsądny wedle przepisów dawniejszych podlegałyby traktowaniu surowszemu.

Ustawa z dnia 5 sierpnia 1922 r. Nr 66 poz. 598 DURP. w przedmiocie zmiany niektórych postanowień ustaw karnych, obowiązujących w b. dzielnicy austriackiej.

(ogłoszona dnia 18 sierpnia 1922)

Art. 1. Powszechną ustawę karną, obowiązującą w b. dzielnicy austriackiej, z dnia 27 maja 1852 r. (Austr. Dz. Ust. P. Nr 117) zmienia się jak następuje:

a) w §§ 85a, 173, 183, 200 w miejsce kwoty „pięć tysięcy marek“ wstępuje kwota „pięćdziesiąt tysięcy marek“;

b) w §§ 174 II, 175 II, 176 II, 181 w miejsce kwoty „tysiąc marek“ wstępuje kwota „dziesięć tysięcy marek“;

c) w §§ 100, 179, 184, 203 w miejsce kwoty „pięćdziesiąt tysięcy marek“ wstępuje kwota „pięćset tysięcy marek“;

d) w § 182 w miejsce kwoty „dwadzieścia pięć tysięcy marek“ wstępuje kwota „dwieście pięćdziesiąt tysięcy marek“;

e) w § 186 b w miejsce kwoty „pięć tysięcy marek“ wstępuje kwota „pięćdziesiąt tysięcy marek“, a w § 186c w miejsce kwoty „tysiąc marek“ kwota „dziesięć tysięcy marek“;

f) w § 221 w miejsce kwoty „pięć tysięcy marek“ wstępuje kwota „pięćdziesiąt tysięcy marek“;

g) w § 522 w miejsce słów „od pięciuset do pięciuset tysięcy marek“ wstępują słowa „od pięciu tysięcy do miliona marek“;

h) w § 532 w miejsce kwoty „dwa tysiące pięćset“ względnie „dziesięć tysięcy marek“ wstępują kwoty „dwadzieścia pięć tysięcy“ względnie „sto tysięcy marek“.

Art. 2. opuszczony, dotyczy zmiany ustawy z 25 maja 1883 Nr 78 Dpp. o udaremnieniu egzekucji.

Art. 3. Ustęp. 1 art. 2 ustawy z dnia 16 marca 1920 r. w przedmiocie zmiany niektórych postanowień ustaw karnych, obowiązujących w b. zaborze austriackim (Dz. U. R. P. Nr 26 poz. 158) otrzymuje brzmienie następujące:

„Najwyższą i najniższą granicę grzywien, przewidzianych w powszechnej ustawie karnej, w ustawach karnych dodatkowych i w ustawie o postępowaniu karnem, tudzież grzywiny, oznaczone w tych ustawach kwotą stałą w koronach — zastępuje się dwustokrotną liczbą marek polskich, oznaczone zaś w złotych reńskich czterystokrotną liczbą marek polskich.

Postanowienie niniejsze nie dotyczy przepisów karnych, wydanych przez władze polskie“.

Art. 4. Uchyła się wszystkie przepisy sprzeczne z niniejszą ustawą.

Art. 5. Ustawa niniejsza wchodzi w życie po upływie dni 14 po ogłoszeniu i stosuje się także do czynów karygodnych, popełnionych przed wejściem jej w życie, o ile podsądny wedle przepisów dawniejszych podlegałby postanowieniom surowszym.

*Ustawa z dnia 11 sierpnia 1923 r. Nr 90 poz. 704
DURP. w przedmiocie zmiany niektórych postanowień
ustaw karnych oraz przepisów karno-administracyjnych,
skarbowych i dyscyplinarnych, obowiązujących w b.
dzielnicy austriackiej.*

(ogłoszona dnia 14 września 1923)

Art. 1. Powszechną ustawę karną, obowiązującą w b. dzielnicy austriackiej z dnia 27 maja 1852 r. zmienia się jak następuje:

a) w §§ 85 a, 173, 200 w miejsce kwoty „pięćdziesiąt tysięcy marek“ wstępuje kwota „dwa miliony marek“;

b) w §§ 174 II, 175 II, 176 II, 181 w miejsce kwoty „dziesięć tysięcy marek“ wstępuje kwota „pięćset tysięcy marek“;

c) w §§ 100, 179, 184, 203 w miejsce kwoty „pięćset tysięcy marek“ wstępuje kwota „dwadzieścia milionów marek“;

d) w § 182 w miejsce kwoty „dwieście pięćdziesiąt tysięcy marek“ wstępuje kwota „dziesięć milionów marek“.

e) w § 186 b w miejsce kwoty „pięćdziesiąt tysięcy marek“ wstępuje kwota „dwa miliony marek“, a w § 186 c w miejsce kwoty „dziesięć tysięcy marek“ kwota „pięćset tysięcy marek“;

f) w § 221 w miejsce kwoty „pięćdziesiąt tysięcy marek“ wstępuje kwota „dwa miliony marek“;

g) w § 522 w miejsce słów „od pięciu tysięcy do miliona marek“ wstępują słowa „od dwudziestu tysięcy do czterdziestu milionów marek“;

h) w § 532 w miejsce kwoty „dwadzieścia pięć ty-

sięcy marek względnie sto tysięcy marek“ wstępują kwoty „miljon marek“ względnie „cztery miliony marek“.

Art. 2. opuszczony, dotyczy zmiany w ustawie z 25 maja 1883 Nr 78 Dpp. o udaremnieniu egzekucji.

Art. 3. Ustęp 1 art. 2 ustawy z dnia 16 marca 1920 r. w przedmiocie zmiany niektórych postanowień ustaw karnych, obowiązujących w b. zaborze austriackim (Dz. U. R. P. Nr 26 poz. 158) otrzymuje brzmienie następujące:

„Najwyższą i najniższą granicą grzywien, przewidzianych w powszechnej ustawie karnej, w ustawie o postępowaniu karnem i w ustawach karnych dodatkowych, ogłoszonych do końca 1918 r., tudzież grzywiny, oznaczone w tych ustawach kwotą stałą w koronach — zastępuje się taką samą liczbą marek polskich, pomnożoną przez dziesięć tysięcy, oznaczone zaś w złotych reńskich — taką samą liczbą marek polskich, pomnożoną przez dwadzieścia tysięcy“.

Art. 4. Upoważnia się Radę Ministrów do wprowadzenia zmian w kwotach pieniężnych określonych w niniejszej ustawie, oraz w przepisach karnych ogłoszonych po 31 grudnia 1918 r. choćby po wejściu w życie niniejszej ustawy, o ile przepis szczególny takiego upoważnienia nie przyznaje innej władzy; w braku odmiennego postanowienia przepis art. 8 stosuje się odpowiednio.

Art. 5. opuszczony, dotyczy przekroczeń administracyjnych.

Art. 6. opuszczony, dotyczy ustawy z 21 października 1919 poz. 473 DURP. o postępowaniu uproszczonym.

Art. 7. Uchyła się wszystkie przepisy sprzeczne z niniejszą ustawą, w szczególności ustawę z dnia 5 sierpnia 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr 66 poz. 598).

Art. 8. Ustawa niniejsza wchodzi w życie po upływie 14 dni po dniu ogłoszenia, lecz nie stosuje się do przestępstw popełnionych przed wejściem jej w życie.

Rozporządzenie Rady Ministrów z 22 października 1923 roku Nr 109 poz. 858 DURP. w przedmiocie zmian w kwotach pieniężnych określonych w przepisach karnych, karno-administracyjnych i niektórych skarbowych, oraz w przepisach porządkowych i dyscyplinarnych.

Na zasadzie art. 4 i 5 ustawy z dn. 11 sierpnia 1923 roku (Dz. U. R. P. Nr 90 poz. 704), art. 8 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 roku (Dz. U. R. P. Nr 92 poz. 721) tudzież art. 5 i 6 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 722) zarządza się co następuje:

§ 1. Podwyższa się dziesięć tysięcy razy najniższe i najwyższe granice grzywien (kar pieniężnych) i grzywiny (kary pieniężne) oznaczone kwotą stałą, przewidziane w przepisach karno-sądowych, obowiązujących w b. dzielnicy austriackiej i ogłoszonych po 31 grudnia 1918 a przed 1 stycznia 1920 r.

Przewidziane w tych przepisach kwoty, od których jest zawisła kwalifikacja przestępstw, podwyższa się pięć tysięcy razy.

Przepisy niniejszego paragrafu stosuje się odpowiednio do przepisów karnych obowiązujących w województwach: poznańskim i pomorskim i w górnośląskiej części Województwa Śląskiego, ogłoszonych po 8 stycznia 1919 r. a przed 1 stycznia 1920 r.

§ 2. W ustawie o zwalczaniu lichwy wojennej z dnia 2 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr 67 poz. 449) w brzmieniu ustawy z 5 sierpnia 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr 69

poz. 618) podwyższa się najwyższą granicę grzywien dwustokrotnie, kwoty zaś, od których zawisła kwalifikacja czynu, dwudziestokrotnie.

§ 3. Najniższe i najwyższe granice grzywien (kar pieniężnych) i grzywiny (kary pieniężne) oznaczone kwotą stałą, oraz kwoty, od których zawisła kwalifikacja przestępstwa, przewidziane w innych przepisach karno-sądowych ogłoszonych w jakiegokolwiek dzielnicy po 31 grudnia 1919 r., podwyższa się jak następuje:

a) w przepisach ogłoszonych w roku 1920 stokrotnie;

b) w przepisach ogłoszonych w roku 1921 pięćdziesięciokrotnie;

c) w przepisach ogłoszonych w roku 1922 dwudziestokrotnie;

d) w przepisach ogłoszonych w pierwszej połowie roku 1923 pięciokrotnie.

§ 4. Przepisy §§ 1, 2 i 3 stosuje się odpowiednio do postanowień karnych, których przekroczenie przekazane jest orzecznictwu władz administracyjnych, oraz do wykroczeń dyscyplinarnych i porządkowych.

W województwach: poznańskim i pomorskim i górnośląskiej części Województwa Śląskiego § 1 i § 3 stosują się odpowiednio odnośnie do oznaczonych w nich okresów czasu do grzywien i innych przedmiotów, o których mowa w art. 1 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr 92 poz. 721).

§ 5. W ustawach i rozporządzeniach, obowiązujących w b. dzielnicy rosyjskiej, ogłoszonych przed 31 grudnia 1919 r., których przekroczenie przekazane jest orzecznictwu władz administracyjnych, najwyższe i najniższe granice grzywien (kar pieniężnych) tudzież grzy-

wny (kary pieniężne) oznaczone kwotą stałą w markach polskich podwyższa się dziesięć tysięcy razy, zaś oznaczone w rublach zastępuje się taką samą ilością marek polskich pomnożoną przez dwadzieścia tysięcy.

To samo stosuje się odpowiednio do wykroczeń porządkowych i dyscyplinarnych.

§ 6. W ustawach i rozporządzeniach obowiązujących w b. dzielnicy austriackiej ogłoszonych przed 31 grudnia 1918 r., których przekroczenie przekazane jest orzecznictwu władz administracyjnych, najwyższe i najniższe granice grzywien (kar pieniężnych), grzywiny (kary pieniężne) w kwotach stałych, tudzież granice, do których władza administracyjna może wydać osąd karny, nałożyć odszkodowanie, a straż zaprzysiężona sama oszacować wyrządzoną szkodę — oznaczone w koronach zastępuje się taką samą liczbą marek polskich pomnożoną przez dziesięć tysięcy, zaś oznaczone w złotych reńskich taką samą liczbą marek polskich pomnożoną przez dwadzieścia tysięcy.

To samo stosuje się odpowiednio do wykroczeń porządkowych i dyscyplinarnych.

§ 7. Jeśli kwota pieniężna przewidziana w pewnym przepisie została zmieniona późniejszym przepisem szczegółowym, należy za podstawę zastosowania podwyżki przyjąć kwotę ustanowioną w późniejszym przepisie i czas jego ogłoszenia.

Jeśli w pewnym przepisie kwotę pieniężną wyrażono tylko w markach niemieckich, należy je zastąpić taką samą ilością marek polskich, — a następnie zastosować podwyżkę wskazaną w niniejszem rozporządzeniu.

§ 8. W art. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr 76 poz. 565) w miejsce kwoty „3000 mkp.“

wstępuje kwota „10000 mkp.“, w art. 2 tej ustawy oznaczone tam kwoty „30000 marek podwyższa się na „100000 marek“, zaś kwotę „7500 mk.“ na „30000 mk.“ wreszcie w art. 3 tej ustawy oznaczoną tam kwotę „50000 marek“, a kwotę „150000 marek“ na „300000 marek“.

§ 9. O ile niniejsze rozporządzenie dotyczy postanowień, których przekroczenie przekazane jest właściwości władz administracyjnych, obejmuje ono także te postanowienia, których przekroczenie choćby niewyłącznie należy do orzecznictwa tych władz.

§ 10. Przepisy niniejszego rozporządzenia mają zastosowanie także do postanowień, których przekroczenie jest przekazane choćby niewyłącznie orzecznictwu władz skarbowych (w b. dzielnicy austriackiej także sądów skarbowych) a zawartych w ustawach i rozporządzeniach o podatkach od spożycia, zużycia względnie produkcji, o monopolach państwowych, o obrocie towarowym z zagranicą i w ustawach celnych.

§ 11. Przepisy niniejszego rozporządzenia nie mają zastosowania do postanowień, co do których przepisy szczególne przyznają upoważnienie wprowadzenia zmian w kwotach pieniężnych innej władzy niż Rada Ministrów.

Przepisy niniejszego rozporządzenia nie dotyczą zmian w kwotach pieniężnych określonych w art. 1—3 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr 92 poz. 721) i w art. 1—7 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr 92 poz. 721) i w art. 1—4 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr 92 poz. 722).

§ 12. Wykonanie niniejszego rozporządzenia poru-

cza się Ministrowi Sprawiedliwości, Spraw Wewnętrznych i Skarbu.

§ 13. Postanowienia niniejszego rozporządzenia wchodzi w życie z dniem 1 listopada 1923 r.; nie stosują się one do przestępstw popełnionych przed wejściem w życie tego rozporządzenia.

Rozporządzenie Rady Ministrów z 17 grudnia 1923 Nr 135 poz. 1121 DURP. w przedmiocie zmian w kwotach pieniężnych określonych w przepisach karnych, karno-administracyjnych, niektórych skarbowych, oraz w przepisach porządkowych i dyscyplinarnych.

Na zasadzie art. 4 i 5 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr 90 poz. 704), art. 3 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr 92 poz. 721) tudzież art. 5 i 6 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 (Dz. U. R. P. Nr 92 poz. 722) zarządza się co następuje:

§ 1. Stawki, podwyższone w art. 1—3 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr 90 poz. 704), w art. 1—7 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr 92 poz. 721), w art. 1—4 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr 92 poz. 722) oraz w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 22 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr 109 poz. 858) ulegają dalszej podwyżce na zasadach § 2 niniejszego rozporządzenia.

§ 2. Stawki te podwyższa się pięćdziesięciokrotnie. Jeżeli w przepisach wyszczególnionych w § 1 stawkę określono wymienioną tam liczbą, należy tę liczbę, jeżeli zaś podano nie samą stawkę, lecz tylko sposób jej obliczenia, należy wynik tego obliczenia (iloczyn) pomnożyć przez pięćdziesiąt.

§ 3. Najniższe i najwyższe granice grzywien (karpienężnych) i grzywiny (kary pieniężne) oznaczone w kwotach stałych, oraz kwoty, od których zawisła kwalifikacja przestępstwa, przewidziane w przepisach karno-sądowych, ogłoszonych w czasie od 1 lipca do 15 grudnia 1923 r., podwyższa się pięćdziesięciokrotnie.

Przepisy niniejszego paragrafu stosuje się odpowiednio do postanowień karnych, których przekroczenie przekazane jest orzecznictwu władz administracyjnych choćby niewyłącznie, oraz do wykroczeń dyscyplinarnych i porządkowych.

Do postanowień, których przekroczenie jest przekazane choćby niewyłącznie orzecznictwu władz skarbowych (w b. dzielnicy austriackiej także sądów skarbowych), przepisy niniejszego paragrafu mają zastosowanie tylko o tyle, o ile chodzi o postanowienia zawarte w ustawach i rozporządzeniach o podatkach od spożycia, zużycia względnie produkcji, o monopolach państwowych, o obrocie towarowym z zagranicą i w ustawach celnych.

Przepisów niniejszego paragrafu nie stosuje się, jeśli stawki oznaczono w innej walucie niż w markach polskich lub przez wskazanie równowartości w innej walucie lub kruszcu szlachebnym, albo jeżeli je oznaczono w wielokrotnej wartości przedmiotu lub świadczenia.

Postanowienia § 7 ust. 1 i § 9 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr 109 poz. 858) mają zastosowanie także do przypadków przewidzianych niniejszym paragrafem.

Stawki obliczane według rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 czerwca 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr 66 poz. 514) podwyższa się dalej stokrotnie.

Do stawek przewidzianych w ustawie z dnia 6 lipca 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr 76 poz. 595) stosuje się przepisy § 8 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr 109 poz. 858) i paragrafu 2 niniejszego rozporządzenia.

§ 4. Przepisy niniejszego rozporządzenia nie mają zastosowania do postanowień, co do których przepisy szczególne przyznają upoważnienia do wprowadzenia zmian w kwotach pieniężnych innej władzy niż Rada Ministrów.

§ 5. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi Sprawiedliwości, Spraw Wewnętrznych i Skarbu i innym właściwym ministrom.

§ 6. Postanowienia niniejszego rozporządzenia wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1924 r., nie stosują się one do przestępstw popełnionych przed wejściem w życie tego rozporządzenia.

*Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 1924
Nr 9 poz. 89 w przedmiocie zmian w kwotach pieniężnych określonych w przepisach karnych... tudzież w przedmiocie zastosowania złotego (franka złotego) do obliczania niektórych z tych kwot.*

(ogłoszone 28 stycznia 1924)

I. Zmiany stawek pieniężnych w przepisach ogłoszonych przed 1 stycznia 1920 r.

B. Postanowienia dla b. dzielnicy austriackiej:

§ 7. Powszechną ustawę karną, obowiązującą w b. dzielnicy austriackiej z dnia 27 maja 1852 r. zmienia się jak następuje:

a) w §§ 85 a, 173, 183, 200 w miejsce kwoty sto milionów marek wstępuje kwota „dwieście milionów marek“;

b) w §§ 174 II, 175 II, 176 II, 181 w miejsce kwoty dwadzieścia pięć milionów marek wstępuje kwota „pięćdziesiąt milionów marek“;

c) w §§ 100, 179, 184, 203 w miejsce kwoty jednego miljarða marek wstępuje kwota „dwu miliardów marek“ (2.000.000.000 mk.);

d) w § 182 w miejsce kwoty pięćset milionów marek wstępuje kwota „jednego miljarða marek“;

e) w § 186 b w miejsce kwoty sto milionów marek wstępuje kwota „dwieście milionów marek“; a w § 186 c w miejsce kwoty dwadzieścia pięć milionów marek kwota „pięćdziesiąt milionów marek“;

f) w § 221 w miejsce kwoty sto milionów marek wstępuje kwota „dwieście złotych“;

g) w § 522 w miejsce kwot od dziesięciu milionów do dwu miliardów marek wstępują kwoty „od dwudziestu do pięciu tysięcy złotych“;

h) w § 532 w miejsce kwoty pięćdziesiąt milionów względnie dwieście milionów marek wstępują kwoty „sto złotych“ względnie „czterysta złotych“.

§ 8. opuszczony, dotyczy zmiany ustawy z 25 maja 1883 r. Nr 78 Dpp. o udaremnieniu egzekucji.

§ 9. Ustęp 1 art. 2 ustawy z dnia 16 marca 1920 r. w przedmiocie zmiany niektórych postanowień ustaw karnych obowiązujących w b. zaborze austriackim (Dz. U. R. P. Nr 26 poz. 158) otrzymuje brzmienie następujące:

„Najniższą i najwyższą granicę grzywien, przewidzianych w powszechnej ustawie karnej, w ustawach o postępowaniu karnem i w ustawach karnych dodatkowych ogłoszonych przed 1 stycznia 1920 r., tudzież grzywiny oznaczone w tych ustawach kwotą stałą w koronach, markach lub złotych polskich zastępuje się ta-

ką samą liczbą złotych, oznaczone zaś w złotych reńskich podwójną liczbą złotych“.

Przepis części ostatniej § 2 ma odpowiednie zastosowanie (Przepis ten umieszczony w części A, zawierającej „Postanowienia dla b. dzielnicy rosyjskiej“ opiewa: „Grzywny i kary pieniężne, które wymierza się wedle wartości przedmiotu lub wysokości szkody, lub wysokości nieprawnej korzyści (zysku), albo wedle ich wielokrotności, należy obliczyć na podstawie wartości przedmiotu lub wysokości szkody lub wysokości nieprawnych korzyści (zysku) przerachowanych na złote (§ 27)“.

IV. Szczegółowe postanowienia o zastosowaniu złoto- tego do wymierzania grzywien zaległych i bieżących, tudzież postanowienia przejściowe i końcowe.

§ 27. Złoty jest równy frankowi złotemu (art. 2 i 3 ust. z dnia 6 grudnia 1923 r. i art. 2 rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 20 stycznia 1924 r.).

W wyrokach, decyzjach i innych orzeczeniach, skazujących na grzywny (kary pieniężne), sądy i władze administracyjne będą je oznaczały wyłącznie w złotych...

W razie zezwolenia na spłatę grzywny ratami należy za podstawę oznaczenia spłat ratalnych przyjąć złote lub ich części.

§ 28. opuszczony, dotyczy zapłaty markami polskimi grzywien oznaczonych w złotych.

§ 29. Grzywny (kary pieniężne) orzeczone w markach polskich, które były już wykonalne przed dniem 1 stycznia 1924 r. a do dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia nie zostały uiszczone, należy przeliczyć na złote wedle wartości franka złotego w dniu 1 stycznia 1924 r.

Grzywny (kary pieniężne) nieuiszczone do dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, a nałożone w markach polskich orzeczeniami, które przed dniem 1 stycznia 1924 r. nie stały się wykonalnymi, lub orzeczeniami wydanymi po 31 grudnia 1923 r., należy—o ile nie ma zastosowania przepis § 31 L. 1 lub § 32 — przeliczyć na złote według wartości franka złotego w dniu, w którym orzeczenie stało się wykonalnym.

Postanowienia powyższe stosują się odpowiednio do niespłaconej części grzywny (kary pieniężnej).

Jeżeli przy przeliczeniu według powyższych przepisów wyniknie kwota złotych więcej niż o jednym miejscu dziesiętnym, a zarazem setne części franka złotego wynoszą 5 lub więcej, to zaokrągla się je wzwyż do pełnej dziesiątej części złotego, w przeciwnym razie setne i dalsze części złotego opuszcza się; uwzględnia się je jednak, jeśli one są jedynym wynikiem przeliczenia.

przedmiotowy.

Ustęp ostatni § 29 i § 30 opuszczony jako już bezprzedmiotowy.

§ 31. Postanowienia niniejszego rozporządzenia w przedmiocie zmiany stawek pieniężnych nie stosują się do przestępstw popełnionych przed jego wejściem w życie z następującymi wyjątkami:

1) w b. dzielnicach: rosyjskiej i austriackiej nowe stawki grzywien (kar pieniężnych) w złotych stosować należy także w przypadku osądzenia przestępstw popełnionych przed dniem 1 lutego 1924 r., jeśli wyrok, decyzja lub inne orzeczenie pierwszej instancji zapada po dniu 31 stycznia 1924 r.

2) opuszczony, dotyczy b. dzielnicy rosyjskiej.

§ 32. opuszczony, dotyczy województw zachodnich.

§ 33. opuszczony, dotyczy wykonania rozporządzenia.

§ 34. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 lutego 1924 r.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 marca 1924 Nr 30 poz. 302 DURP., zmieniające częściowo rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 1924 r. w przedmiocie zmian w kwotach pieniężnych określonych w przepisach karnych... tudzież w przedmiocie zastosowania złotego (franka złotego) do obliczania niektórych z tych kwot.

(ogłoszone 3 kwietnia 1924)

§ 1. opuszczony, dotyczy b. dzielnicy rosyjskiej.

§ 2. W § 31 punkt 1) powołanego w § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr 9 poz. 89) skreśla się wyrazy „jeśli wyrok, decyzja lub inne orzeczenie pierwszej instancji zapada po dniu 31 stycznia 1924 r.“

§ 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie dnia trzeciego po ogłoszeniu go.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 kwietnia 1924 Nr 34 poz. 351 o zmianie ustroju pieniężnego.

(ogłoszone 17 kwietnia 1924)

§ 2. Relację marki polskiej do złotego jako jednostki monetarnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. R. P. 1924 r. Nr 7 poz. 65 art. 1) ustala się w wysokości 1,800.000 mk. pol. za 1 złotego.

§ 5 ust. 1. Począwszy od pierwszego lipca 1924 r. marka polska przestaje być prawnym środkiem płatniczym.

§ 9 ust. 1. Przyjęte przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia sposoby przerechowania jednostek obliczeniowych na marki polskie lub złote we wszelkiego rodzaju zobowiązaniach, zawartych w dokumentach i aktach prawnych, w decyzjach i wyrokach sądowych, wekslach i papierach wartościowych, jak również wpisach do ksiąg hipotecznych i innych rejestrów publicznych — nie ulegają zmianie skutkiem niniejszego rozporządzenia.

§ 10. We wszystkich ustawach i rozporządzeniach wyrazy „złoty frank“, „równowartość złotego franka“, „złoty równy frankowi złotemu“ i „złoty polski“ — zastępuje się wyrazem „złoty“.

§ 17. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem rozpoczęcia czynności przez Bank Polski...

(Rozporządzenie powyższe weszło w życie na mocy Obwieszczenia Ministra Skarbu z 15 kwietnia 1924 Nr 34 poz. 360 DURP. dnia 28 kwietnia 1924 jako w dniu rozpoczęcia czynności przez Bank Polski).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 czerwca 1924 Nr 52 poz. 529 DURP. zmieniające częściowo rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 1924 r. w przedmiocie zmian w kwotach pieniężnych określonych w przepisach karnych, karno-administracyjnych i niektórych skarbowych, oraz w przepisach porządkowych i dyscyplinarnych tudzież w przedmiocie zastosowania złotego (franka złotego) do obliczenia niektórych z tych kwot.

Na zasadzie ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. w przedmiocie zmiany niektórych postanowień ustaw karnych, oraz przepisów karno - administracyjnych,

skarbowych i dyscyplinarnych obowiązujących w b. dzielnicy austriackiej (Dz. U. R. P. Nr 90, poz. 704), ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r., zmieniającej niektóre przepisy karne obowiązujące w województwach poznańskim i pomorskim oraz w górnośląskiej części województwa śląskiego (Dz. U. R. P. Nr 92, poz. 721) i ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. w przedmiocie zmiany niektórych postanowień ustaw karnych oraz przepisów karno - administracyjnych, skarbowych i dyscyplinarnych, obowiązujących w b. dzielnicy rosyjskiej (Dz. U. R. P. Nr 92, poz. 722) zarządza się co następuje:

§ 1. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 1924 r. (D. U. R. P. Nr 9, poz. 39) zmienione częściowo rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 19 marca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr 30, poz. 302) i przepisem § 10 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 kwietnia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr 34, poz. 351) ulega następującym zmianom:

1. W napisie rozporządzenia Rady Ministrów z 21 stycznia 1924 r. skreśla się wyrazy „(franka złotego)“ i „niektórych z“, a we wstępie wyrazy „tudzież art. 5, 6, 7, 8, 9 ustawy z dnia 6 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr 127 poz. 1044) i rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 20 stycznia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr 7 poz. 64)“.

2. W § 1 skreśla się wyrazy „równy frankowi złotemu...“ i następne do końca tego paragrafu.

3. Ustalone § 2 brzmienie ustępu 1 części 2 art. 70 ustawy z dnia 25 lutego 1921 r. w przedmiocie zmian w ustawodawstwie karnem, obowiązującym w b. zaborze rosyjskim (Dz. U. R. P. Nr 30 poz. 169) zmienia się jak następuje:

„1. Kwoty, od których zawisła kwalifikacja przestępstwa, oznacza się w ten sposób, że kwoty określone w rublach zastępuje się taką samą ilością złotych, określone zaś w markach polskich taką ilością złotych, która odpowiada połowie liczby marek polskich“;

4. Część ostatnia § 2 otrzymuje brzmienie następujące:

„Grzywny i kary pieniężne, które wymierza się wedle wartości przedmiotu lub wysokości szkody (uszczerbku), lub wysokości nieprawnej korzyści (zysku), albo wedle ich wielokrotności, należy obliczyć na podstawie wartości przedmiotu, lub wysokości szkody (uszczerbku) lub w wysokości nieprawnej korzyści (zysku) oznaczonych w złotych“.

5. — § 3 otrzymuje brzmienie następujące:

„Wymienioną w art. 71 ustawy z dnia 25 lutego 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr 30, poz. 169) kwotę pieniężną ustala się na „500 złotych“.

6. W §§ 7 i 8 w miejsce wymienionych w cudzo-słowach kwot:

1. „dwieście milionów marek“ wstępuje kwota „dwieście złotych“;

2. „pięćdziesiąt milionów marek“ — kwota „pięćdziesiąt złotych“;

3. „dwu miliardów marek“ — kwota „dwa tysiące złotych“;

4. „jednego miljarða marek“ — kwota „jeden tysiąc złotych“.

7. W części 1 § 10 zdania końcowe, poczynające się od słów: „natomiast granice wartości przedmiotu...“ aż do końca tej części — otrzymuje brzmienie następujące: „według tych samych zasad oznacza się w złotych granice wartości przedmiotu lub wysokości szkody, albo

nieprawnej korzyści (zysku), od których zawisła kwalifikacja czynu lub właściwość władz administracyjnych do osądzenia“.

8. W § 14 w miejsce kwoty „dziesięciu milionów marek polskich“ wstępuje kwota „stu złotych“.

9. W § 15 L. 2. w miejsce kwoty „sto pięćdziesiąt milionów marek polskich“ wstępuje kwota „sto pięćdziesiąt złotych“.

10. W § 18 zamiast wyrazów końcowych „podwyższa się w walucie markowej dwa tysiące razy w stosunku do kwot pierwotnych ustalonych powyższemi ustawami“ należy wstawić wyrazy „zmienia się w ten sposób, że w miejsce kwot „100.000 marek“ (art. 19 i 25 ustawy z dnia 2 lipca 1920 r. w brzmieniu art. 7 i 11 ustawy z dnia 5 sierpnia 1922 r.) wstępują kwoty „200 złotych“.

11. § 20 otrzymuje brzmienie następujące:

„Postanowienia § 19 należy odpowiednio stosować do kwot pieniężnych, wyrażających granice wartości przedmiotu, lub wysokości szkody (uszczerbku) albo nieprawnej korzyści (zysku), od których zawisła kwalifikacja czynu lub właściwość sądu, przewidzianych w przepisach karno-sądowych, obowiązujących w jakiegokolwiek dzielnicy a ogłoszonych po 31 grudnia 1919 r.“.

12. W § 27 skreśla się część I.

13. § 28 otrzymuje brzmienie:

„Grzywny (kary pieniężne) wyrażone w złotych, niemniej oznaczone w nich kaucje kasacyjne i należności (§ 2 cz. 3 ust. 2 i 4) tudzież nawiązki i wynagrodne (§§ 27 i 11) będą płacone wyłącznie w złotych“.

14. W części 1 § 29 na końcu dodaje się w nawiasie „(art. 2 i 3 ust. z 6 grudnia 1923 r. Dz. U. R. P. Nr 127 poz. 1044)“.

W części 2 § 29 dodaje się na końcu tej części — zmieniając kropkę na przecinek — wyrazy „a jeśli orzeczenie stało się wykonalnym po dniu 27 kwietnia 1924 r. według relacji 1 złoty za 1.800.000 marek polskich“.

W części 4 § 29 skreśla się wyraz „franka“.

W części ostatniej § 29 skreśla się wyraz „odpowiednio“ i wyrazy „z tą zmianą, że uwzględnia się też kwoty poniżej 5.000 marek polskich“.

15. W § 30 skreśla się oznaczenie „§ 28 i“ oraz wyrazy „względnie do poboru kaucji kasacyjnej lub należyłości“.

16. W części 1 § 32 dodaje się na końcu — zmieniając kropkę na średnik — wyrazy „jeśli orzeczenie wydano po dniu 27 kwietnia 1924 r. należy za podstawę przeliczenia przyjąć relację w wysokości za 1.800.000 marek polskich jeden złoty“.

§ 2. Postanowienia niniejszego rozporządzenia w przedmiocie zmiany stawek pieniężnych (§ 1 p. 3 oraz p. 5 do 11) nie stosują się do przestępstw popełnionych przed jego wejściem w życie.

§ 3. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrom: Sprawiedliwości, Spraw Wewnętrznych i Skarbu, oraz innym właściwym Ministrom.

§ 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1924 r.

Podwyższenie granic wartości podanych w powszechnej ustawie karnej austriackiej, od których zależy kwalifikacja zbrodnicza czynu.

§§ ustawy karnej	Ustawa z 16 marca 1920 poz. 158 DURP. obowiązuja od 11 kwietnia 1920			Ustawa z 25 lutego 1921 poz. 125 DURP. obowiązuja od 27 marca 1921			Ustawa z 5 sierpnia 1922 poz. 598 DURP. obowiązuja od 2 września 1922		Ustawa z 11 sierpnia 1923 poz. 704 DURP. obowiązuja od 29 września 1923			Rozporządzenie R. M. z 17 grudnia 1923 poz. 1121 DURP. obowiązuja od 1 stycznia 1924			Rozporządzenie R. M. z 21 stycznia 1924 poz. 89 DURP. obowiązuja od 1 lutego 1924		Rozporządzenie R. M. z 10 czerwca 1924 poz. 529 DURP. obowiązuja od 1 lipca 1924
	Z mocą wsteczną				Bez mocy wstecznej												
	Koron	Marek			Marek			Złot.									
85a, 173, 183, 186 b, 200. . .	1.000	5.000	50.000	2.000.000	100.000.000	200.000.000	200										
100, 179, 184, 203	10.000	50.000	500.000	20.000.000	1.000.000.000	2.000.000.000	2.000										
174 II, 175 II, 176 II, 181 . .	250	1.000	10.000	500.000	25.000.000	50.000.000	50										
182	5.000	25.000	250.000	10.000.000	500.000.000	1.000.000.000	1.000										
186 c.	300	1.000	10.000	500.000	25.000.000	50.000.000	50										

DODATEK II.

Ustawa z dnia 21 marca 1918 Nr 109 Dpp. o wynagrodzeniu szkody osobom niesłusznie zasądzonym.

(ogłoszona dnia 27 marca 1918)

§ 1. (1) Kto za czyn karalny, ścigany według ustawy postępowania karnego, skazany został prawomocnie przez cywilny sąd karny, może żądać od Państwa stosownego wynagrodzenia szkody za doznany uszczerbek majątkowy przez niesłuszne zasądzenie, jeżeli po wznowieniu postępowania karnego umorzono postępowanie lub oskarżenie ostatecznie oddalono, dalej, jeżeli następnie go uwolniono lub skazano według łagodniejszej ustawy karnej na mniejszą karę.

(2) Żądanie jest niedopuszczalne, jeżeli skazany spowodował rozmyślnie niesłuszne zasądzenie albo nie wniósł sprzeciwu z rażącego niedbalstwa przeciw wyrokowi w jego nieobecności wydanemu.

(3) Orzeczenie uzasadniające żądanie (ustęp 1) należy doręczyć skazanemu do rąk własnych. Skazanego należy zarazem pouczyć o postanowieniach §§ 3 i 4.

Uwaga: zobacz reskrypt min. spraw. z 2 kwietnia 1918 Nr 12 Dz. rozp. w przedmiocie pouczenia niesłusznie skazanych o ich prawach.

§ 2. (1) Żądania odszkodowania nie mogą osiągnąć środki egzekucyjne lub zabezpieczenia, chyba na rzecz pretensji z tytułu świadczenia utrzymania ustawowego. O ile wyłączone są środki egzekucyjne i zabezpieczenia, o tyle również każde rozporządzenie uprawnionego do rozszczenia nawet cesją, przekazem, zastawem lub innym aktem prawnym nie ma mocy prawnej.

(2) Roszczenie zgłoszone według przepisów niniejszej ustawy przechodzi na dziedziców, o ile je minister sprawiedliwości uznał lub skargę już wniesiono.

(3) Oprócz tego przypadku mogą po śmierci skazanego jego małżonka, dzieci i rodzice dochodzić roszczenia o tyle, o ile utracili przez niesłuszne zasądzenie utrzymanie należne im od skazanego.

§ 3. Strona ma najpierw wezwać Państwo do dobrowolnego uznania jej roszczeń. Wezwanie należy wystosować do ministra sprawiedliwości pod groźbą utraty roszczenia w ciągu trzech miesięcy po doręczeniu orzeczenia je uzasadniającego i zawierającego pouczenie według § 1 ustęp 3. Jeżeli strona nie otrzyma w ciągu trzech miesięcy oświadczenia co do swego roszczenia albo jeżeli odmówiono całkowicie lub częściowo wynagrodzenia, może dochodzić nieuznanego roszczenia skargą przeciw Państwu.

§ 4. Roszczenie do wynagrodzenia przedawnia w trzy miesiące od dnia, kiedy doręczono stronie do rąk własnych odmowne oświadczenie ministra sprawiedliwości albo upłynął trzymiesięczny termin do oświadczenia się (§ 3).

§ 5. (1) Do orzeczenia o skardze jest sąd krajowy wyższy właściwy dla sądu mu podwładnego, który ostatnio sądził w pierwszej instancji. Skargę wniesioną do

niewłaściwego sądu krajowego wyższego należy odstąpić z urzędu sądowi właściwemu.

(2) Sąd krajowy wyższy orzeka w senacie składającym się z przewodniczącego i dwóch członków.

Uwaga: zobacz reskrypt min. spraw. z 2 kwietnia 1918 Nr 13 *Dzien. rozp.* w przedmiocie rejestru skarg o niesłuszne skazanie.

§ 6. Do postępowania stosują się postanowienia ustawy postępowania cywilnego z tą odmianą, że w postępowaniu przed sądem krajowym wyższym obowiązują przepisy części drugiej, w postępowaniu odwoławczem przed Sądem Najwyższym przepisy rozdziału pierwszego części czwartej ustawy postępowania cywilnego.

§ 7. Rozprawy w sprawach tą ustawą przewidzianych i wszystkie takiej sprawy dotyczące podania i orzeczenia są wolne od należytości i od porta.

§ 8. (1) §§ 1 — 7 należy również stosować ze zmianami w ustępie drugim podanymi do osób cywilnych, które sąd wojskowy niesłusznie zasądził, jeżeli poddanie ich sądownictwu wojskowemu polega na rozporządzeniu całego ministerstwa, wydanem na podstawie § 14 ustawy wojskowego postępowania karnego dla obrony krajowej, albo na rozporządzeniach cesarskich z 25 lipca 1914 Nr 156 Dpp. i z 4 listopada 1914 Nr 307 Dpp., albo na postanowieniu ustawowem, poddającym osoby cywilne sądownictwu wojskowemu wskutek zawieszenia cywilnych sądów karnych.

(2) Wezwanie do dobrowolnego uznania należy stosować do ministra obrony krajowej. Do orzeczenia o skardze jest właściwy sąd krajowy wyższy, w którego okręgu ma skazany albo w przypadkach § 2 ustęp 2 i 3 uprawniony do roszczenia w chwili wniesienia skargi

swe zwykłe miejsce zamieszkania lub stałe miejsce pobytu.

§ 9. Ustawa ta wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Należy ją stosować również do wyroków, wydanych przed tym dniem, zaś do wyroków cywilnych sądów karnych tylko wtedy, kiedy orzeczenie, uzasadniające roszczenie (§ 1 ustęp 1), stało się prawomocnem po ogłoszeniu niniejszej ustawy. Postępowanie stosuje się zawsze do niniejszej ustawy, jeżeli roszczenia nie wytoczono jeszcze przed trybunałem państwa. Z resztą traci ustawę z 16 marca 1892 Nr 64 Dpp. swą moc prawną.

Ustawa z 18 sierpnia 1918 Nr 318 Dpp. o odszkodowaniu za areszt śledczy.

(ogłoszona dnia 31 sierpnia 1918)

§1. (1) Kto wskutek podejrzenia o czyn karalny, ścigany według ustawy postępowania karnego, został przez sąd aresztowany, może za doznany przez areszt uszczerbek majątkowy żądać od Państwa stosownego wynagrodzenia szkody, jeżeli następnie go uwolniono od zarzutu tego czynu przestępnego lub w inny sposób zaniechano ścigania. Jeżeli tymczasowe przytrzymanie przez władzę bezpieczeństwa wyprzedziło areszt sądowy, albo jeżeli tymczasowe przytrzymanie przekroczyło dopuszczalny ustawą czas trwania jego, należy je ze względu na roszczenie odszkodowawcze uważać na równi z aresztem sądowym.

(2) Żądanie jest niedopuszczalne, jeżeli zaistniało przeciw aresztowanemu podejrzenie, dostatecznie uzasadniające ściganie i areszt, które następnie nie zostało osłabione. Dalej żądanie jest niedopuszczalne, jeżeli aresztowany spowodował rozmyślnie areszt, albo go zawinił z rażącego niedbalstwa; jednak także w tych przypad-

kach należy się odszkodowanie, o ile areszt przedłużono wbrew ustawie. Zaniechanie środka prawnego nie uważa się za niedbalstwo.

(3) Roszczenie może być całkowicie lub częściowo wykluczone, jeżeli czyn aresztowanego był bezkarny tylko dlatego, że popełniono go w stanie niepoczytalnym (§ 2, lit. a, b i c uk.), jeżeli był czynem przygotowawczym do zbrodni, albo rażąco nieuczciwym lub niemoralnym, albo zawierał szczególną złośliwość, albo jeżeli przeciw aresztowanemu wdrożono w czasie aresztu postępowanie o drugi czyn karalny na podstawie podejrzenia, uzasadniającego dostatecznie areszt, a następnie nie osłabionego.

(4) Roszczenie może także być wykluczone, jeżeli aresztowany był w czasie aresztowania pod nadzorem policyjnym.

§ 2. (1) Żądania odszkodowania nie mogą osiągnąć środki egzekucyjne lub zabezpieczenia, chyba na rzecz pretensji z tytułu świadczenia utrzymania ustawowego. O ile wyłączone są środki egzekucyjne i zabezpieczenia, o tyle również każde rozporządzenie uprawnionego do roszczenia nawet cesją, przekazem, zastawem lub innym aktem prawnym nie ma mocy prawnej.

(2) Roszczenie zgłoszone według przepisów niniejszej ustawy przechodzi na rodziców, skoro tylko wezwano ministra sprawiedliwości (§ 4 ustęp 1) do uznania żądanej przez uprawnionego do roszczenia kwoty odszkodowania.

(3) Oprócz tego przypadku mogą po śmierci aresztowanego jego małżonka, dzieci i rodzice dochodzić roszczenia tylko o tyle, o ile utracili przez niesłuszne aresztowanie należne im od aresztowanego utrzymanie.

§ 3. (1) Sąd postanawia o obowiązku Państwa do

wynagrodzenia szkody w razie uwolnienia natychmiast w uchwale, której się nie ogłasza, lecz doręcza się uwolnionemu po prawomocności wyroku. Przepis ten należy odpowiednio zastosować w razie umorzenia przez sąd w uchwale ścigania aresztowanego; w postępowaniu przed trybunałem rozstrzyga potem izba radna. We wszystkich innych przypadkach należy o uchyleniu aresztu zawiadomić natychmiast sąd powiatowy, w którego okręgu aresztowany był ostatnio w areszcie. Sąd ten ma po przesłachaniu uwolnionego z aresztu powziąć uchwałę co do obowiązku wynagrodzenia szkody.

(2) Uchwałę należy doręczyć aresztowanemu do własnych rąk. Jeżeli zawiera obowiązek Państwa do wynagrodzenia szkody, należy pouczyć równocześnie aresztowanego o postanowieniach §§ 4 i 5.

(3) Przeciw uchwale służy prokuratorowi i aresztowanemu zażalenie. Należy je wnieść w ciągu dni czterech.

(4) Uchwała prawomocna jest wiążąca dla dalszego postępowania.

§ 4. (1) Strona ma najpierw wezwać Państwo do dobrowolnego uznania żądanej przez nią kwoty odszkodowania. Wezwanie należy wystosować do ministra sprawiedliwości pod groźbą utraty roszczenia w ciągu trzech miesięcy po doręczeniu uchwały, uzasadniającej roszczenie i zaopatrzonej w pouczenie (§ 3 ustęp 2).

(2) Jeżeli strona nie otrzyma oświadczenia ministra sprawiedliwości w ciągu trzech miesięcy, albo jeżeli odmówiono stronie całkowicie lub częściowo żądanej kwoty odszkodowania, można jej żądać w skardze przeciw Państwu.

§ 5. Roszczenie wynagrodzenia przedawnia w trzy miesiące od dnia, kiedy doręczono stronie do włas-

nych rąk odmowne oświadczenie ministra sprawiedliwości, albo kiedy upłynie termin trzechmiesięczny do oświadczenia.

§ 6. Do orzeczenia o skardze jest właściwy trybunał pierwszej instancji bez względu na wysokość rozszczenia. Właściwość miejscowa zależy od wyboru powoda według jego miejsca zamieszkania albo stałego miejsca pobytu w czasie skargi albo według siedziby sądu, który wyrzekł obowiązek Państwa do wynagrodzenia szkody (§ 3 ustęp 1). Jeżeli skargę wniesiono nie do sądu właściwego, należy ją odstąpić z urzędu sądowi właściwemu. Przedawnienie doznaje przerwy w tym przypadku z dniem wniesienia skargi do sądu nie właściwego.

§ 7. Rozprawy w sprawach niniejszą ustawą przewidzianych i wszystkie odnoszące się do takiej sprawy podania i orzeczenia są wolne od należytości i porta.

§ 8. (1) Jeżeli uczyniono wniosek o wznowienie postępowania na niekorzyść uwolnionego lub tego, przeciw któremu ściganie umorzono, albo jeżeli takiego postępowania nie potrzeba, postępowanie na nowo wdrożono lub dalej prowadzono, może minister sprawiedliwości odroczyć oświadczenie aż do prawomocnego rozstrzygnięcia postępowania, albo zarządzić wstrzymanie wypłaty do prawomocnego orzeczenia. Przed tem rozstrzygnięciem nie można roszczenia dochodzić skargą. Roszczenie nie przedawnia przed upływem trzech miesięcy od uprawomocnienia się rozstrzygnięcia. Wnioskodawcę należy zawiadomić o odroczeniu lub wstrzymaniu wypłaty.

(2) Jeżeli dozwolono wznowienia, albo, o ile go nie potrzeba, zarządzono rozprawę główną, traci uchwałą orzekająca o obowiązku Państwa swą moc prawną. Jeżeli odszkodowanie już zapłacono, można żądać zwro-

tu zapłaconej kwoty tylko wtedy, kiedy w ponownem postępowaniu nie wyrzeczono znowu obowiązku Państwa do wynagrodzenia szkody.

§ 9. (1) §§ 1 do 8 należy stosować również do osób cywilnych, które niesłusznie aresztowano w wojskowym postępowaniu karnem, jeżeli poddanie ich wojskowemu sądownictwu karnemu polega na rozporządzeniu całego ministerstwa, które wydano na mocy § 14 ustawy wojskowego postępowania karnego dla obrony krajowej, albo na postanowieniu ustawowem, poddającym osoby cywilne wskutek zawieszenia cywilnych sądów karnych wojskowemu sądownictwu karnemu.

(2) Jednak zamiast izby radnej (§ 3 ustęp 1) rozstrzyga w razie przyaresztowania w wojskowym postępowaniu karnem kierownik sądu, a wezwanie do dobrowolnego uznania żądanej kwoty odszkodowania (§ 4 ustęp 1) należy wystosować do ministra obrony krajowej. Wezwanie to ma skutek prawny, określony w § 2 ustęp 2. Oświadczenia ministra obrony krajowej mają zastąpić oświadczenia ministra sprawiedliwości, przytoczone w §§ 4 ustęp 2, 5 i 8 ustęp 1.

§ 10. Ustawa wchodzi w życie w dniu piętnastym po ogłoszeniu i ma zastosowanie do wdrożonych spraw karnych, jeżeli wyrok skazujący lub zarządzenie orzekające zaniechanie ścigania wydano dopiero po tym dniu.

Uwaga: zobacz reskrypt min. spraw. z 1 września 1918 Nr 25 *Dzien. rozp.* o zastosowaniu ustawy i Nr 30 *Dzien. rozp.* w przedmiocie skarg o odszkodowanie za areszt śledczy.

DODATEK III.

Przepisy dodatkowe wydane do 30 września 1924.

*I. Rozporządzenie Ministra Skarbu i Ministra Sprawiedliwości z 1 sierpnia 1924 Nr 70 poz. 684 DURP.
o lichwie pieniężnej.*

(ogłoszone 14 sierpnia 1924).

Na mocy §§ 2, 4, 5 i 10 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 czerwca 1924 r. o lichwie pieniężnej (Dz. U. R. P. Nr 56, poz. 574) zarządza się co następuje:

§ 1. Przedsiębiorstwa trudniące się czynnościami bankowemi, obowiązane są przedstawić właściwym izbom skarbowym najpóźniej do dnia 5 każdego miesiąca wykazy:

a) najwyższych wymawianych i pobieranych procentów, prowizji i t. p.,

b) wynagrodzenia pobieranego tytułem zwrotu własnych kosztów (podatek przemysłowy, dochodowy, od nieruchomości, komunalne, koszty nadzoru nad bankiem, porto i t. p.).

Wymienione pod a) i b) dane winny być wyszczególnione dla każdego rodzaju czynności oddzielnie, a w szczególności dla czynności:

- 1) przy dyskoncie weksli,
- 2) od konta debetowego rachunku bieżącego,
- 3) od rachunków debetowych otwartego kredytu,
- 4) od pożyczek terminowych,
- 5) od gwarancji udzielanych z tytułu eksportu,
- 6) od gwarancji udzielanych w formie indosu na wekslu i innych,

- 7) od wystawianych zaświadczeń walutowych,
- 8) od inkasa,
- 9) od zleceń giełdowych,
- 10) za wydanie akredytywy.

Za datę przedstawienia uważaną będzie również data nadania na pocztę listu poleconego z wykazem.

§ 2. Podawane w wykazach korzyści majątkowe przy czynnościach kredytowych nie mogą przekraczać 24% w stosunku rocznym tytułem procentów i prowizji oraz aż do odwołania 12% w stosunku rocznym tytułem zwrotu własnych kosztów.

§ 3. Umowy o pożyczki pieniężne, zawarte przed dniem 1 lipca 1924 r., w których wymówione korzyści majątkowe ponad normy przewidziane w § 2 niniejszego rozporządzenia nie zostały pobrane przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia ulegają wykonaniu w ten sposób, iż korzyści te mogą być pobrane w umówionej wysokości za czas do najbliższego terminu płatności tych korzyści. Termin ten nie może jednak przekraczać 3 miesięcy, licząc od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

§ 4. Izby skarbowe nie później niż w dniu 10 każdego miesiąca odsyłają otrzymane wykazy wraz z odpowiednim spisem do Ministerstwa Skarbu. Jednocześnie izby nadsyłają listę instytucji bankowych, które wymienionych wykazów w terminie nie nadesłały.

§ 5. Winni przekroczenia przepisu zawartego w § 2 niniejszego rozporządzenia ulegają karze przewidzianej w § 6 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 29 czerwca 1924 r. o lichwie pieniężnej (Dz. U. R. P. Nr 56, poz. 574).

§ 6. Rozporządzenia niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

II. Ustawa z 31 lipca 1924 Nr 78 poz. 757 o języku urzędowania sądów, urzędów prokuratorskich i notariatu.

(ogłoszona 4 września 1924).

Art. 1. Językiem urzędowania wewnętrznego i zewnętrznego sądów, urzędów prokuratorskich i notariatu jest język polski jako język państwowu.

Art. 2. Obywatelom polskim narodowości ruskiej (rusińskiej), białoruskiej i litewskiej służy prawo używania w sądach i urzędach prokuratorskich, wymienionych w art. 3, również ich języka macierzystego w wypadkach następujących:

1. Strony i świadkowie mają prawo używania w sądach i urzędach prokuratorskich w słowie języka macierzystego. O ile strona druga lub jej zastępca albo sędzia przysięgły nie rozumie tego języka, sąd przedstawia mu treść zeznań, oświadczeń i wywodów. W razie potrzeby sąd może przybrać tłumacza. Wogóle sąd winien baczyć, aby strona, która nie rozumie języka, używanego w sądzie, nie ponosiła uszczerbku w możności strzeżenia swych praw.

2. Sądy i urzędy prokuratorskie przyjmują również ułożone w języku macierzystym skargi, pisemne wnioski, środki prawne, podania i inne pisma oraz załączniki i odpisy, o ile ich załatwienie należy wyłącznie do właściwości sądów (urzędów prokuratorskich), wymienionych w art. 3. Przepis niniejszy ma zastosowanie także do pism, wnoszonych z podpisem adwokata lub innego zastępcy.

3. Strona, która wniosła pismo w języku macierzystym, obowiązana jest wnieść dodatkowo jego tłumaczenie na język państwowy, jeśli strona druga przedstawi sądowi takie żądanie w ciągu dni 14 od dnia doręczenia jej pisma. W tym wypadku poprzednie doręczenie, jak również akty, dokonane przez sąd na jego podstawie (wyroki, orzeczenia, decyzje, uchwały), są pozbawione skutków prawnych, o czym sąd ten orzeka z urzędu; za dzień doręczenia uważa się ten, w którym doręczono tłumaczenie; nie wyklucza to jednak wykonania wstępnych czynności egzekucyjnych, zabezpieczających cel egzekucji. Na równi z żądaniem dołączenia tłumaczenia będzie uważana odmowa przyjęcia pisma, oświadczenia organowi doręczającemu z powodu braku tłumaczenia.

Jeżeli doręczenie ma nastąpić poza obszarem, na którym dany język macierzysty jest używany w sądach pierwszej instancji (art. 3), należy tłumaczenie na język państwowy dołączyć już do pisma.

4. Jeśli z ważnych względów sąd to uzna za potrzebne, postanowi, że oświadczenie lub zeznanie, złożone w języku macierzystym, ma być w całości lub w części umieszczone w protokół lub załączniku do protokołu także w języku macierzystym obok języka państwowego.

5. W dochodzeniach i śledztwach karnych zeznania i oświadczenia oskarżonych (obwinionych i świadków), złożone w języku macierzystym, należy protokółować obok języka państwowego na żądanie także w języku, w którym były złożone.

6. Oskarżonemu (obwinionemu) służy prawo żądania, aby do aktu oskarżenia, sporządzonego w języku państwowym, było dołączone tłumaczenie urzędowe na język macierzysty; żądanie to należy przedstawić przed ukończeniem dochodzeń lub śledztwa.

7. Strony, występujące w charakterze oskarżonych (obwinionych), procesujących się, albo stron w postępowaniu niespornem, mają prawo żądać, aby do wyroków, orzeczeń (decyzji, uchwał) i innych załatwień, sporządzonych w języku państwowym, było dołączone tłumaczenie urzędowe na język macierzysty; żądanie powyższe należy przedstawić przed ogłoszeniem załatwienia, a jeśli ogłoszenie nie jest przewidziane — przed jego sporządzeniem.

8. Wpisy do ksiąg wieczystych hipotecznych, gruntowych) uskutecznią się w języku państwowym, jednak dokument, stanowiący podstawę wpisu, można złożyć do księgi dokumentów w języku macierzystym bez dołączenia tłumaczenia.

Wpisy do rejestru handlowego uskutecznią się w języku państwowym, jednak właścicielowi firmy wolno żądać, aby do odpisu z rejestru dołączono bezpłatnie urzędowe tłumaczenie jego na język macierzysty.

9. Strona ma prawo żądać uwierzytelnienia odpisów dokumentów, sporządzonych w języku macierzystym, i podpisów na takich dokumentach, tudzież sporządzenia sądowych ugód w języku macierzystym, obok języka państwowego.

Art. 3. Uprawnienia, przyznane w art. 2, służą:

a) w sądach i urzędach prokuratorskich, mających siedzibę w okręgu sądu apelacyjnego lwowskiego, oraz w województwach wołyńskim i poleskim, obywatelom polskim narodowości ruskiej (rusińskiej); te same uprawnienia służą im w sądach apelacyjnych w Lublinie i Wilnie w sprawach, w których te sądy są instancjami od wyroków, decyzji i innych załatwień sądów, mających siedzibę na obszarze województwa wołyńskiego i poleskiego;

b) w sądach i urzędach prokuratorskich, mających siedzibę na obszarach województwa poleskiego i nowogródzkiego i okręgu administracyjnego wileńskiego, oraz powiatów grodzieńskiego i wołko-

wyskiego w województwie białostockiem, obywatelom polskim narodowości białoruskiej.

c) w sądach, mających siedzibę na obszarach powiatu święciańskiego i gmin z większością litewską dawnego powiatu trockiego w okręgu administracyjnym wileńskim, obywatelom polskim narodowości litewskiej.

Art. 4. W sądach, wymienionych w art. 3 lit. a), b), adwokaci i inni zastępcy stron narodowości ruskiej (rusińskiej), lub białoruskiej w sprawach, w których zastępują strony swej narodowości, mają prawo używania języka macierzystego, z wyjątkiem przemówień (wywodów) przed sądem orzekającym, które wolno wygłaszać w języku macierzystym tylko przed sądami, mającymi siedzibę w okręgu sądu apelacyjnego lwowskiego.

W tym ostatnim okręgu w wypadkach, w których według art. 2 dołącza się tłumaczenie urzędowe na język macierzysty, należy na żądanie strony sporządzać akty oskarżenia, wyroki, orzeczenia (uchwały) i inne załatwienia w dwu językach: państwowym i ruskim (rusińskim).

Art. 5. Obywatele polscy narodowości ruskiej (rusińskiej) mogą żądać, aby wyroki, orzeczenia (uchwały) i inne załatwienia Sądu Najwyższego były sporządzone w dwu językach, t. j. państwowym i ruskim (rusińskim) w sprawach, w których ten sąd jest instancją od wyroków, uchwał i innych załatwień sądów, mających siedzibę w okręgu sądu apelacyjnego lwowskiego; żądania powyższe należy przedstawić przed powzięciem przez Sąd Najwyższy decyzji.

Art. 6. W wypadkach użycia języka państwowego i macierzystego obowiązuje w razie różnicy tekst języka państwowego, z wyjątkiem wypadku, przewidzianego w art. 2 punkt 5.

Art. 7. Przepis art. 1 ma odpowiednie zastosowanie w urzędowaniu notariuszy.

Notariuszowi wolno jednak na żądanie sporządzać akta prawne między żyjącymi i na wypadek śmierci w języku macierzystym strony, o ile ona jest uprawniona do używania tego języka według art. 3 w sądach pierwszej instancji, położonych na obszarze, gdzie notariusz ma swą siedzibę i akt sporządza.

Art. 8. Przepisy o języku urzędowania sądów, urzędów prokuratorskich i notariatu, obowiązujące dotąd, uchyla się, z wyjątkiem przepisów, obowiązujących w województwach poznańskim, pomorskim i śląskim.

Art. 9. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Sprawiedliwości.

Art. 10. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 października 1924 r.

III. Rozporządzenie Ministra Skarbu z 1 września 1924 Nr 78 poz. 758 o wykonaniu kontroli nad przestrzeganiem przez spółdzielnie kredytowe przepisów rozporządzenia o lichwie pieniężnej.

(ogłoszone 4 września 1924).

Na mocy § 5 i 8 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 29 czerwca 1924 r. o lichwie pieniężnej (Dz. U. R. P. Nr 56, poz. 574) zarządza się co następuje:

§ 1. Dla spółdzielni trudniących się czynnościami bankowymi odracza się termin składania wykazów, o których mowa w § 1 rozporządzenia Ministra Skarbu i Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 sierpnia 1924 r. o lichwie pieniężnej (Dz. U. R. P. Nr 70, poz. 684) do dnia 5 października 1924 r.

§ 2. Kontrola nad wykonaniem przepisów zawartych w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 czerwca 1924 r. o lichwie pieniężnej (Dz. U. R. P. Nr 56, poz. 574) przez spółdzielnie, wymienione w § 1 i należące do związków rewizyjnych (art. 68 i 70 ustawy z dn. 29 października 1920 r. o spółdzielniach Dz. U. R. P. Nr 111, poz. 733), może być na podstawie zezwolenia Ministra Skarbu powierzone związkom rewizyjnym.

§ 3. Spółdzielnie należące do tych związków rewizyjnych, które uzyskały prawo kontroli na podstawie § 2 niniejszego rozporządzenia, czynią zadość obowiązkowi przewidzianemu w § 1 rozporządzenia Ministra Skarbu i Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 sierpnia 1924 r. o lichwie pieniężnej (Dz. U. R. P. Nr 70, poz. 684), przedstawiając wykazy w oznaczonym terminie właściwym związkom rewizyjnym.

§ 4. W razie stwierdzonego przekroczenia przepisów zawartych w § 1 i 2 rozporządzenia Ministra Skarbu i Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 sierpnia 1924 r. o lichwie pieniężnej (Dz. U. R.

P. Nr 70, poz. 684), związek rewizyjny obowiązany jest zawiadomić o tem właściwą władzę skarbową II instancji.

§ 5. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

IV. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27 sierpnia 1924 Nr 79 poz. 769 o wysokości odsetek prawnych.

(ogłoszone 9 września 1924).

Na zasadzie art. 1 p. b. 5 i art. 2 ustawy z dn. 31 lipca 1924 r. o naprawie Skarbu Państwa i poprawie gospodarstwa społecznego (Dz. U. R. P. Nr 71 poz. 687) oraz zgodnie z uchwałą Rady Ministrów z dnia 26 sierpnia 1924 r. stanowią co następuje:

§ 1. Wysokość odsetek prawnych (ustawowych) w stosunkach prywatno-prawnych ustala się aż do odwołania na 24⁰/₀ od stał rocznie.

§ 2. Upoważnia się Ministra Skarbu do obniżania w drodze rozporządzeń stopy procentowej ustalonej w § 1 niniejszego rozporządzenia.

§ 3. 1. Przepis § 1 i 2 niniejszego rozporządzenia ma również zastosowanie w wypadkach, gdy tytuł prawny do odsetek prawnych powstał przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

2. Rozporządzenie niniejsze stosowane będzie przez sądy z urzędu bez względu na postawiony przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia wniosek strony zainteresowanej o zasądzenie odsetek według dotychczas obowiązujących przepisów.

3. W wypadkach gdy wysokość odsetek prawnych ustaloną została wyrokiem sądowym według przepisów dotychczas obowiązujących dopuszczalną jest egzekucja tych odsetek w wysokości ustalonej na mocy niniejszego rozporządzenia bez potrzeby uprzedniego uzyskiwania wyroku.

§ 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

§ 5. Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierza się Ministrowi Skarbu i Ministrowi Sprawiedliwości.

V. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 27 sierpnia 1924 Nr 79 poz. 770 o zakazie wywozu zagranicę złota i srebra.

(ogłoszone 9 września 1924).

Na mocy art. 1 ust. E p. 7 ustawy z dnia 31 lipca 1924 r. o naprawie Skarbu Państwa i poprawie gospodarstwa społecznego (Dz. U. R. P. Nr 71, poz. 687) oraz zgodnie z uchwałą Rady Ministrów z dnia 26 sierpnia 1924 r., zarządzam co następuje:

§ 1. Wywóz zagranicę złota i srebra we wszelkiej postaci, jako to: w monetach, sztabach i wyrobach oraz w stanie nieprzerobionym, bez względu na to, czy kruszce te są w stanie czystym, czy też w postaci wszelkiego rodzaju stopów, — jest zakazany z niżej wyszczególnionymi wyjątkami.

§ 2. Dozwolony jest wywóz monet srebrnych do wysokości kwoty, przedstawiającej nominalnie (według równi monetarnej) równowartość 100 złotych na jedną osobę jednorazowo.

§ 3. Osoby, przekraczające granice Rzeczypospolitej Polskiej, mają prawo wywieźć ze sobą wyroby ze złota i srebra do własnego swego użytku. Rodzaj i ilość (ewentualnie maksymalną wagę) dozwolonych w myśl niniejszego paragrafu do wywozu wyrobów określili rozporządzenie Ministra Skarbu.

§ 4. Minister Skarbu może zwalniać do wywozu zagranicę generalnie poszczególne kategorie wyrobów ze złota i srebra w drodze rozporządzenia oraz sam lub przez wyznaczone władze udzielać zwoleń na wywóz zagranicę poszczególnych przedmiotów, których wywóz zakazuje § 1 niniejszego rozporządzenia.

§ 5. Dozwolony jest wywóz wwiezionego do kraju z zagranicy złota i srebra we wszelkiej postaci, a w szczególności wyrobów oraz monet z tychże kruszców, na warunkach, które ustali rozporządzenie Ministra Skarbu.

§ 6. Winni przekroczenia postanowień niniejszego rozporządzenia oraz przepisów wydanych na jego podstawie bez względu na to, czyją własność stanowią wywożone przedmioty, ulegają:

a) na obszarze b. dzielnicy rosyjskiej, pruskiej oraz górnośląskiej części Województwa Śląskiego — karze więzienia do dwóch lat i grzywny do wysokości trzykrotnej wartości przedmiotu wywożone-

go lub jednej z tych kar. Z karą powyższą może być połączona konfiskata przedmiotu wywożonego;

b) na obszarze b. dzielnicy austriackiej za występki—karze aresztu ścisłego do dwóch lat i grzywny do wysokości trzykrotnej wartości wywożonego przedmiotu lub jednej z tych kar. Z karą powyższą może być połączona konfiskata przedmiotu wywożonego.

§ 7. Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierza się Ministrowi Skarbu, zaś co do § 6 Ministrowi Sprawiedliwości.

§ 8. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w 4 tygodnie po ogłoszeniu na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. Z dniem tym traci moc obowiązującą ustawa z dnia 15 lipca 1920 r. o zakazie wywozu zagranicę kruszców szlachetnych (Dz. U. R. P. Nr 62, poz. 404) jak również wszystkie w tej mierze ustawy i rozporządzenia dotychczas obowiązujące na obszarze górnośląskiej części Województwa Śląskiego a sprzeczne z rozporządzeniem niniejszem.

VI. Rozporządzenie Ministra Skarbu z 1 sierpnia 1924 Nr 82 poz. 785 w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych, Spraw Wojskowych, Sprawiedliwości, Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Rolnictwa i Dóbr Państwowych, Przemysłu i Handlu, Kolei, Robót Publicznych, Pracy i Opieki Społecznej oraz Reform Rolnych, o przerachowaniu kwot pieniężnych, wyrażonych w niektórych przepisach prawnych w rublach rosyjskich, markach niemieckich, złotych reńskich i koronach austriacko-węgierskich i markach polskich.

(ogłoszone 23 września 1924).

Na zasadzie art. 13 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 kwietnia 1924 r. w przedmiocie zmiany ustroju pieniężnego (Dz. U. R. P. Nr 34, poz. 351) zarządza się co następuje:

§ 1. Wyrażone w rublach rosyjskich, markach niemieckich oraz złotych reńskich i koronach austriacko-węgierskich kwoty pieniężne, wymienione w obowiązujących przepisach prawnych,—o ile ich przerachowanie na marki polskie lub złote nie zostało już uregulowane — zastępuje się, gdy chodzi o ruble rosyjskie i złote reńskie austriacko-węgierskie podwójną, a gdy chodzi o marki niemieckie

lub korony austriacko-węgierskie taką samą ilością złotych. Dotyczy to również kwot, przedstawiających jedynie ułamek jednostki monetarnej danej waluty.

Za przerachowanie w rozumieniu niniejszego paragrafu nie uważa się przerachowania, opartego na podstawie rozporządzenia z 14 kwietnia 1917 dotyczącego waluty w Generał-Gubernatorstwie Warszawskiem (Dz. rozp. G. G. W. Nr 69, poz. 290), względnie ustawy z 29 kwietnia 1920 o zakazie dokonywania wypłat w walucie rublowej rosyjskiej i przerachowania zobowiązań rublowych na marki polskie (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 216), — ustawy z 20 listopada 1919 o walucie w obrębie b. dzielnicy pruskiej (Dz. U. R. P. Nr 91, poz. 492), ustawy z 15 stycznia 1920 r. w przedmiocie ustanowienia marki polskiej prawnym środkiem płatniczym na całym obszarze Rzeczypospolitej (Dz. U. R. P. Nr 5, poz. 26), oraz tych rozporządzeń, które są tylko zastosowaniem przeliczenia, dokonanego na podstawie tych przepisów.

§ 2. Wyrażone w markach polskich kwoty pieniężne zawarte w przepisach ogłoszonych do dnia 31 grudnia 1919 r. włącznie, a dotąd nieprzerachowane na złote, — zastępuje się taką samą ilością złotych.

Jeżeli natomiast odnośny przepis został ogłoszony w latach 1920 — 1923, natenczas ilość złotych oznacza się, dzieląc liczbę marek polskich jak następuje:

a) w przepisach z r. 1920 przez	100,
b) „ „ „ 1921 „	200,
c) „ „ „ 1922 „	500,
d) „ „ „ 1923 „	2000.

§ 3. Przepisy § 1 i 2 niniejszego rozporządzenia nie odnoszą się do postanowień karnych czy to materialnych, czy też proceduralnych karno-administracyjnych, skarbowych, porządkowych i dyscyplinarnych, jak również do postanowień z zakresu ubezpieczeń społecznych.

§ 4. Jeżeli kwota pieniężna, przewidziana w pewnym przepisie została zmieniona późniejszym przepisem szczególnym, należy za podstawę zastosowania przerachowania przyjąć kwotę ustanowioną w późniejszym przepisie i czas jego ogłoszenia.

Jeżeli przy przerachowaniu według powyższych przepisów wyniknie kwota złotych więcej niż o jednym miejscu dziesiątnym, a zarazem setne części złotego wynoszą 5 lub więcej, to zaokrągla się je wzwyż do pełnej dziesiątej części złotego, w przeciwnym razie

setne części i dalsze części złotego opuszcza się. Natomiast, uwzględnia się je, jeżeli one są jedynym wynikiem przeliczenia.

§ 5. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

VII. Rozporządzenie Ministra Skarbu z 17 września 1924 Nr 83 poz. 797 DURP. w sprawie wykonania rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 27 sierpnia 1924 r. o zakazie wywozu zagranicę złota i srebra.

(ogłoszone 26 września 1924).

Na mocy §§ 3, 4, 5 i 7 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 27 sierpnia 1924 r. o zakazie wywozu zagranicę złota i srebra (Dz. U. R. P. Nr 79 poz. 770) zarządza się co następuje:

§ 1. Każdy opuszczający granice Rzeczypospolitej Polskiej ma prawo wywieźć ze sobą następujące przedmioty złote lub srebrne do swego własnego użytku.

- 1) jeden zegarek kieszonkowy z łańcuszkiem lub dewizką, względnie zegarek z bransoletą;
- 2) cztery pierścionki, włączając w to i obrączki ślubne;
- 3) jedną bransoletkę (prócz bransolety przy zegarku);
- 4) dwie pary kolczyków
- 5) jedną broszkę;
- 6) jedną torebkę damską;
- 7) dwa krzyżyki lub medaliki z łańcuszkiem na szyję;
- 8) jeden medaljon z łańcuszkiem na szyję;
- 9) jedną papierośnicę;
- 10) dwie sztuki binokli lub okularów;
- 11) jedną lornetkę;
- 12) trzy pary spinek do bielizny męskiej;
- 13) dwie szpilki do krawatu;
- 14) jeden kubek;
- 15) po jednym nożu, widelcu, łyżce i łyżeczce;
- 16) Wszelkie monogramy upiększenia i okucia na przedmiotach osobistego użytku wywożącego, jako to: na lasce, teczce, torebce, portfelu, przyborze toaletowym i t. p.

§ 2. *Opuszczający granicę Rzeczypospolitej Polskiej może wywieźć ze sobą także inne przedmioty osobistego użytku złote i srebrne, niewymienione w § 1 niniejszego rozporządzenia, jak również może wywieźć dowolną ilość przedmiotów osobistego użytku, w powołanym paragrafie ilościowo do wywozu ograniczonych, z tem jednak, aby wszystkie wywożone przez jedną osobę przedmioty złote i srebrne, łącznie z przedmiotami wymienionemi w § 1 niniejszego rozporządzenia, nie przekraczały maksymalnej wagi: przedmioty złote łącznie 250 gr., a przedmioty srebrne łącznie 2.000 gr.*

§ 3. *Złoto i srebro we wszelkiej postaci, w szczególności monety oraz wyroby z tychże kruszców, przywiezione z zagranicy, są dozwolone do powrotnego wywozu zagranicę na podstawie imiennego zaświadczenia wystawionego przez właściwy urząd celny, względnie placówkę granicznej kontroli skarbowej, a stwierdzającego wwóz tych kruszców do kraju. Zaświadczenia te w terminie dwumiesięcznym od daty ich wystawienia uprawniają do wywozu tych samych przedmiotów, na które opiewają, przez wszystkie urzędy celne, względnie na granicy polsko-gdańskiej przez wszystkie placówki kontroli skarbowej.*

§ 4. *Złoto i srebro, przywiezione z zagranicy w celu przeróbki (czynny obrót uszlachetniający), może być z powrotem wywiezione zagranicę w przerobionej postaci tylko za specjalnem zezwoleniem władzy, wskazanej w § 5 niniejszego rozporządzenia. Do otrzymania takiego zezwolenia mają prawo osoby, legitymujące się zaświadczeniem wwozu odpowiedniego kruszcu (§ 3) w ilości pokrywającej tę ilość kruszcu, która była zużyta na wywożone wyroby.*

W wypadkach, podpadających pod niniejszy paragraf, zaświadczenia wwozu, okazywane w celu otrzymania zezwolenia na wywóz, mogą opiewać na dowolne nazwisko.

§ 5. *Zezwolenia na wywóz złota i srebra we wszelkiej postaci, w zastępujących na uwzględnienie a wyżej nieprzewidzianych wypadkach, wydają izby skarbowe, względnie Wydział Skarbowy Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego, w następujących miejscowościach:*

- 1) *w Warszawie — dla województw: warszawskiego, lubelskiego i białostockiego;*
- 2) *w Łucku — dla województw: wołyńskiego i poleskiego;*
- 3) *w Wilnie — dla ziemi wileńskiej i województwa nowogrodzkiego;*
- 4) *w Łodzi — dla województwa poznańskiego,*
- 6) *w Grudziądzu — dla województwa pomorskiego;*

7) we Lwowie — dla województw: lwowskiego, tarnopolskiego i stanisławowskiego;

8) w Krakowie — dla województwa krakowskiego;

9) w Katowicach — (wydział skarbowy Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego — dla województw: śląskiego i kieleckiego;

W wyjątkowych i nagłych wypadkach kierownicy kolejowych urzędów celnych, względnie na granicy polsko-gdańskiej kierownik inspektoratu kontroli skarbowej dla dozoru walutowo-akcyzowego w Tczewie oraz kierownicy placówek tejże kontroli, mogą zezwolić na wywiezienie zagranicę przedmiotu złotego lub srebrnego, niewymienionego w § 1 lub ponad wskazaną w § 2 niniejszego rozporządzenia maksymalną wagę, o ile przeznaczenie tego przedmiotu do osobistego użytku wywoźącego nie nasuwa żadnej wątpliwości.

§ 6. Od postanowień izb skarbowych, względnie wydziału skarbowego Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego, w sprawach, objętych niniejszym rozporządzeniem, przysługuje w terminie do 14 dni prawo odwołania się do Ministerstwa Skarbu.

§ 7. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem wejścia w życie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 sierpnia 1924 r. o zakazie wywozu zagranicę złota i srebra (Dz. U. R. P. Nr 79 poz. 770).

VIII. Rozporządzenie Ministra Skarbu i Ministra Sprawiedliwości z 18 września 1924 Nr 84 poz. 408 zmieniające §§ 1 i 2 rozporządzenia Ministra Skarbu i Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 sierpnia 1924 r. o lichwie pieniężnej (Dz. U. R. P. Nr 70 poz. 684).

(ogłoszone 29 września 1924).

Na mocy §§ 2, 4, 5 i 10 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 czerwca 1924 r. o lichwie pieniężnej (Dz. U. R. P. Nr 56 poz. 574) zarządza się co następuje:

§ 1. § 1 rozporządzenia z dnia 1 sierpnia 1924 r. o lichwie pieniężnej (Dz. U. R. P. Nr 70 poz. 684) otrzymuje brzmienie następujące:

Przedsiębiorstwa trudniące się czynnościami bankowymi obowiązane są przedstawić właściwemu izbowi skarbowemu najpóźniej do dnia 5 każdego miesiąca wykazy:

a) najwyższych wymawianych i pobieranych procentów, prowizyj i t. p.,

b) wynagrodzenia pobieranych tytułem zwrotu własnych kosztów (podatek przemysłowy, dochodowy, od nieruchomości, podatki komunalne, koszty nadzoru nad bankami, porto i t. p.).

Wymienione pod a) i b) dane winny być wyszczególnione dla każdego rodzaju czynności oddzielnie, a w szczególności dla czynności:

- 1) dyskonta weksli,
- 2) konta debetowego rachunku bieżącego,
- 3) rachunków debetowych otwartego kredytu,
- 4) pożyczek terminowych.
- 5) gwarancyj udzielonych z tytułu eksportu,
- 6) gwarancyj udzielanych w formie indosu na wekslu i innych,
- 7) wystawianych zaświadczeń walutowych,
- 8) inkasa,
- 9) zleceń giełdowych,
- 10) wydania akredytywy,
- 11) pożyczek na zastaw papierów wartościowych i towarów,
- 12) pożyczek na zastaw ruchomości z wyjątkiem papierów wartościowych i towarów, przyczem należy podać osobno wysokość wynagrodzenia pobieranego za szacowanie ruchomości, ich przechowanie i ubezpieczenie.

Za datę przedstawienia uważaną będzie również data nadania na pocztę listu poleconego z wykazem.

§ 2. § 2 powołanego wyżej rozporządzenia otrzymuje brzmienie następujące:

Podawane w wykazach korzyści majątkowe przy czynnościach kredytowych nie mogą przekraczać 24% w stosunku rocznym tytułem procentów i prowizyj oraz aż do odwołania 12% w stosunku rocznym tytułem zwrotu własnych kosztów.

Przy pożyczkach na zastaw ruchomości z wyjątkiem papierów wartościowych i towarów podane w wykazach korzyści majątkowe nie mogą przekraczać 24% w stosunku rocznym tytułem procentów i prowizyj od udzielanych pożyczek, 1% jednorazowo od sumy szacunku tytułem wynagrodzenia za szacowanie przedmiotów zastawu, ich przechowanie i ubezpieczenie oraz aż do odwołania 12% w stosunku rocznym od sumy pożyczki tytułem zwrotu kosztów wyszczególnionych w § 1 lit. b.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

IX. Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości z 22 września 1924 Nr 84 poz. 809 w sprawie odstępowania Bankowi Polskiemu z eksportu niektórych artykułów.

(ogłoszone 29 września 1924).

Na podstawie ustawy z dnia 2 marca 1923 r. w przedmiocie udzielenia Ministrowi Skarbu upoważnienia do regulowania w drodze rozporządzeń obrotu pieniężnego z krajami zagranicznymi oraz obrotu obcemi walutami (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 154) w brzmieniu nadanem jej ustawą z dnia 20 marca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr 29, poz. 285) zarządza się co następuje:

§ 1. Rozdział IV rozporządzenia Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości z dnia 28 marca 1924 r. w przedmiocie regulowania obrotu deuzizami i walutami zagranicznymi oraz obrotu pieniężnego z zagranicą (Dz. U. R. P. Nr 29, poz. 290) uzupełnia się przez wstawienie po § 19 nowych trzech paragrafów (§ 19-a, 19-b i 19-c) w sposób następujący

„§ 19-a. Inkasowanie całkowitych należności za wywożone z Polski w celu sprzedaży następujące artykuły: drzewo nieobrobione wszelkie, jaja, żyto, pszenicę, owies, jęczmień i trzodę chlewną dozwolone jest tylko za pośrednictwem Banku Polskiego i jego oddziałów.

§ 19-b. Wywoźący artykuły, wymienione w § 19-a niniejszego rozporządzenia, otrzymuje od Banku Polskiego po udzieleniu zlecenia zainkasowania należności „zaświadczenie walutowe“ odmiennego, specjalne dla wymienionych w § 19-a niniejszego rozporządzenia artykułów ustalonego wzoru.

§ 19-c. Wystawienie zaświadczenia walutowego, o którym mowa w § 19-b niniejszego rozporządzenia, uzależnionem jest od zobowiązania się eksperta wobec Banku Polskiego do sprzedaży uzyskanej z eksportu waluty w ilości, ustalanej periodycznie przez Ministra Skarbu dla jednostki miary lub wagi każdego z wymienionych w § 19-a niniejszego rozporządzenia artykułów“.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 29 października 1924 r.

SKOROWIDZ ALFABETYCZNY.

(Liczby oznaczają paragrafy ustawy).

- Aberratio ictus 134, 140, 152
 Adwokat 102 d, skutki skazania 26 f
 Akademickie stopnie 26 b
 Akuszerki 339, 359, 498
 Aptekarz, obowiązek tajemnicy 499
 Aptekarstwo, zawinienia 345
 Areszt 244, 245
 Areszt śledczy, jego wliczenie do kary 55 a, 266 a
 „ domowy 246
 „ najdłuższy i najkrótszy 247
 Ateizm 122
 Autorów ochrona 467

 Bezpieczeństwo ciała 335, 431
 „ czci 487 — 497
 „ publiczne 275
 „ własności 434 — 486 c
 „ życia 335 — 392
 Bigamja patrz Dwużeństwo
 Bitka patrz Bójka
 Błąd 2 e, 197
 Bójka 411, 512

- Broń mordercza 192
 „ podejrzana 372
 „ zabójcza 158
 „ kradzież z bronią w ręku 174 I a
 „ opór władzy z bronią w ręku 82
 Buchalterja wadliwa 486 a
 Budowniczy 381, 383, 435
 Bunt 68 — 72
- Cella ciemna 23, 253 e, 257
 „ odosobniona 19, 22, 256
 Charakterstwo trwałe 156 b
 Choroba umysłowa 2 a, b, c
 „ przenośna 393
 „ nieuleczalna 156 b
 „ podejrzana 359
 Chorzy, wadliwe obchodzenie się z nimi 356, 357
 „ nieuprawnione leczenie 343
 „ zaniedbanie ich 358, 360
 Chrześcijaństwo 122
 Chybiecie celu 134, 140, 152
 Cudzoziemcy 25, 37 — 41, 234, 249, 293 — 295
 Cudzołóstwo 502
 Cysterny, zanieczyszczenie ich 398
 Członkowie domu cesarskiego 64
 Czyny złośliwe 87
 „ z niedbałości 335, 393, 429, 430, 459
 „ grożące ogniem 434
 „ zakazane 305
 „ niemoralne 305
 „ nierządne 516
 Czynny żal 62, 165, 168, 187, 188, 466

- Daniny publiczne 65 b
 Darowanie kary 223, 226, 419
 Dezerter 220, 321
 Dłużnik, jego zabiegi 436 b
 Dobrze sprawowanie się 46 d, 264 b
 Dokumenty, patrz fałszerstwo dokumentów
 Doniesienie o zdradzie stanu 61
 „ o wypadkach śmierci i choroby 359
 Dowody osobiste 320 g
 Dowód prawdy 490
 Dozorca 68, 81, 153, 437
 Dożywotnie więzienie 50, 52
 Drażnienie zwierząt 392
 Drogi 318
 Drukarnie 326 — 328
 Druki 7, 10
 Duchowni, obraza ich 303
 „ uszkodzenie ciała 153
 Dwużeństwo 206 — 208
 Działanie wsteczne ustawy art. IX pat. ogł.
 Dzieciobójstwo 139
- Fałszerstwo publicznych papierów kredytowych 106—117
 „ monet 38, 118—121
 „ dokumentów 199 d, 201 a, 320 f
 „ ksiąg handlowych 486/3
 Fałszywa przysięga 199 a, 204
 Fałszywe zeznanie 199 a
 Fałszywe meldowanie się 320 e
 Fałszywa gra 201 e
 Funkcjonariusze władzy, gwałt przeciw nim 68, 81, 312
- Graniczne znaki, oszustwo co do nich 199 e

- Gromadzenie się w buncie 68
 „ się w rozruchach 73
 Gry hazardowe 522
 „ losowe 522
 „ zakazane 522
 Grzywny 240, 260, 261
 „ przypadają Skarbowi Państwa 260
 „ zakaz zbierania składek na grzywny 310
 „ zamiana na pracę 260
 Gwałt publiczny 76 — 100
 Gwałtowne działanie przeciw sądom i t. d. 76, 77
 „ targnięcie się na urzędników 81
- Handel domokrażny 364, 471
 „ prochem 445
 „ truciznami 361 — 369
 Hotelarze patrz Oberżyci
- Jazda konna szybka 341, 342, 427
 „ konna nieostrożna 341
 „ po wodzie 336 b
 „ nieostrożna 341
 „ szybka 342, 427
- Kąpanie się w zakazanych miejscach 338
 Kara odcierpiana, zarzuty 497
 „ na wolności 14 — 17, 244 — 247
 „ pieniężna patrz grzywny
 „ czas trwania jej 17
 „ rodzaje 12 — 16
 „ uchylenie kary przez ugodę 33, 188, 259, 466
 Karcenie domowe 525
 „ domowe znieważenie 413

- Kazirodztwo 131
 Koleje, złośliwe działanie 87
 „ niedbalstwo w ruchu 432
 Kominiarz 442 — 444
 Konie bez nadzoru 430
 Kopalnie, złośliwe uszkodzenie 85 c
 „ kradzież 175 II d
 Kościół, zniewaga 303
 Kotły parowe 85 c, 336
 Kradzież 171 — 180
 „ między krewnymi 189, 463
 „ uczestnictwo 185, 465
 „ ryb 174 II e
 „ nałogowa 179
 „ drzewa 174 II d
 „ dziczyzny 174 II f
 Krajowcy, czyny karne zagranicą 36, 235
 Kramarze, handel trucizną 362
 „ handel prochem 445
 Krewni, kradzieże i sprzeniewierzenia 189, 463, 525
 „ nierząd 501
 „ zabójstwo 142
 Kryda lekkomyślna 486
 „ oszukańcza 205 a
 Krzywoprzysięstwo 199 a
 Książki robotnicze 321
 Księgowanie wadliwe 486 a
 Kupno rzeczy podejrzanych 474, 477
 „ od nieletnich 471

 Lekarz, nieuctwo jego 356 — 358
 „ obowiązek doniesienia o złych lekarstwach, po-
 dejrzanych chorobach i śmierci 349, 359

- Lekarz, zdrada tajemnic chorego 498
„ apteka domowa 354
„ nieuprawnione leczenie 343, 344
„ zaniedbanie chorego 358
Lichwa patrz rozp. ces. o lichwie przy § 197
Linie kolejowe zamknięcie ich 433
Lżenie publiczne 491
- Łagoderzenie nadzwyczajne kary 54, 266
Łoże twarde 21, 255
- Majster ciesielski 435
„ murarski 435
Mak, odwar z niego 377
Małżeństwo, poniżenie jego 305
„ wbrew ustawie 507
„ zmuszenie do nieważnego 503
Mamki, sprośne ich choroby 379
Maszyny parowe 85 c, 336 c
Materiały palne 336, 446
Męki patrz udęczenia
Meldunki 320
Miara fałszywa 199 e
Miejsce grożące ogniem 449 — 457
Mieszkania, przedwczesne wprowadzenie się 386
Monety, patrz fałszerstwo monet
Moralność publiczna 500 — 525
Morderstwo 134 — 138
„ pospolite 135/4
„ rozbójnicze 135/2
„ skrytobójcze 135/1
„ trucicielstwo 135/1
„ usiłowanie 138

- Morderstwo zamówione 135/3
 Mosty 318
- Nadużycie władzy urzędowej 101
 „ władzy urzędowej, uwiedzenie 105
 „ telegrafów państwowych 89
- Nadzór nad dziećmi 376
 „ policyjny 26
 „ nadużycie w celach nierzędu 132
- Nadzwyczajne łagodzenie kary 266
- Najmodawca, obowiązki meldowania 320 a
- Nakładca 7, 10
- Nałogowe pijaństwo 524
- Narażenie zdrowia na niebezpieczeństwo 393
- Narkotyki 336 d
- Naruszenie zdrowia 152 — 157
- Narzędzia rolnicze 175 II c
- Nauczyciele 420
- Niebezpieczne pogrożki 99
- Niedołężstwo umyślone 201 b
- Nieletność 2 d, 237, 269 — 273
- Nieodporny przymus 2 g
- Nieprzyjaźń przeciw narodowościom 302
- Nierząd przeciw naturze 129, 130
 „ służby i domowników 505, 504
 „ z osobami tej samej płci 129 b
 „ ze zwierzętami 129 a
 „ z krewnymi 501
- Niesłuszne skazanie lub areszt śledczy Dodatek II
- Nieuctwo aptekarza 345
 „ budowniczego 385
 „ lekarza 356
- Niewolnictwo 95

- Niezdolność zawodowa 152, 156 c
Nieżnajomość prawa 3, 233
Nocna pora 180
Notarjusz 102 b
- Obcokrajowcy 37 — 41, 234, 293 — 295
Obostrzenie kary 19, 49, 250
Oberżyci obowiązki meldowania 320 c, d
 „ pomoc do nierządu 515
Obligacje 106 — 117
Obostrzenie kary 250, 253 — 257
Obraza członków domu cesarskiego 64
 „ czci 487 — 497
 „ kościoła 303
 „ majestatu 63
 „ przez urzędników 331
 „ urzędu 492
 „ zmarłego 495
Obrona konieczna 2
Obwieszczenie bezprawne 309
 „ publiczne 315
Odbitki pism drukowanych 467 i art. II Pat. ogł.
 „ monet i medali 325
 „ kluczy 469, 470
Odszkodowanie za niesłuszne skazanie lub areszt śledczy
 Dodatek II.
Oględziny ogniowe 440
 „ mięsa 399
Ogłoszenie faktów z życia prywatnego 489
 „ głosowania sędziów 102 e, 309
Ograniczenie wolności osobistej 93, 94
Oko 156 a, 160
Okoliczności obciążające 43, 44, 45, 263

- Okoliczności łagodzące 46, 47, 264
 Okręty patrz Statki parowe
 Opiekun 132 IV, 417, 418
 Opilstwo patrz Pijaństwo
 Ordery 26
 „ nieprawne noszenie ich 334
 Oświetlenie publiczne 317
 Oszczerstwo 209, 487, 488
 Oszukańcza kryda 205 a
 Oszustwo 197 — 205
 „ nałogowe 203
 Otwarcie zamku 469
- Państwo 58
 „ jego całość 65 a
 Papiery kredytowe publiczne 106 — 117
 „ kredytowe fałszerstwo ich 38, 106 — 117
 Paserstwo 185, 465
 Patent okrętowy 30, 268
 Pensje utrata ich 26 g
 Piece grożące niebezpieczeństwem 438, 439
 Pieczęcie 315, 316, 329
 Piekarnie 436
 Pijaństwo 2 c, 523
 „ nałogowe 524
 „ zupełne 20, 236
 Pochodnie, podróż z nimi 454, 455
 Poczytanie czynu wykluczone 2
 Podarunki w sprawach urzędowych 104
 Podburzanie 65, 163, 300, 302
 Pogróżki niebezpieczne 99
 Podmajstrzy 437
 Podpalenie 166 — 170

- Podpalenie własnej rzeczy 169, 170
Podżeganie 5, 44, 59
Pogróżki niebezpieczne 99
Pohańbienie pod przyrzeczeniem małżeństwa 506
Pojedynek 158 — 165
Pokrzywdzenie cudzych wierzycieli 205 b
Pomieszanie zmysłów 2 b
Pomoc do ucieczki 217
„ po zbrodni 6
„ w nierządzie 515
„ zbrodniarzowi 214 — 216
Poniżenie małżeństwa i t. d. 305
„ nauk i zwyczajów religijnych 303
„ orzeczeń władz 300
Poród kobiet niezamężnych 339
Pornograficzne pisma 516
Porwanie człowieka 90
Porzucenie dziecka 149 — 151
Post 20, 254
Potoki 318, 398
Powrót zakazany 323, 324
Pozbawienie rozumu 2 a
Prasa 326 — 328
Prebendy, utrata ich 26 e
Proch strzelniczy 336 f, 445
Prokurator 102 a
Prywatne życie 439
Przechowanie nabitych strzelb 373
„ przedmiotów zapalnych 447, 459
„ środków spożywczych 403, 407, 408
„ trucizny 368, 369, 370
„ prochu strzelniczego 445
„ zwierząt 390

- Przedawnienie 227 — 232, 531, 532
 Przekupstwo 104, 105
 Przepadek towarów 241
 Przepowiednia 308
 Przymus nieodporny patrz Nieodporny przymus
 „ do pracy 18, 272
 „ do zawarcia małżeństwa 508
 Przyrzędy rolnicze 175 II c
 Przysięga fałszywa 199 a, 204
 Punce 329
- Rabunek patrz Rozbój
 Religja, jej zniewaga 122 — 124, 303
 Religijne praktyki 122 b, 303
 Rodzaje zbrodni 56, 57
 „ występków i przekroczeń 274 — 277
 Rozbój 190 — 196
 Rozpowszechnianie wieści niepokojących 308
 Rozruchy 73 — 75
 Rzeczy codziennej potrzeby 482
- Sąd doraźny 75
 Samochody 341, 427
 Samostrzały 336 e
 Schadzki tajnych stowarzyszeń 287, 289
 Sędziowie 26 f, 68, 102 a
 Schronienie dla nierządnic 512 a
 „ dla zbrodniarzy i dezterterów 214, 216, 220,
 221
 Sekty religijne 304
 Sekundanci 164
 Shańbienie 128
 Sidła 336 e

- Skarga prywatna, termin dla niej 530
Składki zakazane 310
Skrytobójstwo patrz Morderstwo skrytobójcze
Skutki prawne zasądzenia 26, 27, 268
Ślusarze 469
Śluzę 318
Słowo honoru, patrz rozp. o lichwie
Służba Boża 122, 174 II b, 175 I a, 303
Służba 421, 448, 505, 525
Śmierć pozorna 375
Spędzenie płodu 144 — 148
Sprzeciwienie się ustawom 65
Sprzedaż środków leczniczych 354
„ trucizn 361
Sprzeniewierzenie 131, 461
Srebro, kupno jego 475
Środki lecznicze, ich sprzedaż 354
Stajnia, czyny grożące ogniem 452
Statki parowe 85 c, 336 c
Straż leśna 68, 81, 312
„ obraza 312
„ polna 68, 81, 312
„ wojskowa 68, 81, 312
Stręczenie do nierządu 132 IV, 512
Stronniczość 105
Strzał z nabitej strzelby 373, 374
Strzelba nabita 373, 374
Studnia, zanieczyszczenie 398
Świadekstwo fałszywe 199 a
Świadkowie, podburzanie przeciw nim 300
„ uszkodzenie ciała 153
Światło niezaopatrzone 449 — 451
Szalbierstwo 201 b

- Szerzenie niepokojących wieści 308
 Szlachectwo, utrata jego 27 a, przybranie go 201 d
 Szpiegostwo 67, 213, 215
- Terminatorzy 176 II b, 421, 450
 Tajemnica aptekarza 499
 „ chorych 498, 499
 „ lekarza 498
 „ urzędowa 102 c
- Tajne stowarzyszenie 285 — 299
 Tamy 318
 Telegrafy państwowe 89, 318
 Terminatorzy 176 II b, 421, 450
 Trucizny patrz handel truciznami
 „ zapiski o nich 367
- Trzymanie zwierząt szkodliwych 388
 „ zwierząt dzikich 390
- Twarde łoża 21, 255
- Udrczenie 155 e, 195
 Ukrycie kradzionej lub sprzeniewierzonej rzeczy 185,
 464
- Ukrycie zbrodniarza 214
 Umowy ze skarbem Państwa 26
 Uniform, bezprawne noszenie 333
 Urządzenia wodne 85 c
- Usiłowanie zbrodni 8
 Usiłowanie fałszerstwa papierów kredytowych 110, 113
 „ morderstwa 138
 „ uwiedzenia 9
- Uszkodzenie złośliwe 85, 305 h, 468
 „ lekkie ciała 411, 412
 „ ciężkie ciała 152 — 157

- Uszkodzenie swawolne 306, 316
 Utrata urzędu 26 d
 „ przemysłu 30, 242, 243
 „ praw i uprawnień 26, 242
 Uwiedzenia 96
 „ do nadużycia władzy urzędowej 105, 311
 „ do nierządu 132
 „ do zbrodni wojskowej 222
 „ pod przyrzeczeniem małżeństwa 506
 „ usiłowane 9
- Wartość rzeczy jako granica zbrodni Dodatek I.
 Warunkowe uwolnienie ust. z 16/3 1920 poz. 159 DURP.
 Węgiel zarzący w zamkniętych lokalach 336
 Werbowanie 92
 Wezwanie do zażaleń bezpodstawnych 301
 „ do pomocy przeciw władzy 279
 „ do czynów niemoralnych 305
 „ do zbrodni 5, 9
 Wiek poniżej lat dwudziestu 46 a
 „ „ „ dziesięciu i czternastu 237, 269, 270
 Wierność małżeńska 525
 Wierzyciel jego uprzywilejowanie 485
 Wieści niepokojące 308
 Władza rodzicielska, utrata jej 414 — 416
 Własność, bezpieczeństwo 434
 „ poniżenie 305
 „ złośliwe uszkodzenie 85, 89, 468
 Wmieszanie się w czynności urzędowe 314
 Wodne urządzenia 85 c
 Wojskowa służba 220, 410
 Wolność osobista 93

- Woźnice 427, 428, 430, 449
 Współwina w fałszerstwie papierów kredytowych 107
 „ w zdradzie stanu 60
 Wydalenie 240, 249, 300, 302—305, 320, 323, 324, 344,
 355, 470, 472, 481, 514, 522
 Wydanie obcokrajowców 36, 38—41, 234, 235
 Wykonanie kary 225, 528
 Wygnanie z kraju 19 f, 40
 Wymiar kary 32, 33, 48—55, 247—268
 Wymuszenie 98
 Wyrzucanie z okien 426
 Występki za granicą 235
 Wystrzał nieostrożny 374
 Wywieszenie rzeczy 426
 Wytrychy 469
 Wyzyskanie słowa honoru patrz rozp. ces. o lichwie
 przy § 197

 Zabójstwo rozbójnicze 141
 Zaburzenie umysłu 152, 156 b
 Zachwalanie czynów karalnych 305
 Zagranica, Zbrodnie 36 — 41
 „ występki i przekroczenia 235
 Zakłócenie miru domowego 83
 „ spokoju domowego 83
 „ spokoju publicznego 65
 Żal czynny patrz Czynny żal
 Zamiana kary 55
 Zamiar zły 1
 „ kradzieży 171
 „ nieprzyjazny 140
 „ przy występkach i przekroczeniach 238
 „ przy oszustwie 200

- Zamknięcie w celi ciemnej 19, 23, 253, 257
 Zaniechanie doniesienia w zdradzie stanu 61
 „ w przeszkodzeniu zbrodni 60 212
 Zanieczyszczenie studni 398
 Zaniechanie chorego 358, 360
 Zapasy grożące ogniem 446, 447
 Zapiski o truciznie 361, 367
 Zaprzęg bez nadzoru 430
 Zarządca domu 320, 440, 443
 Zarzut kary odcierpianej 497
 Zastawienie ulic 422
 Zatajenie pożaru 458
 „ porodu 339, 340
 „ rzeczy znalezionej 201 c
 „ zasobów towarów 482
 Zawalenie się grożące 331, 382
 „ się budowli 382 — 385
 Zażalenie bezpodstawne 301
 Zbezczeszczenie grobów 306
 Zbiegowisko 278a, 279—284, 332, 483
 Zdolność płodzenia, utrata jej 156 a
 Zdrada stanu 38, 58 — 62
 Zerwanie ogłoszeń 315
 „ znaków ostrzegawczych 319
 Zeszpecenie 156 a
 Zezwolenie poszkodowanego 4
 Znaki ostrzegawcze przy budowach 380
 „ „ uszkodzenie ich 319
 „ „ przy kolejach 433
 „ „ przy siłkach 336 e
 „ „ przy zastawieniu ulic 424
 Zgorszenie publiczne 123, 263 h, 303, 516
 Zgwałcenie 125 — 127

- Złośliwe uszkodzenie 85, 89, 468
„ działanie wśród niebezpiecznych okoliczności 87
Złoto, zakup jego 473, 475
Zmiana kary 32, 33, 52—55, 259, 260—262
„ publicznych papierów kredytowych 114—116
Zły zamiar 1
Znachorstwo 343
Znawcy, podburzanie 300
„ uszkodzenie ciała 153
Zniewaga religji 122 — 124
Znieważenie dzieci 414 — 416
„ w skarceniu domowym 413
„ służby 421
„ małżonka 419
„ ucznia 420
Życie prywatne 489
Zwierzęta, szczucie ich 392
„ złośliwe 391

Errata et ommissa.

Ważniejsze omyłki druku i zmiany:

Uwaga do § 85 uk. ma brzmieć na str. 60 od drugiego wiersza od dołu: „ust. z 11 sierpnia 1923 Nr 90 poz. 704 DURP. podwyższyło sumę do dwóch milionów marek; § 2 rozporządzenia z 17 grudnia 1923 Nr 135 poz. 1121 DURP. do stu milionów marek“;

Uwaga do § 100 uk. ma brzmieć na str. 71 (wiersz szósty): „ust. z 11 sierpnia 1923 Nr 90 poz. 704 DURP. podwyższyła sumę do dwudziestu milionów marek; § 2 rozporządzenia z 17 grudnia 1923 Nr 135 poz. 1121 DURP. do miljarða marek“.